

Володимир Наумчук, Марія Наумчук

Уроки навчання грамоти

Тернопіль

Видавництво «Астон»

2020

Добуквений період

Урок 1, 2

Тема. Кличе вересень діток до школи. Ознайомлення з «Букварем», зошитом для письма, письмовим приладдям.

Мета. Формувати в учнів поняття про школу, ознайомити дітей із шкільним приладдям та його призначенням виховувати дружні стосунки й повагу до старших.

Організаційно-методичне забезпечення здійснюється відповідно до теми уроку.

План-конспект

1. Знайомство вчителя з класом.

– Дорогі діти! Закінчилось літо і покликав вересень усіх діток до школи. Вітаю вас з 1 вересня! Ви стали першокласниками. День такий знаменний буває один раз у житті. Школа радо відчинила вам двері. Ви урочисто й величаво зайшли у просторий світлий клас. На кожного з вас чекають нові друзі, нові відкриття. Довкола кожного обличчя дівчаток і хлоп'яток. Можливо, ви не знаєте одне одного. Для того, щоб успішно спілкуватися, навчатися, нам треба знати один одного. Отже, давайте познайомимося.

– Я ваш/а учитель/ка. Мене звати... (Можна використати надувні кульки з іменами дітей. Кожна дитина, почувши своє ім'я, виходить до дошки, щоб відрекомендуватися і забрати «свою» кульку.)

2. Обмін інформацією.

– Як ви вважаєте, навіщо діти йдуть до школи? (Діти висловлюють свої думки).

– Прослухайте пісню «Вчать у школі».

Букви в зошиті писать,

Гарно, впевнено читать

Вчать у школі

Додавати і ділить.

Менших себе боронить

Вчать у школі.
До п'яти додати два,
По складах читать слова
Вчать у школі.

Вміти книжку берегти.
Бути чемними завжди
Вчать у школі.
Круг накреслити як слід,
Показати захід, схід
Вчать у школі.
Міцно змалечку дружить,
Все життя у дружбі жить.
Вчать у школі.

– А чого б ви хотіли навчитися у школі? (Відповідати на запитання, лічити, обчислювати, читати, писати, малювати, виконувати завдання, слухати...)

Вправа «Обери позицію».

Утворіть групу, учасники якої хочуть ходити до школи, де:

- граються;
- читають і пишуть;
- малюють;
- рахують і розв'язують задачі;
- займаються спортом;
- співають і слухають пісні.

Гра « Будуємо школу».

Збудуймо нашу школу. Для цього ми маємо цеглинки (можна використовувати леґо із задалегідь прикріпленими словами до окремих його частин). Кожна цеглинка означає дію, що ми будемо виконувати. Допоможіть мені вибрати цеглинки, які необхідні для нашої школи.

(На дошці – цеглинки зі словами або частини леґо);

Співати	Читати	Допомагати
Малювати	Рахувати	Мислити
Гратися	Крутитися	Фантазувати
Радіти	Ображати	Поважати
Плакати	Дружити	Спілкуватися

3. Обмін враженнями.

– Розкажіть, якою ви собі уявляєте «збудовану» школу. Що вас приваблює в ній?

4. Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться, *(стають навшипінки)*

Одне одному вклоніться, *(кивки головою)*

І до сонця потягніться, *(підняти руки вгору, потягнутися)*

Вліво, вправо нахиліться, *(нахили в боки)*

Веретенем покрутіться, *(стрибки навколо себе)*

Раз присядьте, два присядьте.

І на книжку всі погляньте.

5. Знайомство з «Букварем».

(Учитель\ка демонструє першу сторінку обкладинки Букваря, звертаючи увагу на малюнок і надписи).

– Книжка, яку я тримаю в руках, називається «Буквар». Розгляньте обкладинку «своїх» Букварів: Хто зображений на обкладинці Букваря? Як ви думаєте, чому художник намалював діток в українському вбранні? За Букварем ми будемо вивчати, удосконалювати українську мову і пишатимемося тим, що живемо в Україні.

(Учитель\ка зачитує (розповідає) звернення до дитини (с. 3 Букваря).

– Перегорніть сторінку. Розгляньте малюнок на сторінці 4. Послухайте віршик Іванни Блажкевич. (Учитель читає напам'ять вірш).

➤ Робота в парах. Вправа «Розкажи, що зображено на малюнку» (с.4).

➤ Оцінні судження.

– Поділіться своїми думками, що спільного в змісті малюнка і вірша.

6. Фізкультхвилинка

7. Ознайомлення з шкільним приладдям.

➤ Гра «Ланцюжок»

Учитель\ка демонструє предметне зображення (або самі предмети) шкільного приладдя.

Учитель\ка промовляє слово «школа». Дітям пропонує назвати якомога більше слів, що асоціюються зі школою (наприклад: клас, урок, учитель, зошит, ручка, пензлик, лінійка, фарби, крейда, дошка, стіл, парта...)

На екран проектується малюнки шкільного приладдя та інші предметні зображення.

8. Групове заняття.

Учитель\ка ділить клас на 2-3 групи і ставить перед ними завдання:

– Уявіть собі, що вашої допомоги очікують лисичка (малюнок) і зайчик (малюнок) з «лісової школи». Потрібно швидко зібрати рюкзачок.

➤ Тренувально–практична вправа «Як правильно зібрати рюкзачок».

У кожної групи є свій рюкзачок і предмети чи малюнки. Діти збирають рюкзачок й один учень з групи доповідає, яке шкільне приладдя вони порадили своєму лісовому другові положити в рюкзак.

9. Заучування вірша напам'ять зі слів учителя\ки.

Андрійко наш уже школярик:

З рюкзаком іде він на плечі.

А в ньому зошити й букварик.

Пенал, і ручка, й олівці.

За Н. Забілою

– Яке шкільне приладдя взяв до школи Андрійко? А ви?

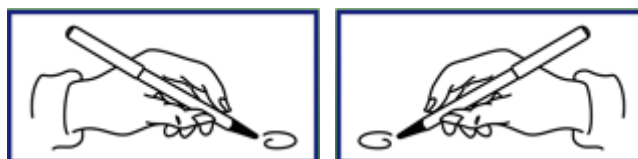
10. Ознайомлення із зошитом мовлення.

- Аналіз змісту обкладинки.
- Аналіз змісту малюнка на титульній сторінці.
- Знайомство з правилами письма (с. 2)
- Тренувально-практична вправа «Я готуюсь до письма» з опорою на малюнкове зображення (с. 2)

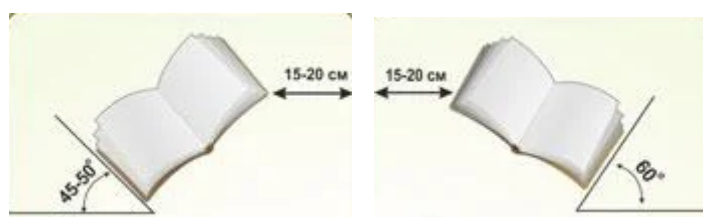
За партою сиджу так:

Ручку тримаю так:

Зошит кладу так:

11. Фізкультхвилинка

12. Робота з букварем (с. 5)

- Аналіз змісту сторінки букваря.

– Поміркуйте, яке шкільне приладдя зображено на сторінці букваря. Яке з них ми будемо використовувати на уроках мистецтва, письма, читання? Чим зайняті дітки? Що робить вчителька?

➤ Ознайомлення з поняттям «речення».

- Дітки, відповіді на запитання, свої думки ви висловлювали реченнями, тобто словами, які пов'язані між собою і вражають закінчену думку. Ви ще не вмієте писати, тому сьогодні я покажу, як записати речення можна схематично. Наприклад, речення «Лунає шкільний дзвінок» я умовно позначу так:

Перше слово у схемі завжди позначається з великої лінії, тому що завжди перше слово у реченні пишеться з великої букви. Яке перше слово у цьому реченні? (Лунає). Яке друге слово у реченні? (Шкільний). Як я позначила його у схемі? (Прямою лінією). Яке третє слово? (Дзвінок). Як умовно я позначила це слово? (Прямою лінією). Яке речення я умовно записала? (Лунає шкільний дзвінок). У кінці речення ставимо крапку. Скільки слів у цьому реченні? (Три).

➤ Виконання вправи «Складаємо речення». (за вказаними схемами на сторінці букваря).

13. Фізкультхвилинка.

14. Робота з зошитом (с. 4)

➤ Ознайомлення з умовними позначеннями, що будують траплятися в зошиті. Тлумачення їх значення учнями.

15. Розгадування загадок (с. 78 букваря)

16. Аудіювання «До школи» Н. Красоткіної (с. 78 букваря)

17. Обмін враженнями.

➤ Розгляд малюнка.

– Чи все, що ви почули у вірші, відображено художником на малюнку?

– Поміркуйте, як авторка називає школу? (Країною Знань). Що приваблює дітей у школі? Чого прагнуть діти? (Навчатися і подружитися). Кому вдячні діти за знання? Чи буває багато знань? Давайте усі разом повторимо слова вірша і запам'ятаємо їх:

«... І тому хай кожен знає –
Знань багато не буває!»

- Доповнення вражень.
- Мені сподобалося (не сподобалося) в школі...
 - Найбільше мене зацікавило...
 - Я познайомився/лася з ...

Урок 3,4

Тема. Україна моя, рідний краю. Слово. Положення ручки (олівця) під час письма. Розфарбування малюнків.

Мета. Учити дітей розуміти поняття «Батьківщина», розширювати й поглиблювати знання учнів про Україну, виховувати почуття гордості й любові до рідного краю; повторити правила письма.

План-конспект

1. Вітання

Діти стають у коло, беруться за руки.

– Потисніть руки один одному. Що відчуваєте? Це підтримка ваших друзів. Цим ми показуємо, що небайдужі один до одного, що ми гуртуємося, прагнемо товаришувати, тому що живемо в одній країні.

2. Обмін інформацією «Що таке Батьківщина?»

– Як називається країна, в якій ми живемо? Яку назву мають народи нашої держави?

3. Аудіювання. «Батьківщина» О. Довгого (с. 6 букваря).

Збагачення словникового запасу учнів.

– Поміркуйте, від якого слова утворилося слово «Батьківщина». (Батьки).

Нація – люди, які розмовляють, живуть, користуються правилами та виконують обов'язки, встановлені законами держави.

Рідна мова, державна мова.

Українець. Українка.

Герб. Прапор. Мапа (карта).

5. Робота з букварем (с. 6).

Аналіз ілюстрованого матеріалу.

Робота в парах. «Будьте дослідниками».

– Назва на мапі України знайдіть місце з назвою обласного центру, від якого утворено назву нашої області. Складіть речення за вказаними схемами.

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з зошитом (с. 5).

- Як називається місто (село), в якому ми живемо? Чи всі населені пункти мають школу? (Ні). З яким настроєм поспішають до школи дітки, зображені на малюнку? Чому ви так думаєте?

- Тренувальна вправа «Я готуюсь до письма».

– Пригадайте, як правильно треба розташувати зошит на парті, тримати ручку (олівець) у руці під час письма.

- Розфарбуйте малюнок у зошиті так, щоб передати свій настрій?
- Виконання вправи «Незакінчене речення».

– Розгляньте малюнок (с. 5). За його змістом і початком складіть речення.

- Розпочався...
- Учителька читає...
- Дітям цікаво...

8. Фізкультхвилинка

9. Аудіювання. «Батьківщина» А. Костецького (с. 7. букваря).

– Як ви відповісте на питання «Що таке Батьківщина?»

– Розгляньте малюнок. На ньому зображений один з куточків нашої Батьківщини. Під малюнком схеми речень. Скільки слів містить схема першого речення? (Чотири). Як зображене перше слово? (З великої лінії). Складіть речення за даною схемою про хмарки (пташок). (У небі пливуть хмарки. У небі летять

пташки). Складіть речення за другою, третьою схемою. Скільки слів містить друге речення? А третє?

– Отже, кожне речення складається зі слів. Слова у реченні пов'язані за змістом.

10. Читання – слухання творів І. Січовика «Рідний край», Л. Савчук «Моя Україна - це пісенька мами...» (с. 79 букваря).

11. Гра «Продовж речення»

- Для мене Батьківщина починається з ...
- Моя Батьківщина - це....

12. Узагальнення вчителя.

– Наша Батьківщина зветься Україною. Україна – це безкраї лани пшениці, квітучі поля льону, яблуневі сади. Це гори Карпати і широкий Дніпро, що несе свої води в Чорне море. Україна – це той край, де ви живете і зростаєте. Ми всі любимо свою рідну землю, що годує нас хлібом, напуває водою, милує наші очі своєю красою. Україна – мирна країна. Її народи хочуть жити в дружбі й злагоді зі всіма країнами.

13. Фізкультхвилинка.

14. Робота з зошитом (с. 6).

- Вправа «Пишу в рядку і між рядками».

– Яке шкільне приладдя зображене в рядках? (Олівці). А яке в рядках і між рядкам? (Лінійка; зошит і схематичний портфелік). Якими лініями зображені предмети? (Прямими, дугоподібними). Пригадайте правила письма ще раз. Заповніть рядки і міжрядковий простір до кінця.

(Учні пишуть у зошиті)

15. Фізкультхвилинка

16. Обмін інформацією.

- Самостійна робота «Розкажу про свою мрію на малюнку» (с. 6 зошит).

17. Обмін враженнями.

- Я мрію про...
- Дуже хочеться, щоб усі мрії збулися, тому що....

Урок 5, 6

Тема. Київ – столиця України. Склад. Поділи слів на склади. Наголос. Наголошений склад. Ознайомлення з сіткою зошита. Письмо ліній: коротких, похилих, великих і малих.

Мета. Познакомити учнів зі столицею України, розширювати уявлення дітей про Батьківщину. Пробуджувати бажання про Київ; формувати вміння орієнтуватися на сторінці зошита та його розліновці, виховувати охайність, точність у написанні ліній.

План-конспект

1. Вітання.

Діти утворюють коло, подаючи другові руку, щиро усміхаючись і промовляючи за вчителем/лькою слова:

– До тебе я звертаюсь, друг!

Ставай швидше з нами в круг!

Відчуй радість і тепло.

І від друзів всіх добро!

– Як гарно ви, дітки, вітаєте один одного, молодці! Давайте привітаємося з усіма, хто хоче побувати в столиці нашої України, нашої Батьківщини місті Києві. (Діти махають руками, усміхаючись)

2. Гра «Знайомство з Києвом».

– Мені надіслали в Інтернет краєвиди Києва. Давайте усі разом їх розглянемо. (Учитель демонструє зображення Києва (додати малюнки) Софійська площа, майдан Незалежності, вулиця Хрещатик, Золоті ворота...)

На фоні перегляду матеріалів про Київ учитель/ка читає вірш Т. Худолій «Київ».

3. Робота з букварем (с. 8).

– Розгляньте малюнки. Чи впізнаєте ви куточки Києва, які намалював художник? (Учитель/ка може сам назвати зображене: майдан Незалежності, вулиця Хрещатик, пам'ятник князю Володимиру з видом на Дніпро (Володимирська гірка), Софійський собор, метро).

– Хто з вас був у Києві? Що найбільше подобалося у столиці? Що порекомендуєш побачити у Києві своїм друзям?

4. Гра «Реклама Києва»

– Діти, для того, щоб нашим друзям з інших міст, сіл, країн захотілося приїхати, прилетіти, приплисти погостювати, розкажіть, що цікавого на них чекає в нашій столиці. Прорекламуйте Київ.

- Ми раді бачити вас у нашій столиці.

- У Києві ви побачите...
- Тільки в Києві ви відчуєте...
- Лише в Києві ви посмакуєте...
- Вас вразять..., зачарують...
- Київське.... Одне з найкращих у світі, а станція «Арсенальна» найглибша і найкрасивіша у всьому світі.

5. Фізкультхвилинка.

6. Робота з зошитом (с. 7).

➤ Робота в парах (групах).

Практична вправа «Вилучи зайвий предмет». (Після завершення роботи учні розповідають, чому саме так, а не інакше вони виконали завдання).

7. Читання-слухання тексту С. Голованівського «Київські каштани» (с. 80 букваря).

8. Фізкультхвилинка

9. Аудіювання. А. Камінчук «Наша столиця».

– Як називається, столиця України? Про які історичні пам'ятки згадує автор у вірші? На берегах якої річки побудована наша столиця? Якого кольору прапор України? З чим автор порівнює прапор?

10. Робота з букварем.

– Окрасою Києва є не тільки прекрасні будівлі, театри, храми, пам'ятники, площі та сквери. Київ- одне з найзеленіших міст Європи. Візитівкою Києва є також і каштани, про які вже сьогодні чули.

– Розгляньте на с. 9 праворуч малюнки. Що зображено на першому малюнку? (*Плід каштана*). А на другому? (*Гілочка з листком каштана*). Що зображено на третьому малюнку? (*Дерево*).

11. Ознайомлення зі словом і наголосом.

– Діти, під кожним малюнком є прямокутники, які поділені на частини. Під першим малюнком прямокутник не поділений на частини. Так умовно записане слово «плід». Ви знаєте, як позначити схему речення. А зараз ви побачили, як записати слово. Промовте слово «плід». У цьому слові один склад. Промовте слово «листок». Під малюнком схема цього слова поділена на скільки частин? (*Дві*). Значить, у слові «листок» два склади. Який з них вимовляється голосніше? (*Другий*). Чітко ще раз промовте слово «листок», щоб почули всі, на який склад падає наголос. Якщо у слові ви побачите значок [/] над будь яким складом, значить цей склад є наголошеним. На який склад падає наголос у схемі другого слова? (*На перший*). Давайте з'ясуємо, чи підходить ця схема до слова «гілка». Який склад є наголошеним? (*Перший*).

12. Обмін інформацією. «Я дослідив/ла».

- У слові «дерево».... склади.
- Наголос падає на склад.
- Склад, на який падає наголос, називається.... .
- Слово «кущ» має ... склад, а слово «трава» – два, наголос падає на другий склад, а в слові «Київ» – на перший; у слові «столиця» – на другий склад.

13. Фізкультхвилинка.

14. Робота з зошитом (с. 7).

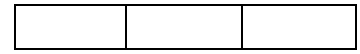
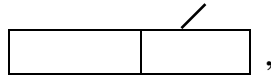
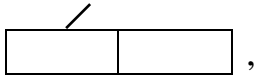
- Повторення правил письма.
- Орієнтація у графічній сітці зошита.

Позначення крапками верхньої та нижньої рядкових ліній; письмо дугоподібних ліній; («бордюричка») у другому рядку; письмо малих прямих ліній у третьому рядку (з'єднання верхньої та нижньої рядкової лінії); письмо в рядку горизонтальних ліній з крапкою між ними; письмо малих і великих похилих ліній (від міжрядкової лінії до нижньої рядкової).

15. Фізкультхвилинка

16. Робота в групах. Практично-тренувальна вправа на матеріалі зошита (с. 7).

Учитель демонструє три схеми слів, з наголошеними складами:

– Скільки позначено складів у схемі кожного слова? На який склад падає наголос у першому слові?

1 група – доберіть назви шкільного приладдя, в яких наголос падає на перший склад (Зо́шит, ру́чки, гу́мка, фа́рби).

2 група – (аналогічне завдання, лише наголошеним має бути другий склад).

3 група – Доберіть назви шкільного приладдя, які містять три склади. Визначіть, на який склад, падає наголос. (Точи́лка, олівці́, ліні́йка)

17. Обмін враженнями.

- Сьогодні я дізнався/лася...
- Столиця України- місто...
- Мені сподобалося (не сподобалося) визначити у слові...,

Урок 7, 8

Тема. Я і родина моя. Звуки мовлення. Голосні та приголосні звуки.

Позначення їх умовними знаками. Письмо коротких і великих похилих ліній із заокругленням внизу.

Мета. Закріплювати знання дітей про сім'ю та членів родини, вправляти учнів у вживанні слів, якими називають батьків, рідних виховувати любов і повагу до членів своєї родини; вдосконалювати вміння орієнтуватися у графічній сітці зошита, навчати правильно писати малі й великі прямі похилі лінії із заокругленням внизу.

Навчально-методичне забезпечення. Світлини членів родини або сім'ї учня/учениці, звуко-складові схеми слів, картки з зображенням розминівки зошита і написання малої і великої прямої похилої лінії.

План-конспект

1. Вітання «Наше коло, мов сім'я».

Діти стають у коло і повторяють за вчителем/лькою.

Наше коло мов сім'я.

Друзі ми: ф ти, і я.

– Привітай сусіда, зліва.

– Усміхнись сусіду справа

Ми - одна сім'я.

Наше коло, мов сім'я.

Друзі ми: і ти, і я.

Обніми сусіда зліва

Обніми сусіда справа.

Ми - одна сім'я.

2. Обмін інформацією.

Аудіювання. В. Гринько «Сім'я» (с. 10 букваря).

➤ Вправа «Я уявляю».

– Хто запам'ятав, про кого з членів родини згадує авторка у вірші «Сім'я»? Хто скаже, від імені кого написаний вірш? Хто може бути цим «Я» – дівчинка чи хлопчик?

➤ Вправа «Збагачую словничок».

– Поміркуйте, як по-іншому можна називати маму (матуся, матінка, мамуся, ненька...), тата (татусь, таточко, татко), дідуся (дід, дідусь), бабусю (бабуся, бабця, бабуня), брата (брат, братик), сестру (сестра, сестричка, сестронька)...

3. Робота з букварем (с. 10).

➤ Розгляд сюжетного малюнка.

– Хто зображений на малюнку? Хто з членів родини знаходиться в кімнаті? Чим вони займаються? Хто з членів родини працює на подвір'ї?

➤ Гра «Добери слова».

– Поміркуйте і скажіть, хто з членів родини може бути таким/такою: добра, працьовита, турботливий, роботящий, рідні...

– Завершіть речення:

- Батьки про своїх дітей...
- Вони донечок і синочків....
- Своїх батьків діти повинні....

4. Цікавинка для дитинки.

– Чи знаєте ви, що 8 липня відзначають День Родини. Символом родини є квітка з білими, ніжними пелюстками. Як називається квітка? (Ромашка)

5. Гра «Квітка любові для родини».

Учитель/ка пропонує дітям подарувати своїм рідним квітку любові. Він/вона викладає жовту серединку, а діти – пелюстки, промовляючи лагідні слова про свою сім'ю.

6. Фізкультхвилинка.

7. Читання-слухання твору М. Чумарної «Хто я для світу?» (с. 81 букваря).

Обмін враженнями.

– Чи сподобався вам вірш? Який настрої викликав зміст вірша? Як називали у родині дівчинку? (Сонечком, солов'ятком, квіточкою, щебетушкою, Попелюшкою). Для кого дівчинка була донечкою, для кого просто дитятком, внучечкою маленькою, щебетушкою, Попелюшкою?

9. Ознайомлення з голосними та приголосними звуками, позначенням їх умовними значками.

– Діти, давайте всі разом вимовимо слово «мама». Кільки складів містить слово? Я записала це слово на картці:

--	--

 (можна крейдою на дошці).

Ще раз вимовте слово «мама» так, щоб було чути наголошений склад. На який склад падає наголос? Я слово з виділеним наголошеним складом записала так:

--	--

Промовте перший склад. Подивіться на мої губи і так само стуліть свої і всі разом вимовимо перший звук у складі «ма». Що трапилося з губами, коли ви вимовили склад? (Губки «розійшлися»). Всі разом вимовте, ще раз перший у складі «ма». А зараз вимовте другий звук у складі «ма» ([a]). Губки були зімкнуті при вимові звука [a], чи розкриті? Ще раз вимовте звук [a], склад «ма». Який звук вимовляти важче [m] чи [a]? Якщо струмінь видихуваного повітря при вимові звука натрапляє на перешкоди (губки, зубки, язичок), то такий звук називаємо приголосними і його позначаємо прямою горизонтальною лінією. (Учитель\ка виставляє картку

--

). Якщо звук вимовляється легко, струмінь повітря легко виходить з ротика, не натрапляє на якісь перешкоди, то такий звук називається голосним і він позначається таким умовним значком:

○

 (кружечком). То який перший звук у складі «ма», голосний чи приголосний? Як ми його позначимо: рисочкою чи кружечком? Давайте запишемо слово «ма» умовними значками так, щоб було зрозумілим, який звук є голосним, а який приголосним. (Діти під керівництвом учителя\льки записують слово «мама» поетапно: слово

--

, поділ його на склади

--	--

, визначення наголошеного складу

--	--

, умовне позначення звукової структури слова

	○	
--	---	--

). То схему якого слова ми записали? (Мама). (Анологічно проводиться робота зі словом «тато»).

10. Робота з букварем (с.10).

- Усна вправа «Ми міркуємо».

– Хто зображений на малюнку справа першими? Схема якого слова містить два склади? Який склад наголошений? (Другий). Вимовте це слово (Дідусь). Кільки складів є у слові «бабуся»? Який склад наголошений? (Другий) Вимовте слово «бабуся» з чітко вираженим наголошеним складом. Змініть це слово так, щоб у ньому було два склади і перший склад був наголошеним (баб-ця, баба).

- Робота в парах. «Ми дослідники».

– З'ясуйте, чи правильно позначені звуки у схемах слів під другим рядком малюнків. Назвіть голосні й приголосні звуки в цих словах.

Колективна робота. Вимова ланцюжка звуків у словах «сестра», «брат», позначення їх умовними значками. (Проводиться звуко-складовий аналіз слів).

11. Фізкультхвилинка.

12. Робота з зошитом (с. 8).

- Виконання завдання «Міркуємо разом».

(Після аналізу змісту малюнка доцільно поставити таке запитання:

– У назві якої іграшки є три голосних звуки [а]? (*Скакалка*) Назви яких іграшок закінчуються [а], [ч], [к], і т. п.)

- Читання- слухання вірша А. Костецького « Найкраща іграшка» з наступним обговоренням змісту.

- Звуковий аналіз слова «сам» (

—	○	—
---	---	---

).

– Утворіть від цього слова двоскладове слово з наголосом на другому складі (Сама́). Назвіть приголосні звуки, голосні [с; м; а].

13. Аналіз змісту наочності.

– Діти, у лісовій школі її учні також вчать читати і писати. Як і ви, вони сьогодні навчатимуться писати малу і велику похилу лінії із заокругленнями. Подивіться на малюнок і пригадайте, як називаються лінії сітка зошита (верхня,

нижня рядкова, міжрядкова і похила лінії). То які лінії ми сьогодні будемо писати у сітці зошита? (Малу, великі похили лінії із заокругленням).

На демонстраційній наочності (або розлінованій дошці вчитель/ка пояснює як треба писати кожний елемент:

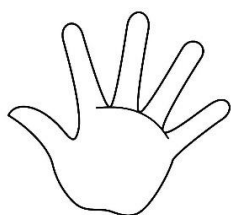
– Починаємо писати від верхньої рядкової лінії похилу лінію і ведемо чуть нижче середини рядка, заокруглюємо праворуч і завершуємо заокруглення посередині рядка.

– Велику похилу лінію починаємо писати від міжрядкової лінії і ведемо її до нижньої рядкової, нижче середини рядка заокруглюємо праворуч і завершуємо заокруглення посередині рядка.

14. Письмо учнями елементів у зошиті. (1-й і 2-й рядки).

15. Фізкультхвилинка

Учитель на своїй руці, а учні на своїх роблять пальчикову розминку з руками.

Оцей пальчик – наш дідусь,
цей пальчик – бабуся.
Оцей пальчик – наш татусь,
цей пальчик – матуся.
А цей пальчик буду я,
от і вся моя сім'я.

16. Робота з зошитом.

- Вправа «Сам/а пишу». (Учні заповнюють 3-4 рядок: наводять зразки і самостійно пишуть ще по три елементи).

17. Робота з букварем (с. 11).

- Робота в групах.

1 група – «Хто що робить?»

2 група – «Кому що подобається?»

(Після виконаної роботи діти промовляють складені речення).

18. Гра «Моя родина».

Учні розглядають заздалегідь принесені фотографії, називають членів своєї родини, описують їх, прикріплюють фото на стенд.

19. Обмін інформацією.

– Розкажіть про свою сім'ю.

- Я люблю свою сім'ю.
- Мій тато..., він працює... .
- Мою маму звати..., вона... .
- У мене є братик..., сестричка... .
- Я дуже люблю свою бабусю... та дідуся... .
- Наша сім'я дружна і... .

20. Гра «Думаю – відповідаю».

- Зателефонувала одна людина іншій і каже: «Ти мені син, а я тобі не батько». Хто ця людина? (*Мама*)
- Одного батька її однієї матері дитина, а нікому з них не син. Хто це? (*Донька*)

Урок 9, 10

Тема. Музики чарівні звуки. Тверді та м'які приголосні. Позначення їх умовними значками. Звуковий аналіз слів. Письмо прямих похилих ліній із заокругленим угорі й вниз.

Мета. Формувати в учнів естетичні та почуття, розширювати уявлення дітей про музичні інструменти, продовжити роботу над формуванням навичок звуко-складового аналізу слів, формуванням умінь складати речення за малюнком, розвивати комунікативні здібності дітей у різних формах ігрової діяльності, виховувати дружні взаємини, доброту, співчуття; удосконалювати вміння орієнтуватися у розліновці зошита, формувати графічні навички письма, дотримуючись його правил.

Навчально-методичне забезпечення: малюнкове (предметне) зображення музичних інструментів, звуко-складові схеми слів, мультимедійні засоби.

План-конспект

1. Вітання.

Як раненько я встаю (*Підводяться навшипиньки, потягуються*)

То багато справ роблю: (*Розводять руками*)

Личенько своє умию. (*«Миють» обличчя*)

Вушка, носик, очка, шию (*«Миють» вушка, очка, шию*)

Одягнуся, причешуся (*Нахиляються, причісуються*)

І усім я посміхнуся. (*Посміхаються*)

2. Розгляд зображень музичних інструментів.

– Подивіться на зображення музичних інструментів. Які з них вам відомі? Які з них бачите уперше? Чи можете ви розрізнити звуки музичних інструментів, коли на них грають музиканти? Які ще музичні інструменти ви знаєте? Хто з вас має

вдома інструмент, який? Хто з членів родини грає на ньому? На якому музичному інструменті вам би хотілося навчитися грати?

3. Гра «Загадаю – відгадайте» з використанням матеріалів букваря.

– Розгорніть буквар на сторінці 1, 2 (12). Я загадаю загадку. Вкажіть відгадку-малюнок, якщо ж малюнкове зображення відгадки відсутнє, то поплескайте в долоньки.

В оркестрі поважають,
Та б'ють мене, як грають. (*Барабан*)

Інструмент цей неодмінно
Треба ставити на поліна
І тягнути за боки,
Щоби грав він залюбки (*Баян*)

З гілочки зрізана,
Гладенько витесана,
Співа-заливаєтья.
Як називається? (*Сопілка*)

Чорні дощечки і білі
Має на своєму тілі,
Кожна з них співа слухняно.
Інструмент цей -... (*фортепіано*) (*плескають у долоньки*)

Прилягла панянка
На моє плече
Від її співанки
Аж сльоза тече. (*Скрипка*)

Дують люди в них щосили,
Щоб вони заголосили.
Дам підказку для хлоп'ят:
З ними ходять на парад (*Труби*)

Сім доріжок в неї є.
Кожна голос подає.
Як гравець торкне всі ім.,
Стане весело усім. (*Гітара*)

4. Робота з букварем (с. 12).

- Називання музичних інструментів, зображених на предметних малюнках.
(*Арфа, баян, труба, бандура, гітара, домра*).
- Вправа «словотворці».

– Розгляньте малюнки внизу сторінки і поміркуйте, як називають акторів, які виконують музичні твори на:

бандурі (бандурист, бандуристка),
скрипці (скрипалька, скрипаль),
сопілці (сопілкарка, сопілкар),
барабані (барабанщик, барабанщиця).

- Складання речень за вказаною схемою на сторінці букваря: $\underline{\quad} _ _ _$.
(*Бандурист грає на бандурі. Скрипалька грає на скрипці. ...*)

5. Ознайомлення з якісною характеристикою приголосних звуків та їх умовним позначенням.

Пояснення вчителя/льки

– Назва якого музичного інструмента починається і закінчується голосним звуком [а]? (Арфа). Скільки складів у цьому слові? Як позначені голосні звуки? На який склад падає наголос? Які позначені приголосні у схемі? Назвіть приголосний ([р]) у першому складі. Як він вимовляється твердо чи м'яко? Як позначений звук [р] у схемі слова? Який перший звук у другому складі? ([ф]).

Чітко вимовте звук [ф]. Це голосний чи приголосний звук? Як вимовляється звук [ф]: твердо чи м'яко? Як позначений звук [ф] у схемі слова кружечком (о), а приголосні – рисочкою. Але приголосні звуки можуть вимовлятися як твердо [б, м, з, т], так і м'яко [б', м', з', т'...] Наприклад, у слові «дим» перший приголосний [д] звучить твердо чи м'яко? А в слові «дім» перший приголосний звучить так само, як у слові «дим»? (Ні). Звук [д'] у слові «дім» є м'яким чи твердим? Щоб розрізнити приголосні за твердістю і м'якістю, використовують такі умовні позначення: $\boxed{-}$ – твердий приголосний, $\boxed{=}$ – м'який приголосний.

➤ Робота з фішками.

– Запишемо схему слова «бак» умовними значками(Діти фішками викладають або крейдою на доці креслять схему $\boxed{-\bigcirc-}$, називаючи звуки за порядком і характеризуючи їх: [б] - приголосний твердий, позначу однією рисою; [а] – голосний звук, позначу кружечком; [к] - приголосний твердий, позначу однією рисою. Я записав/ла схему слова «бак».

– Складемо (запишемо) слово «бік». Вимовте слово. Прислухайтеся, як звучить перший звук [б']: твердо чи м'яко? (М'яко). Яким умовним значком покажемо цей звук у слові «бік»? (Двома рисочками =). (Аналогічно позначають відповідними умовними значками звуки «і» – [о], «м» – [-], називають і характеризують звуки промовляють ланцюжок звуків у слові [б, і, к].

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з букварем (с. 12).

➤ Вправа «Ми дослідники».

– Подивіться на звуко-складові схеми слів під малюнками, на яких зображені музичні інструменти. Назва якого музичного інструмента містить тільки тверді приголосні звуки та голосні? (Бандура, труба, домра. Ці слова аналізуються за звуко-складовою структурою). В назві яких музичні інструментів є м'які приголосні звуки? Я нагадую, що м'який приголосний звук позначається умовні двома рисочками $\boxed{=}$. (Баян, гітара. Учні називають ланцюжок звуків у кожному слові і окремо акцентується увага на м'яких приголосних [й], [г']).

8. Вправа «Вчимося розповідати». Обмін інформацією.

– Розгляньте малюнок на с. 13 букваря. Обміняйтеся інформацією, чому люди ходять на концерти. (Діти висловлюють свої думки).

➤ Гра « Я – автор».

– Складемо розповідь-казку про концерт, який відбувся у лісовій школі. Я почну.

Звірята – учні лісової школи підготували концерт. На сцені виступав оркестр, в якому взяли участь , Білочка грала на ...,

– Продовжіть, що було далі.

9. Обмін враженнями

- Я хочу відвідати концерт для того, щоб
- Я мрію навчитись грати на
- Мені подобається (не подобається) музика, яка
- Я хочу приносити людям радість, щоб... .

10. Аудіювання О. Кукуєвицька. Музична суперечка (Буквар с. 82-83).

11. Тренувально-практична вправа «Різні ігри».

Яка гра зображена на малюнку в букварі? Давайте пограємо разом з дітками.

Вийдіть із-за парт і:

– Утворимо разом коло!

Скільки друзів-глянь навколо.

Руку другу простягну,

З другом сварку не почну.

Будемо ми дружно грати,

І у грі всіх розважати.

(Діти грають у «Подояночку» або іншу гру).

– Гра «Римуємо імена».

(Діти утворюють коло. Учасники гри мають дібрати риму на своє ім'я, що починається словами: «Моє ім'я...»)

Наприклад:

Моє ім'я Надія, нехай здійсняться ваші мрії...

Моє ім'я Сергій, я побачив бджолиний рій....

– Чи цікавилися ви, у які ігри грали ваші батьки, бабусі та дідусі? Поцікавтеся і розкажете нам ці цікаві історії.

12. Фізкультхвилинка.

13. Робота з зошитом (с. 9).

➤ Активізація мисленнєвої діяльності учнів.

– Хто пригадає казку «Ріпка»? Розкажіть, хто з героїв казки виявився найдужчим? (*Ніхто*). Хто витягнув ріпку? Назвіть усіх героїв казки.

➤ Вправа «Поміркую-відповім»

– Діти, будьте уважні. Дід, баба, онучка, Жучка, кішка та мишка витягли ріпку. Кільки очей її побачили? (12 очей).

➤ Складання речень за малюнком.

14. Пальчикова інсценізація вірша Г. Малик.

В кулачку живуть брати –

Чи знайомий/а з ними ти?

Перший братик – Показальчик.

Другий пальчик – Помагайчик.

Третій пальчик – Всегуляйчик,

А четвертий – Заважальчик.

Пятий братик – Прихваляйчик,

В кулачкові – Захищайчик.

15. Аналіз демонстраційної наочності і (така, як у попередньому уроці, лише на дошці написані інші елементи). Пояснення написання елементів: мала і велика похила лінія із заокругленням угорі та внизу.

(Учитель наочно пояснює написання вказаних елементів).

16. Повторення правил письма.

17. Письмо учнями малої і великої похилої лінії у зошиті.

18. Фізкультхвилинка.

19. Письмо учнями малої і великої похилої лінії із заокругленням угорі і внизу.

20. Гра «Купляємо овочі».

– Розгляньте малюнок унизу сторінки.

Назвіть одним словом усі предмети, зображені на малюнку. (*Овочі*) Тато звернувся до діток з проханням купити овочі, щоб приготувати борщ. Як ви думаєте, що купуватимуть діти? Які овочі не купуватимуть дітки?

➤ Робота в групах. «Помічники».

1 група – добирає продукти до салату «Весняний».

2 група – продукти до салату «Літній».

3 група – продукти до салату «Зимовий».

4 група – продукти до салату «Асорті».

Завдання для всіх груп: який овоч ви обов'язково порекомендуєте додати до кожного салату?

21. Обмін враженнями.

- Щоб приготувати борщ, треба....
- Найкраще у мене виходить салат....
- У моїй сім'ї улюбленими стравами є
- Найбільше я люблю....

Урок 11, 12

Тема. Лісові мешканці. Слова. Які відповідають на питання хто? що? Письмо прямих похилих ліній із верхньою та нижньою петлями.

Мета. Формувати в учнів уявлення про різноманітність тварин у природі,

Формувати пізнавальні інтереси, дбайливе ставлення до тваринного світу; закріплювати вміння писати в рядку відповідні елементи, виховувати охайність, культуру запису.

Навчально-методичне забезпечення. Малюнкове зображення лісових мешканців, овочів, фруктів, звуко-складові слів.

План-конспект

1. Вітання.

Щоб усім нам посміхатись.

Треба з кожним привітатись!

А щоб настрій добрий мати-

Компліментом обмінятись!

(Запропонувати дітям розпочати зустріч з приємних компліментів. Наприклад:
– Вітаю тебе, Катруся, ти сьогодні чарівна! Вітаю тебе, Миколко, ти сьогодні такий ошатний!...)

2. Обмін інформацією «Хто живе у лісі?»

– Розгляньте малюнки. Хто з цих тварин живе у лісі? (Лось, лисиця, вовк, сова, сорока, ведмідь, вовк, вуж, заєць...) Яких ще лісових мешканців ви знаєте? Поміркуйте, чи може мешкати в наших лісах зебра (лев, пантера)? Чим харчуються лісові тварини? (Травою, листям, ягодами, гілочками, горішками, комахами...). Хто знає якусь цікаву інформацію про лісових мешканців? Розкажіть.

3. Пояснення вчителя/ки. Постановка питань **хто?** **що?** до назв предметів.

– Діти, лісові мешканці, інші тварини, комахи – це живі істоти? (*Так*). Запам'ятайте, усі живі істоти відповідають на питання **хто?** Наприклад: хто? бджілка, пташка, дівчинка, хлопчик, людина... Слова, які називають неживі істоти, відповідають на питання **що?** Наприклад: кущик, дерево, квітка, дощ, листок, одяг...

4. Робота з букварем (с. 14).

– Розгляньте малюнок. Яких лісових мешканців ви бачите? Назвіть слова, які відповідають на питання **хто?** Назвіть слова, які відповідають на питання **що?**

➤ Вправа «Досліджуємо слова–назву».

- Словниково-логічна вправа «Вилучи зайве».

– Назвіть предмети, зображені на малюнку. На яке питання відповідають ці слова? Який предмет є «зайвим»? Поясніть, чому.

- Вправа «Чутливе вушко»

– Яка ягода зображена першою? (*Апельсин*). Яким звуком починається вимова цього слова? ([а]). Який звук останній? ([н]). Це твердий приголосний чи м'який? (*Твердий*). Вимовте слово «апельсин» ще раз. Чи є у цьому слові м'який приголосний? Який? ([л']). Промовте це слово по складах (*а-пель-син*). У якому складі є м'який приголосний ([л'])? (*Другому*). Яким умовним значком ми записуємо м'які приголосні? (\equiv). А тверді? (—). Голосні звуки як позначаємо? (\bigcirc). (Діти можуть показувати фішки.)

- Вправа «Працюємо самостійно».

Учні з'єднують складову схему слова з назвою предмета, зображеного на малюнку.

7. Робота в групах. «Юні помічники».

1 група – Складаємо розповідь за малюнком (с.10).

2 група – Вибираємо все для фруктового салату.

– Перед вами звуко-складова схема: $\text{—}\bigcirc\equiv$. Назва якої тварини допомогло нам записати слово? (*Лось*). Назвіть твердий приголосний звук у цьому слові. ([л]). Який звук наступний: голосний чи приголосний? (*Голосний*). Як позначений голосний звук? (*Кружечком*). Чому останній звук позначено двома рисочками? (*Бо це м'який приголосний*). Назвіть його. ([с']). Назва яких тваринок ще закінчується при вимові м'яким приголосним звуком? (*Ведмідь* – [д'], *засць* – [ц']).

➤ Вправа «Стаavimo запитання».

– Діти, я називатиму слова, а ви поміркуйте, на яке питання **хто?** або **що?** відповідає це слово. Отже, звірок, кульбаба, мураха, пташка, гніздо, нірка, лисеняtko, мурашник, квітка, дерево, зірка, сонечко, пальто, хлопчик, дівчинка.

– На с. 14 букваря зображено ліс та його мешканців. Назвіть приклади слів, які відповідають на питання **хто?** **що?** Наприклад: сова (хто?), дерево (що?)...

5. Фізкультхвилинка.

6. Аудіювання. Х. Гарбар. Лісовий гість. (с. 83-84 букваря).

7. Робота з зошитом (с. 10).

➤ Робота в парах.

3 група – «Готує» фруктовo-ягідний компот.

4 група – «Варить» улюблене ягідне варення.

8. Фізкультхвилинка.

9. Гра «Хто де живе?» (с. 15 букваря).

➤ Робота в парах.

– Допоможіть тваринкам потрапити в своє житло.

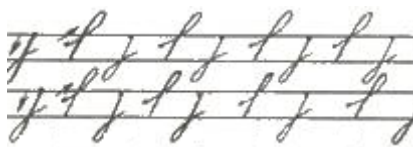
(Мураха живе у мурашника. Пташка в гнізді. Лисичка живе в норі. Ведмідь живе в барлозі. Білочка живе в дуплі).

10. Аудіювання О. Орач. Хто де живе.

11. Перевірка сприйняття змісту вірша.

➤ Робота з зошитом (с. 10).

- Пояснення вчителем написання прямих похилих ліній із верхньою та нижньою петлями.

(Пряму похилу лінію починаємо писати від верхньої рядкової лінії й ведемо її до нижньої міжрядкової. Пряму похилу лінію з петлею вниз починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо вниз і заокруглюємо ліворуч біля нижньої міжрядкової лінії, утворюємо петлю. Лінія петлі перетинає нижню рядкову і закінчується близько середини рядка).

Пряму похилу лінію з петлею вгорі починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо з нахилом угору, заокруглюємо під міжрядковою лінією ліворуч ведемо пряму похилу вниз до нижньої рядкової лінії.

- Повторення правил письма.
- Письмо елементів учнями у повітрі.
- Письмо у зошиті першого і другого рядка.

12. Фізкультхвилинка.

Раз, два, три, чотири, п'ять (*Згинають пальці на руках*).

Вийшов зайчик погулять. (*Крокують*).

Як нам бути, що зробити? (*Розводять руки в сторони*).

Треба зайчика зловити. (*Обнімають себе руками*).

Будем знову рахувати: (*Руки вперед*)

Раз, два, три, чотири, п'ять. (*Згинають пальці на руках*)

13. Робота з букварем (с. 15).

- Вправа «Ми – дослідники».

– Знайдіть 5 відмінностей на малюнках (*Вусики, очі, лапки в різні сторони крильця розміщені по-різному, форма листочків різні*).

14. Письмо учнів у зошитах (третій, четвертий рядки).

15. Обмін враженнями.

- Мені було би цікаво зустріти в лісі...
- Я хотів/ла б більше дізнатися про..., тому що... .
- Якби я мав/ла друга..., то...

Урок 13, 14

Тема. Українські народні казки. Театралізація уривків казки «Колосок». Робота з дитячою книжкою.

Складання речень за малюнком і схемами. Письмо довгих і коротких похилих ліній із заокругленням зліва. Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. Розширювати уявлення дітей про українські народні казки, збагачувати словниковий запас учнів, сприяти розвитку мовлення; формувати графічні навички письма, виховувати почуття колективізму справедливості, любові до рідної землі, рідної мови.

Навчально–методичне забезпечення. Мультфільм «Івасик-Телесик» (https://www.youtube.com/watch?v=e4hFZBOkE9w&ab_channel=Ukranimaua), пальчикові шапочки–маски до казки «Колосок», зображення казкових мультиплікаційних персонажів (або іграшки) Лунтіка, робота, Фіксика...

План-конспект

1. Вітання

Всіх, хто зранку пробудився,
Рідним зранку поклонився,
Клас наш радісно вітає!
Настрій кожен гарний має?
Станьмо разом в дружне коло!
Привітай нас, рідна школо!
Добрий день!

2. Обмін інформацією. Чи знаємо ми українські народні казки?

– Сьогодні ми здійснимо подорож у цікавий світ українських народних казок.

Вивчіть віршик напам'ять, повторюючи за мною (за бажанням):

Не можемо без казки у світі ми жити,
бо казка нас вчить, як потрібно дружити.
Як зло подолати, як хитрих провчити,
як чуйних і добрих, й сміливих любити.

– Чого навчають нас казки? Які казки ви знаєте? Яка ваша улюблена казка?

- Гра «Знайди помилку». Згадай назву казки.
- Жили собі дід і жаба (баба, «Солом'яний бичок»)
- Посадив дід річку (ріпку, «Ріпка»)
- Спекла баба колосок. (колобок, «Колобок»)
- Побачила миска рукавичку. (мишка, «Рукавичка»)
- Розгадування загадок.

Хто на гусячих крилятах
 Прилетів до мами й тата.
 Був міцний, бо їв кулешик.
 Це відомий всім (*Івасик Телесик*)

Вовка зовсім не боявся
 І ведмедю не дістався.
 Та лисиці на зубок
 Все ж потрапив....(*Колобок*).

- Гра « Назви казку».

«– Мій котику,
 Мій братику!
 Несе мене лиса
 За кленові ліса,
 За крутії гори,
 За бистрії води.» (*«Котик і півник»*).

«– Кізонько моя мила,
 Кізонько моя люба,
 Чи ти пила, чи ти їла?» (*Коза дереза*).

«А журавель наварив такої смачної страви: узяв м'яса, й картопельки, й бурячків – усього-усього, покришив дрібненько, склав у глечик з вузькою шийкою та й каже:

– Пригощайтеся, люба приятелько, не соромся!»

(«Лисичка та журавель»).

«Скинули їй по пір'ячку. Дівчина увертілася в пір'ячко, зробилася качечкою і полетіла з табунчиком. А дід і баба знову zostалися самі»
(«Кривенька качечка»).

3. Робота з дитячою книжкою.

- Учитель читає дітям казку «Колосок» після того, як вони впізнають зображення героїв казки- півника Голосисте Горлечко, двох мишенят - Круть і Верть.
- Колективне відтворення прослуханої казки.

– Про кого ви прослухали казку? А як називається казка? Чим займалися мишенята? Хто знайшов колосок? Що довелося півникові зробити з колоском, щоб напекти пиріжків? Чи прийшлося мишенятам поласувати пиріжками? Чому? Як ви думаєте, діти, мишенята зрозуміли свою поведінку?

- Гра «Впізнай героя за його вдачею».

– Хто з героїв казки був працьовитим, справедливим, дужим? (*Півник*) А хто був хитрим, нахабними, ледачими, пустотливими? (*Мишенята*) Кому з героїв казки ви подаруєте свої усмішки?

- Вправа «Дружня порада».

– На перерві обов'язково розгляньте книжечку, з якої я прочитала вам казку «Колосок». Зверніть увагу на малюнок обкладинки, на сторінках книжки.

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з букварем (с. 16-17).

- Розгляньте на с.16 букваря малюнки. Ви впізнали героїв? Попрацюємо в групах.

- Робота в групах.

1 група – «Ви – актори. Заговоріть голосом своїх героїв. Відтворіть частину казки, зображену на малюнку».

2 група – Діти отримають пальчикові шапочки -маски. Обирають, яку частину казки «колосок» вони «озвучать».

6. Перегляд мультфільму (або його частини) «Івасик-Телесик».

7. Робота з букварем (с. 17).

– Розгляньте на с. 17 букваря кадри з мультфільму. Чи всі епізоди казки відтворюють зміст казки?

- Гра «Міцний ланцюжок»

– Діти, за змістом мультиепізодів і переглянутим фільмом розкажіть казку «Івасик-Телесик» (Учні ланцюжком розповідають казку).

8. Обмін враженнями.

- Сьогодні ми пригадували...
- Українські народні казки навчають нас...
- Найбільше мені сподобалося....
- Я хочу, щоб...

9. Фізкультхвилинка.

10. Робота з зошитом (с. 11). Розвиток зв'язного мовлення.

- Вправа « Одяг і взуття»

– Назвіть, яке взуття зображене на малюнку. В якому взутті ви прийшли сьогодні до школи? Яке взуття ви знаєте ще?

Який одяг зображений на малюнку?

Що з одягу знадобиться нам восени?

11. Складання речень за малюнком і графічними схемами (с. 11).

– Як ви думаєте, куди збирається мама зі своїми дітками? В чому одягнений хлопчик, дівчинка, мама? Для чого необхідна парасолька? Ваше завдання, діти, скласти речення за малюнком і схемами речень. Зверніть увагу, скільки слів у кожному реченні:

Сім'я зібралася на прогулянку. L _ _ _ .

Мама взяла парасольку. L _ _ .

Дівчинка одягає шапку. L _ _ .

Братик очікує на сестричку. L _ _ _ .

11. Гра «Чи буває таке?»

– Поміркуйте, чи буває таке.

Улітку хочем я і ти
Теплі шуби одягти.

Я чотири рукавиці
Натягну на лапки киці

Улітку, взимку, навесні
Я ношу одні штанці.

Ю. Турчина

12. Вправа «Спритний язичок».

– Навчіться швидко промовляти скоромовку:

«Жовтий жук купив жилет,
Джемпер, джинси та жакет.»

– Який одяг купив собі жук?

13. Фізкультхвилинка.

Повернись праворуч,
Повернись ліворуч.
А тепер сусіду щиро усміхнись.
Разом покрокуйте,
Разом помандруйте
І до сонечка гарненько потягнись.

14. Пояснення вчителя «Азбука письма».

– Сьогодні ви будете вчитися писати короткі й довгі похилі лінії із заокругленням зліва внизу. Подивіться і послухайте, як треба їх писати. Близько нижньої рядкової лінії починаємо відразу заокруглення, торкаємо рядкової лінії і ведемо похилу лінію до верхньої рядкової. Велика похила лінія пишеться так само, як і мала, лише завершуємо її написання на верхній міжрядковій лінії: трішки вище нижньої рядкової лінії починаємо заокруглення, торкаємося нижньої рядкової лінії і піднімаємося похило угору до міжрядкової лінії. Давайте всі разом спробуємо у повітрі «написати» ці лінії під рахунок: раз-і, раз-і.

Діти три-чотири рази, прописують елемент у повітрі.

15. Повторення правил письма.

16. Письмо учнів у зошиті коротких і довгих похилих ліній із заокругленням зліва з перовою на відпочинок.

17. Вправа «Малюю-порівнюю».

– Домалюйте чоловічків так, щоб вони не були подібні один на одного. Це можна зробити за допомогою різноманітних ліній, кольору і т. п.

18. Обмін враженнями.

Учитель демонструє зображення (іграшки) Лунтіка, робота, Фіксика...

– Впізнайте цих героїв? Де ви з ними познайомилися? Чи є вони героями українських народних казок вам би хотілося когось із них зустріти?

– Чому так кажуть?

- Скоро казка мовиться. Та не скоро діло робиться.
- Ні в казці казати, ні пером написати.

Урок 15, 16

Тема. На подвір'ї у селі. Слова, що відповідають на питання **який? яка? яке? які?**

Складання зв'язної розповіді за малюнком. Письмо малих і великих півовалів. Складання речень за вказаними схемами.

Мета. Розширювати уявлення учнів про тварин, формувати поняття «свійські тварини», формувати пізнавальні інтереси, виховувати дбайливе ставлення до тваринного світу; сприяти розвитку зв'язного мовлення, вдосконалювати графічні навички письма, розвивати увагу та старанність.

Навчально-методичне забезпечення. Малюнкове зображення свійських тварин, продуктів харчування (молоко, м'ясо, яйця), приміщень, у яких живуть тварини; зразки написання великих і малих, лівих і правих півовалів; картки зеленого і червоного кольорів.

План-конспект

1. Вітання.

Учитель\ка пропонує дітям розпочати зустріч з приємних побажань на цілий день. Наприклад:

– Вітаю тебе, Марічко! Я хочу, щоб у тебе був день щасливим!...

2. Обмін інформацією. Які є свійські тварини?

➤ Гра «Так чи ні?»

– Погратись з вами хочеться мені

в цікаву гру «Так чи ні?»

Вам питання задаю –

Готуйте ж відповідь свою!

(Дітям роздають сигнальні картки зеленого і червоного кольорів. Якщо дитина підносить зелену картку, то відповідь «та» (правильна), якщо червоного - «ні» (неправильна).

- Вовк – свійська тварина (Ні) – *червона картка*.
- Курчатко – свійська птиця? (Так) – *зелена картка*.
- Зебра – війська тварина? (Ні).
- Осел – свійська тварина (Так).
- Кінь – свійська тварина? (Так).
- Індик – дикий птах? (Ні).
- Вівця – дика тварина? (Ні).
- Зубр – свійська тварина? (Ні).
- Верблюд – свійська тварина? (Так).
- Гра «Ланцюжок»
- Назвіть відомих вам свійських тварин та птахів. Чим тварини корисні людині?
- Вправа «Хто чим корисний?»

Діти доповнюють речення малюнками.

- Корова дає нам ... (молоко). А що виготовляють з молока? (Сир, сметану, кефір, йогурт).
- Свійські птахи дають нам...(яйця, м'ясо). А ще чим можуть бути корисні птахи? (Можна використовувати пір'я).
- Вівця діє нам...(молоко, сир-бринзу; бринза -сир є брендом України).
- Свиня дає нам ...(сало, м'ясо, шкіру...)

3. Робота з букварем (с. 18-19).

– Розгляньте малюнок на с.18 букваря. Це – сільське сучасне подвір'я. Назвіть усіх свійських тварин, яких ви бачите. (Діти ланцюжком називають усіх зображених тварин).

➤ Вправа «Добери ознаку»

– А зараз я буду називати предмети, що зображені на малюнку, а ви будете добирати до них ознаки, відповідаючи на поставлене мною питання.

- Будинок (який?) – новий, красивий....
- Песик (який?) – спокійний, вухастий...
- Котик (який?) – рудий, сонний...
- Корова (яка?) – плямиста, рогата...

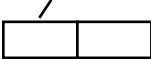
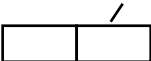
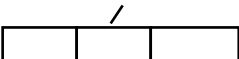
- Вівця (яка?) – кучерява, сіра...
- Свиня (яка?) – чиста, вгодована...
- Курчатко (яке?) – пухнасте, маленьке...
- Телятко (яке?) – миле, цікаве...
- Лоша (яке) – голодне, мале...
- Віці (які?) – ситі, злякані...
- Курчата (які?) – жваві, слухняні...
- Тварини (які?) – свійські, дикі...

– Отже, діти, якщо ми добираємо якісь ознаки до предмета, то слова-ознаки можуть відповідати на питання **який? яка? яке? які?** Наприклад: день (який?) сонячний..., казка (яка?) цікава, сонечко (яке?) ніжне, діти (які?) виховані.

Наведіть приклади слів, що відповідають на питання **який? (...), яка? (...), яке? (...), які? (...)**.

➤ Робота в групах.

Вправа «Доберіть до складової схеми назву тварини».

1 група – схема 1		(песик, котик, вівці, курка)
2 група – схема 2		(теля, лоша, курча, свиня)
3 група – схема 3		(собака, корова, курчата, телятко)

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота в групах (с.19).

- 1 група – Гра «У кого яке дитячко?»
- 2 група – Гра «Хто чим ласує?»
- 3 група – Гра «Хто зайвий?»

6. Аудіювання. Т. Соловей «Любіть тварин» (с. 19). Заучування напам'ять (за бажанням)

– До чого закликає авторка усіх нас? Яким словом авторка замінила слово «свійські»? (*Приручені*) Як ви розумієте слова: «Ми з ними не самотні на Землі?»

7. Обмін враженнями.

- Я люблю всіх..., а особливо... .
- У мене вдома живе...
- Я мрію про...

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота з зошитом (с. 12).

- Словниково-логічна вправа « Узагальнюємо і добираємо назву групі предметів»

– Назвіть предмети, зображені на малюнку. Як використовує ці предмети людина? У кого вдома є така техніка? Чи полегшує вона людині життя? Як можна узагальнювати техніку, яку використовує людина у побуті? (*Побутова техніка*). Яку ще побутову техніку ви знаєте? (*М'ясорубка, порохотяг, електропраска, телевізор...*)

- Робота в парах «Фантазери».

– Складіть історію, героями якої є: фотоапарат, світлина, комп'ютер.

- Вправа « Розвиваємо мовлення».

– Складіть зв'язну розповідь за малюнком. Зверніть увагу на екран комп'ютера.

- Розгадування загадок (с. 12 зошита. 1. Телевізор (або комп'ютер). 2. Телефон).

- Складання речень зі словами-відгадками за схемами.

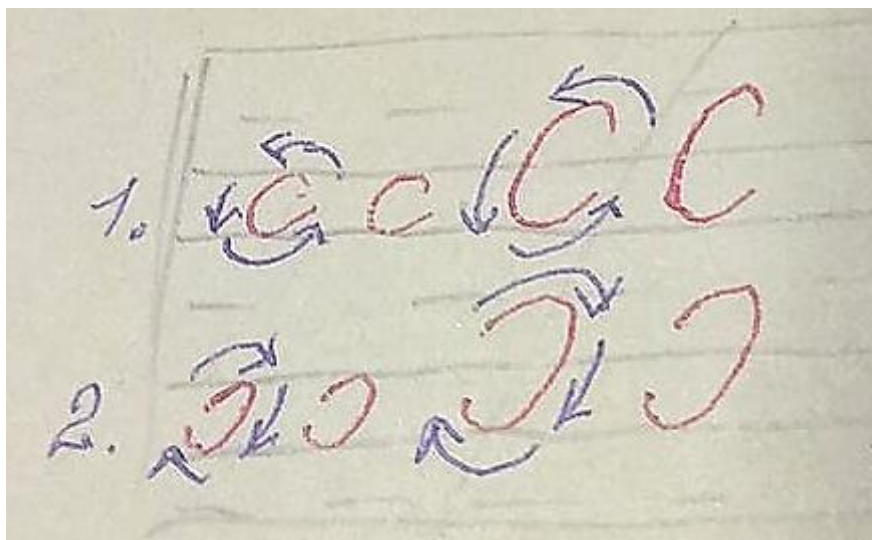
1. . (Батьки купили новий телевізор).

2. . (Дідусеві подарували новий телефон).

10. Фізкультхвилинка

Нумо, всі скоріш ми встанем,
У віконечко поглянем. *(Діти встають, поглядають у вікно)*
Ось поставим руки в боки
й пострибаємо навскоки. *(Стрибки на місці)*
Вліво, вправо нахиліться *(Нахили вбік)*
І навшпиньки підніміться. *(Діти стають навшпиньки)*
Руки вгору, руки вниз,
Кругом себе повернись.
(Піднімання та опускання рук з поворотом навколо себе)
Крок вперед зробіть швиденько.
І присядьте всі тихенько.

11. Пояснення вчителем написання малих і великих півовалів.

1. – Правий півовал починаємо писати трішки нижче верхньої рядкової лінії, ведемо дугоподібну вверх-уліво, торкаємося верхньої рядкової, заокруглюємо, торкаючись нижньої рядкової лінії, і закінчуємо писати трішки нижче середини рядка. (Великий півовал пишеться так само, тільки починаємо писати нижче верхньої міжрядкової лінії, торкаємося її, заокруглюємо...)

2. – Лівий півовал починаємо писати трішки нижче верхньої рядкової лінії дугоподібну лінію вверх управо, заокруглюємо і ведемо вниз-уліво дугоподібну лінію, торкаємося нижньої рядкової лінії, продовжуємо написання цієї лінії. (Аналогічно пишеться великий півовал, лише починається нижче верхньої

міжрядкової лінії...) (Півовали мають мати чіткий початок (заокруглення) і закінчення: **цей елемент ніде не включає написання похилої лінії.**

12. Письмо учнями півовалів у повітрі.

13. Повторення правил письма.

14. Написання малого і великого правого півовалів учнями в зошитах.

15. «Пальчиковий відпочинок».

(Діти опускають руки вниз, розслаблюючи кисті рук. Піднімають руки і пальчиками постукують по столику.)

16. Написання малого і великого лівого півовалів учнями в зошитах (3-4 рядок).

17. Обмін враженнями.

- Мені сьогодні сподобалось (не сподобалося)...
- Коли я розповідав/ла, я мріяв/ла про...
- Мені дуже хотілося, щоб...

Урок 17,18

Тема. Транспорт. Слова, які відповідають на питання **що робить? що робив? що зробить?** Словниково-логічні вправи. Опрацювання тексту.

Складання речень про пори року. Добирання ознак до слів. Письмо малих і великих овалів.

Мета. Навчати дітей класифікувати транспорт за видами, поглиблювати знання учнів про правила дорожнього руху, сприяти розвитку мовлення, мислення, пам'яті: збагачувати словниковий запас, виховувати увічливість, старанність, самоповагу, формувати графічні навички письма з дотриманням його правил.

Навчально-методичне забезпечення. Предметне зображення різних видів транспорту, мультфільм «Техніка та транспорт» (<https://www.youtube.com/watch?v=L9tw59gbjwk>), малюнкове зображення пір року, зразок написання малого і великого овалів.

План-конспект

1. Вітання

Ви – ніби сонце, усміхнені личенька!
Вас умивала сьогодні водиченька?
Сонечко вас цілувало у щічки?
Вас веселили квітки і смерічки?
Котики вам говорили « Няв-няв»?
Песик весело хвостом помахав?
Ми вам радіємо, вам посміхаємось –
З вами, щасливими, радо вітаємось!

2. Обмін інформацією про транспорт.

➤ Вправа «Загадаю-відгадаю» (с. 87 букваря).

– Я загадуватиму загадки, а ви, діти, відгадку покажете на малюнках, що прикріплені на дошці.

➤ Гра «Впізнай за описом».

Це металевий птах, який має два крила, хвіст.
Перевозить вантажі, людей.
Цього птаха використовують і військові. (*Літак*)

Цей транспорт красивий і великий.
Він пливе по воді та перевозить людей і вантажі.
Може нести військову службу. (*Корабель*)

Цей транспорт везе діток до школи,
дорослих-на роботу. (*Автобус, маршрутка...*)

3. Перегляд мультфільму для дітей «Техніка та транспорт».

4. Гра «На воді, на землі, у повітрі».

– (Учитель/ка називає вид транспорту й кидає по чергово дітям м'ячик. Той хто піймав м'яч, повинен сказати, де цей транспорт використовують. Наприклад: літак – у повітрі для перевезень людей, вантажів...; яхта – на воді для перевезень людей, для відпочинку; паром – на воді-для перевезень вантажів, людей; велосипед – на землі для відпочинку, на спортивних змаганнях...

5. Гра «Назви професію».

Учитель/ка показує картинку з одним із видів транспорту, діти відповідають, хто ним керує.

Потяг – машиніст; автобус, (тролейбус, машина..) – водій; корабель – капітан; літак (гелікоптер) – пілот, льотчик; космічний корабель – космонавт.

6. Вправа «Чи знаєте ви, що..».

– Діти, є різний транспорт: громадський – той; що перевозить пасажирів; є спеціальний транспорт, який допомагає людині в роботі. Це і поліцейські машини, поливальні машини, снігоприбиральні, машини швидкої допомоги, пожежні машини, сільськогосподарські машини. Спеціальні машини ми не називаємо транспортом, оскільки людина на них лише працює.

7. Фізкультхвилинка.

8. Робота з букварем (с. 21).

➤ Гра «Визнач зайве».

– У кожному рядку визначте «зайву» машину – спеціальний транспорт (трактор, екскаватор, комбайн). Який транспорт є повітряним? Який наземний? Який транспорт ви віднесли до водного?

➤ Робота в парах (с. 20 букваря). «Що переплутав художник?»

Поділ слова на склади. Визначення наголошеного складу (на матеріалі предметних зображень на с.20 букваря.)

➤ Вправа «Вчимося ставити запитання.»

- Діти, слова, які означають якусь дію, відповідають на питання **що робить?, що робив?, що зробив?** Наприклад: човен (що робить?) пливе. Яку дію виконує «човен» (пливе). Трамвай (що зробив?) зупинився і т.п.

- Я буду називати дію слова, а ви ставити запитання. Отже, їде (що робить?), засвітив (що зробив?), полетить (що зробить?), ходить..., полетів..., забіг... .

➤ Аудіювання. (с. 86-87 букваря).

Учитель/ка почергово читає вірші В. Паронової «Острівок безпеки», «Світлофор», «Знак», «Пішохідний перехід», «Небезпечна гра» та перевіряє якість сприйняття їх змісту.

- Яким ви собі уявляєте на дорозі смугастий килимок? Як смугастий килимок назвала авторка? Скільки кольорів має світлофор? Про що попереджує червоний (зелений, жовтий) колір світлофора? Який знак має велику силу? Хто знає, як виглядає знак «Пішохідний перехід»? Про яку небезпеку попереджує авторка у вірші «Небезпечна гра»?

9. Фізкультхвилинка.

10. Розвиток мовлення учнів (за матеріалами букваря, с. 20-21).

➤ Розповідь «Дотримуємо правил дорожнього руху» (с. 20).

➤ Складання «Казки тата про машинки» за поданим зачином (с. 21).

11. Робота в групах. Вправа «Реклама».

– Прорекламуйте вид транспорту, зображення якого ви отримали на малюнку. Завершіть рекламу словами: «Здійсніть подорож на омріяному транспорті!»

12.Фізкультхвилинка.

13. Робота з зошитом (с. 13).

➤ Аналіз змісту малюнків «Пори року». Відгадування загадок.

– Послухайте загадки. Відгадками є малюнки в зошиті.

Голі поля, мокне земля.

Дощ поливає. Жовте листячко злітає.

Сонце вже не припікає. Коли це буває? (*Восени*).

Стало біло навкруги –

Я розпушую сніги,

Наганяю холоди.

Води сковую в льоди.

В дружбі з дітьми усіма.

Здогадались? Я – ...(*зима*).

Де вона проходить –

Там травиця сходить,

Квіти розцвітають,

І пташки співають. (*Весна*)

Теплий, довгий–довгий день

Повна миска черешень,

Достигає жовтий колос,

Демонструє коник голос,

Яблучка й сунички дозрівають –

То ж коли це все буває? (*Влітку*).

➤ Робота в групах. Вправа «Складаємо речення».

– Складіть речення про:

1 група – осінь;

2 група – зиму;

3 група – весну;

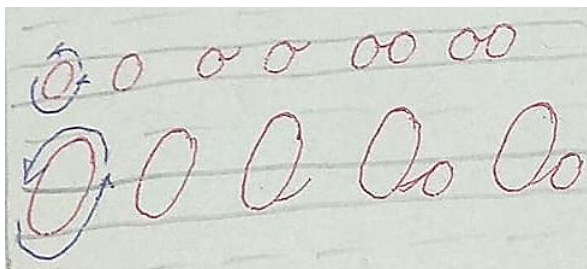
4 група – літо.

➤ Вправа «Добираємо ознаки» (с. 13).

– Поміркуйте і доберіть якомога більше ознак до кожної пори року.

14. Фізкультхвилинка.

15. Пояснення вчителя/льки написання малого і великого овалів.

– Малий овал починаємо писати трішки нижче верхньої рядкової лінії, ведемо заокруглену лінію вверх-ліворуч, торкаємось верхньої рядкової лінії, продовжуємо заокруглювати ліворуч униз, торкаємось нижньої рядкової, заокруглюємо і ведемо до початку написання овала. Малий овал з'єднуємо з іншим з'єднувальною лінією зверху.

– Великий овал починаємо писати трішки нижче верхньої міжрядкової, ведемо заокруглену лінію вверх-ліворуч, торкаємось верхньої міжрядкової лінії, заокругляємо і ведемо вниз до нижньої рядкової лінії, торкаємось її і знову заокруглюємо вверх-праворуч, ведемо лінію до початку написання овала. Великий овал з'єднується з іншими елементами нижнім з'єднанням: лінією від нижньої рядкової до середини рядка.

16. Письмо малого і великого овалів учнями в повітрі (3-4 рази під такт: і-раз-і).

17. Робота в зошитах.

- Написання малого овала (1-й рядок), з'єднання двох овалів (другий рядок).

18. Пальчикова гімнастика (за М. Чумарною «Десять пальчиків»).

Десять пальчиків у мене –
Два по п'ять на двох руках!
Затискаю їх у жмені
І тримаю в кулачках.
Можу кубики складати,
Грати в теніс і в лото.
Можу ручку в руки брати,
Книжку, м'ячик, долото.
Можу все в руках творити-
Як собі захочу сам.
Тільки руки можуть знати,
Що таке земна краса.

19. Написання великого овала учнями в зошитах та його з'єднання з іншим елементом (3-4 рядок).

20. Обмін враженнями.

- Я запам'ятав/ла, що..
- Хочу подорожувати з друзями на..., щоб...
- Найцікавіше було...
- Мене приваблює ..., тому що...

Урок 19, 20

Тема. Пори року. Звуковий аналіз слів. Побудова звукових моделей слів.

Культура спілкування і культура мовлення. Письмо малої похилої лінії з малою петлею та великою прямої похилої лінії з петлею в рядку.

Мета. Збагачувати знання учнів про пори року, навчати фантазувати, бачити красу, спостерігати за природою; розвивати фонематичний слух; формувати

навички культури спілкування, удосконалювати написання елементів букв, виховувати турботливе ставлення до навколишнього світу та відчуття радості від спілкування з ним та всіма, хто оточує дітей.

Навчально-методичне забезпечення. Ілюстративний матеріал до уроку, складові схеми слів та фішки з умовними позначеннями звуків, демонстраційна картка з написанням елементів відповідно до теми уроку.

План-конспект

1. Вітання. «Даруємо гарний настрій».

– Вітаю вас! Щоб усі працювали залюбки подаруймо один одному усмішку. Прийміть від мене в подарунок усмішку, тому що в мене гарний настрій, тож нехай і у вас він буде гарним. Подаруйте один одному усмішку та побажайте успіхів собі і всім нам!

2. Обмін інформацією.

– Діти, матінка Природа має чотири доньки. Які вони мають імена? Здогадайтеся самі.

- Перша донька білявка, має суворий вигляд, холоду не боїться, а на всіх його посилає. Любить розваги, дарує дітям, дорослим свої подарунки: дзвінкі колядки, щедрівки, веселі забави... А як рукавами махне, то й сніг піде. Як звати цю доньку? (*Зима*)
- Друга донька-молода, весела, дзвінка, завітчана, любить вербові сережки, заслуховується щебетом пташок, милується зеленими килимами полів, завжди рада Великоднім дарункам. Усміхнена, привітна і звати цю донечку... (*Весна*)
- Тепла, завзята, роботяща, добра, підперізує небо райдугою-веселкою, всім нас пригощає ягодами. дарує красу пшеничних полів і здійснює мрії дорослих і дітей: поплавати в річці, попірнати у море, здолати гори, насолодитися красою рідного краю. Яке ім'я має ця донька? (*Літо*)

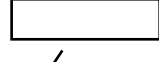
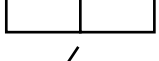
- Найулюбленішою донькою матінка називає четверту. Вона найбагатша, наймудріша, найкраща, хоч сама донька себе такою не вважає. Її золоті сукні, золоте волосся, золота (добра, привітна, щира, відкрита) усмішка приваблює віх. Її краса не лише у вбранні, а й у її справах. Ця донька збирає врожаї в садах, на полях і городах, застеляє землю килимом, щоб не застудилася взимку, дарує лісовим мешканцям тепле хутро, щоб не боялися морозів... Ця золота красуня-донечка носить ім'я...*(Осінь)*

- Доньки матінки Природи – це пори року. Розкажіть, що ви вже знаєте про них.

2. Робота з букварем (с. 22-23).

➤ Робота в групах. «Ми – дослідники».

– Розгляньте малюнки. До складових схем під кожним малюнком доберіть відповідні слова, які відповідають вказаним моделям.

1 група – Осінь –		→	(осінь, листя...)
		→	(земля, плоди...)
		→	(дерева, листочки...)
2 група – Зима –		→	(рама, ручка (на рамі)...))
		→	(зима, мороз...)
		→	(сніг, лід...)
3 група – Весна –		→	(квіти, трави...)
		→	(весна, поля...)
		→	(віночок, букетик...)
4 група – Літо –		→	(літо, фрукти..)
		→	(сунічки, цибуля...)
		→	(ягоди, овочі...)

➤ Вправа «Навчаємося, розуміємо, пояснюємо».

– Поясніть, як ви розумієте значення висловів:

- «Осінь у всьому рахунок веде» – 1 група.
- «Зима питає, де влітку був» – 2 група.
- «Від березневих дощів земля квітне» – 3 група.
- «Два рази в році літа не буває» – 4 група.

3. Фізкультхвилинка.

➤ Гра «Будемо уважні».

- У слові «осінь» назвіть м'які приголосні звуки. Побудуйте (накресліть) схему цього слова з фішок $\boxed{\overset{\text{´}}{\text{O}} \mid \equiv \text{O} \equiv}$.
- Скільки складів у слові «зима»? На який склад падає наголос? Назвіть ланцюжок звуків у слові «зима» [з, и, м, а].
- Перед вами схема якого слова?

($\boxed{\text{---} \mid \text{---} \overset{\text{´}}{\text{O}}}$ – весна). На що ви звернули увагу? Який склад є наголошений? (Сна́)

- Побудуйте звуко-складову схему слова «літо». ($\boxed{\equiv \overset{\text{´}}{\text{O}} \mid \equiv \text{O}}$). Назвіть приголосні звуки. [л', т]. Який з них вимовляється м'яко ([л']), а який твердо ([т]). Який склад у цьому слові є наголошеним? (Лі́).

5. Читання – слухання творів про пори року (с. 88-91 букваря) з наступним обговоренням (за вибором учителя/льки).

6. Фізкультхвилинка.

7. Колективне створення «Осіннього панно» з листочків, квітів, плодів.

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота з зошитом (с. 14).

➤ Вправа «Вчимося порівнювати».

– Послухайте віршик і кажіть, чи підходить його зміст до медіа зображень на с. 14 зошита.

Ти добре правила вивчай,
Бо між людьми живеш.
І про культуру пам'ятай,
коли кудись ідеш.
І привітатись не забудь,
будь чемним кожен раз.
Та й кожен день культурним будь,
І кожному мить і час.

(Учні висловлюють свої думки.)

➤ Гра «Словничок чемної дитини».

– Словничок чемної дитини допоможе кожному з вас у спілкуванні з друзями. Кожний з вас має назвати чемне слово, яке можна використати в таких ситуаціях при:

- вітання, зустрічі (доброго ранку, здрастуй, привіт...);
- звертанні (любий/а, дозволь, будь ласка, дорогий...);
- побажанні (нехай щастить, успіхів тобі, приємних вихідних...);
- прощанні (всього найкращого, прощавай, до зустрічі...);
- вибачення (вибач, будь ласка, пробач мені, що завинив/ла...);
- запрошені (дуже прошу, завітай/те до..., ласкаво прошу...);
- відмові (шкода, але я не погоджуюся..., поясни, якщо можеш, має час...);
- проханні (допоможи мені, будь ласка, будь ласка, вислухай мене...);
- згоді (я погоджуюся з тобою, гаразд, зроблю так, як ти радиш...)

– Які ще увічливі слова ви знаєте? Як ви думаєте, які увічливі слова промовляли діти, зображені на медіа засобах?

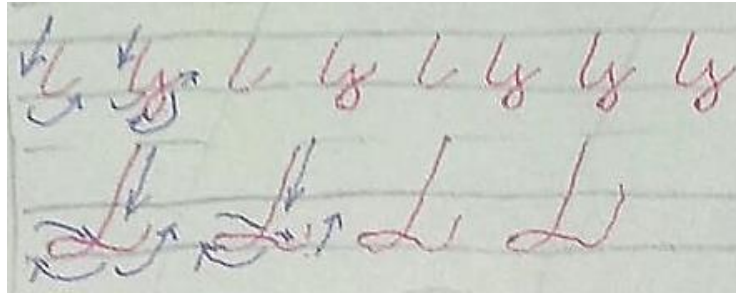
– Які слова увічливості вживаєте ви?

➤ Вправа «Пригадуємо-розповідаємо».

(Учні розповідають про свої дні народження з опорою на малюнках (с. 14).

10. Фізкультхвилинка.

11. Пояснення вчителя написання елементів: малої похилої лінії з малою петлею та великої прямої лінії з петлею в рядку:

– Малу пряму похилу лінію починаємо писати від верхньої рядкової лінії ведемо пряму похилу вниз, заокруглюємо, торкаємось нижньої рядкової лінії, відразу заокруглення ведемо вгору вище нижньої рядкової лінії, не відриваємо ручку і ведемо лінію вниз нижче нижньої рядкової лінії, робимо малу петлю і ведемо її знову вверх до середини рядка. Місце перетину петлі має бути саме на нижній рядковій лінії. Пишемо під такт: раз-і-два-і.

– Велику пряму похилу лінію з малою петлею в рядку починаємо писати від верхньої міжрядкової лінії і ведемо пряму похилу до нижньої рядкової, не торкаємо її, а зразу заокруглюємо ліворуч і торкаємося нижньої рядкової лінії робимо петлю над нею, повертаємо праворуч і перетинаємо похилу лінію; спускаємося до нижньої рядкової, торкаємося її і заокруглюємо вправо, ведемо заокруглену під такт: раз-і-два-і.

12. Написання учнями елементів у повітрі. (3-4 рази кожний елемент).

13. Повторення правил письма.

14. Написання малої прямої похилої лінії з малою петлею та великої похилої з петлею в рядки учнями в зошитах (1-2 рядки).

15. Пальчикова гімнастика.

Найдружніша сім'я –

Це долонька моя,

Бо на ній просто в ряд –
П'ять веселих хлоп'ят:
Великий, вказівний, середній,
безіменний і мізинчик

(Діти рухають пальчиками)

16. Написання учнями елементів у 3-4 рядках.

17. Обмін враженнями.

- Я вирішив/ла для себе бути завжди...
- Мене сьогодні вразило те, що ...
- Мій подарунок другові/подрузі буде...

Урок 21, 22

Тема. Цікавих казок цілий мішок. Театралізація казки «Колобок». Птахи. Підготовчі вправи до написання букв: письмо малої і великої прямої лінії з малою петлею.

Мета. Розширювати знання учнів про українські народні казки та казки народів світу, розвивати інше образне мислення, мовлення, творчі здібності, пробуджувати бажання пізнавати світ казок; навчати писати елементи літер малу і велику пряму похилу лінію з малою петлею, збагачувати словниковий запас дітей, виховувати дбайливе ставлення до природи, зокрема птахів.

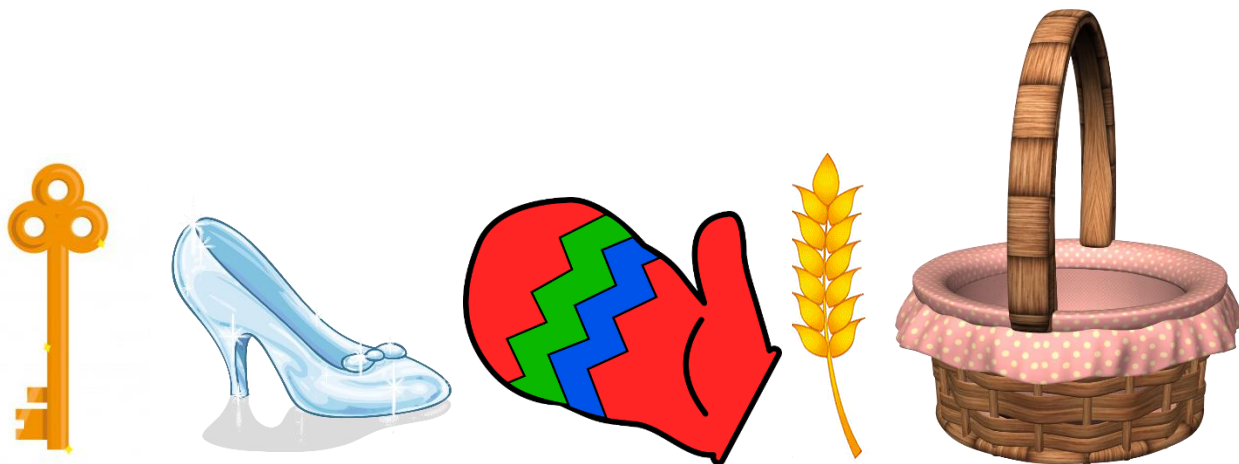
Навчально методичне забезпечення. Шапочки-маски героїв казки «Колобок», ілюстрований матеріал до казок «Рукавичка», «Котик і півник» та ін.; зразок написання елементів -малої великої прямої похилої лінії з малою петлею, схеми речень.

1. Вітання

Ось до школи рідної
Йдуть веселі діточки.
Будуть вчитися ліпити,
Малюватимуть хатки.
Зроблять квіти для віночка,
Вивчать віршики, пісні.
А казки такі почують,
Що розкажуть і мені.

2. Гра «Звідки вони?»

– Подивіться на предмети. З якої казки потрапили вони до нас на урок?

(«Пригоди Буратіно або золотий ключик», «Попелюшка», «Рукавичка», «Колосок», «Червона Шапочка», «Маша і ведмідь».)

– Хто пам'ятає ці казки? Яка з них вам найбільше сподобалася?

3. Читання-слухання учнів казок (с. 24 букваря) «Рукавичка»; «Котик і півник».

– Розкажіть, як розвивалися події у казці «Рукавичка»; «Котик і півник». (Діти розповідають казки.) Чим завершилася кожна казочка.

4. Гра «Хто я і з якої казки?» (с. 25 букваря)

– Розгляньте малюнки героїв казок на сторінці букваря. Наші герої «забули» свої імена. Допоможемо їм пригадати імена, дітки? Повернемо їх у казки? Попрацюйте у парах. Пригадайте імена героїв і нагадайте їм, в якій казці вони

живуть. (Журавлик-лебедик та лисичка з казки «Лисичка та журавель»; Червона шапочка з однойменної казки Ш. Перро. Буратіно з казки «Пригоди Буратіно або золотий ключик» О. Толстого; Котигорошко з однойменної української народної казки: Маркіз із казки «Кіт у чоботях»

5. Фізкультхвилинка.

6. Гра «Фантастичні перевтілення»

Діти утворюють коло, уявляють себе героями казки «Колобок», отримують від учител/ьки шапочки-маски персонажів казки й театралізують казку. Роль ведучого бере на себе вчитель/ка і звертається з проханням до дітей говорити голосом свого героя. Перед театралізацією учитель/ка може познайомити учнів з казкою-театралізацією «Колобок та лисичка» Л. Яковенко

КОЛОБОК ТА ЛИСИЧКА

Ведучий

Дід

Баба

Колобок

Ведмідь

Засць

Лисичка

Ведучий: Жили разом баба й дід.

Їли кашу на обід.

Та одного разу діду

Забажалось до обіду

Колобка духмяного,

Свіжого, рум'яного.

Дід: Вийду на подвір'ячко.

Пошукаємо пір'ячко.

Змету борошно в кутку

На хлібиночку м'яку.

Ведучий: Баба борошно взяла,
На сметані навела.
Цукру, масла положила,
Круто тісто замісила.

Баба: Підіймайся пишно, тісто,
Я ж візьму жаровню чисту,
В піч гарячу посаджу,
А готове остуджу.

Ведучий: Ось і спікся колобок,
Круглий, начебто клубок.
Та недовго на віконці
Він сміявся проти сонця...

Колобок: До побачення, домівка. –
Покотився я в мандрівку!

Ведучий: Тут ведмедик клишоногий
Виліз тільки-но з барлогу.

Ведмідь: Попоїсти б смачно слід,
О, та ось уже обід!...

Колобок: Що ти, що ти!
Сядь та слухай –
Заспіваю просто в вуха!
Я – рум'яний колобок,
Круглий, начебто клубок
Якщо втік від діда й баби,
То втечу і від незграби!

Ведучий: З тим і далі покотився,
А ведмідь лиш вслід дивився!
Тут почув цю пісню вовк –
Скочив швидко на місток:

Вовк: Хто нікого не боїться –
Оця кругла паляниця?

Та для мене, моя люба,
На одного ти лиш зуба!

Ведучий: Від образи колобок
Зашарівся, мов грибок:

Колобок: Я не пташка і не киця,
Й зовсім я не паляниця!
Я – рум'яний колобок,
Круглий, начебто клубок.
Втік від діда і від баби.
Від ведмедика-незграби,
То втечу і від нахаби!

Ведучий: Доки вовк чекав обіду –
Колобка не стало й сліду!
Тут зайчатко косооке:

Засць: Хто ж це тут
З кругленьким боком?
Запашний, тече аж слинка!

Колобок: Не для тебе моя спинка!
Сядь на пагорбку та слухай –
Заспіваю просто в вуха!
Я – рум'яний колобок,
Круглий, начебто клубок.
Втік від діда і від баби,
Від ведмедика-незграби
Та від вовчика-нахаби.
То й від тебе утечу,
По доріжці покочу!

Ведучий: Доки засць повернув –
Колобка вже й вітер здув!
Аж назустріч йде лисичка.

Лисичка: Здрастуй, хлібчик невеличкий!

Звідки йдеш, куди прямуєш?

Колобок: Розповім, якщо почуєш.

Я – рум'яний колобок

Круглий, начебто клубок.

Втік від діда і від баби,

Від ведмедика-незграби

Та від вовчика-нахаби,

Зайченятка обманув,

То й тебе є я обмину!

Лисиця: Та і пісенька гарненька,

Тільки трішки я глухенька.

Сядь на носика мені,

Заспівай свої пісні!

Ведучий: Тут дурненький колобок,

Круглий, начебто клубок,

До лисички – скік та скік –

Примостив на носа бік.

Тільки пісня віддзвеніла,

Колобка лисичка... з'їла!

Висновок тут однозначний:

Будьте, діточки, обачні!

(Доречно міняти «акторів» – учнів кілька разів, що усі, хто виявив бажання взяли)

7. Аудіювання Х. Гарбар. Вовк (с. 91 букваря).

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота з зошитом (с. 15).

➤ Вправа «Пригадую-розповідаю».

– Розгляньте уважно малюнок на с. 15. Яку казку він нагадав вам? Хто пригадає героїв цієї казки? Як починається казка? Чим завершилася казочка?

➤ Робота в парах.

– На малюнках зображені пташки. Хто знає, як вони називаються? Про кожну пташку складіть речення за поданою схемою під малюнком. Розкажіть один одному, що ви знаєте про цих пташок.

➤ Робота в групах. «Ми – фантазери».

1 група – «Розмова» сороки з дятлом про лісові новини.

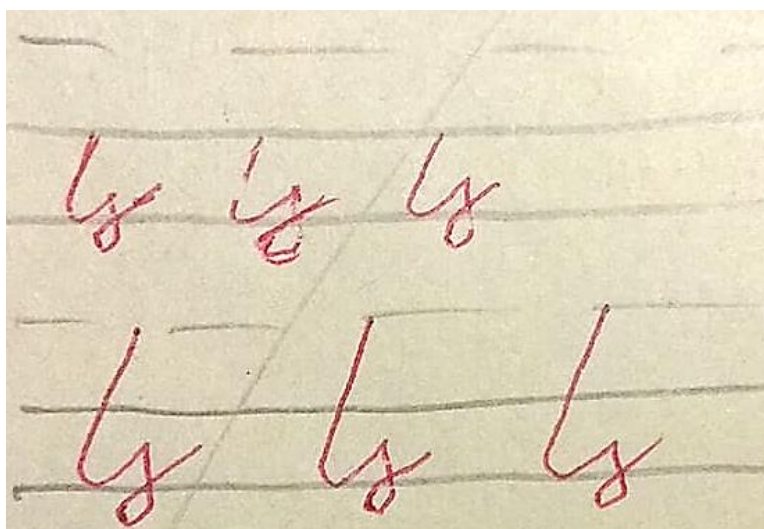
2 група – «Розмова» сороки з дятлом про непроханих гостей.

3 група – «Розмова» сороки з дятлом про лісових мешканців.

4 група – «Розмова» сороки з дятлом про таємниці ведмедика.

10. Фізкультхвилинка.

11. Пояснення вчителя/вчительки на демонстраційному зразку письма малої і великої прямої похилої лінії з малою петлею.

(Пояснення написання малої прямої похилої лінії з малою петлею див. у змісті попереднього уроку. Написання великої прямої похилої лінії таке саме, лише починається написання цього елемента від верхньої міжрядкової лінії і ведемо її до нижньої рядкової лінії, заокруглюємо праворуч, торкаємось нижньої рядкової лінії і ведемо заокруглення вище рядкової, робимо петлю, яка перетинає нижню рядкову і завершуємо написання трішки нижче середини рядка. Пишемо елементи під такт раз-і-два-і.

12. Письмо елементів учнями в повітрі (3-4 рази.)

13. Повторення учнями правил письма.

14. Письмо у зошитах малої прямої похилої лінії з малою петлею (1-2 рядок)

15. Пальчикова гімнастика.

Замок

Ой, який складний замок!

Треба відімкнути:

Похитали, потрусили,

Ще й постукали – й – відкрили.

(Пальці переплетені в замок. Похитувати долонями в різні боки, потім трусити руками, стукати зап'ястями, розчепити долоні і показати їх).

16. Письмо у зошитах великої прямої похилої лінії з малою петлею (3-4 рядок.)

17. Обмін враженнями.

- Вдома я обов'язково розповім рідним....
- Якби я зустрів/ла улюбленого казкового персонажа, то...
- Собі в друзі я обра/ла б казкового героя..., тому що...

Урок 23, 24

Тема. Узагальнення знань учнів. Досліджуємо медіа.

Удосконалення уміння писати вивчені елементи букв. Співвіднесення слів зі звуко-складовими схемами.

Мета. Узагальнити знання учнів про звуко-складову структуру слова, удосконалювати фонематичний слух, розвивати мовлення, мислення дітей, навчати класифікувати слова за питаннями, розвивати творчі здібності учнів; удосконалювати графічні навички письма, формувати вміння орієнтуватися в

назвах елементів букв, виховувати почуття відповідальності, віри у власні можливості, згуртовувати колектив.

Навчально-методичне забезпечення. Малюнкове зображення предметів, що представлені на сторінках 26-29 букваря, звуко-кладові схеми слів: казка, книга, дідусь, зразки елементів букв.

План-конспект

1. Вітання

Промінь падає в долоні –
Другу посміхнись.
Очі у небес бездонні –
За руки ти візьмись.
Шелестить над нами листя –
Весело стрибай.
Хвиля мружиться іскристо –
Тож і ти моргай!

– Діти, з яким настроєм ви прийшли до школи? (чудовим, веселим, гарним, добрим...)

2. Робота з букварем (с. 26).

– Сьогодні нашими помічниками будуть планшети, які містять матеріали, що ми вивчали на попередніх уроках. Все, що зображено на планшетах, допоможе нам пригадати, розгадати, спрямувати, підказати, зацікавити, відповідати на все питання, що нас цікавлять і, очевидно, тих «учнів», які «навчаються» у лісовій школі.

Кого ви бачите на верхньому планшеті? Куди поспішають звірята? З яким настроєм вони «йдуть» до школи? Чого вони навчатимуться в школі? (Після відповідей учнів, учитель/ка ставить питання дітям за змістом планшетних малюнків на с. 26-29, використовуючи ігрові види діяльності та різні види вправ.

➤ Гра «Пригадайте-відповідайте».

– Чого навчилися ви, дітки, зараз пригадаєте і відповісте. Розгляньте зображення на планшеті внизу ліворуч. То як можна отримати число 3? (Діти відповідають: 1+1+1; 2+1; 1+2).

➤ Робота в парах «Ставимо питання? Хто? Що? Складаємо речення».

– На планшеті внизу-праворуч зображені різні предмети. Назвіть слова, які відповідають на питання **хто?** (каченята, качка, метелик (бабка), бджілка) **що?** (гніздо, хліб, батон, шишки, квітки...).

– Діти, ви гарно працюєте, молодці. Зараз на с. 27 розгляньте лівий верхній малюнок на планшеті. Кого ви бачите на малюнку? Назвіть слова, які відповідають на питання **хто?** (киця, котик), **що?** (квіти, спідничка, штанці, хвостики...) Ваше завдання: скласти речення за малюнком і схемами (У киці день народження. Котик дарує киці квіти.)

➤ Вправа «Працюємо разом» (с. 27 верхній правий планшет).

– Назвіть усі предмети, які показані на планшеті. Які тварини є дикими? (Тигр слон, лев) Скільки складів у кожному слові? (Один). Поділіть назви свійських птахів на склади. (Діти по черзі ділять на склади: ін-дік, ка́-чка, гу́-ска). На який склад падає наголос у слові «індик», «качка», «гуска»? Назвіть наголошений склад у кожному слові (-дик, ка, гу.) Як назвати одним словом предмети, зображені в третьому рядку? (Овочі). Поділіть слово «помідор» на склади (по-мі-дор). Погукайте, (перепитайте, ніби не почули добре) слово «помідор». На який склад падає наголос? (На третій) (Аналогічно проводиться робота над словами «огірок», «кабачок». Визначається кількість складів, промовляється наголошений склад).

3. Фізкультхвилинка.

4. Гра «Чутливе вушко».

– У назвах яких рослин, дерев чи квітів ви чуєте тільки тверді приголосні звуки? (Дуб, сосна, береза). Чи чуєте м'які приголосні звуки у назвах квітів? (Так). Як називається синя квітка? (Барвінок). Поділіть слово «барвінок» на склади (бар-

ві-нок.) У якому складі ви чуєте м'який приголосний? (Другому). Який цей звук?
(в) Як називається друга квітка? (Чорнобривці). Чи містить це слово м'який приголосний? (Так) Вимовте слово по складах. (Чор-но-брив-ці.) У якому складі є м'який приголосний? (В останньому) Вимовте м'який приголосний.([ц'])
Аналогічна робота проводиться зі словом «нагідки».

– Послухайте два слова: «береза», «берізка». Яке з них містить м'який приголосний звук? Вимовте м'який приголосний звук. ([р'])

4. Гра-вправа «Юні таланти».

➤ Робота в групах.

1 група – Скласти казку за малюнком № 4 на планшетах (с. 27).

2 група – Скласти розповідь за малюнком № 3 на планшетах (с. 28).

3 група – Скласти казку за малюнком № 2 на планшетах (с. 29).

4 група – Пальчикова театралізація.

– Розглянути зображення № 3-4 на планшетах (с. 29).

Навчитися пальчиками створювати зображення казкових персонажів.

Пригадати, з якої казки ці герої.

(півник)

(лисичка)

(котик)

➤ Обмін враженнями.

Учні обмінюються думками, прослухавши складені казки, розповідь...

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з зошитом (с. 16).

➤ Виконання вправи «Добираємо слова на представлені запитання» (За малюнком у зошиті (с. 16).

➤ Робота в парах. «Добираємо слова до схем» (с. 16).

Перевірка виконаної роботи за опорними аналогічними звуко-складовими схемами, накресленими на дошці та завданнями вчителя/льки.

– Вкажіть на звуко-складову схему слова «казка» ($\boxed{-\overset{\circ}{\text{О}}-|-\text{О}}\text{}$). Назвіть наголошений склад. (Каз.) Який другий склад? (Ка). Вимовте ланцюжок звуків у слові «казка». ([к, а, з, к, а]).

Назвіть, яке слово ви дібрали до другої (третьої) схеми? (Книга, дідусь.) Назвіть голосні звуки у слові «книга» ([и, а]), дідусь ([і, у]). Як звучать приголосні у слові «книга»: твердо чи м'яко? (Твердо). Як звучить перший приголосний у слові «дідусь»? (М'яко - [д'].) А другий приголосний? (Твердо - [д]). Порівняйте вимову звуків [д] і [д']. Який звук вимовляти легше? Вимовте останній звук у слові «дідусь» [с']. Як вимовляється звук: твердо чи м'яко? (М'яко).

8. Робота з демонстраційними картками «Пригадуємо назви елементів». (Можна розглянути елементи літер у зошиті й пригадати їх назви або записати на дошці.)

9. Повторення правил письма.

10. Фізкультхвилинка.

11. Робота з зошитом (с. 16).

- Письмо малої і великої прямої похилої із заокругленням угорі, внизу в повітрі, у зошитах (1-3 рядки). Письмо малих і великих лівих і правих півовалів у повітрі, в зошитах (4-5 рядки).

12. Фізкультхвилинка. Пальчикова гімнастика.

13. Письмо малих прямих похилих ліній із заокругленням угорі, внизу, з верхньою і нижньою петлею у повітрі, в зошиті (6 рядок).

14. Письмо малих і великих овалів, великих прямих похилих ліній з малою петлею вниз й петлею у рядку в повітрі, в зошиті (7-8 рядки).

15. Обмін враженнями.

- Сьогодні я пригадав/ла...
- Найбільше мені до вподоби ...
- Я вже вмію...
- Мені дуже хочеться...

БУКВЕННИЙ ПЕРІОД

Пропонуємо орієнтовні дидактичні структури уроків читання, письма, заняття, роботі з дитячою книжкою, які дадуть Вам, шановні колеги, можливість дотримуватися психолого-педагогічних, загальнодидактичних і методичних вимог до організацій навчання грамоти. Ви маєте право удосконалювати, змінювати, доповнювати, наповнювати своїм баченням зміст уроку, дотримуючись базових структурних компонентів.

Орієнтовна структура уроку читання (вивчення нової букви)

1. Повторення вивченого на попередньому уроці.

Види робіт: читання учнями напам'ять віршів, скоромовок про вивчену роботу «букву», розгадування загадок, словниково-логічні вправи, розв'язування фонетичних задач з якісною характеристикою звуків, конструювання і моделювання слів, словосполучень, речень, алфавітне називання вивчених літер, серед інших і т. ін.

2. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи.

Види робіт: заучування напам'ять (загадки, прислів'я, скоромовки), виділення звуків із зручної позиції: активне вимовляння виділених звуків; спостереження за артикуляційними особливостями (якими мовними органами і в який спосіб створюється перешкода на шляху струменя видихуваного повітря); віднесення виділених звуків до голосних чи приголосних (якщо приголосні звуки, то зіставлення твердого і м'якого звуків на слух та за способом вимовляння), позначення звуків умовними значками (фішками): о, о', -, =; вправи на впізнання звуків у заданих учителем словах; самостійний добір учнями слів із звуками в різних позиціях; аналітичні і синтетичні вправи із звуками (на утворення та аналіз складів-злиттів).

3. Ознайомлення з буквою.

Види робіт: алфавітна назва букви; демонстрація малої і великої літератури, їх структурний аналіз; ознайомлення з місцем букви у касі розрізаної азбуки; друкування букви на дошці (зошитах, повітрі); ігрові вправи.

4. Вправи з читання.

Види робіт: складання складів, слів із букв розрізної азбуки демонстраційного характеру та в індивідуальних касах; читання складових таблиць; читання слів; поданих в аналітико-синтетичній формі; читання слів у колонках з опорою на виділені злиття (з дошки, таблиці, картки); читання колонок слів за фонетичним, лексичним, граматичним напрямком.

5. Робота з підручником.

Види робіт: читання колонок слів за букварем; аналіз ілюстрацій; робота з моделями слів, речень, їх аналіз; бесіда-аналіз на тему тексту; читання тексту вчителем (учнями); колективне (індивідуальне) читання-аналіз речень, тексту.

6. Творча робота.

Види робіт: складання моделей складів, слів, речень за ознакою, вказаною учителем; читання-прогнозування; піктографічне читання; гра-мініатюра; складання речень за малюнком (предметним, сюжетним); словниково-логічні вправи на класифікацію, групування, вилучення зайвого, на доповнення, на підведення родових понять під видові і навпаки; впізнавання літери за описом; утворення складів, слів за вказаною ознакою, добір до моделей складів слів, речень; складання розповіді (казки) про букву і т.ін.

7. Підсумок уроку.

Види робіт: алфавітне називання вказаних літер; читання прямих і обернених складів із вивченою літерою; розгадування фонетичних задач; порівняльна характеристика (звуко-буквеної) структури слова (слів); аналітико-синтетичні вправи; гра; знаходження на сторінці буквара матеріалу за вказаною ознакою; розповідь учнів про найцікавіші завдання уроку; пригадування вивченого напам'ять і т.ін.

Орієнтовна структура уроку письма (вивчення нової букви)

1. Повторення вивченого на уроці читання.

Види робіт: звукові аналітичні і синтетичні вправи: впізнавання звуків у вказаних словах з визначенням місця звучання; доповнення запропонованих складів іншими вказаними звуками для утворення слів; утворення злиття із вказаними звуками; складання моделей складів, слів, речень; аналіз запропонованих слів, речень, їх моделей і т.ін.

2. Показ зразка писаної літери.

Види робіт: аналіз демонстраційного зразка писаної літери на картці розлінованої за сіткою зошита, збільшеної в 20 разів; аналіз зразка літери, записаної заздалегідь на дошці; зіставлення друкованої і писаної літери.

3. Аналіз будови букви з переліком її елементів.

Види робіт: структурний аналіз писаної букви; називання елементів букви.

4. Засвоєння конфігурації літери.

Види робіт: показ написання букви на дошці з поясненням послідовності зображення елементів; «писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя; аналіз зразка букви в зошитах, усне пояснення порядку зображення елементів.

5. Вправи з письма.

Види робіт: писання літери за пунктирними зразками у зошиті (з друкованою основою); писання літери за зразком, написаним учителем; писання трьох літер (самостійно), зіставлення написаних літер із зразком, аналіз помилок.

6. Фізкультхвилинка.

7. Дописування рядка літери.

8. Звуко-буквений аналіз слова з конструюванням звуко-складової схеми фішками і викладання із букв різної азбуки.

9. Динамічна пауза.

10. Писання другого рядка букви (друга частина рядка – письмо під такт).

11. Аналітико-синтетичні вправи з наступним записом окремих складів, слів.

Види робіт: звуковий аналіз вказаного складу, слова з наступним записом за зразком; визначення типів з'єднань даної літери з іншими та їх запис; добір слів із вказаною літерою (звуком), які відповідають на запитання хто? Що? Який? (яка? яке?), що зробив? що робить? І т.ін.; складання з одним із слів речення і т.ін.

12. Списування.

Види робіт: списування з друкованого матеріалу (рукописного) складів, слів, речень; списування з ускладнюючими елементами: дописами літеру

(склад), переставити склади (літери), підкреслити злиття м'якого (твердого) пригоsgного з голосним, вказані види з'єднань букв.

13. Слухове письмо.

Види робіт: диктант букв, складів; запис на слух одно-, дво- і трискладових слів, написання яких збігається з вимогою; самодиктант складів, слів, прочитаних із дошки (таблиці, картки); коментоване письмо бук, складів, слів; перевірка написаного.

14. Підсумок уроку.

Види робіт: називання букви, яку вчилися писати; впізнавання літери за елементами; звуко-буквений аналіз слова з вивченою літерою; розгадування загадок про вивчену букву; конструювання слів і запис їх на дошці; ігрові вправи тощо.

Структура заняття з дитячою книжкою

1. Підготовка учнів до сприйняття на слух визначеного вчителем твору (книжки) до 2 хв.).

Види робіт: вступне слово вчителя; розгляд предметно-сюжетного малюнка; робота з аплікацією; бесіда; перегляд одного-двох кадрів діафільму, слайдів і т. ін.

2. Виразне читання і перечитування твору вчителем (до 5 хв.).
3. Колективне відтворення прочитаного в деталях, картинах; роздуми над прослуханим (до 5 хв.).
4. Колективний розгляд книжки, в якій вміщено прочитаний твір, з метою осмислення зовнішніх ознак сприйнятого на слух змісту (на обкладинці і в тексті) і знаходження в книжці тексту, з яким познайомилися (до 7 хв.).
5. Рекомендації до самостійної позаурочної діяльності з книжками (до 2 хв.).

Види порад: переглянути книжку; відшукати серед інших книжок, ту, з якою. Познайомились в класі; намалювати малюнок прослуханого твору; доповнити книжкову виставку; серед книжок позначити ту, яка відповідає вказаній ознаці; згрупувати книжки за вказаною ознакою; переглянути одну і ту ж книжку, але в різних виданнях і т. ін.

Урок 25.

Тема. Звук а, позначення його буквою «а». Виділення звука а в словах. Складання речень з малюнками. Інтонаційна вимова речень.

Мета. Ознайомити учнів з графічним зображенням звука а, допомогти дітям розмежовувати поняття «звук і буква», розвивати мовлення і мислення, увагу, спостережливість; виховувати у дітей шанобливе ставлення до старших, однолітків.

Навчально-методичне забезпечення: «Азбука в малюнках» (буква «а»), предметні зображення, в назві яких чути звук а в різних позиціях у слова, («слайм», палички лічильні, мотузочка...) звуко-складові схеми слів:

маки

—	○	—	○
---	---	---	---

, айстри

○	—	—	—	○
---	---	---	---	---

, ромашки

—	○	—	○	—	○
---	---	---	---	---	---

.

Малюнки: око, ручка, вухо, уста.

План-конспект

1. Вітання

Ти прокинувсь рано-рано,
лиш над містом сонце встало,
привітався з ластівками,
з кожним променем ласкавим.
Усміхнувся всім навколо:
Небу, сонцю, квітам, людям. —
І тоді обов'язково
день тобі —
веселим буде!

За А. Костецьким.

2. Обмін інформацією. «Що я очікую від уроку!»

- Діти, від сьогодні ми починаємо вивчати букви. Будете навчатися читати і писати слова, речення, тексти. Багато цікавого вас чекає попереду. А що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?

3. Ознайомлення з буквою «а».

Учитель/ка демонструє велику букву «а».

- Чи знайома вам ця буква? Як вона звучить? (Голосно, протяжно, дзвінко...) Потворіть за мною слова:

«Голосиста буква А
Нам абетку відкриває
Й до роботи закликає».

- Бажаю вам, дітки, роботи успішної та цікавої! Успіхів вам!

4. Артикуляційно-слухові вправи

Аудіювання, С. Цушко. **Буква «А»**.

Гарна бува – бува «А»!
Гарні з нею і слова.
Апельсин і ананас
Ароматом ваблять нас.
Абрикоса і айва –
запашні й смачні слова.
А ще агрус, алича –
Знає кожне дитинча.
Хай слова ці ще не раз
Апетит пробудять в нас!

– Які слова ви запам'ятали зі звуком а? Чітко вимовте звук а. Подивіться один на одного, коли ще раз вимовите зву а. Ротик широко відкритий, струмінь повітря не потрапляє на перешкоди і легко ви вимовляєте цей звук? (голосні). Запам'ятайте, звук а є голосним звуком і позначається кружечком о

Робота з буквами (с. 30).

- Вправа «Ми – дослідники».

– Розгляньте малюнки в овалах на сторінці букваря. Назвіть предмети, зображені на них. (Апельсин, банан, груша). Де чується зву а в слові «апельсин»: на початку, в середині чи в кінці слова? Скільки складів у цьому слові? Скільки голосних звуків і слові «апельсин»? Скільки складів у слові? Який перший склад? («А») Який другий, третій склад? (Пель), (Син). Скільки звуків у першому складі? (Один). Скільки звуків у другому (третьому) складі? (Про три). То який перший склад? А на який склад падає наголос?

(Аналогічно розглядаються слова «банан», «груша»).

5. Ознайомлення з буквою.

Розгляд букви «а» в букварі (с. 30).

Вашими помічниками при вивчення бук будуть наші друзі – Сергійко та Софійка. Сергійко вам показує друковані букви «Аа», а Софійка – писані.

Вправа «Ми – конструктори».

- Сконструйте велику букву «А» з лічильних паличок (слайма, пластиліну...) А хто на пальчиках покаже буква «А»?
- Подивіться на малюнки: око, ручка, вухо, рот. Як ви думаєте, що бачать очі, а пише ручка? (Букву). А що чує вухо, а вимовляє ротик? (Звук). Отже, букву ми бачимо і пишемо, а звук – чуємо і вимовляємо.

Робота в групах. «Розповідаємо – читаємо».

- Розгляньте малюнки:

1 група – «На прийомі у стоматолога».

2 група – «Улюблена лялька».

3 група – «На уроці».

– Підготуйте розповідь за малюнками. Прочитайте під малюнками букви «а» так, щоб ми зрозуміли, де і чим зайняті діти.

Гра «Пригостіть і посмакуйте».

– Діти, за столом родина. Назвіть членів родини. (Мама, тато, дідусь, бабуся, донечка, синочок). У яких словах чується звук а? Пригостіть родину фруктами, ягодами такими, у назві яких є звук а. Нехай усім буде смачно!

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з буквами (с. 31).

Вправа «Складаємо букет–панно».

- Діти, які квіти ви бачите на сторінці буквара? (Айстри, троянди, ромашки, маки). Які квіти зайві (Троянди). Чому? Букет з яких квітів «дарує» Максимко Марічці? Як ви думаєте, це хлопчик робить із задоволенням? Який настрій у Марічки? Давайте і ми складемо букет-панно (можна з малюнків), щоб його уявно подарували найдорожчій людині. А які квіти обов'язково мають бути в нашому букеті, ви скажете, розгадавши звуко-складові схеми назв (Маки, ромашки, айстри).

Вправа «Вчимося розповідати».

- Розгляньте малюнок «На прогулянці». Куди пішли діти з батьками? Кого вони зустріли в парку? Яку картинку писав художник? Як ви думаєте, подобається картина усім членам родини? Що вам допомогло зробити такий висновок? А вам би сподобалась така прогулянка?

Вправа «Складаємо речення».

– Складіть речення за малюнком. У яких словах чується звук а?

Читання-слухання. В. Гринько. «Буква А», К. Чуковський «Айболить» з наступною перевіркою сприйняття змісту творів.

- Яка буква відкриває абетку? З чого складаються слова? Який звук, голосний чи приголосний, означає буква «а»?
- Як звали доброго лікаря? З якого звука починається його ім'я? Кому необхідна була допомога лікаря? Будьте уважні, діти, щоб не помилитися у відповіді на питання: «Бувають довгоногі носороги?» (Ні). А які ноги мають носороги? (Товсті й короткі). Чи буде правильним вислів: «Й товстоногий носоріг», Яких ще звірів рятував від хвороб Айболить?

Обмін враженнями.

- Я вже знаю, як відрізнити ... від ...
- Мені стало цікавим...
- Якщо мене запитають про урок, то я...
- Свій букет з ... я подарую ...

Урок 26.

Тема. Письмо малої букви «а».

Підготовчі графічні вправи. Написання буквосполучень. Звуковий аналіз слів.

Мета. Зміцнювати дрібні м'язи кисті рук у дітей, навчати графічному зображенню букви «а» та сполучати її з іншими елементами, розвивати фонетичний слух, мовлення в учнів, виховувати уважність та спостережливість, любов до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Таблиця «Сиди правильно», демонстраційна карта, предметні малюнки.

План-конспект

1. Гра «Ми – уважні!»

– З якою буквою ми познайомилися на попередньому уроці? (З буквою «а»). Подивіться уважно на дошку і скажіть, у якому рядку буква «а» написана правильно.

2. Гра «Піймай звук».

– «Піймайте» звук у словах: осінь, зима, весна, літо, вода, дощ, сніг, сніжинка.

3. Вправа-гра «Що не так?»

Будьте пильними, що не так у вірші:

«Рік пішов гуляти в сад.
Не дійшов, бо впав назад».

І. Січов.

- Що не так? Яке слово має бути замість слова «рік» (Рак). Звук [і] ви замінили на [а] і віршик набув змісту. Значить, треба промовити так:

«Рак пішов гуляти в сад.
Не дійшов, бо повз назад.

Якою буквою позначається звук [а] на письмі, ми сьогодні дізнаємося. Але ви пригадайте, чим відрізняється звук від букви. (Звук ми вимовляємо і чуємо, а букву ми пишемо і бачимо).

4. Робота в парах. «Алфавітні усмішки» Г. Чубач.

– Я прочитаю діалог, запам'ятайте і в парах відтворіть його зміст.

– Алло, алло!

– А вам, кого?

– А мені покличте Зою!

– А немає тут такої!

– А ви хто? Алло! Алло!

– Але в трубку вже гуло.

– В яких словах ви почули звук [а]?

5. Фізкультхвилинка.

6. Робота з зошитом (с. 17).

Розгляньте малюнки зверху сторінки зошита. Вимовте слово «ананас». Скільки складів у слові? Який перший (другий, третій склад)? Промовте перший склад. (А). Скільки звуків у складі? Скільки звуків містить другий склад, назвіть звуки ([н, а]). А третій? Який склад є наголошеним? (Аналогічно аналізується слово «банан». У слові «морква» діти можуть назвати ланцюжок звуків і вказати місце звука [а] (у кінці слова).

Аналіз друкованої і рукописної букви «а». Встановлення спільних і відмінних ознак у її зображенні.

Структурний аналіз малої рукописної букви «а» на демонстраційній картці.

– З яких елементів складається мала буква «а» (з овалу і прямої похилої лінії із заокругленням унизу).

7. Пояснення вчителем/лькою написання букви «а».

Маленьку букву «а» треба починати писати з слова від середини рядка, а потім, не відриваючи ручки, вести поєднувальну лінію до верхньої рядкової, повертаємось по ній назад і пишемо пряму похилу лінію із заокругленням унизу. Вона повинна сполучатися з овалом в центральній його частині. Пишеться буква під рахунок: і-раз-і-два-і.

8. Засвоєння конфігурації літери.

«Писання» учнями букви в повітрі, (мокрим пензликом на дошці), усне пояснення порядку зображення елементів.

9. Повторення правил письма.

10. Вправи з письма.

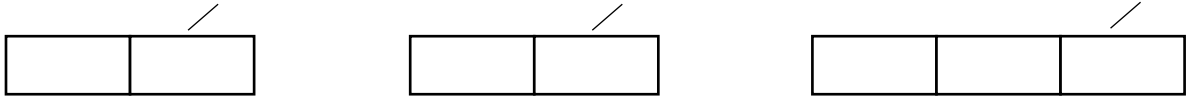
Письмо букви «а» за контуром (перший рядок).

Письмо букви «а» у поєднанні з іншими елементами за зразком (другий, третій рядок).

11. Фізкультхвилинка.

12. Складово-звуковий аналіз слів, зображених на малюнках у зошиті з наступною самоперевіркою.

– Перевірте себе, чи правильно ви виконали завдання за схемами слів, які накреслені на дошці (чи представлені на картках).

13. Письмо букви «а» групою (с. 17).

(Необхідно звернути увагу на з'єднання букв).

14. Робота з розвитку мовлення (с. 17).

Розгляньте малюнок. Назвіть усі слова, які відповідають на питання **хто?** (Мама, донечка, собачка, такса). Назвіть слова, які відповідають на питання **що?** І при вимові в них чується звук [а]. (Дерева, парк, доріжка, клумба, айстри; сумка, кофта, спідничка, мотузка...) Складемо розповідь за малюнком і запитаннями.

- Куди пішли мама з донечкою?
- Кого вони взяли з собою на прогулянку?
- Що побачили мама з донькою в парку?

15. Обмін враженнями.

- Я вчився/лася писати...
- Мені було цікавим...
- Щоб навчитися красиво писати, треба...
- Мої досягнення залежать від...

Урок 27.

Тема. Звук [у], позначення його буквою «у». Звуковий аналіз слів
Словниково-логічні вправи. Робота з дитячою книжкою.

Мета. Ознайомити учнів з літерою «у», вдосконалювати вміння виконувати звуко-буквений аналіз слів, розвивати мовлення і мислення дітей, закріплювати уміння розрізняти функціональне значення звука і букви, пробуджувати бажання допомагати старшим, виховувати любов до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки, картки з умовними позначеннями звуків, схеми речень.

План-конспект

1. Вітання.

Зібралися малята
У цікаву гру пограти.
Хто добрий настрій має,

Хай зараз пострибає.
А хтось чомусь сумує,
Хай жваво покрокує.
Усі щирі, усміхніться.
Усі ввічливі, вклоніться.
Ми будемо дружно грати,
У грі всіх поважати.

2. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи.

Вправи «Навчаємося, граючись».

1. Фонетична зарядка. Як виє вовк? (У-у-у).

2. Хто уважний?

- Назвіть предмети, що зображені на малюнках: указка, груша, дуб, яблуко, жук... Який однаковий звук є у словах? ([у]).
- «Впізнайте звук!. – Хлопніть у долоньки, якщо почуєте звук [у] в словах: павук, удав, стіл, урок, голуб, диван, стілець.
- «Хто більше?»

– Назвіть слова зі звуком [у] на початку (урок, Україна, увага...), в середині (руки, капуста, рух...), в кінці слова (несу, внизу, ходжу...)

– Назвіть слова, в яких звук [у] другий. (Дуб, жук, тумба...)

3. «Заміни звук».

Річку Гриць в дітей не просить,
Він її у ранці носить.

(І. Січовик).

(Річку – ручку).

4. «Утвори слово».

Із названих мною звуків утворіть слово: [у, р, о, к] – (урок), [б, у, к, в, а] – (буква).

3. Фізкультхвилинка.

4. Робота з букварем (с. 32).

Звуко-складовий аналіз слів: урок, гарбуз, буряк.

Ознайомлення з великою і малою друкованою літерою «у».

Розмежування понять: «звук», «буква».

Вправи з читання.

- Розгляньте малюнки, Уявіть себе в таких ситуаціях: грі, на уроці, у візочку, лісі. Правильно прочитаємо під малюнками слова. Зверніть увагу на знак оклику.

Зверніть увагу, діти, буква «у» може бути звуком, буквою і окремим словом. Наприклад, гуде потяг: у-у-у-у..., читатимете букву, окремим словом у реченні: «Діти заблукали у лісі». Складіть речення за схемою: . (У класі стоїть тиша. У річці плаває рибка...)

- Називання слів зі звуком [у] за малюнком буквара (с. 33).

(Будинок, зозуля, фрукти, журавель, голуб, груші, яблука, кущ, кавуни, буряки...)

- Гра «Зберімо кошик» (с. 33)

– Сім'я працює у садку й на городі. Допоможіть їй зібрати урожай овочів і фруктів у різні кошики.

8. Аудіювання. «Буква У» В. Бутрім; «Україна» М. Щербата.

9. Обмін враженнями.

- Я вивчив/ла букву...
- Буква «у» позначає... звук.
- У схемах цей звук позначаю ...
- «У» може бути головним звуком, буквою й...

10. Фізкультхвилинка.

8. Робота з дитячою книжкою Ліни Костенко «Соловейко застудився» - К.: Махаон – Україна, 2001 – 16 с.

8.1. Підготовка учнів до сприймання книжки.

Біля дошки виставлені дві книжки, одна з яких «Соловейко» застудився Л. Костенко.

Подивіться уважно на обкладинки книжок. Сьогодні я вам хочу прочитати дуже цікаву книжечку. Її заголовок представлений ось такою схемою

└─── ───

Скільки слів у заголовку? То яку книжку будемо читати?

8.2. Виразне читання і перечитування твору вчителем.

8.3. Колективне відтворення прослуханого в деталях.

– Як автор назвала свою книжечку? А твір, який ви слухали, як називається? А чому ж застудився соловейко? А чи зразу почалася злива? Хто ще постраждав від зливи? Як про це сказано ц вірші? Як автор говорить про те, що дощ був дуже сильний? Яким словом автор передає його дію (Періщить). Як ще можна сказати про дію дощу? (Лле, іде, сипле...) А чим соловейко лікувався від застуди? (Вчителька перечитує вірш за потребою).

– Як ви вважаєте, чому автор назвала діамантовими жуків? А де ходили їжаки? А хто подорожував у це цікаве життя в капустиному листочку?

8.4. Колективний розгляд книжки.

Дітки, уважно розгляньте обкладинку. Покажіть, де написані прізвища автора. Цю книжку написала талановита українська поетеса Ліна Костенко. Запам'ятайте це прізвище. Як називається книжечка? То назва книжки звучить так: Л. Костенко. Соловейко застудився. Повторіть за мною. (Діти повторюють назву книжки).

Книжка розглядається посторінково за принципом розвороту.

Що зображено на цій сторінці? Чому такі заплакані груша, слива? А яким художник зобразив дощик? Що зображено на цьому розвороті? Хто ж слухав спів соловейка? Кого показав художник на цьому розвороті? Як ви вважаєте, хто

приніс соловейкові меду? Чи допоможе він пташці? А тут що зображено на малюнку? Назвіть всі предмети, зображені на цьому малюнку. За якими ознаками можна визначити, що наступив ранок? Чи знайома вам ця дівчинка? Яку казочку ви знаєте про неї?

- А тут кого зобразив художник? А ми читали про горобців? А хочете послухати? (За бажанням учнів вчитель читає текст вірша «Горобець із білою бородою». При наявності часу розглядаються посторінково малюнки та аналізується їх зміст).

– То з якою книжечкою ми сьогодні познайомилися? А віршик(и) який (які) слухали? Вами він (вона) сподобався? Чи можна його (їх) назвати веселим, сумним? Що викликає усмішку? А коли стає сумно? Як ви гадаєте, в природі такі явища трапляються?

8.5. Рекомендації до самостійної позаурочної діяльності і книжками.

На домашніх книжкових полицях або в класному куточку читання пошукайте книжки про пташок. Це можуть бути не лише вірші, а й оповідання, казки, загадки. Оформіть виставку книжок про птахів.

9. Обмін враженнями.

- Коли я слухав/ла вірш «Соловейко застудився», я відчув/ла...
- У мене виникло бажання ...
- Я обов'язково розповім про вірш ...

Урок 28.

Тема. Письмо великої букви «А». Безвідривне з'єднання букв. Написання буквосполучення Аа. Складання речень за малюнками. Розвиток зв'язаного мовлення.

Мета. Вчити дітей правильно писати велику букву «А», розвивати мислення, мовлення, фонематичний слух, удосконалювати вміння визначати звуково-складову структуру слова, виховувати любов і повагу до рідних.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка, предметні малюнки, таблиця «Сиди правильно під час письма», звуко-складові схеми слів, схеми речень.

План-конспект

1. Вправа «Вчимося, граючись».

В одному класі є два учні, прізвища яких починаються на [а]. Чи знаєте ви їх? (Андрощук, Антоненко...)

- «Хто більше?»
- Назвіть по три імені хлопчиків і дівчаток, які починаються на [а]. (Антон, Андрій, Артем; Ангеліна, Алла, Агата...); доберіть клички

тваринам, у яких звук [а] був би у середині слова (кіт Васько, собака Марко, корова Лада, кінь Правець, лошатко Кара, телятко Ласка...)

- Діти, а чи знаєте ви, з якої букви треба писати імена і прізвища людей, початок речення?
- Аудіювання. Веселий вірш: буква «А».

Букву А
За першою партою
Посадили перед картою.
А на карті вся земля –
Ріки, гори і поля.
І спитали, ким вона,
Стати мріє, буква А?
Хочу стати агрономом,
Можу бути й астрономом,
Архітектором, актором...
А які ви ще слова
Знаєте на букву «А»?

Г. Соколов

2. Звуко-складовий аналіз слів: пташка, білка, літак (с. 19 зошита).

3. Показ зразка писаної великої літери «А».

- Аналіз зразка літери, написаної на демонстраційній картці (на дошці, в зошиті на с. 17).

4. Аналіз структури букви з переліком її елементів.

– Велика літера «А» у своєму складі має три елементи: дві великі похилі прямі лінії із заокругленням ліворуч і праворуч та пряма горизонтальна лінія, яку пишемо по верхній рядковій лінії, не виходячи за межі лівої та правої частин букви. Ліва велика пряма похила лінія із заокругленням внизу ще називається «передній плавний елемент». Цей елемент траплятиметься вам і в інших буквах.

5. Засвоєння конфігурації літери.

Показ написання букви на дошці з поясненням послідовності зображення елементів.

- Починаємо писати передній плавний елемент трішки вище нижньої рядкової лінії і робимо заокруглення, торкаємось нижньої рядкової лінії і ведемо пряму похилу лінію до верхньої міжрядкової лінії. Не відриваючи ручки, пишемо другу (праву) пряму похилу лінію і ведемо її до нижньої рядкової, заокруглюємо праворуч і ведемо вище нижньої рядкової лінії. Обидві великі лінії об'єднуються між собою у міжрядковому просторі й розходяться біля верхньої рядкової лінії, не виходячи за межі ширини букви.
- Аналіз зразка букви в зошиті (с. 18).
- «Написання» літери у повітрі поелементно.

6. Фізкультхвилинка.

7. Повторення правил письма.

8. Вправи з письма.

- Написання літери за пунктирними зразками (1-2 рядки).
- Копіювальне написання буквосполучень «Аа» (3 рядок).

9. Пальчикова гімнастика.

Ця рука п'ять пальців має,
Ручку для письма вона тримає,
По голівці гладить брата,
Обіймає маму й тата.

За В. Пароновою.

10. Складання речень за малюнком у зошиті і схемами, накресленими на дошці. . Дитинка спить у ліжку;

 .

Мама співає колискову дитині.

11. Написання літер «А-а-а-а!» (4 рядок) у зошиті за зразком.

12. Самостійне письмо великої букви «А» (5 рядок).

13. Динамічна пауза.

14. Робота з розвитку зв'язаного мовлення «Я і родина моя». (робота проводиться за матеріалами зошита авторів Наумчук М. М., Наумченка В. І. «Розвиток зв'язаного мовлення» 1 клас вид-ва «Астон»).

14.1. Робота з малюнком.

1. Розглянь малюнок. Як можна назвати цих діток?

- Назви своє ім'я, по батькові, день і місяць народження.

14.2. Робота в парах. «Розкажи про себе і свою родину».

Розкажи про себе і свою родину.

Хто живе у твоїй сім'ї? Хто в сім'ї найстарший? А хто – наймолодший? Скільки років тобі? Скільки років твоїм батькам? Якого віку дідусі і бабусі? Чи є в тебе братик, сестричка? Якого вони віку?

14.3. Вправа «Тренуємо пам'ять».

Вивчи вірш напам'ять зі слів учительки.

Рідний дім

Хай живе мій рідний дім!

Тепло й затишно у нім.

Тут а тато, тут і ненька,

І бабусенька рідненька,

І веселий наш дідусь

Крутить пишний русий вус.

Євгенія Железнякова

- Про яких членів сім'ї згадується у вірші?
- Які слова використовує автор, щоб передати любов до членів родини?
- А як ти можеш назвати свій дім?

14.4. Вправа «Ми – художники».

– Розглянь малюнки. Розмалюй

14.5. Дай відповіді на запитання.

Що роблять дідусь і бабуся? Чим займаються діти? Куди запрошує мама усіх членів родини?

15. Аудіювання. М. Чумарна «Я».

Послухай вірш: «Я».

Є на світі маленьке «Я»:
«Я» для світу має ім'я.
Почлик мене – і я тобі усміхнусь:
Я тобі донечкою, мамо, назвусь!
А я назвусь тобі, мамо, синочком!
Впізнай мене, світе, за голосочком!
А ви, любі діти, усіх впізнавайте:
Кого упізнали – тепер називайте!

- Які імена може мати маленьке слово «Я»?

16. Обмін враженнями.

- Сьогодні мене вразило, що ...
- Я навчився/лася ...
- Ігри допомагають мені ...
- Я хотів/ла би пограти з рідними в ...

Урок 29.

Тема. Звук [о], позначення його буквою «о». Виділення звука [о] в словах. Інтонаційне читання речень. Звуковий аналіз слів. Складання речень за малюнками.

Мета. Ознайомити учнів з графічним зображенням звука [о], навчати дітей правильно інтонувати речення відповідно до описаних емоцій, удосконалювати вміння конструювати речення, розв'язувати пам'ять, мовлення, фонематичний слух, виховувати взаємоповагу та шанобливе ставлення до довкілля.

Навчально-методичне забезпечення. Фішки з умовними позначеннями звуків для складових моделей, предметні малюнки, схеми речень, смайлики емоцій: здивування, радості, незадоволення, цікавості, страху, образ.

План-конспект

1. Вітання.

Руками коло сотворім, –
Немов планета в колі цім:
Бо кругла й тепла є Земля –
Зіркам всім світить звіддаля.

І знають всі зірки на світі,
Що на Землі зростають діти –
На всіх її материках
Тримають Сонце у руках!

2. Гра «Навчаємося, граючись».

На що подібна буква «о»? (На колесо, обруч, дупло...)

Фонетична зарядка.

- Як охають хворі? (Ох-ох-ох!)

Гра «Хто уважніший?»

- Назвіть, що зображено на малюнках?

Чи мають ці слова однаковий звук? ([о]).

Вправа «Загадаю – відгадайте».

- Розгорніть букварі на с.34. На малюнку відшукайте відгадки до загадок.

Його червоний капелюх –
Отруйний для комах і мух. (*Мухомор*)

Обсіли пеньок довгоногі, тоненькі.
Називаються... (*опеньки*)

І червоні, і зелені
В кошик просяться до мене.
Симпатичні білоніжки
Їх назвали... (*сироїжки*)

Він товстенький, глянуть любо,
У траві росте під дубом. (*Боровик*)

В нього шапочка така,
Як у друга – масляка,
До вологи й моху звик,
Має назву... (*моховик*).

Хто запам'ятав назви грибів? Назва яких грибів починається звуком [о]? У назві яких грибів звук [о] стоїть у середині слова? Назви яких грибів «заховали» по два звуки [о]?

Гра «Хто більше?»

- Назвіть слова, в яких звук [о] чується на початку слова. (Око, окуляри, осінь...), у кінці слів (дупло, колесо, кіно...)

Вправа «Скоромовка-промовлянка».

«В полі поле Фрося просо,
Бур'яни виносить Фрося».

У яких словах чути звук [о]? Чи легко вимовляється звук [о]? То який це звук: голосний чи приголосний? Яким умовним значком ми будемо позначати голосний звук [о]?

3. Ознайомлення з буквою «о».

Учитель/ка демонструє малу і велику друковану літеру, діти роблять висновок: звук [о] на письмі позначається буквою «о». Велика і мала букви однакові, лише розміри інші.

– «Напишіть» букву «о» подумки у повітрі.

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з букварем, с. 34.

Яку букву представляють вам Сергійко і Софійка – ваші друзі з буквара?
Який звук вона позначає?

Вправа «Чутливе вушко».

- Яких птахів ви бачите на малюнках? (Орел, сова, фламінго). Яких з них ми не можемо (можемо) побачити у нашій місцевості? Давайте попрацюємо із звуко-складовими схемами слів – назв птахів.

– Я хочу почути відповідь на питання:

Назва яких птахів складається з двох складів? Подивіться на звуко-складові схеми. (Учитель креслить або демонструє картки). Що спільного у цих двох схемах? (Слова мають по два склади. Наголошеним є другий склад. У словах по два голосних звуки). Чим відрізняються звуко-складові схеми? (Кількістю звуків у слова. Кількістю звуків у кожному складі). У якій схемі звук [o] утворює самостійно склад? (Орел). Скільки звуків у другому складі цього слова? Назвіть звуки другого складу слова «орел». ([p, e, l]). Повторіть назву першого складу. Чи можу я «кружечок» у схемі замінити буквою «о»?

Прочитайте слово за схемою: $\boxed{\bigcirc} - \overset{\prime}{\boxed{\bullet}} -$

А яке записане слово цією схемою?: $\overset{\prime}{\boxed{-\bigcirc}} - \overset{\prime}{\boxed{-\bigcirc}}$ (сова)

Я замість умовних позначень голосних звуків використала букви, які ви вже знаєте. Що за рожевий птах на третьому малюнку? Скільки складів у слова «фламінго»? Який перший (другий, третій) склад? Назвіть звуки першого (другого, третього) складу? Повторіть слово по складах. Повторіть усе слово в цілому. Який склад є наголошеним? Назвіть м'який приголосний у цьому складі. ([м']).

Вправа «Вчимося інтонувати прочитане».

Робота в парах.

- Доберіть до кожного малюнка зображення смайликів, які відповідають тим ситуаціям, що зображені на малюнках. (Перший малюнок – радісне здивування. Другий – незадоволення. Третій – страх).

Правильно, з відповідними емоціями прочитайте під кожним малюнком запис. Чи можемо букву «о» прочитувати по-різному? Поміркуйте, чи можна букви «а», «у» також читати по-різному?

(Учителька виставляє на набірному полотні кілька букв «а», «у» (або пише на дошці), діти відповідно до вказаних завдань інтонують запис).

Вправа «Складаємо речення».

Розгляне сюжетний малюнок у букварі (с. 34). Назвіть якомога більше предметів, яких ви бачите на ньому. (Дерева, пеньок, квіти, гриби, пташки, їжачок, трава, кущі, хлопчик, дівчинка, листя...) До яких слів ми поставимо питання **хто?** До яких – **що?** Складіть речення про діток (про їжачка, пташок, пенька).

- Подивіться на схему речення:

└─── ─── ─── ─── .

Складіть за малюнком і схемою речення. Складіть речення за такою схемою:

└─── ─── ─── .

- Дайте відповідь на питання:

Куди прийшли діти? Що вони побачили на лісовій галявині? Кого помітили діти серед квітів і трави? Для чого їжачкові грибочки? Що робили діти? Як, на вашу думку, поведуть себе дітки з їжачком? З якими враженнями повернуться дітки додому?

6. Фізкультхвилинка.

7. Гра-помітка «О» з використанням обруча.

Усі учні встають із-за столів (парт). Той, хто стоїть першим, починає перекичувати обруч (це буква «о») другому учню, той – сусіду позаду (одне перекичування на кожний рядок). Той (та), на кому завершилося перекичування, має швидко назвати слово зі звуком [o]. Якщо учень/ниця забарився/лася з відповіддю, він/вона на якийсь час виходить з гри, зате в кінці гри він/вона має назвати три слова з буквою «о»: на початку, в середині, в кінці.

Не стежкою,
А поруч
Котилося
І охало.
О Охало.
О Окало.
Не стежкою,
А поруч.

10. Читання-слухання вірша В. Бутрім «Буква О». Перевірка сприйняття змісту прослуханого.

– Якою ви собі уявили «о». Де наловила рибки О? Що любить робити О? Чим смакуватиме О на обіді? Які назви страв ви ще знаєте, що містять букву «о»?* (Борщ, лечо, омлет...)

11. Гра «Ми – дослідники».

Відгадайте загадку:

«Хоч бджолі вона сестриця,
Та медок збирає лініться» (Оса).

Пошукайте 5 ос у словах:

1. На цій осі у жовтні позолота. (Осі́ка)

О	с	а
---	---	---

(Букву «С» ще не вивчали, але діти можуть її знати).

2. А ця росте на лужку біля болота. (осока́)

О	с	а
---	---	---

3. У цієї на лапках зелені голки. (сосна́)

о	с	а
---	---	---

4. Ця оса у космос літає. (космонавт)

о	с	а
---	---	---

5. З цією спить у ліжечку дитинка. (сòска)

о	с	а
---	---	---

12. Обмін враженнями.

- Я собі уявив/уявила, як ...
- Ми із сім'єю ...
- Мені хочеться розповісти про ...

Урок 30.

Тема. Письмо малої букви «у». Написання буквосполучень, речення, Складання речення за малюнком.

Мета. Ознайомити учнів зі структурою. І написанням літери «у», розвивати мовлення, фонетичний слух, увагу дітей, виховувати у них обачність і пробуджувати бажання доглядати й оберігати пташок.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з написаною буквою «у», звуко-складові схеми слів, схеми речень, предметні малюнки.

План-конспект

1. Відгадування загадки «Буква У» В. Бутрім (с. 93 букваря).

2. Аудіювання. «Алфавітні усмішки» Г. Чубач.

– Послухайте алфавітну усмішку Г. Чубач. Яким звуком починається кожний рядок.

У долині жив удав.

Удавав, що все він знав.

Удавав, що все умів.

У траві хвостом вертів.

У річку лише дивився –

Удавав, що вже умився. ([у]).

В яких ще словах чути звук ([у])?

(Учителька повторно зачитує усмішку).

3. Робота з зошитом (с. 19).

Звуко-складовий аналіз слів: папуга, кенгуру.

(Після звуко-складового аналізу проводиться бесіда про учня тварин).

Де можна побачити папугу в нашій місцевості? Як ви доглядаєте за пташкою? Чим цікава ця птаха? Чи знаєте ви, діти, де батьківщина папуг? А хто

знає, де батьківщина кенгуру? Якою інформацією про кенгуру ви володієте? Поділіться нею з друзями.

4. Гра «Сходинок» з використанням звуко-складових схем слів.

Перед вами схеми слів, з яких ми побудуємо сходинок. Ними підніматимемося у своїх знаннях. Зверніть увагу на кількість складів, наголошений склад, кількість звуків у кожному складі, на умовне позначення звуків. Я називаю слово, а ви, діти, вказуєте на звуко-складову схему цього слова і «будуєте» сходинок:

у	- о -
---	-------

– (4 зв.)

у	- а	- а
---	-----	-----

– (5 зв.)

у	- а -	- а
---	-------	-----

– (6 зв.)

у	- ●	- ●	= ●
---	-----	-----	-----

– (7 зв.)

(Урок, удача, указка, учениця).

6. Гра «Цікаві моделі».

1.

- у -

 (бук, сук)

2.

-- у -

 (стук, крук, (птах))

3.

- о	- у -
-----	-------

 (парус, тонус)

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота в парах.

– Складіть запитання за малюнком зошита і задайте його сусідові по парті. Накресліть схему речення-відповіді.

8. Колективне опрацювання змісту малюнка (с. 19 зошита) за запитаннями вчителя/льки.

9. Аналіз зразка написання малої букви «у», пояснення її написання.

З яких елементів складається мала рукописна буква «у». (З малої прямої похилої лінії із заокругленням внизу та великої прямої похилої лінії з нижньою петлею).

Починаємо писати від верхньої рядкової лінії і ведемо пряму похилу до нижньої рядкової, яку заокруглюємо праворуч біля нижньої рядкової і продовжуємо похило до верхньої рядкової. Не відриваючи руки, пишемо вниз велику пряму похилу лінію, яка переходить у заокруглення біля нижньої міжрядкової лінії і утворюємо петлю. Лінія петлі перетинає нижню рядкову лінію і закінчується близько середини рядка. Пишеться під рахунок: ра-і-два-і.

10. Засвоювання конфігурації літери «у».

Написання літери вчителем на дошці.

«Письмо» учнями букви в повітрі.

Аналіз зразка літери в зошиті: усне пояснення порядку зображення елементів.

11. Вправи з письма.

Повторення правил письма.

Письмо букви за пунктирними лініями в зошиті та самостійне написання 4-5 літер (1-й рядок).

Письмо буквосполучень «уу», «ау» з поясненням їх сполучень.

12. Пальчикова гімнастика.

Гусенята

Ми ходили нині з татом

На пташиний двір.

Гусеняток там багато,

Як на небі зір.

Я б сама порохувала

Гусеняток всіх,

Тільки пальців дуже мало

На руках моїх.

В. Ладижець.

(Витягнутими пальцями постукувати по великому пальцю, потім загинати вказівним пальцем правої руки по черзі пальці правої руки).

13. Писання третього-четвертого рядків:

Ау, Ау-у-у! за зразком.

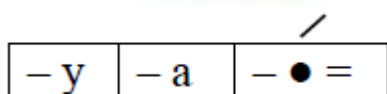
13. Слухове письмо.

– В останньому рядку самостійно запишіть такі букви: велику букву «А», маленьку букву «а», маленьку букву «у», буквосполучення букв: ау, уа, уу, аа.

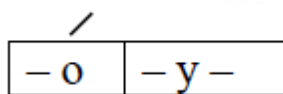
12. Гра «Ми навчилися».

– Серед предметних малюнків вибрати ті, в назві яких є звук ([y]).
(Зозуля, жук, олень, дуб, сосна, жолудь).

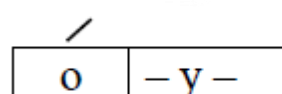
За малюнком і схемою до нього прочитайте слова.

У а о

о у

о у

Читання колонок вивчених букв. (Матеріал заздалегідь приготувати: чи записати на дошці, чи з букв різної азбуки викласти на набірному полотні).

А	О	У	АОУ
а-а	о-о	у-у	а-о-у
у-а	о-а	у-о	о-а-у
а-у	о-у	а-о	у-о-а

4. Обмін враженнями.

- Сьогодні мені було цікаво/не цікаво ...
- Щоб гарно писати, треба ...
- Запропоную членам родини ...

Урок 31.

Тема. Закріплення звукового значення вивчених букв. Читання буквосполучень. Складання розповіді за малюнком. Складова будова слова.

Мета. Закріплювати знання учнів про звук і букву, формувати вміння читати, ділити слова на склади, розвивати фонетичний слух, пам'ять, мовлення, формувати товариські стосунки і повагу один до одного.

Навчально-методичне забезпечення. Малюнкове зображення осені, складові схеми слів, схеми речень, футбольний м'яч, мультфільм «Як козаки в футбол грали», смайлики.

1. Вітання

Промінь падає в долоні –
Другу посміхнись.
Очі у небес бездонні –
За руки ти візьмись.
Шелестить над нами листя –
Весело стрибай.
Хвиля мружиться іскристо –
Тож і ти моргай!
Діти, який у вас настрій?

2. Гра «Навчилися, граючись».

Гра «Так чи ні?»

- Зіграти хочеться мені
З вами, друзі, в «Так чи ні?»
Вам питання задаю,
Готуйте ж відповідь свою.

- Скажіть, співає сом пісні?
Не гайтесь з відповіддю: (...)

У якому слові запитання ви чуєте звук [o]? (Сом)

- Чи вмiє плавати гусак?
Ну що на це ви скажете (так)

У слові «гусак» назвіть другий звук, ([y]), четвертий ([a]).

- Скажіть мені, червоний мак
В січневу пору квітне? (...)

У яких словах чується звук [a]? (Скажіть, мак).

- А крокодили на сосні
Свої будують гнізда: (...)

Я ще раз промовлю це питання, а ви хлопніть у долоньки, почувши звук [o].

- Ріка біжить удалині,
Чи є у неї ноги? (...)

Назвіть слова зі звуком [y]. У слові «удалині» - звук [y] чується у слові на початку, в середині чи в кінці? А у запитанні «Чи є у неї ноги?» «у» є окремим словом чи ні?

- Чи буває сон у сні?
Чекаю відповіді! (...)

Назвіть ланцюжок звуків у слові «сон» ([c, o, n]).

- А під кінець скажіть мені:
Цікава гра у «Так чи ні?» (...)

3. Робота з демонстраційними картками друкованих букв: а, у, о.

Прочитайте букви. Які звуки вони означають: голосні чи приголосні? Чому? Наведіть приклади слів, у яких звук [а] ([у],[о]) чується на початку слова (в середині, у кінці слова).

Наведіть приклад речень, де б ці букви означали окреме слово. (А Ніна сьогодні – іменинниця!.. У лузі – криничка.

Лелеченята злітають у небо. О першій годині дня закінчуються уроки. ...)

4. Робота над складоподілом.

– Слово «урок» поділіть на склади. (У-рок). Який перший склад? Другий? Який склад наголошений? (Рок). Назвіть ненаголошений склад. (У). Скільки звуків у цьому складі? Назвіть звук. Цей звук голосний чи приголосний? Як ви його позначите у схемі? Який ще голосний звук є у слові? ([о]). Вкажіть на складову схему слова «урок». (Діти вказують на схему

о	-	о	-
---	---	---	---

).

А якщо я запропоную таку схему:

у	-	о	-
---	---	---	---

, то яке слово можна прочитати (скласти): (Урок). Чому? (Бо у слові «урок» два склади, наголошений другий склад, голосні звуки позначені буквами: «у», «о»).

– Пошукайте складову схему слова «учень» («школа»). (Діти вказують на відповідні схеми:

о	-	о	=
---	---	---	---

,

-	-	о	-	о
---	---	---	---	---

 характеризують складову структур слів, дають якісну характеристику звукам).

5. Фізкультхвилинка.

6. Гра «Пошукай у осені».

Розгляньте малюнок. Пошукайте слова зі звуками: ([о, у, а]), які приховала осінь. До яких слів вона запропонувала звуко-складові моделі.

(Вінок, калина, кошик, яблука, листочки, жоржини..; осінь, одуд, олень).

- Складіть речення за малюнком і схемами:

┌ ── .

┌ ── ── .

- Розгляньте предметні малюнки. (Айстра, помідор, груша). Доберіть до них звуко-складові схеми слів, у яких замість окремих звуків записані відомі вам букви.

а	=	---	а
---	---	-----	---

,

-о	=о	-о-
----	----	-----

,

--у	-а
-----	----

– Розглянуті вами слова можна вважати дарами осені?

7. Робота з букварем (с. 35).

Читання колонок букв зав казаними емоціями (радісті, подиву, нудьги) – верхні три колонки; перший рядок – з чітким промовлянням головних звуків, другий рядок – емоційне читання.

Розгляд сюжетного малюнка «Юні футболісти».

- Розгляньте малюнок. Чим захоплені діти? Як називається ця гра? Як ви думаєте, дівчатка також грають у футбол? (Так) Що ви знаєте про футбол? Чи грають у футбол у залі? Чи чули ви щось про міні-футбол? (Це гра 5 на 5).
- Яка футбольна ситуація зображена на малюнку? Хто з юних футболістів радіє? Хто засмучений? Чому? Давайте спробуємо скласти розповідь за малюнком.
- У яку гру вирішили пограти діти? В якій формі були учасники гри? Яка команда забила гол? Які почуття охопили футболістів другої команди?

(Діти дають відповіді на запитання, а потім самостійно складають розповідь за малюнком).

- Як ви думаєте, чи відчувають учасники гри підтримку один одного? Будемо і ми жити дружно і підтримувати один одного у разі потреби.

Добір слів до складових схем (за малюнком, с.35).

- Скільки складів у першому слові? Яке, на вашу думку, слово, що демонструє радість однієї команди і смуток другої? (Гол –).

– Скільки складів у другому слові? На який склад падає наголос? Яке це може бути слово, якщо йдеться про гол? (Футбóл). А які ще слова можна підібрати до цієї схеми? (Рука́, нога́, взуття́...)

– Хто спіймає м'яч, той має назвати слово, яке має стосунок до футболу. Предмет цей є на малюнку. (Учитель/ка кидає м'ячик учням, хто спіймає його, той і відповідає. (Ворóта). Учні можуть далі наводити приклади інших слів. (Чудóвий, ширóкі, прєкрáсний...)

8. Фізкультхвилинка.

9. Перегляд мультфільму «Як козаки в футбол грали».

10. Читання-слухання тексту «Віночок» Х. Гарбар (с. 94 букваря) з виконанням завдань.

11. Обмін враженнями.

- Я довідався/лася про те, що ...
- Звернув увагу на те, що м'яч ...
- Найбільше мене вразило сьогодні ...

Як звали дівчаток? З яких квітів сплела віночок Оленка? А які квіти вплела до свого віночка Орися* Що зробили з віночками дівчатка?

У назвах яких рослин ви чуєте звук [о]? (Сонечко-кульбабка, ромашки, барвінок, любисток, волошка). У яких назвах рослин чути звук [а]? (Кульбаба, маки, калина, ромашка, барвінок). А звук [у]? (Кульбаба).

Урок 32.

Тема. Написання великої букви «У», її поєднання з вивченими буквами. Виділення вивчених букв у словах. Написання речення.

Мета. Навчати правильному зображенню великої букви «У» та її поєднанню з іншими літерами, удосконалювати вміння аналізувати звуко-складову структуру слова, розвивати мовлення, мислення, фонетичний слух в учнів, виховувати бажання приносити користь іншим.

Навчально-методичне забезпечення. Звуко-складові моделі слів, схеми речень, предметні малюнки, демонстраційна картка з зображенням букви «У».

План-конспект

1. Повторення вивченого на попередніх уроках:

– Які букви ви вчилися писати на попередніх уроках? (а, А, у). Чи

правильно записані ці букви на дошці? ( ). Допишіть елементи, що не вистачає, щоб буква набула правильного зображення (а, А, у). Які звуки: голосні чи приголосні означають ці букви?

2. Аналітико-синтетичні вправи.

Гра «Телеграфіст».

Учитель простукує по столу складову структуру слова і просить «прочитати» це слово з орієнтацією на певні ознаки.

- Яке слово я передала вам по телеграфу, якщо воно означає ім'я хлопчика, що починається з букви «У» (Устим – два простукування з

сильнішим другим ударом): ім'я дівчинки, яке починається на «У» (Уляна...) і т.п.

Гра «Ми – словотворці».

- Утворіть слова, в складі якого є звук [у] на початку слова (в середині, в кінці).

– Утворіть слова за ланцюжком звуків: [у, с, т, а] – (уста); [с, у, ш, а] – (суша); [д, у, м, к, а] – (думка); [м, о, з, о, к] – (мозок).

3. Показ зразка писаної літери «У».

Структурний аналіз демонстраційного зразка писаної літери «У», зіставлення друкованої і рукописної букв.

4. Фізкультхвилинка.

5. Засвоєння конфігурації літери «У».

- Велика буква «У» складається із двох елементів: малої прямої похилої лінії із заокругленням угорі і вниз та великої прямої похилої лінії із заокругленням унизу.

Починаємо писати трошки нижче верхньої міжрядкової лінії, заокруглюючи, ведемо вгору до неї, торкаємось і переходимо до написання прямої похилої, яку ведемо вниз до верхньої рядкової, заокруглюючи праворуч і продовжує її написання до верхньої міжрядкової лінії. По цій же частині елемента ведемо велику пряму похилу лінією вниз до нижньої рядкової лінії, де заокруглюємо елемент ліворуч.

Буква пишеться під такт: і-раз-і-два-і.

- «Писання» учнями букви в повітрі.
- Аналіз зразка букви у зошитах; усне пояснення порядку зображення елементів.

6. Повторення правил письма.

7. Вправи з письма.

Писання літери за зразком у зошитах (1-й-2-й рядки) за пунктирними лініями.

Поєднання букви «У» з буквами «а», «а» прямою з'єднувальною лінією; писання третього-четвертого рядків.

8. Фізкультхвилинка.

9. Звуко-складовий аналіз слів за матеріалами зошита (с. 20).

– Вимовте односкладове слово. (Жук). Замість умовного позначення голосного звука [у] написана буква «у». Яким умовним значком ви би позначили її у схемі? Вимовте двоскладове слово. (Голуб). Який наголошений склад у цьому слові? Вимовте ланцюжок звуків у слові голуб? [Г, о, л, у, б]. Скільки складів у слові «усмішка»? Вимовте це слово по складах. (У-смі-шка). Який

перший склад у слові? Назвіть звуки другого (третього) складу. ([с, м, і]; [ш, к, а]). Складіть зі словом «усмішка» речення. (Усмішка сяє на обличчі...)

– Кого ви бачите на малюнку у візочку? Що з ним трапилося? Як він звертає увагу на себе? Повторіть його звуки. (Уа).

10. Письмо в зошитах (с.20).

Письмо печення Уа-а-а! (5-6 рядки).

11. Розвиток мовлення учнів.

– Складіть речення за малюнком і схемами:

└─── ─── ─── ─── .

(У лісі росте дуб).

└─── ─── ─── ─── .

(На дубі дозріли жолуді).

└─── ─── ─── ─── ─── .

(Діти збирають жолуді у кошики).

– Продовжіть розповідь. Поміркуйте, хто ласуватиме жолудями; як ще використовують діти жолуді; чи виростуть із жолудів молоді дубки? Чи корисну справу роблять діти; чи дбатимуть діти за збереження природи...

12. Обмін враженнями.

- Сьогодні мені було цікавим ...
- Я навчився/лася ...
- Я запам'ятаю, що з великої букви треба писати ...
- Серед імен хлопчиків і дівчаток, які починаються буквою «У» мені найбільше до вподоби ...

Урок 33.

Тема. Звук [и], позначення його буквою «и». Звуковий аналіз слів. Читання буквосполучень, речень. Складання речень за малюнками.

Мета. Ознайомити учнів з голосним звуком [и] і буквою, що позначає його на письмі, сприяти розвитку уяви, мовлення, збагачувати словниковий запас першокласників, розвивати у них фонетичний слух, пам'ять, виховувати любов до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки калини, малини, лохини, полуниці, суниці, чорниці, звуко-складові схеми слів, схеми речень.

1. Вітання.

- Доброго ранку!
- Доброго дня!
- Говорите ви, і говорю вам я.
Сьогодні у нас незвичайний урок.
Сьогодні ми зробимо ще один крок
В країну відому, в країну чудову,
Що нас так чекає й збагачує мову.

2. Підготовчі артикуляційні слухові вправи. Фонетична зарядка.

- Як пихтить тісто? (Пих-пих...).
- Промовте чистомовку: «И-и-и», «імо з сиром пиріжки, и-и-и – смачні дуже пиріжки».
- Гра «Хто уважний»?

Який однаковий звук є у словах: дим, бик, сир, рись, миша, зима, санки, лижі? (Звук [и]).

- Вправа «Мишко ласує».

Біля (на) дошки (ці) предметні малюнки ягід, ведмедя. Поміркуйте, якими ягодами ви пригостите мишка. Який однаковий звук містять назви ягід? [и].

- Гра «Хто більше»?

Назвіть якомога більше слів зі звуком [и] у середині слова (дирка, пил, вигода, бичок, брови, губи...).

- Відгадування загадок.

- Відгадайте, про що йде мова?
Мию, мию без жалю,
Мию там, де брудно.
А купатись не люблю,
Бо від того худну. (*Мило*).

Два скельця, три дужки –
На ніс і на вушка. (*Окуляри*).

Її ми витягли з води,
У неї друга буква «и».
В олії смажилась вона.
І вийшла дуже вже смачна. (*Риба*).

- Аудіювання. «Буква И». В. Бутрім, Л. Біленької (с. 95 букваря).

– Про який звук/букву ви прослухали віршик? Вимовте цей звук. ([и-и-и-и-и]). Яким назвали цей звук автори? Послухайте ще раз: «Голосний, співучий звук...»

3. Ознайомлення з буквою. Демонстрація великої і малої літери «и», їх структурний аналіз.

– Що розповіли автори вірша про букву «и» ще? (Рідко буває у слові першою). І справді, звук і буква «и» рідко буває у слові першою, однак, якщо треба висловити якісь почуття, то слід казати «ич», якщо людина икає, то треба казати «икати», «икання».

4. Ігрова вправа «Зміни звук».

Зміни перший звук [с] на [м] у слові «сир». Звук [м] на [ж], [ж] на [в]. (Сир-мир-жир-вир). Який спільний звук у цих словах? ([и]).

5. Гра «Складовий аукціон».

– Назвіть слова зі складом: ли...(жі), ми...(ші), ки...(ця), ри...(ба), си...(нок), гу...(си).

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з букварем (с. 36-37). Софійка а Сергійко знайомлять з буквою «и». Звуко-складовий аналіз слів: сир, лимон, гриби (с. 36); котик, песик, лиска (с. 37). Читання звуко-буквених складових схем на с.37.

- Назвіть перший і останній звуки і першому слові. ([к]). Це голосні чи приголосні звуки? Тверді чи м'які? Вимовте голосні звуки ([о, и]). Якими буквами вони позначені у схемі?
- Назвіть усі звуки у слові «песик». На який склад падає наголос? Який голосний позначений у слові умовним значком, а який буквою? ([е, и]).
- Прочитайте третє слово. (Лиска). Аналіз слова проводиться аналогічно попереднім.
- Що спільного ви побачили, почули у словах і схемах? (Усі слова звучать ласкаво. Слова-двоскладові. Наголос падає на перший склад, У всіх словах по три приголосних звуки. Приголосні звуки тверді).

8. Вправи з читання.

- Читання великих літер у першому рядку.
- Читання другого рядка літер (с. 36).
- Читання речень з елементами піктографії та складових і звуко-буквених схем. (У тата коса. У дівчинки (донечки, Катрусі...) коса. Звертається увага учнів на однакове звучання, але різне значення слова «коса»).

- Робота в групах. «Складаємо речення»

1 група – Скласти 3 речення за малюнком на с. 36.

2 група – Скласти 3 речення за малюнком на с. 37.

3 група – Скласти 2 речення за малюнком на с. 36 і накреслити їх схему.

4 група – Скласти 2 речення за малюнком на с. 37 за схемами:

┌ — — — .

┌ — — — .

У яких словах є звук [и]? (Кожна група промовляє речення і називає слова зі звуком [и].)

9. Фізкультхвилинка.

10. Творча робота.

- «Чарівний ланцюжок».

Діти, я називаю слово. Ви запам'ятовуйте останній звук у цьому слові. Цей звук має бути першим у наступному слові і воно має містити звук [и] у середині слова.

Абрикос → (слива → апетит → тигр → рись → сидати).

Мир → (ринок → Київ → вираз → зима → артист → три).

- Читання-слухання (с.95 буквара).
- «Розгадуймо ребуси».

		и	
--	--	---	--

		и		и
--	--	---	--	---

—	—	и	—
---	---	---	---

—	—	и	—	й
---	---	---	---	---

а			и	
---	--	--	---	--

а			и		и
---	--	--	---	--	---

—	а	—	—	и	—
---	---	---	---	---	---

—	а	—	—	и	—	и
---	---	---	---	---	---	---

– Заповніть пусті клітинки умовними значками. Які звуки: голосні чи приголосні ви позначили умовними значками?

11. Обмін враженнями.

- Я дізнався про ...
- Мене привабило ...
- Поділюсь із рідними такою інформацією ...

Урок 34.

Тема. Письмо малої букви «о» та її поєднання з вивченими буквами.
Виділення вивчених букв у словах

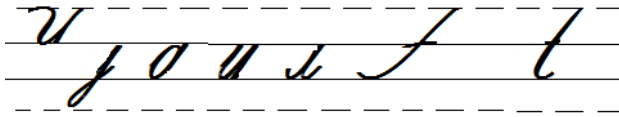
Мета. Навчати графічному зображенню букв «о», її поєднанню з іншими буквами, формувати уміння співвідносити звук і букву, сприяти розвитку мовлення, уяви, формувати товариські почуття.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з писаною буквою «о» та її поєднанням з іншими літерами, схеми речень, предмети картинки-відгадки до загадок.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Гра «Впізнай букву за її елементами».

– Допишіть букву за її елементами. (У, у, а, у, а, А, А).

3. Гра «Додай букву «о»».

(Здоба – оздоба, днина – однина, знайомити, круг – округ, пеньок – опеньок, пік-опік, позиція – опозиція, сад – осад... За по требою розкривається значення слів).

4. Відгадування загадок.

Слово-відгадку діти називають за предметною картинкою.

Що, неначе апельсин,
Вітаміни має всі,
Та не з дерева звисає,
А у землю ніс ховає? (Морква).

Свіжі дуже запашні
І солоні ми смачні,
Квасять нас в великій бочці,
Ми зветься... (Огірочки).

Я красивий і кругленький,
 Маю щічки червоненькі.
 До смаку я в кожній страві,
 Роблять соки і приправи,
 Соус, борщик і салат
 Люди з радістю їдять. (Помідор).

На городі нога стоїть,
 На нозі голова висить.
 Куди сонце повертається,
 Туди голова нахиляється. (Соняшник).

Висять скриньки,
 А в них – зелені перлинки. (Горох).

Без рук, без ніг,
 По тичці в'ється,
 Сто сережок начепила,
 Весело сміється. (Квасоля).

5. Вправа на співвіднесення звуку і букви.

До слів-відгадок є звуко-буквені складові схеми:

—	о	—	—	а
---	---	---	---	---

,

—	о	—	о	—
---	---	---	---	---

,

—	о	= ●	—	о	—
---	---	-----	---	---	---

,

—	а	—	о	= ●
---	---	---	---	-----

—	о	= ●	—	и	—
---	---	-----	---	---	---

,

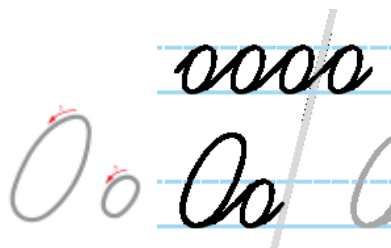
о	= ●	—	о	—	и
---	-----	---	---	---	---

Кожну схему розташуйте під її малюнком. Які голосні звуки у слові «морква» позначено буквами? ([о, а]). У яких словах по два голосних [о'] (Горох, помідор, огірочки). Які слова містять звук [и]? (Соняшник, огірочки). Якою буквою позначений звук [и'] Скільки слів мають два склади (три)? Назвіть ці слова. (Морква, горох, помідор, соняшник, квасоля). Яке слово має 4 склади? Вимовте по складах слово (о-гі-ро-чки). Якою буквою позначили звук [о]? Сьогодні ви навчитеся її писати.

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з зошитом (с. 21).

Аналіз зразка рукописної букви «о», порівняння її конфігурації з демонстраційним зразком.

На що подібна буква? (На овал). Ви вже вмієте писати малі овали. Спробуймо «написати» букву «о» у повітрі. Пишемо її під такт: і-раз-і.

Нагадую, як пишеться буква. Прочинаємо писати трішки нижче верхньої рядкової лінії, доводимо, заокруглюючи ліворуч до неї, і, торкнувшись верхньої рядкової, продовжуємо заокруглюючим ліворуч вниз до нижньої рядкової лінії і ведемо заокруглену до початку письма літери.

- Писання літери за пунктирними зразками і самостійно. (1й-2й рядки).
- Поєднання букви «о» з іншими буквами коротким поєднувальним штрихом. (Учитель/ка демонструє поєднання буквосполучень оо, ооо).
- Письмо літери «о» у поєднання з іншими буквами (3-й рядок).

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота зі звуко-складовими схемами (с. 21 – орел, сонце, сито).

– Вимовте слово «орел», Який перший склад? Який це звук: голосний чи приголосний? Яким умовним значком ви його позначите у схемі? Якою буквою на письмі позначите звук [о]? (Аналогічно проводиться робота над другим і третім словом).

10. Букв «а», «у», «о» та їх поєднань.

11. Пальчикова гімнастика.

Дзеркало

Ти у дзеркальце дивись,
Руки всі повторюй.
Пальці вгору – пальці вниз,
Раз- угору; знову – вниз.
В кулачки збирайтесь,
Потім випрямляйтесь.

(Долоні рук на ребрі стоять одна проти другої. Далі руки за текстом).

12. Робота з розвитку мовлення (за матеріалами зошита, с. 21).

Яка пора року зображена на малюнку? (Осінь). Назвіть перший звук у слові «осінь». Я вимовлю приголосні другого складу: [с'], [н']. Як вони звучать: твердо чи м'яко?

Назвіть предмети, зображені на малюнку, в назві яких чути звук [о]. (Озеро, небо, листочки, очерет). Складіть речення з цими словами. Назвіть предмети, в назві яких чути звук [у]. (Журавлі). Складіть речення з цим словом. (У небі летять журавлі). Буква «у» є окремим першим словом. А у слові «журавлі» (Є частиною складу). Які слова, зображені на малюнку, містять звук [а]? (Дерева, трава, качур, качка, каченята). Складіть речення з одним із слів.

Спробуймо скласти розповідь за малюнком. (Прийшла осінь. Небо стало похмурим. Вітер зриває з дерев листочки, колише трави і очерет. У небі летять

журавлі. Вони прощаються з рідним краєм, Лише качур, качка і каченята плавають на озері.

13. Слухове письмо.

Диктант букв та їх поєднань (на 8-10-и рядках).

А, у, о; У, уу, оу; уи, ои, оа.

14. Обмін враженнями.

- Мені дуже/не дуже сподобалося ...
- Розповім своїм рідним про ...
- Навчатиму писати букв «о» свою/свого ...

Урок 35.

Тема. Звуки [м], [м'], позначення їх буквою «ем». Читання складів і слів із вивченими буквами. Утворення слів.

Мета. Ознайомити дітей з буквою «м» та її звуковими значеннями, закріплювати вміння розрізняти функціональне значення звука і букви, вчити читача склади, слова з новою буквою; розвивати мовлення «мислення, спостережливість, виховувати бажання допомагати старшим..

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки, рухома таблиця складів, фішки з умовними позначеннями звуків, зразок друкованої літери.

План-конспект

1. Вітання.

- Доброго ранку і гарного дня всім дівчаткам.
- Доброго ранку і гарного дня всім хлоп'яткам.
- Доброго ранку, гарного дня, хто має гарний настрій.
- Доброго ранку, гарного дня Тим, кому навіть сумно.
- Доброго ранку, гарного дня Тим, кому цікаво, чого ми будемо навчатись сьогодні на уроці.

2. Гра «Навчаємось, граючись».

- «Хто уважний?»

Послухайте віршик Сергія Чушка. Слова з буквою «м» постарайтеся запам'ятати.

Букву «М» корівка знає,
миролюбно «Му-у-у!» співає.
Я на квітці мальви муха
мовчки музику ту слуха.
З букви «М» і молоко,
і малий сусід Мишко,
манна каша, і малина,
і морозиво й машина,
і найкраще між словами
милозвучне слово «мама».

(Діти називають слова, які запам'ятали).

- «Тренуємось вимовляти правильно і чисто».

Ма-ма-ма – вдома я сама.
Му-му-му – молоко кому?
Мо-мо-мо – їмо ескімо.
Ми-ми-ми – прочитали ми.
Мі-мі-мі – співаємо ноту «мі».

- «Скоромовку промовляєм»

Марина гриби маринувала,
Марина малину перебирала.

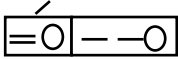
- «Допомагаємо мамі».

– Мама попросила Михайлика купити в крамниці масло, молоко, макарони, мило, муку. Михайлик купив масло, мило, молоко. Що забувся купити Михайлик? (Макарони, муку). А ви допоможете мамі? Які доручення виконуете?

– Який перший звук у всіх словах: масло, молоко, макарони, мука, мило? Вимовте чітко звук [м]. Як ви думаєте, це голосний чи приголосний звук? (Приголосний). Він звучить у цих словах твердо чи м'яко? (твердо). Яким умовним значком ми будемо позначати його у схемі? (Діти вибирають фішку)

Вимовте слово «місто». Який перший звук ви чуєте у слові? Як він звучить: твердо чи м'яко? Яким умовним значком ми скористаємося для позначення м'якого приголосного [м']? (Діти вибирають фішку).

Перевірте, чи правильно є звуко-складова схема слова «місто».

Назвіть звуки першого складу ([м, і], другого ([е, м, о]). Назвіть тверді приголосні звуки, м'який приголосний у слові «місто».

3. Опрацювання звуко-складових схем на сторінці 38 буквара.

Слова: морж, комар, сом аналізуються за складовою, звуковою структурою і визначається у них місце звука [м]. (На початку, в середині, в кінці слова).

4. Фізкультхвилинка на ознайомлення з буквою.

Діти виходять із-за парт, беруться парами за руки і промовляють за вчителем слова:

«Взявшись за руки, ми встали
І на «М» подібні ми стали».

5. Ознайомлення з буквою «М».

Учитель/ка демонструє картку із зображенням великої і малої букви, з'ясовує відмінні риси (розмов), знайомить з алфавітною назвою «ем». Якщо у класі є каса розрізної азбуки, то вказує на місце букви «м» в ній.

6. Вправа з читання.

- Читання складів за рухомою складовою таблицею.

	а
м	о
	у
	и

(ма, мо, му, ми; ам, от, ум, им)

(Горизонтальна смужка має мати віконце, в якому буде з'являтися літера, зображена на вертикальній рухомій смужці).

- Гра «Назви слово».

– Доберіть слова, які мають при вимові склади: «ма» (мама, малина); «мо» (молоко, молоток...), «му» (муляр, музей...); ми (мир, мистецтво...)

- Гра «Твердий – м'який».

– Якщо у словах ви почуєте твердий звук [м], ви підносите картку-фішку , а м'який [м'] – .

Мереживо, автомобіль, масив, мрамур, мілина, міністр, мікрофон, мізинець, предмет, помилка, помічник, комірець, ремінець, смак.

- Гра «Добери звук».

– Додайте до складу звуку [м] чи [м'].

Яке слово утворилося?

- Назва риби – со...
- Явище природи – грі...
- Ім'я хлопчика – Кли...
- Місце знаходження – та...
- Клим виконує завдання – са...

7. Робота з букварем (с. 38).

- Читання складової таблиці «Мудра бджола».
- Читання складів у рядках, колонках.
- Робота з пазлами (1, 3; 2, 4), читання утворених слів. Складання речень зі словами «мами», «маму».
- Гра «Доповни слово».

– Доповніть запропоновані склади так, щоб утворилися два двоскладові слова і два трискладові. (Маки, мило; молоко, мураха).

8. Гра «Навпаки».

– Доберіть до запропонованого слова з протилежним значенням, щоб вийшло навпаки. Великий – «малий»), твердий – «м'який»), сваритися – (миритися), багато – «мало», говорити – (мовчати), війна – «мир».

9. Обмін враженнями.

- Поділюся знаннями про букву ...
- Буква «м» може позначати як звук., так і ...
- Букву «м» я можу побачити ...
- Найцікавішим для мене було ...

Урок 36.

Тема. «Письмо великої букви «О», Поєднання її з іншими словами. Звуковий аналіз слів.

Мета. Вчити правильно писати велику букву «О» та поєднувати її з іншими словами, розвивати фонетичний слух, мовлення, мислення, збагачувати словниковий запас учнів, виховувати у дітей бажання займатися спортом.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з рукописною великою літерою «О» та її поєднання з іншими буквами, предметні картинки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.
2. Аналітико-синтетичні вправи.
 - Вправа «Чутливе вушко».

Назвіть послідовно усі звуки у слові «осінь» ([о, с, і, н']). Дайте характеристику звукам. (Діти називають голосні, приголосні (м'які)).

– Визначіть місце звука [о] у словах: вікно, обруч, метро, слова, пропуск, сова, ознака, озеро, море, однокласник, одяг, село, пальто...

– Назвіть слова, що закінчуються на -орт. (Порт, борт, торт, спорт). Яким видом спорту вам би хотілося займатися? Що спорт дає людині?

3. Робота з звуко-складовими схемами до предметних малюнків (за вибором учителя і не більше трьох).

4. Фізкультхвилинка.

5. Складання звукових схем до запропонованих складових (на матеріалах зошита – с. 22);

/		/		/
- о		- о		- о

 – (мило),

/		/	
о		- о	

 – (око),

/		/	
= о -		- о	

 – (відро)

6. Робота з демонстраційною карткою. Учитель/ка демонструє зразок рукописної великої літери О, називає її елемент.

7. Засвоєння конфігурації літери «О».

Показ написання букви на дошці з поясненням; поєднання букви «О» з іншими.

– Велика буква «О» має один елемент – овал. Починаємо писати нижче верхньої міжрядкової лінії і заокруглюємо, торкаємося верхньої міжрядкової лінії, заокруглюючи, ведемо вниз до нижньої рядкової, знову заокруглюємо вправо і ведемо до місця, де починали писати. Пишеться буква під такт: і-раз-і.

- «Писання» букви учнями в повітрі.
- Аналіз зразка букви в зошиті.

8. Вправи з письма.

- Писання літери за зразком і пунктирними лініями)1-2 рядки).
- Пояснення з'єднання букви «О» з іншими.

– Буква «О» поєднується з іншим коротким поєднувальним штрихом.

- Письмо учнями сполучень: «Оо, Ооо, Оауо» (3-4 рядки).

9. Пальчикова гімнастика.

Бегемот

Є в звірниці бегемот –
Превеликий в нього рот.
Із корита їсть квасоллю,
Буряки і бараболлю.
Їсть капусту і горох –
Все поїсть, поїсть за трьох.
Та й роззявить знову рот
Превеликий бегемот.
Т. Коломієць.

(Діти розкривають долоню, немов це «рот», шкрябають пальцями по столу (парті), знову відкривають рот»).

10. Творча робота з використанням предметних малюнків «Змійка».

– Розгляньте малюнки. Розставте їх так, щоб звук [о] у слові поступово переміщався з першого місця на останнє, а потім знову на перше. (О¹лень, мо²рква, кро³лик, віно⁴к, перо⁴, кро³сівки, ко²са, о¹лівець).

11. Письмо в зошиті.

Писання буквосполучень (5-7 рядки).

12. Вправа з розвитку мовлення (за матеріалами зошита – с. 22).

– Яким видом спорту займаються діти? Кому із вас подобається футбол? Який з моментів зображений на малюнку? Який найемоційніший момент у футболі? Як називають гравця, який стоїть у воротах? Від якого слова, на вашу думку, утворено слово «воротар»? Накресліть звукові моделі слів: «ворота», «воротар».

13. Гра «Сходинки».

Доберіть слова на «О» так, щоб перше слово складалося з двох звуків, друге – з трьох і т.д.

(Ох, оса, орел, обвал, образа, обеліск... Можуть бути й інші слова).

14. Обмін враженнями.

- Я сьогодні отримав/ла задоволення від ...
- Хочу займатися .., тому що ...
- Попрошу батьків записати мене ...
- Запропоную друзям ...

Урок 37.

Тема. Закріплення звукового значення букви «ем». Питання і доповнення речень. Складання розповіді за малюнком.

Мета. Продовжувати формувати вміння учнів розрізняти тверді та м'які приголосні звуки, розвивати мовлення і мислення учнів, формувати читацькі прогнозуючі вміння, виховувати почуття товариськості й взаємоповаги.

Навчально-методичне забезпечення. Предметне зображення продуктів харчування, звуко-складові схеми слів, схеми речень, складова таблиця.

План-конспект

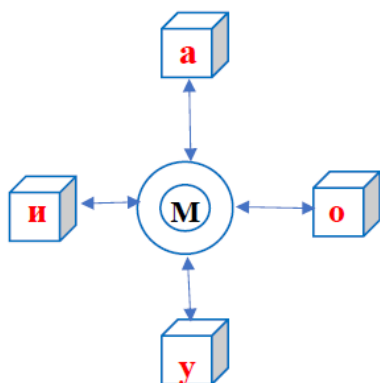
1. Вітання.

- Вправа «Віночок побажань».

Усі діти утворюють коло, один за одним кладуть праву руку на плече сусідові. Кожний учасник по черзі називає ім'я сусіда і висловлює йому побажання. Завершується вітання, коли всі обміняються побажаннями.

2. Аналітико-синтетичні вправи.

Утворіть склади і прочитайте їх. Складіть з ними слова.

(ма, мо, ми, му; малина, комора, миша, музей).

- Утворення слова із звуків інших слів.

– Я назву три слова: мак, дим, жар. Повторіть слова. Назвіть перший звук у першому слові ([м]), другий звук у другому слові ([и]), третій звук у третьому слові ([р]). Повторіть звуки за порядком ([м, и, р]). Складіть із цих звуків слово. (Мир). Накресліть звуко-складову схему слова (—○—).

Хто з вас може замість перших двох звуків написати букви? (МИ —).

– Утворіть з перших звуків кожного слова нове слово.

Шахи, крос, обід, лист, адреса (Школа). Якими буквами ви позначите голосні звуки? (О, а).

2. Аудіювання. В. Бондаренко. Буква «М».

– Хто запам'ятав слова з буквою «ем»? Які слова найважливіші? (Мама, мова, мир).

4. Гра «Докажи висловлювання».

- Кінь ірже, а корова ... (мукає, мичить).
- Собака гавкає, а кішка ... (м'яукає, нявчить).
- Іноземцям, гостям і мешканцям столиці дуже подобається кийське ... (метро).
- Соковитими ... (мандариними) ласувала ... (малеча).

5. Гра «добери пару».

– До запропонованих слів доберіть пару, тобто слово, що близьке за значенням і починається зі звука [м].

Дитина – ... (малюк), невисокий – ... (маленький), спокій – ... (мир).

6. Словниково-логічна вправа «На одну тему».

- Назвіть слова, які містять звук [м] у:
- назвах квітів (мак, мальва, ромашка...);
- назвах продуктів (маргарин, м'ясо, мука...);
- назвах професій (музикант, медсестра, муляр...);
- назвах-вивісках у місті (Меблі, Молоко, М'ясо...).

7. Складання речень за вказаною ознакою, усі слова у реченні починаються зі звука [м], у реченні чотири слова, два з яких містять звук [м'].

(Має мис Марічку. Місто Київ – наша столиця. Мар'яні купили ляльку «Мальвіну»...)

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота з букварем, с. 39.

- Опрацювання змісту малюнка (зверху ліворуч); складання речення за схемою:

└─── ◯ ◯ ◯ ◯ .

└─── ◯ ◯ ◯ ◯ ◯ .

- Піктографічне читання (зверху праворуч).
- Аналіз змісту сюжетного малюнка «До Мальвіни на гостину».

– Як ви думаєте, хто відзначає день народження? Кого із друзів запросила Мальвіна на гостину? З чим завітали гості? Чим пригощатиме Мальвіна друзів?

- Гра «Назvu страви», у назві яких чути звук [м]. (Мед, м'ясо, молоко, масло, сметана, малина...). Хто з гостей ласуватиме молоком (медом, малиною, грибочками, маслом, сметаною, виноградом)? Що Мальвіна запропонує моржу? Що прикрашає стіл? (Ваза з квітами)...
- Складання учнями розповіді за малюнком. **(У Мальвіни день народження. Вона запросила друзів. Гості прийшли з подарунками. Дівчинка пригощатиме їх смачними стравами).**
- Робота в парах. Розгадування ребуса «намисто» (с. 39).

10. Читання-слухання тексту Е. Машковської «Математика» з перевіркою сприйняття змісту (с. 96 букваря).

– Про що ви прослухали оповідання? Як звали діток? Скільки грибів знайшла Марійка? Яким грибником виявився Данилко? Що вас розвеселило? Як ви думаєте, діти – ваші ровесники? Чому?

11. Обмін враженнями.

- Хочеться ще раз пограти в ...
- Мені було цікаво ...
- Буду намагатися швидше навчитися читати, щоб ...
- Запропоную рідним ребус. Цікаво, чи ...

Урок 38.

Тема. Письмо малої букви «и». Безвідривне з'єднання букв. Порівняння друкованих і написаних букв.

Мета. Навчання правильному графічному зображенню букви «и» та її з'єднанню з іншими буквами, вдосконалювати вміння аналізувати структуру слова з орієнтацією на якісну характеристику звуків, розвивати пам'ять, мовлення, мислення, вчити порівнювати, виховувати любов і шанобливе ставлення до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з написаною буквою «и», предметні малюнки, схеми речень, слів.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Фонетична зарядка.

- Повторення за вчителем останніх складів у чистомовці.

У красунечки оси – си-си-си
В смужку сукня для краси – си-си-си.
Засичала та оса: – са-са-са
Я усій красі краса! – са-са-са.

- Заучування лічилки напам'ять зі слів учителя/льки.

Раз, два, три, чотири,
Кицю грамоти учили.
Не читати, не писати,
А за мишками ганяти.

– У яких словах чути звук [и]?

- Веселі пригоди букви «и».

«Буква «и» пішла у ліс –
Вийшов з лісу хитрий ... (лис)»

– Як звучить у слові «ліс» перший звук: твердо чи м'яко? А у слові «лис»?

Якого слова стосується схема $\boxed{=0-}$, а якого $\boxed{-0-}$?

«Буква «и» ввійшла у дім –
І над домом в'ється... (дим)».

- Вимовте слова «дим» «дім». У якому слові перший звук звучить твердо, а у якому – м'яко? Чи підходять ці самі схеми до слів «дім», «дим»?

«Букву «и» побачив кіт –
Вмить з kota зробився... (кит)».

- Назвіть ланцюжок звуків у слові «кіт». Який приголосний є м'яким, а який твердим?

«Букво «и», ти жарти кинь!
А вона ірже, мов... (кінь)».

– Порівняйте дві схеми слів: $\boxed{-0=}$ $\boxed{=0=}$. Яке зі слів позначено умовними значками у першій схемі, а яке слово – у другій? Що у них спільного? (Один склад, м'який один приголосний, по два приголосних звука). Чим відрізняються схеми? (Першими приголосними, голосними звуками, значеннями слова).

3. Гра «Слово у слові».

– Розгляньте малюнки. В словах першої колонки заховалось інше слово. Яке? Вам допоможуть «знайти» звуко-складові схеми і малюнки.

Шипшина

Шина

– ́	– а
-----	-----

Синиця

Сини

– и	– ́
-----	-----

Шишкар

Шишка

– ́	– – а
-----	-------

Барбарис

Рис

– и –

– Як звучать приголосні звуки перед голосним [и]?

4. Показ зразка писаної [и]?

Учителька називає елементи букви (дві пралі прями похилі лінії із заокругленням унизу), зіставляє друковану і рукописну літери, вказує на типи з'єднань з іншими буквами.

5. Фізкультхвилинка.

6. Засвоєння конфігурації літери «и».

Показ написання букви «и» вчителем/лькою на дошці з супроводжуючим поясненням зображення літери; «писання» учнями букви в повітрі; аналіз зразка букви в зошитах; усне пояснення порядку зображення елементів під такт: раз-і-два-і.

7. Вправи з письма.

- Писання букви «и» за пунктирними зразками. (1 рядок).
- Писання буквосполучень: ау, уи, ои, аи (2-й-3-й рядки).
- Самостійне зображення букв: и, а, о, у (4 рядок).

11. Пальчикова гімнастика.

Пальчики

Мої пальчики уміють
Танцювати і стрибать,
Малювать, відпочивать.

(Швидко перебирати пальцями обох рук, потім «підстрибувати» кожним пальцем окремо; малювати кожним пальцем кільця, розслабити руки).

9. Звуко-буквений аналіз слів: гриби, сир, риба. (Зошит, с. 23).

10. Розвиток мовлення (за матеріалами зошита).

– Послухайте віршик:

«Лис малий і більший лис
По гриби ходили в ліс.
Заздрить білка в лісу лису –
Лис лисички ніс із лісу».

А. Куліш-Зіньків.

– Про що ви дізналися із змісту вірша? Які гриби з лісу несли лисички?

– Розгляньте уважно малюнок на с.23. На які гриби натрапили лисички? Що цікавого ви помітили, почули? (Слово «лисички» має різне значення). Складіть за малюнком розповідь.

11. Писання буквосполучень, букв у зошитах учнями (5-6 рядки).

12. Самостійний запис великих і малих рукописних літер на запропонованих друкованих зразках.

13. Обмін враженнями.

Роблю висновки:

1.

– á =	– а
-------	-----

а и

– а	– ó	– – а
-----	-----	-------

2.

– í	– – а
-----	-------

– и	– – и
-----	-------

3.

– á =	– и –
-------	-------

– á =	– и	– и
-------	-----	-----

- Мені сподобалося ...
- Поділюсь інформацією з ... про те, як ...

Урок 39.

Тема. Звук [и], позначення його буквою «и». Читання складів і слів із вивченими буквами. Буква «і» в ролі окремого слова.

Мета. Познайомити учнів з літерою «і» та її роллю у слові та реченні, вдосконалювати вміння аналізувати звуко-складову структуру слова, розвивати мислення, мовлення, уважність, формувати дбайливе ставлення до навчального приладдя.

Навчально-методичне забезпечення. Стрічка голосних звуків, звуко-буквені складові схеми слів, предметні зображення для складання і читання речень, таблиця вивчених літер.

План-конспект.

1. Вітання.

Доброго ранку, сонечко!
Доброго ранку, небо!
Ставитись до кожного із добром нам треба.

- Візьміться за руки, усміхніться і привітайте один одного. Побажайте один одному здоров'я, щастя, успіхів, миру.

2.

3. Повторення вивчених раніше букв.

- Назвіть букви, які ви вже вивчили. (А, у, о, и, «ем»). Які букви означають голосні звуки, приголосні?
 - Гра «Впізнай букву».

– Вкажіть букви, які знаходяться в неправильному положенні.

У О У Ш Н а о у з и

- Гра «Будь уважним!»

А	М	И	У
о	У	и	а
у	и	а	м
и	О	о	у
м	а	м	а

– Прочитайте букви. Скільки зображено маленьких букв «а» (4) А великих? (1). Скільки всього букв «ем»? (4). Чи є колонки з двома однаковими літерами (3 – «и»; 4 – «а»). Скільки великих букв зображено (6). Прочитайте великі букви (А, М, И, У, О, У), яка велика буква позначена двічі (У). Яке слово утворили букви останнього ряду? (Мама).

3. Ознайомлення дітей з буквою «і», її звуковим значенням та роллю в реченні.

– Діти, послухайте вірш і здогадайтесь, з якою буквою ми сьогодні познайомимось на уроці. (с. 97 букваря, вірш В.Дзюби «Буква І») – То на що подібна буква «і»? А що на голові у букви «і»? (Крапка). Хто впізнає букву «і» серед інших літер? Який звук вона означає? Вимовте звук [і]. Струмінь повітря при вимові звука [і] легко виходить з ротової порожнини? То який це звук: голосний чи приголосний? Перевірте себе, слухаючи такі рядки:

«Буква «і» худа, як спиця,
 Ніби цифра одиниця.
 Голосний; співучий звук,
 Всім м'який одвічний друг:
 Після приголосних стане –
 Кожний з них м'якенький стане!
 «І» - це ще й окреме слово.
 Ось дивись: сад і діброва,
 Пес і кіт, вода і мило,
 Ніч і день, мішок і шило.

– То звук [і] до яких віднесено: голосних чи приголосних? Як вимовляються приголосні звуки, якщо після них стоїть звук [і]? А що ще ви

дізнались про звук [і]? Наведіть приклади, щоб буква «і» була окремим словом.
(Олесик і Даринка; ручка і зошит; телефон і комп'ютер...)

- Відгадування загадки.

«Тисяча овець, а між ними один баранець». (Зорі і місяць).

- Звуковий аналіз слів: «зорі», «місяць». (Колективно аналізується за повним алгоритмом слово «зорі»: поділ слова на склади, визначення наголошеного складу, називання звуків у кожному складі, якісна характеристика кожного звука, позначення звука умовним значком, називання ланцюжка звуків у повному слові ([з, о, р, і]). Чому звук [р'] м'який? (Бо після нього йде звук [і], який пом'якшує усі приголосні). У другому слові вимовляють ланцюжок звуків [м', і, с, а, ц'], зацентується увага на звукові [м']. Інші звуки вимовляють ланцюжком).

- Ознайомлення з буквою «і» великою і малою за демонстраційною карткою, сторінкою буквара (с. 40).

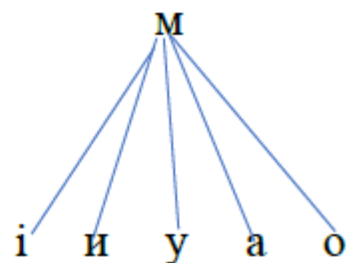
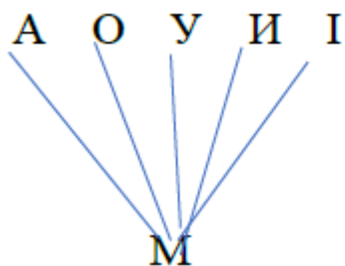
4. Фізкультхвилинка.

5. Вправи з читання.

5.1. Читання складових таблиць, записаних на дошці.

Ма – мо – му – ми – мі

Ам – ом – ум – им – ім

5.2. Читання слів з опорою на картинку і звуко-буквену схему.

Яка квітка зображена на малюнку?

мі	мо	- а

(мімоза)

Як звучить перший звук [м], а другий? Чому? Якими умовними значками позначте м'який приголосний? (=) А твердий? (-)

і	- н	- н

= і	= і	= о

Іриси

Лілії

(Доцільно звернути увагу на складотворчу роль звука [і] у слові «іриси»).

5.3. Завдання на с. 72.

– Розгляньте малюнок.

- Назвіть слова, у назві яких чуємо звук [i]. (Місяць, зорі, міст, місячна доріжка, річка, ліхтарі...) Складіть за малюнком, схемами речення.

- а	- о = і	- о = і і	м і = о =
-----	---------	-----------	-----------

 (На небі зорі і місяць).

- о - о -	= і - - у	м і - - о -
-----------	-----------	-------------

 (Через річку місток).

- а	- о = і	м і = о - - а	- о = і - - а
-----	---------	---------------	---------------

 (На воді місячна доріжка).

5. Робота з буквами (с. 40).

- Вибірковий звуковий аналіз слів за малюнками: індик, півень, поні.

(У першому слові назвати перший звук, у другому – з'ясувати, чому звук [п] є м'яким, у третьому – назвати тверді і м'які приголосні звуки, прояснити, чому по-різному вони звучать).

- Читання складів.

- Робота в групах.

1 група – читання букв парами з різною інтонацією;

2 група – читання вивчених букв групами;

3 група – поскладове читання слів; з'ясування, коли так вживається слово; складання речення з одним із слів.

7. Обмін враженнями.

- Познайомимо своїх рідних з голосними ...
- Мене зацікавило те, що звук [і] ...
- Пригадаю, чи знаю я імена дівчаток і хлопчиків зі звуком [і] ...

Урок 40.

Тема. Письмо великої букви «И». Написання буквосполучень. Звуковий аналіз слів. Диктант вивчених букв.

Мета. Навчити правильному зображенню букви «И» та її з'єднанню з іншими літерами, розвивати фонетичний слух учнів, пам'ять, мовлення, мислення, збагачувати словниковий запас, виховувати бережливе ставлення до всього, що оточує людину.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок рукописної великої букви «И», предметні малюнки, звуко-складові схеми слів, стрічка рукописних літер: Аа, Оо, Уу, и.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Повторення вивченого на попередніх уроках.

- Читання стрічки вивчених літер: А, У, О, И, М, І.

– Перед яким голосним звуком приголосні вимовляються м'яко?
 Наведіть приклади слів з голосним звуком [i]. (Оцінка, вікно, стіл,
 стілець, іриска, кіт, індик...)

- Які з вивчених букв ви вже навчилися писати? (Аа, Оо, Уу, и).
- Гра «Вгадай слово».

Розгляньте малюнки і схеми слів, зображених на них. Прочитайте слова.

м - и -

(млин)

- и - а

(липа)

- а - и - а

(калина)

- и - - и - а

(шитшина)

- Гра «Один – багато»

- и - о - а

- и - о - и

- а - = і - а

- = і - - а

4. Аудіювання. Віршик про букву «и».

Слів на «и» шукати марне,
 Тож і часу не марнуй.
 Та одне – красиве й гарне –
 І словничок свій занотуй!
 Слово це співзвучне лірі,
 Поетичне слово «ирій».

– Що вам запам'яталося із змісту вірша? Хто може пояснити значення слова «ирій»? Якщо у реченні це слово буде першим, то з якої букви ви будете його писати.

4. Показ зразка великої літери «И» на демонстраційній картці та її структурний аналіз (Буква «И» складається з двох елементів: великої прямої похилої лінії із заокругленням угорі й вниз та другої прямої похилої лінії із заокругленням унизу).

5. Засвоєння конфігурації літери.

Учитель/ка показує написання букви «И» на дошці й пояснює послідовність зображення елементів. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя/льки; аналіз зразка букви в зошитах, усне пояснення порядку зображення елементів.

6. Фізкультхвилинка.

7. Повторення правил письма.

8. Вправи з письма.

Письмо букви «И» за пунктирними лініями (1-й рядок); за зразком (2-й рядок).

Диктант букв: О, У, А, а, у, и (3-й рядок).

Письмо буквосполучень за зразком (4-й-5-й рядки).

12. Пальчикова гімнастика.

Сестрички

Посварились дві сестрички,

Розійшлися хто куди.

Ну, а потім помирились,

Обнялись – нема біди.

(Розвести долоні, торкаючись зап'ястя, потім «переплести» пальці).

10. Звуко-складовий аналіз слів: кошик, гриб, оси; називання слів зі звуком [и] за малюнком. (Зошит, с. 24). (Диван, книжка, котик, штори, картини, килим, тапки...)

11. Письмо буквосполучень: оиу, иуа (6-й-7-й рядки).

12. Гра «Впізнай букву за елементом» (8-й рядок).

13. Диктант букв (9-й-10-й рядки).

– Запишіть з пам’яті такі букви: малі букви «о», а, у, и; великі: И, О.

Самостійне написання літер А, У, И за зразком (у зошиті останній рядок).

14. Складання речень за малюнком (с. 24) і схемами.

┌ _ _ _ . ┌ _ _ _ . ┌ _ _ _ . ┌ _ _ _ _ _ .

(Мама сидить на дивані. Вона читає книжку. Біля мами котик. У кімнаті чисто і затишно).

– Які слова містять звуки [и]? У яких словах приголосні перед [і] вимовляються м’яко? В якому реченні голосні [у], [і] виступають як окремі слова?

15. Обмін враженнями.

- Запропоную рідним вправу і запитаю, чим відрізняються слова: «укіт–кіт, вив–вів, бік–бик, дим–дім».
- Мені подобається, що мої однокласники ...

Урок 41.

Тема. Закріплення звукового значення букви «і». Співвіднесення звукових схем і слів. Складання розповіді за серією малюнків. Робота з дитячою книжкою.

Мета. Закріплювати знання учнів про звуки мовлення та їх роль у слові, розвивати мовлення, мислення, вміння, аналізувати, порівнювати, робити висновки, формувати у дітей інтерес до читання та заохочувати їх до перегляду дитячих художніх книжок.

Навчально-методичне забезпечення. Складова таблиця, лінійка вивчених букв, звуко-буквені складові схеми слів, схеми речень; дитяча художня книжка «Вчитись упродовж життя» вид-ва «Астон», 2004 р., предметні малюнки, різнокольорові осінні листочки.

План-конспект

1. Вітання.

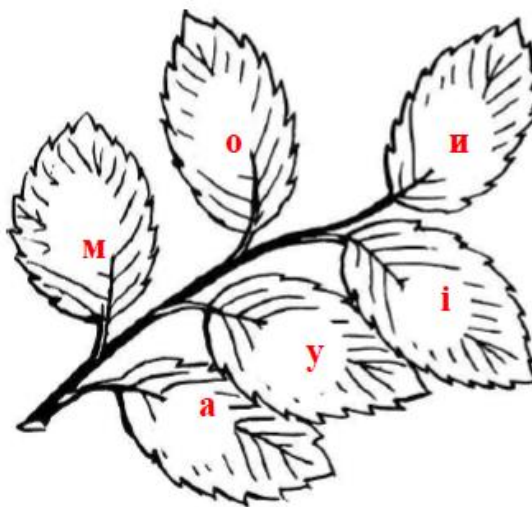
Давайте усмішки всім дарувати:
І Дружам, і гостям, і рідним усім.
Хай радість злітає у небо, як птах,
І добрі слова у всіх нас на устах.

– Побажайте добрі слова один одному з усмішкою на устах, а я вам, діти, бажаю гарного настрою і цікавого навчання. (Учні обмінюються побажаннями).

2. Повторення вивченого на попередніх уроках.

– Прочитайте ланцюжок літер: а, о, у, и, і, м. Які букви позначають голосні звуки? Який звук позначає буква «ем»? Чи може приголосний звук бути як твердим, так і м'яким? Який голосний звук їм допомагає пом'якшити свою вимову? Наведіть приклади слів зі звуком [м']. (Місто, місяць, змія, доміно, самі, восьмі...)

- Читання складової таблиці на діапазоні вивчених літер.

(Учні читають прями та обернені склади, утворюють слова з даними складами: морозиво, манка, музика, рами, мілина...)

3. Робота з букварем (с. 41).

- Вправа «Вчимося порівнювати».

– Розгляньте малюнки над схемами слів. Назвіть почергово слова: ліс, лис. Назвіть слово, в якому приголосні звуки всі тверді. Вимовте ланцюжок звуків у слові «лис». Змініть твердий звук [л] на м'який [л']. Яке слово утворилося? Який звук пом'якшив вимову приголосного? Порівняйте схеми обох слів. Що спільного у схемах? (Один, склад, по три звуки, кінцеві приголосні [с], [с] – тверді). Чим відрізняються? (Першими звуками - [л'], [л]; голосними - [і], [и], значенням).

(Аналогічно розглядаються слова «дім», «дим» та їх звуко-буквені схеми).

4. Робота з предметними картинками: огірок, кінь, індик, риба; черевички, ваза, яблуко...

– У назві яких предметів чується звук [і]? Як звучить приголосний звук перед [і]?

5. Фізкультхвилинка.

6. Читання речень з використанням звуко-буквених складових схем слів, предметних малюнків і схем речень.

У Ми . о . и

□ / □ □ .

(Початок речення та ім'я людини позначається з великої букви)

-и	-о	-и
----	----	----

(Миколи)

= і	= і =	- а
-----	-------	-----

У Мі . и

□ / □ □ .

= і	-и
-----	----

(Міли)

о	= і	- о =
---	-----	-------

У Ма . . и ма

□ / □ □ .

- а	- и	- а
-----	-----	-----

= і	- а	- о -
-----	-----	-------

(У кожному реченні аналізується складова структура слова та якісна характеристика звуків (на вибір).

5. Робота з букварем (с. 4).

- Складання розповіді за серією малюнків.

– Розгляньте малюнки на сторінці буквара. Уявіть собі дівчинку, яка вирішила зробити мамі сюрприз. Куди пішла дівчинка? (У парк, сад, ліс). Дівчинка має ім'я, в якому є звук [і]. Як звати дівчинку? (Софійка, Валерія, Віта, Ліля...) Що взяла з собою дівчинка Ліля? Для чого вони потрібні дівчинці? Що зробила з листочками Ліля вдома? Чим прикрасила дівчинка гілочки з листячком? Кому вона подарувала незвичайний букет? Як ви думаєте, мамі було приємно?

Складіть розповідь за малюнками. (Дівчинка Ліля вирішила зробити мамі сюрприз. Ліля пішла в парк. Дівчинка зрізала кілька гілочок з осіннім листячком. Удома вона розфарбувала листя. Гілочки склала у букет і прикрасила яскравим бантом. Ліля подарувала незвичайний букет мамі. Мама щиро подякувала донечці).

6. Робота в групах. Складання учнями осіннього букета.

7. Аудіювання. М. Малишевський. Ніч і день (казка). (с. 97).

8. Робота з дитячою книжкою. Опрацювання твору Оксани Сетанович «Вчиться вересень читати».

8.1. Підготовка учнів до сприймання вірша О. Сетанович «Вчиться вересень читати».

Бесіда за запитаннями вчителя/льки.

– Яка пора року? Які ознаки осені ви можете назвати? Кому подобається осіння пора? Чим? Чи такою ви собі уявляєте осінь?

Які осінні місяці ви знаєте? Про один із осінніх місяців написала веселий вірш О. Сенатович. Тож послухайте його.

8.2. Виразне читання вірша вчителем/лькою.

Вчиться вересень читати,
Вчиться літери складати.
Засміявся хитро вітер:
– А склади-но ОСІНЬ з літер!
Вдарив вересень тривогу:
– Хто прийде на допомогу?!
Огірок озвався гречно:
– «О» віддам я, безперечно,
раз оказія така! Стала гірка з огірка.
Тут світання нагодилось,
також чемно уклонилось:
– «С» охоче віддаю,
бо вітанням я стаю.
Ціле «ІН» індик приніс
в подарунок: – Прошу, друже!..
Дик, кабан великий дуже,
Навпростець пішов у ліс.
Мовить вересень про себе:
– Ще м'якого знаку треба! –
І підходить до коня:
– Дайте знак пом'якшення!
– Що ж, бери! – промовив кінь,
і з коня зробився кін...
ОСІНЬ – вересень читає
і на radoщах аж сяє.
Вітру ж – соромно, і вітер
каже вересню: - із літер
можу «І» віддати тобі!
– Пізно, вітре, далєбі,
віддавати «І» тепер,
як тобі я носа втер!

О. Сенатович.

8.3. Колективне відтворення змісту вірша за запитаннями.

– Який осінній місяць вчився читати? Як ви думаєте, чому? Хто вирішив покепкувати з вересня? Що він запропонував вересень? Хто допоміг вересню подолати тривогу? Що віддав огірок (світання, індик, кінь)? Чому вітров стало соромно? Як ви розумієте вислів: «носа втерти»? Хто пояснить значення слів: гречно, світання, далєбі? (При потребі зачитчуються відповідні рядки вірша і з опорою на контекст з'ясовується значення слів або описує сам/а учитель/ка).

Фізкультхвилинка.

8.4. Розгляд книжки та перечитування окремих рядків вірша.

Вчитель демонструє книжку.

– Розглянемо всі разом книжку. Починаємо з обкладинки. Я прочитаю назву книжки: «Вчитись упродовж життя». А хто вчився у вірші, зміст якого ви прослухали? Чи знайомі образи впізнаєте на малюнку обкладинки? Які? Що вирішив віддати огірок вересню? Скільки букв «о» ви побачили на малюнку обкладинки? (Три). Як ви думаєте, чому огірок, зображений на малюнку, такий веселий?

Книжка розглядається посторінково.

– Кого ви бачите на першій сторінці? Хто допоможе прочитаи заголовок вірша на цій сторінці? («Хто чого вчиться») А вірш, який ви слухали, має яку назву? Кого ви бачите на наступній сторінці? Чи траплялися ці герої у прослуханому вірші? Хто може прочитати назву вірша? Ви слухали цей вірш? Які рядки вам би хотілося почути ще раз? (На прохання учнів учитель/ка перечитує відповідні рядки). То яке слово склав з літер вересень?

Книжка розглядається до кінця. Звертається увага учнів на малюнки (що і хто зображений) та заголовки творів. У кінці ставиться запитання:

– Яку книжку ми розглядали? Яку назву має книжка? А прослуханий вірш яку мав назву? Хто запам'ятав прізвище авторки вірша? (Якщо діти не запам'ятали, то вчитель/ка сам/а ще раз промовляє його, а учні повторюють). До книжки увійшов лише один вірш чи й інші твори?

Учитель/ка робить висновки-узагальнення.

– Діти, ви познайомилися з книжкою-збіркою «Вчитись упродовж життя» й одним із творів, який ви прослухали. Як називається вірш О. Сенатович?

8.5. Рекомендації до самостійної позаурочної діяльності з книжками.

– Діти, ця книжечка буде в куточку читача. Розгляньте книжку у вільний час. Можливо, вона вас зацікавить, і я вам прочитаю й інші твори, що увійшли до цієї збірочки.

9. Обмін враженнями.

- Я обов'язково складу осінній букет і ...
- Слово «осінь» мене приваблює ...
- Спитаю у рідних, чи знають вони вислів ...

Урок 42.

Тема. Письмо малої букви «м». Написання складів, слів, речення з буквою «м». Розфарбовування малюнка.

Мета. Навчання учнів правильному графічному зображенню букви «м» та її поєднанню з іншими, вдосконалювати вміння робити звуковий аналіз слів, зміцнювати дрібні м'язи кисті руки, сприяти розвитку мовлення, мислення, виховувати шанобливе ставлення до родини.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка із зображенням малої букви «м», малюнки із зображенням професій, слова-картки, звуко-складові схеми слів.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Навчаємося, граючись.

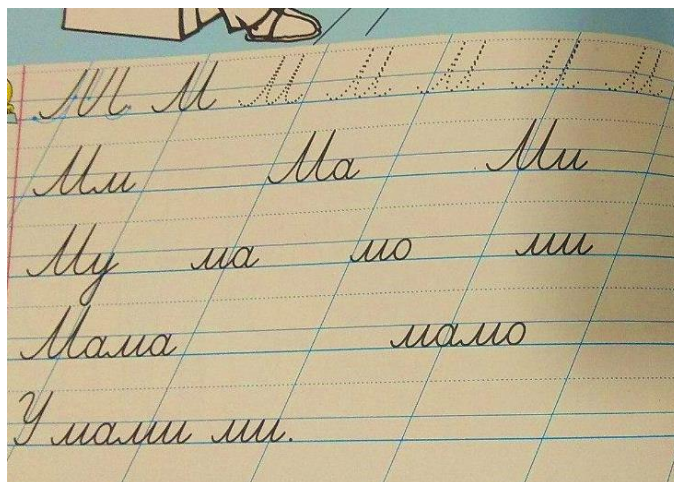
- Гра «Додайте звук».
 - Додайте звук [м] і скажіть, яке слово вийшло: со..., грі..., Кли..., Кри..., Рим.
 - Гра «Заборонений звук».
 - Не вживайте заборонені звуки [м] і [м] у відповідях на питання. Наприклад, на питання: «Які ягоди ти більше любиш – малину чи смородину?.. – можна відповісти так: «Різні», «Будь-які», «Ці та інші».
 - Які твої улюблені фрукти? (Груші, яблука).
 - Що найбільше любиш з їжі? (Вівсяну кашу, борщ...)
 - Чим любиш займатися? (Співати, танцювати).
 - Який найулюбленіший предмет у школі? (Фізкультура).
 - Куди ви їздили чи плануєте поїхати влітку? (В гори, в село).
 - На чому ти любиш їздити? (На автобусі, велосипеді).
- Гра «Складовий аукціон»
 - Назвіть слова зі складами: **ма, мо, ми, му, мі.**
 - Назвіть слова за складом і малюнком.

ма		(машина)	ам		(камінь)
мо		(морква)	ом		(комар)
му		(мураха)	ум		(сумка)
мі		(місяць)	ім		(сім)
ми		(миша)	им		(дим)

(Два слова (на вибір) аналізуються за звуко-складовою структурою).

3. Робота з зошитом (с. 25).

- Колективний звуко-складовий аналіз слів: маки, сумка, сом.
- Читання складів.
- Аналіз зразка писаної малої букви «м».
- По елементний аналіз писаної літери на демонстраційному зразку та в зошиті.

- Порівняння друкованої і рукописної букви «м».
- Засвоювання конфігурації літери вчителем/лякою на дошці з поясненням послідовності зображення елементів та їх поєднання.
- «Писання» букви учнями в повітрі з орієнтацією на показ учителем/лякою.
- Аналіз зразка писаної «м» у зошитах з усним поясненням порядку зображення елементів.

4. Фізкультхвилинка.

5. Вправи з письма.

- Повторення правил письма.
- Писання літери за пунктирними лініями у зошиті (1 рядок).
- Писання складів: **ма, му, мо, ми, ма** за зразком (2-3 рядки).

6. Пальчикова гімнастика.

Діжа з медом

Пальчик меду захотів

І поліз у діжку.

Покрутивсь, дістав швиденько

Та покуштував смачненько.

Хто ще меду хоче з'їсти,

Той у діжку має влізти.

(Палець правої руки просувається у кулачок лівої руки. Потім навпаки. Робиться масаж кожного пальця).

7. Слухання усмішки.

Чуєш, **м**, дай руку **а**,

чуєш, **ма**, дай руку **ма**.

Ма і ма, а разом – **мама**.

8. Письмо слова «мама» за зразком. (с. 25).

9. Письмо слова «мама» за зразком. (4 рядок).

10. Письмо-списування речення (5 рядок).

– Прочитайте речення в останньому рядку. (У мамі книжка). Скільки слів у реченні? Яке із слів вам треба намалювати? Спишіть перших два слова і домалюйте книжку. Після малюнка не забудьте поставити крапку. Яке речення ви маєте записати?

11. Розгляд малюнка на сторінці зошита.

– На малюнку зображена сім'я. Усі імена членів родини містять звук [м]. Як звати кожного? (Марта, Тамара..., Матвій, Дмитрик...)

– Розфарбуйте малюнок, щоб у кожного члена родини став гарний настрій.

12. Обмін враженнями.

- Я вже вмію писати слово ...
- Заучи напам'ять вірш і подаруй його ...

(Наприклад. «Мама – найкраща людина у світі, Знають це всі: і дорослі, і діти.

Морок не ляже на рідний поріг,

Мама не пустить, вона – оберіг». (Т. Бойченко)

- Виросту і буду, як мама ...

(На дошку прикріплюються малюнки з зображенням професій. Учні доповнюють перелік професій і розповідають, ким працюють їхні мами).

Урок 43.

Тема. Звуки [н], [н'], позначення їх буквою «ен». Звуковий аналіз слів. Читання прямих і обернених складів.

Мета. Ознайомити дітей з буквою «ен» та її звуковими значеннями, закріпити знання учнів про вивчені літери: формувати навички поскладового читання, збагачувати словниковий запас, розвивати мовлення, мислення, фонетичний слух, виховувати любов до рідного слова, до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Азбука в малюнках, предметні малюнки із зображенням квітів, фішки з умовними позначеннями звуків, стрічка літер, розрізні склади, схеми речень, слів.

План-конспект

1. Вітання.

Колом сонечко іде,
За собою день веде.
Станьмо разом, станьмо в колі –
Станем сонечко у школі!

Намалюєм олівцями
Своє сонце з промінцями
Та ще дощик намалюєм –
І всім друзям подаруєм!

2. Навчаємося, граючись.

- Фонетична зарядка. Промовляння чистомовки.

Деся в далекій стороні — **ні-ні-ні**
Іванко їхав на коні — **ні-ні-ні**
Їхав верхи, **ні-ні-ні** — **ні-ні-ні**
На буланому коні — **ні-ні-ні**
Полетіли – **ну-ну-ну** — **ну-ну-ну**
Всі голівки з бур'яну — **ну-ну-ну**.

- Заучування та швидке промовляння скоромовки.

Боронила борона по борованому лану. (Звертається увага на слово «лан»
(поле, нива)).

- Гра «Доповни слово».

Дітям мама до сніданку
подає солодку... (манку).

А півник з колючим їжачком
Ріжуть сало гострим... (ножичком).

Хто один має ріг?
Відгадайте... (Носоріг).

Я червоний щовесни і багрянний восени,
ціле літо я зелений, називають мене... (кленом)

Зірка із небес злетіла, і з'явилась квітка біла,
ніжний запах чути скрізь – зветься квіточка... (нарцис).

- Гра «Хто уважний?»

Запам'ятайте слова зі звуками [н], [н'], які трапляються вам у вірші
С.Цушка «Про ніс».

Щоб понюхать ніжну квітку –
незабудку чи нагідку,
хризаннтему чи троянду,
мак, ромашку чи лаваннду,
і кульбабу, і нарцис, –
кожному потрібен ніс:
котикові й баранну,
неквапливому слонну,
і коневі, і свині,
і Тетянці, і менні.

- Вправа «Твердий – м'який»

– Підніміть картку з умовним позначенням твердого приголосного [н] (-),
м'якого [н'] (=). Сон, сосна, сніг, лінь, Ніна (!), ніжна (!) незабудка, ніч, кінь,
конюх...

– У яких словах є обидва приголосні звуки: твердий і м'який? (Ніна,
ніжна).

- Вправа «Де звук?»
- Вкажіть позицію звука [н, н'] у словах санки, низько, червоний, слон.

3. Розкладання (або колективне складання звуко-складових схем слів сонце, нічка.

Зіставлення твердого звука [н] з м'яким [н'].

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з букварем, с. 42.

5.1. Розгляд малюнків. Вимова звуків, які у схемах позначені знаком питання, якісна їх характеристика, позначення умовним значком. (Нарцис, вінок, льон).

5.2. Ознайомлення з буквою «ен».

- **Повідомлення вчителя/льки.**

– Звуки [н], [н'] на письмі позначаються буквою «ен», яка має такий вигляд: Н, н.

- Зіставлення малої і великої друкованої літери (за формою однакові, а за розміром різні).

- Пошук учнями букви «н» у ланцюжку літер. Прочитайте ланцюжок літер.

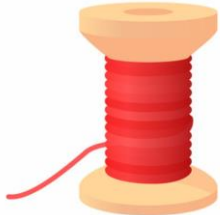

Пошукайте букву «н» серед інших і скажіть, скільки разів вона вам трапилася.

А, У, Н, М, О, І, Н, Н, І, Н, А, Н, М (5 разів).

5.3. Вправи з читання.

Читання таблиці складів з буквою «н» (лінійна таблиця); читання променеvidної складової таблиці з буквами «н», «м» (прямих і обернених (ну-ун...; ам-ма...))

- Робота в групах: «Складовий аукціон».
- Утворіть із запропонованими складами і малюнками слова.

1 група	3 група
<p>на </p> <p>но </p> <p>ун </p>	<p>ні </p> <p>ни </p> <p>не </p>
2 група	4 група
<p>ан </p> <p>он </p> <p>ну </p>	<p>ін </p> <p>ин </p> <p>ен </p>

5.4. Колективна робота.

- Складання слів за вказаним складом.

На... (сос, сосна, народ, Настя ...); Ні (Ніна, каністра, поні...)

5.5 Самостійна робота учнів зі звуко-буквеними складовими схемами слів: барвінок, нагідки (с. 42).

Імена дітей містять звук [м], склад «на». Як звати дівчинку (хлопчика)? (Назар, Надійка).

5.6. Читання складів за сторінкою буквара. Складання слів зі складів, запропонованих клоуном-жонглером (с. 42) (Інна, Ніна, Нані, он, ну, но, Ніно, Інно).

6. Розгадування ребуса.

$\frac{М}{у}$ (Наум; може бути ім'я або прізвище людини).

7. Вправа «Складаємо речення».

У Інни

У Нонни

Інна

Нонна

8. Читання-слухання легенди «Нарцис» (с. 98 букваря).

9. Обмін враженнями.

- Моїм найбільшим успіхом сьогодні було ...
- Мені хочеться поділитися з ...
- Я буду намагатися ...

Урок 44.

Тема. Письмо великої букви «М». написання складів, слів, речення із буквою «ем». Розфарбовування малюнка.

Мета. Навчати правильному графічному зображенню великої букви «М» та її поєднанню з іншими літерами, проводити звуковий аналіз слів; розвивати мислення, мовлення, спостережливість, виховувати любов і повагу до рідних.

Навчально-методичне забезпечення. Кольорові олівці, демонстраційна картка зі зразком великої літери «М», фішки, предметні малюнки-відгадки до загадок, картки зі складами.

1. Організація учнів до уроку.

2. Гра «Підкажи словечко».

Б'ють – не плаче, вгору скаче,
І ніхто йому, одначе,
Не сказав хоч раз «пробач»,
Бо на те і є він... **(м'яч)**.

Всю ніч не спить він, не дримає,
На море весело моргає.
Пильнує, щоб у сірій млі
Не заблукали кораблі.
Стоїть на вахті, як моряк,
І називається... **(маяк)**.

Найрідніша, наймиліша,
Вона пестить ніжно, тішить,
Завжди скрізь буває з нами,
Це єдина наша... **(мама)**.

3. Гра «Виправ помилку».

Мені мама до сніданку
Подає солодку **б**анку. **(Манку)**.
І. Січовик.

4. Фонетична гра «Впіймай звук».

Мишеня **м**але для **м**ами
Хустку вишило квітками.
Мама-**м**ишка у хустині,
Наче квітка у долині.

П. Чубач.

Розгляньте малюнки на дошці (екрані). Вони є відгадками до загадок (Ведмідь, Маша (казк.), машина).

1. Влітку медом ласував,
Досхочу малини мав,
А як впав глибокий сніг –
У барлозі спати ліг. **(Ведмідь)**.

2. Заховавшись у корзині,
Їде на ведмежій спині,
Дивиться, щоб волохатий
Пиріжка не міг узяти. **(Маша)**.

– У якому мультфільмі головними героями є ці казкові герої? **(Маша і ведмідь)**.

3. Залізний кінь фарбований
І гумою підкований. (**Машина**).

– Що об'єднує всі три відгадки? (**У назвах є звук [м]; вони є образами мультказки «Маша і ведмідь».** Якою була машина у мультфільмі? (**Швидка допомога**). Хто з героїв цього мультфільму приїздив на машині? (**Вовки**).

4. Читання слів-карток зі складами.
Ма, ни, ні, мо, ну, на, мі, ми, му.

5. Робота з зошитом, с. 26.
(Накреслити звукові схеми до запропонованих складових за малюнками: малина, лимон, мак).

6. Фізкультхвилинка.

7. Аудіювання. «Як подружитись» С. Цушка.
– Послухайте вірш. Запам'ятайте імена дітей.

У синички круглі щічки,
І в Марічки круглі щічки.
Довга шия в гусака.
Довга шия і в Мишка.
Тож Марічка і синичка –
Ніби рідні дві сестрички.
А малий Мишко й гусак
не подружаться ніяк.

– То як звати діток? Чому не можуть подружитися Мишко і гусак? А що треба робити, щоб стати друзями?

– Чи є у нас у класі діти, імена яких містять звук [м] чи [м']? З якої букви ми будемо писати імена людей або початок речення?? Сьогодні ми будемо вчитись писати велику букву «М».

8. Показ зразка рукописної літери «М» на демонстраційній картці з називанням її елементів:
передній плавний елемент і дві прямі похилі лінії з заокругленням унизу.

9. Засвоєння конфігурації літери «М».

- Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності зображення елементів.
- «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя/льки (стоячи спиною до класу).
- Аналіз зразка букви в навчальному зошиті.

10. Вправи з письма.

10.1. Наведення літери за пунктирним зображенням (1 рядок).

10.2. Писання сполучень букв з поясненням. (Нижнє сполучення, середнє і верхнє: **Мм, Ма, Ми**). (2-3 рядки).

11. Пальчикова гімнастика.

Замок

Ой, який складний замок!

Треба відімкнути:

Похитали, потрусили,

Ще й постукали – й відкрили.

(Пальці переплетені в замку. Похитувати долонями в різні боки, потім трусити руками, стукати зап'ястями, розчепити долоні і показати).

12. Писання слів і речення. (4-5 рядки) з коментуванням.

– У яких ситуаціях ми вживаємо слово «мама», «мамо». Слово «ми» як можна зрозуміти?

13. Аналіз змісту малюнка (с. 26).

– Кого ви бачите на малюнку? Чим зайнятий дідусь? Що робить бабуся? Куди (до чого) запрошує мама батьків? Як ви думаєте, який настрій мають члени родини? То хто є у мами?

14. Розфарбовування малюнка.

15. Обмін враженнями.

- Я навчився/лася писати ...
- У мене велика буква «М» ...
- Запитаю у членів своєї родини, чи знають вони імена, які починаються на «М».
- Мені стало зрозумілим, що «ми» - це ...

Урок 45.

Тема. Закріплення звукових значень букви «ен», умінь читати склади й слова з нею.

Мета. Закріплювати знання учнів про твердий і м'який приголосний [н,н], формувати вміння плавного поскладового читання, розвивати фонематичний слух, мислення, мовлення, пробуджувати інтерес до навчання, виховувати культуру мовлення і спілкування.

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки, табличка вивчених літер, звуко-складові схеми, картки зі складами.

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Добре те, що сонце світить,
Добре те, що віє вітер.
Добре гратися на дворі,
Добре вчитися у школі.
Добре те, що всі ми є!

- Усміхніться один одному і побажайте добра.

2. Читання ланцюжка літер, вивчених на попередніх уроках.

А, о, У, І, І, М, Н.

– Які букви позначають голосні (приголосні) звуки?

- Який голосний звук пом'якшує вимову попереднього приголосного?

3. Читання складів на картках; читання слів, записаних на дошці.

Ні, на, но, ни, ну; ма, мі, ми, мо, му; ан, ам...

Ну-то, Ні-на, Ін-на

на-ми, Ні-но, Ан-на

ни-ми, Ні-ні, Нон-на

4. Гра «Навчаємось, граючись».

- Гра «Якому слову я належу?»

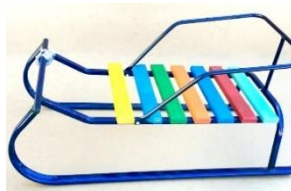
– Розгляньте звуко-складові схеми та малюнки. Поєднайте малюнок з його схемою.

ма	- и	на
----	-----	----

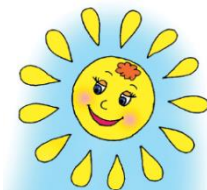
(машина)

- ан	- и
------	-----

(санки)

- он	- о
------	-----

(сонце)

- Гра «Де звук?»
 - Де чути звук [н, н'] у слові на початку, в середині, в кінці?
Носоріг, ніс, низько, п'ятниця, книжка, зіронька, ніч, червоний, синій...
 - В назві якого кольору звук [н] є твердий? А м'який звук [н'] у яких словах почули?
 - Виділіть на слух злиття зі звуками [н], [н'] у словах: книжка (ни), пенал (на), лінійка (ні), ніжка (ні), ноги (но)...

- Гра «Чарівний ланцюжок».
 - Назвіть слово, яке містить звук [н, н'] і починається воно має зі звука, що закінчує попереднє слово.
(Нота–антена–антресолі–Інна–ананас–син–народ–...)

- Відгадування загадок.
Махнула птиця крилом –
Півсвіту накрила чорним рядном. (Ніч).

- Голубе вітрило
Увесь світ накрило. (Небо).
– У якому слові звук [н] є твердий, а у якому – м'який?

5. Аудіювання. В. Дзюба «Носоріг» (с. 98 букваря).
– Назвіть слова, в яких звук [н] вимовляється твердо. (Носоріг, на носі, носорога). Чи є слова з м'яким приголосним [н']? (Ніс). Що ще може означати слово «ніс» (Дію).

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з букварем (с. 43).
- Вправа «Утворюємо склади»; читання складів.
 - Піктографічне читання.
 - Розвиток мовлення учнів.
- Розгляньте малюнок на сторінці букваря. Кого ви бачите на малюнку? Куди йдуть дівчатка. В якому класі, на вашу думку, навчаються діти? Хто зустрине дівчаток у класі? Чого навчатимуться діти в школі?
З яким настроєм навчатимуться діти?
– Складіть розповідь за малюнком і власним досвідом.

8. Розгадування ребуса (с. 43).

9. Обмін враженнями.
- Мене нашттовхнуло на думку ...
 - Радію/не радію за себе, тому що ...
 - Прислухався/лася до себе, і ...
 - Гарний настрій я повинен/на створити ...

Урок 46.

Тема. Письмо малої букви «і». Написання буквосполучень, складів, речення. Виділення вивчених букв у словах.

Мета. Формувати графічні навички письма, закріплювати вміння правильно поєднувати букву «і» з іншими літерами, розвивати мовлення, мислення, фонематичний слух, виховувати охайність та культуру запису.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з рукописною малою буквою «і», картки зі складами, предметні малюнки, звуко-складові схеми.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Звукові аналітико-синтетичні вправи зі звуком [і].

«Утвори за зразком: один – багато».

Кінь – коні, око – очі, день – дні, дідусь – ..., бабуся – ..., борщ – ..., вишня – ..., груша – ..., вівця – ..., – ...

– як звучать кінцеві приголосні звуки перед [і]: твердо чи м'яко?

Поєднання малюнка з його схемою.

= о –

– о́ – о – о

о – – о́ –

Читання слів з малюнками.

(Помідори і патисони)

(Ліжко і крісло)

(Стілець і стільчик)

(Спідниця і туфлі)

– Як звучать приголосні звуки перед [i]? А буква «і» виступає окремим словом? Яку ще роль виконує буква «і»? (Поєднує слова).

3. Робота з зошитом (с. 27).

- Аналіз слів: індик, пінгвін, поні.
- Читання слів на сторінці зошита.
- Аналіз зразка рукописної букви «і» в зошиті й демонстраційному зразку з переліком її елементів. (Мала пряма похила лінія із заокругленням унизу та крапкою вгорі над верхньою рядковою лінією).

4. Фізкультхвилинка.

5. Засвоєння конфігурації літери «і».

- Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності зображення елементів.
- «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя/льки.

6. Вправи з письма.

- Наведення і писання літери «і» за поданим зразком (1-й рядок).
- Пояснення поєднань літер та їх написання (2-3 рядки).

7. Пальчикова гімнастика.

Ножиці

Раз-два, раз-два,
Ножицями ріжу,
Білі смужечки паперу
Швидко я наріжу.

(Вказівним і середнім пальцями обох рук робити рухи, немов різати ножицями (1-й-2-й рядки). Вказівним і великим пальцем обох рук показати ширину і довжину смужки (3-й рядок) і знову перейти до «різання» вказівним і середнім пальцями обох рук).

8. Утворення прямих та обернених складів за складовою таблицею у зошиті, читання складів та їх написання. (4-5 рядки).

9. Запис речення: «Ми і мама». З'ясування ролі слів «ми» (донечка і тато), і (поєднання слів у реченні) (6-ий рядок).

10. Диктант букв, складів і слів.

М, а, у, о, и, і. Ма, мі, му.

Мама, мамо.

11. Складання речень за малюнком (с. 27).

12. Обмін враженнями.

- Я знаю, що буква «і» ...
- Якщо у слові «булька» звук [у] я поміняю на [і], то вийде ...
- Поміркую, чи від слова «поні» можна утворити багато тваринок. І вийшло/не вийшло ...

Уроки 47, 49.

Тема. Звуки [л], [л'], позначення їх на письмі буквою «ел». Звуковий аналіз слів. Читання складів, слів, речень. Закріплення звукових значень букви «ел». Утворення слів. Складання розповіді за малюнком, (2 год.).

Мета. Ознайомити дітей з буквою «л» та її звуковими значеннями, закріплювати вміння розрізняти функціональне значення звука і букви, вчити плавному поскладовому читанню, розвивати мислення, мовлення, увагу, спостережливість учнів, виховувати у дітей любов до природи та потребу дотримуватися правил особистої гігієни.

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки, таблиця складів, зразок друкованої букви, опорне малюнкове зображення «Звук - буква».

1. Вітання.

Ранок може бути чистий,
Росянистий, променистий,
Гарний і на казку схожий,
Світлий, росяний, погожий,
Сонячний і пелюстковий,
Теплий, ніжний і чудовий.
Запашний, а ще духмяний
І від сонечка рум'яний.

2. Організація класу до уроку.

– Ось дзвінок сигнал подав –
до роботи час настав.
Тож і ми часу не гаймо,
До роботи приступаймо.

3. Актуалізація знань учнів про звуки і букви. Мотивація навчальної діяльності учнів.

– Прочитайте вивчені букви: **А, У, О, И, М, Н**. Чим відрізняється буква від звука. (Букву ми бачимо і пишемо (око, ручка), а звук ми вимовляємо і чуємо (губи, вушко). Які серед прочитаних вами букв позначають голосні звуки? Який голосний звук пом'якшує вимогу попереднього приголосного звук?

– Сьогодні ми познайомимося з новою буквою, а якою – дізнаєтеся, коли прослухаєте вірш Л. Біленької «Лев, левиця, левеня». Сядьте зручно і слухайте!

Лев-татусь, левиця-мати
Левеня ведуть гуляти.
Левеня ледь-ледь чалапка:
– Заболіли, – каже, – лапки,
Леву скочило на спину.
Лев промовив: – Любий сину,
Левом ти не хочеш стати?
Ліньки бігати, стрибати?
Знай, лінивці левенята –
То не леви – кошенята.

– Хто здогадався, яку букву, звуки сьогодні вивчатимемо? Отже, ми будемо вивчати звуки [л], [л'] і букву, яка їх позначає на письмі. Якщо працюватимемо дружно і плідно, то перегорнемо сторінку букваря й знатимемо ще більше.

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи.

- Виділення звуків [л] і [л'] з вірша В. Гринько «Лис».

Під горою хвойний ліс,
За горою хижий лис.
Вкрита травами гора,
Збоку – лисяча нора.

– Повторіть за мною рядки вірша і запам'ятайте слова зі звуками [л], [л'].
(Діти мають назвати слова: ліс, лис, лисяча, називають звуки [л], [л'], відносять їх до приголосних, зіставляють артикуляцію твердого і м'якого звуків).

- Виділення звуків [л], [л'] зі слів: стіл, мило, ліки; визначення позиції звуків у словах.

- Розпізнавання звуків у словах: лівий, малий, легенда, літо, зелений, лопата, лопух, ліщина.

(З метою підсилення слухової уваги і загострення фонетичного слуху, можна включати слова, у яких звуки [л] чи [л'] відсутні).

- Порівняння звуків у словах: ластівка, літає (твердий, м'який).
- Самостійний добір учнями слів зі звуками [л], [л']; визначення місця звука в дібраному слові.

– У назвах яких квітів є звуки [л], [л']? (Лілія, волошка, фіалка, глідіолус, кали, лотос, сальвія, флокси).

- Заучування чистомовки:

Ла-ла-ла – молоко (пила).

Ло-лу-лу – купили ми (пилу).

Ли-ли-ли – липку (полили).

Лі-лі-лі – рученьки (малі).

- Аналітико-синтетичні вправи зі звуками [л], [л'].

– Утворіть склади з поданих звуків:

[л], [а] ла; [л], [і] лі; [л], [о] ло,

[л], [и] – ли; [л], [у] – лу.

– Доберіть слова на кожний склад.

(Лама, літо, мило, липка, Луцьк...)

4. Ознайомлення з буквою «ел».

– Розгляньте зображення літери на картці. Чим відрізняється велика буква від малої? (Розміром). Чи таку букву уявив автор, написавши рядки:

То не ляпка-закаляпка,
Не карлюка на листку.
Буква «ел» зігнула лапку,
Наче кішечка, м'яку.

– Викладіть букву «ел» з мотузки...

5. Фізкультхвилинка.

6. Робота з букварем (с. 44).

- Звуко-буквений аналіз слів: лебідь, голуб, лелека.
- Читання складових таблиць.

1. Утворення й читання складової лінійної і променевидної таблиць.

2. Читання слів у колонках.

3. Словотворчі вправи.

- Утворення слів: лимон, мило, лини.
- Піктографічне читання (с.44).

7. Фізкультхвилинка.

8. Заучування «Скормовки» Л. Куліша-Зіньківа.

Лис малий і більший лис
По гриби ходили в ліс.
Заздрить білка в лісі лису –
Лис лисички ніс із лісу.

(Розкриття лексичного значення слова «лисички»).

9. «Усміхнімося – звеселімося». Робота в парах.

– Розіграйте діалог:

- Олю, Олю, дай-но солі.
- Нащо сіль? – спитала Оля.
- Сиплю сіль на ріллю –

Сіллю саджанці солю.

10. Гра «Хто більше?»

- Назвіть іграшки, в назві яких є звуки [л], [л']. (Лото, літачок...)
- Доберіть слова, які починаються на останній звук слова «стіл».

(Ластівка, ложка...)

- Доберіть слова, які закінчуються на [л']. (Біль, сіль, міль, ціль, роль...)

11. Розгадування ребусів.

Мол +

мо	ло	— О
----	----	-----

(молоко)

”

— О	ло —
-----	------

(голос)

Ли +

ли	— О =
----	-------

(липень)

100+ли

— — О	ли
-------	----

(столи)

12. Робота з буквами (с. 45).

- Читання імен дівчаток.

– А чи знаєте ви імена хлопчиків на букву «ел» або які мають звуки [л], [л'] у середині чи в кінці? (Леонід, Василь, Кирило, Лук'ян, Лев, Лука, Валерій...)

- Гра «Словотворці».

– Утворіть і прочитайте слова із запропонованих складів і напрямком стрілки.

13. Фізкультхвилинка.

14. Читання тексту з малюнками.

• Про кого ми прочитали текст? Прочитайте всі імена дівчаток. Які імена малий малі дівчатка? Хто мив малину? Що робила Лана і Ліана? Як ви думаєте, дівчатка дотримуються прави гігієни? Яке з речень підтверджує вашу думку? А ви дотримуетесь прави гігієни? Яких саме?

15. Динамічна ігрова пауза.

• Заплющіть очі і послухайте вірш. Потім розплющіть очі і виконайте завдання.

По дорозі зайчик біг,
Він склади в торбинці ніс.
Розв'язалися шнурки,
І розсипались склади.
Я склади ці узяла.
Своїм діткам принесла.
Допоможемо зайчаті
Ці склади в слова зібрати?

(Ли, мо, ни; ма, ла; ма, ли, на; мі, ли, на; ми, ло; ла, ни).

16. Робота з ілюстрацією на сторінці буквара.

– Кого ви бачите на малюнку? Як ви думаєте, що могло трапитись з лелекою? Як вчинили дітки? А як би повели себе в подібній ситуації? Розгляньте малюнок ще раз. Назвіть слова, які містять звук [л], [л']. (Пливуть (хмаринки), хвилі, листя, ...)

– Складіть за малюнком розповідь. (Павлик і Ліда пішли у поле. Там вони побачили лелеку. У нього була пошкоджена ніжка (лапка). Дітки надали пташці допомогу пташці. Вони перемотали лапку бинтом).

17. Та «Юні поети».

– А зараз, дітки, я буду читати віршик, а ви будете добирати слова із звуками [л], [л'] за змістом речень.

– *Має Галя добру звичку класти книжку на ...* (поличку).

– *Я поклав спати кішку у м'яке дитяче ...* (ліжко).

– *Я недавно кремом білив замастив новенький ...* (килим).

– *Досить гратися, Андрійку, поклади на стіл ...* (лінійку).

– *Шафу, двері, чобіток ремонтує ...* (молоток).

– *До землі зігнулась гілочка, як по ній пробігла ...* (білочка).

18. Обмін враженнями.

- Найбільш цікавим для мене було ...
- Я навчився/лася читати склади і слова з ...
- Розповідь за малюнком наштовхнула мене на думку ...
- На місці Павлика і Ліди я би вчинив/ла так ...
- Людина відповідальна за все, що її оточує. Тому треба оберегати, ...

Урок 48.

Тема. Письмо великої букви «І». Закріплення вміння писати вивчені букви. Складання речень за поданою графічною схемою.

Мета. Навчити дітей правильному графічному зображенню великої букви «І» та її поєднанню з іншими літерами, розвивати мислення, мовлення учнів, збагачувати їхній словниковий запас, виховувати культуру письма.

Навчально-методичне забезпечення. Картки зі складами, демонстраційна картка зі зразком букви, стрічка літер, предметні малюнки, звуко-складові схеми слів.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Гра «Впізнай букву за її елементом».

А (а), *У* (у), *С* (о), *У* (и), *М* (м), **І** (і)

3. Повторення вивченого про звуки і букви.

– Пишемо і бачимо що, діти? (Букви).

Чуємо і вимовляємо що? (Звуки).

Серед впізнаних букв назвіть ті, що позначають голосні звуки (приголосні) звуки. Як вимовляються приголосні перед звуком [і]? А чи може буква «і» стояти на початку слова? Наведіть приклади слів, у яких звук [і] стоїть на початку слова. (Ірис, індик, інформація, інститут...)

- Гра «Звук заблукав».

– Послухайте уважно речення. В якому слові заблукав звук?

Котикові Мурчику прикро було:

Бу(і)лка від нього сховалась в дупло.

І. Січовик.

- Гра «Хто більше»?

– Назвіть імена дівчаток, які починаються на [і]. (Інга, Інна, Іванка, Ірина, Іраїда...) Які чоловічі імена ви знаєте, що починаються зі звука [і]? (Ігор, Ілля, Іван, Ігнат...) Чи знаєте ви прізвища людей, які починаються зі звука [і]? (Іваненко, Івашук, Іванчук, Ігнатенко...) А чи знаєте ви назви країн, які починаються зі звука [і]? (Італія, Іспанія, Індія, Ісландія, Іран, Ірак, Індонезія...) А чи знаєте ви, що в Україні є назви міст, які починаються зі звука [і]? Хто назве їх? (Ізмаїл, Ізюм, Івано-Франківськ). Діти, є багато сіл, назви яких починаються з [і]. (Ігровиця, Іванкове, Імбирне...)

4. Звуко-буквений аналіз слів: Іван, іволга, місто.

– Доберіть схеми до слів. Щоб не помитися, розберемо кожне слово за складовою будовою. Поділіть слово «Іван» на склади. Який перший склад? Скільки звуків у першому складі? Який це звук, Чи є схема слова з одним звуком у першому складі? (Їх дві). Який другий склад у слові «Іван»?

- Назвіть ланцюжок звуків у другому складі.
- Яка схема відповідає слову «Іван»

О	–	О	–
---	---	---	---
- Яке ще слово двоскладове? (Місто).
- Вимовте слово по складах. (Мі-сто).

(Слово аналізується за звуковою структурою [м', і, с, т, о]

=	О	–	–	О
---	---	---	---	---

Поміркуйте, як можна зашифрувати слово «місто», щоб ваші друзі розгадали ребус. (Мі+100). Яке слово має три склади? (Іволга).

Це пташка.

Прочитайте слово за звуко-складовою схемою.

О	- О -	- О
---	-------	-----

– [i] – голосний наголошений, [в] – приголосний твердий, [о] – голосний, [л] – приголосний твердий, [г] – приголосний твердий, [а] – голосний. У слові три склади. Наголошений перший склад. Якими буквами у схемі ми можемо замінити голосні звуки?

i	- о -	- а
---	-------	-----

– Яке чоловіче ім'я ми проаналізували? (Іван). З якої букви пишуться імена людей?

Сьогодні ми будемо вчитись писати велику букву «І».

5. Показ зразка рукописної літери «І» на демонстраційному зразку, на дошці з переліком її елементів. (Передній гострий елемент і велика пряма похила лінія із заокругленням унизу).

6. Засвоєння конфігурації літери «І».

- «Писання» літери учнями в повітрі з орієнтацією на показ учителя/льки.
- Аналіз зразка букви в навчальному зошиті.

7. Фізкультхвилинка.

8. Вправи з письма (с. 28).

- Наведення літери за пунктирними лініями та писання букви у рядку (1-й рядок).
- Поєднання літери «І» з іншими буквами (верхнє поєднання коротким поєднувальним штрихом – Іі; нижнє – Ім, середнє – Іо (2-3 рядки)).

9. Пальчикова гімнастика.

Квіти

Зранку всі чудові квіти
Весело розкрились.
І до сонця потягнулись,
І рососою вмились.

(Тильний бік долоні лежить на столі, пальці зібрані в жменю, потім долоня розкривається, пальці розходяться).

10. Робота з зошитом (с. 28).

- Фонетичний аналіз слів: ліс, стіл, кінь.
- Розгляд та аналіз змісту малюнка на планшеті.
- Складання речення за схемою.
- Писання складів (4-й рядок), букв (5-6 рядки).

11. Обмін враженнями.

- Новим для мене сьогодні було ...
- Цікаво було би довідатися, як ...
- Запитаю у друзів, рідних чи можна зі слова «іволга» утворити назву річки.

Урок 50.

Тема. Письмо малої букви «н», буквосполучень, складів, слів із нею.
Звуковий аналіз слів.

Мета. Вчити правильно писати букву «н», поєднувати її з іншими, вдосконалювати вміння проводити звуковий аналіз слів, розвивати спостережливість, увагу, формувати навички поскладового плавного читання, виховувати любов до рідної мови.

Навчально-методичне забезпечення. Картки зі складами, демонстраційний зразок букви «н», предметні малюнки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Повторення вивчених літер.

- Вправа «Покажи літеру».

– Позначте (покажіть) названі мною звуки відповідними літерами.
[М, У, О, І, Л, И, А, Н]

3. Повідомлення теми і мети уроку.

– Сьогодні ми будемо вчитися писати нову букву, а яку саме – здогадайтеся, слухаючи вірш.

Дві палички-лічилочки
Гуляли у саду.
Аж тут – зламалась гілочка:
– Рятуйте! – Бо впаду!
Летіла і кружляла,
Хапаючись за клен.
Між паличками впала –
І вийшла буква ... («ен»).

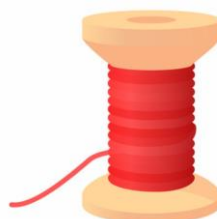
4. Робота з малюнками і схемами.

– З'єднайте малюнок зі схемою, прочитавши спочатку слова.

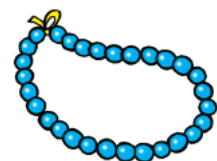
ни — — и

— о — о — — о

на ми — — о

= о —

ні —

— о — — о

5. Робота з зошитом (с. 29).

- Звуковий аналіз слів: намет, книжка, балкон.
- Читання складів, слів.

– Хто пропонує завдання на планшети?

Прочитайте, діти, самостійно спочатку, а потім читатимете відповідь на мої запитання.

• Прочитайте склади з твердим приголосним [н]. Яке жіноче ім'я містить твердий і я м'який приголосний [н, н']? Які імена починаються голосними звуками? В якому імені приголосний [н] позначено трьома літерами? Яким словом можна запросити до гри? Яке слово відповідає на питання «що роби?» Яке слово для вас наймиліше?

6. Фізкультхвилинка.

7. Показ літери «н» на демонстраційному зразку за називанням її елементів. (Пряма похила лінія, коротка пряма горизонтальна лінія, пряма похила лінія із заокругленням унизу).

8. Засвоєння конфігурації букви «н».

• Показ написання на дошці з поясненням написання елементів літери.

- «Писання» букви «н» у повітрі учнями.
- Аналіз зразка букви в зошиті з поясненням.

9. Вправи з письма.

• Написання букви за пунктирними лініями і букви в цілому (1-й рядок).

• Писання сполучень букви «н» з «а», «у», «м» з коментуванням типу поєднання (середнє- «на», верхнє – «ну», нижнє – «нм») – без поєднувальних ліній). (2-3 рядки).

10. Пальчикова гімнастика.

Змагання

Позмагатись пальці хочуть:

Хто скоріш перебіжить.

Другий – третій, другий – третій,

А великий ще лежить.

(Перебираючи чотирма пальцями по столу, просуватися вперед).

11. Письмо складів. (4-й рядок).

12. Аналіз змісту малюнка «Клоун – жонглер». Писання складів.

(Учні читають кульки-склади і записують їх у зошиті на 5-6 рядках. Або після прочитування учнями складів учитель диктує їх, а діти самостійно записують).

13. Утворення слів із записаними складами.

14. Підсумок уроку.

- Яку букву навчилися писати? З яких елементів вона складається?
 - Гра «Навпаки».
- Назвіть слова, протилежні за змістом, які містять звук [н] чи[н]:
Направо - ... (наліво), високо – ... (низько), під - ... (над), верхній - ... (нижній), висушити - ... (намочити)...
- Вправа «Якщо знаєш, то доповни».
- Доповніть прислів'я:
 - Поспішиш – людей ... (насмішиш).
 - З ким поведешся, від того й ... (наберешся).

Урок 51, 53.

Тема. Звуки [в], [в'], позначення їх буквою «ве». Читання складів, слів. Складання слів із вивчених букв. Складання за малюнком речень. Складання розповіді за малюнком (2 год.).

Мета. Ознайомити дітей з новою буквою, закріплювати знання про раніше вивчені звуки і букви, розширювати словниковий запас учнів, розвивати увагу, уяву, навички швидкого поскладового читання, виховувати чуйність, почуття вдячності, взаємоповаги.

Навчально-методичне забезпечення. Малюнки тварин, ланцюжок літер, звуко-складові схеми слів, схеми речень.

План-конспект

1. Вітання.

Встав раненько – посміхнись,
Бо чудово в світі жити!
В синє небо подивись
Й починай добро творити!

2. Повторення вивченого про звуки і букви.

- Якими буквами на письмі позначаються голосні звуки? Які приголосні звуки позначаються букви: «ем» ([м], [м']), «ен» – ([н], [н']), «ел» – ([л], [л']).
- Гра «Назви літеру».
- Назвіть букви, що перекреслені лініями.
~~М~~, ~~О~~, ~~М~~, ~~А~~, У, ~~М~~, ~~О~~, ~~І~~ И
- Перед яким голосним звуком приголосні вимовляються м'яко?

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи.

- Виділення звуків [в], [в'] зі слів скоромовки:
«Русі вуса у вівса,
Вуса - вся краса вівса».

- Активне вимовляння виділення звуків, спостереження за артикулюванням кожного з них.

(Робиться висновок, що ці звуки приголосні, оскільки струмінь повітря на перешкоду, створювану верхніми зубами і нижньою губою).

- Зіставлення твердого приголосного [в] з м'яким [в'].
- Гра «Впізнай звук»

– Діти, у згаданих мною словах, впізнайте звуки [в], [в']. Якщо присутній звук, плесніть у долоньки, якщо у словах відсутній [в] або [в'], то не плескайте.

Ведмідь, вовк, подивись, вікно, вітер, вовна, ставок, береза, дуб, дерева, кущі вода, вудка, наловили, верби...

- Складання звукових схем слів: лев, мова, віл з використанням малюнків.

— о —

(лев)

= о —

(віл)

/
— о — о

(мова)

- Самостійний добір учнями слів зі звуками [в], [в'] у різних позиціях. (Буква, акваріум, весна, упав, відро, квасоля, написав...)

- Утворення злиття приголосних [в], [в'] з голосними: а, у, о, и, і (усно).

- Заучування чистомовки.

У хлопчини Лева-Лева – ева-ева

Голова, як дзвін, сталева, - ева-ева

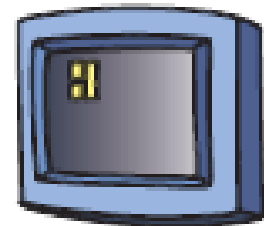
Бо Левкова голова, - ва-ва

Навіть стіни пробива - ва-ва.

4. Вправи «Навчаємось, граючись».

- Робота з малюнками.

– Назвіть, що зображено на малюнках. Який однаковий звук у словах?

– У яких словах звук [в] твердий, а в яких [в'] м'який?

- Гра «Знаю імена».

– Які жіночі або чоловічі імена містять звуки [в] чи [в']?

(Володимир, Віктор, Василько, Павлик, Віра, Вадим, Валентина, Августин, Варвара...)

- Гра «Знаю слова зі звуками [в] або [в']».

– Назвіть слово, що означає засіб пересування. (*Велосипед*). Пташка, яка найкраще співає. (*Соловей*). Прикраса на голівці дівчаток. (*Віночок*). Смачна страва. (*Вареники*). Квіти ставлять у ... (*вазу*). З'являється на небі після дощу влітку. (*Веселка*). Нею користуються, коли ловлять рибу. (*Вудка*). Буває в кожному магазині. (*Вітрина*). Через нього світло потрапляє в приміщення. (*Вікно*).

- Гра «Навпаки».

– Назвіть слова, протилежні за змістом:

Нижній – ... (*верхній*), низу – ... (*зверху*), низький – ... (*високий*), широкий – ... (*вузький*), короткий – ... (*довгий*).

5. Ознайомлення з буквою В в («ве»).

- Аналіз демонстраційного зразка літери; порівняння великої і малої букви.

6. Робота з букварем (с. 46).

- Визначення букви «ве», звука [в] у словах: вовк, сова, лев.

7. Фізкультхвилинка.

8. Вправи з читання (с. 46 букваря).

- Читання складів, слів (с. 46).
- Вправа «Гномик-будівельник».

– Допоможіть гномику побудувати (скласти) склади слова з цеглинок-букв. (Ма, мо, ми, ви, во, но, ва, мі, ві, ні, ни...) (*Мова, вона, вони, він, вона, воно, мівіна, новина...*)

9. Розвиток мовлення учнів. Складання розповіді за малюнком «На лісовій галявині». (Учні називають слова, які містять звуки [в], [в'], відповідають на запитання, складають речення, а потім – зв'язну розповідь).

10. Динамічна пауза.

11. Гра «Складаємо слова». (с. 47 Букваря)

– Пташки також хочуть допомогти гномикові швидше збудувати хатинку. Вони у дзьобиках несуть будівельний матеріал – склади. Які слова можна скласти з цих складів? (Іван, новини, вовна, ванна, ниви, нові...)

12. Гра «Буква заблукала».

– Додайте потрібну букву до кожного слова у колонках і прочитайте. (Він, вона, вони; вам, вів (вив), лив; ловив, улов, вовна).

13. Складання речень за малюнком (с. 47 Букваря) на тему «Рибалки».

– Діти, послухайте слова і пошукайте їх зображення на малюнку:

«Верба, водяна лілія, поплавок, вудочка, Павлик, Василянка, дідусь

Василь, весло, відро, хвильки».

– Який спільний звук об'єднує усі слова? Які ще слова можна назвати зі звуком [в]? (Светри, вуса, волосся, вдивляються, поверхня води...)

Виберіть кожний для себе якийсь одне слово і складіть з ним речення.

Поміркуйте, яку схему речення ви накреслите. (наприклад: «Верба схилилась над водою. _ _ _ _ _ . Василина ловила велику рибу. _ _ _ _ _ .))

14. Питання стрічки літер на сторінці Букваря (с. 46-47).

15. Розгадування ребусів.

Ві3на (вітринa); (ва) (вова); (ли) (воли); (вал).

16. Гра «Добери предмети».

– Добери предмети до вказаних слів.

Він (диван, свисток, конверт)

Вона (вишня, морква, квасоля)

Воно (відро, вікно, дерево).

(Якщо немає картинок, то гра проводиться в усній формі: спочатку вчитель/ка називає слово, а діти добирають слово: він, вона, воно. Наприклад, диван – він, вишня – вона, відро – воно).

16. Підсумок уроку.

– З якою буквою ознайомилися на уроці? Які звуки вона позначає? Які враження отримали від словотворчої роботи? Хто з вас був на рибалці? З яким настроєм поверталися з рибалки? Чи радила родина улову? З яким настроєм ви підете з уроку? Як проведете перерву?

Урок 52.

Тема. Письмо великої букви «Н». Написання складів, буквосполучень, слів.

Мета. Навчати дітей правильно писати букву «Н» та поєднувати її з іншими буквами, формувати вміння сполучати букву «Н» з іншими літерами, пробуджувати бажання вчитися, виховувати охайність, культуру письма.

Обладнання. Демонстраційний зразок рукописної літери, картки-склади, фішки.

1. Організація класу до уроку.

2. Гра «Підкажи словечко».

У зеленому лісочку
Під мережаним листочком
Червоніє невеличка
Спіла ягідка ... (сунічка).

На колір – сірувата.
На звичку – злодійкувата,
Крикуха хрипувата –
Відома всім персона..
Це – ... (ворона).

Він не олень і не бик,
В краях теплих жити звик.
Є на носі в нього рік.
Хто ж це, друзі?.. (носоріг).

- Доповніть прислів'я та приказки потрібним словом.

Не бійся дивитися прав в ... (очі).

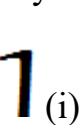
На все свій ... (час).

Не все те золото, що ... (блищить).

Не хвались, а ... (вчись).

3. Гра «Допиши букву».

На дошці зображені елементи окремих букв; учні називають до складі якої літери входить той чи інший елемент і називають букву.

 (а), (у), (о), (и), (м), (і)

4. Повідомлення теми й мети уроку.

5. Аналіз структури букви «Н» на демонстраційній картці з називанням елементів.

(Літера «Н» складається з трьох елементів: передній гострий елемент, велика пряма похила лінія із заокругленням унизу – другий елемент і третій елемент – велика пряма похила лінія з верхньою петлею).

6. Засвоєння конфігурації літери «Н».

- Показ написання літери «Н» на дошці з поясненням послідовності зображення елементів.

- «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

7. Фізкультхвилинка.

8. Робота з зошитом (с. 30).

- Аналіз зразка букви у зошиті; наведення літери за пунктирним зображенням. (1 рядок).
- Писання букви «Н» у другому рядку.
- Звуко-складовий аналіз слів: слон, носоріг.
- Читання речень, слів за матеріалами зошита (с. 30).
- Писання букви «Н» та її поєднання з іншими (3-4 рядки).

9. Пальчикова гімнастика.

Мотузка

Ось мотузочка чарівна

Обвилась, немов змія.

Межи пальців обкрутилась,

Зашипіла і звалилась.

(Обводити мотузкою всі пальці).

10. Писання слів, буквосполучень (5-7 рядки).

11. Підсумок уроку.

– Яку букву навчалися писати? Яку букву нагадує перший елемент букви «Н»? (І). Прочитайте з дошки лінійку букв: А, О, У, И, І, М, Н. Наведіть приклади слів з приголосним [н']. З якої букви ви напишете слово «Ніна». Які ще жіночі й чоловічі імена ви знаєте? (Назар, Наталя, Натан, Нонна, Ніла, Наум).

Урок 54.

Тема. Письмо малої букви «л». Написання складів, слів із буквою «л». Звуковий аналіз слів.

Мета. Вчити правильно писати малу букву «л», удосконалювати вміння проводити звуковий аналіз слів, розвивати фонетичний слух, пам'ять, мовлення і мислення, виховувати любов до рідної мови.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок букви «ел», предметні малюнки; стрічки літер, картки складів, фішки, схеми речень.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Читання стрічки літер. М, О, Н, А, Л, У, В, И, І

– Наведіть приклади слів, у яких приголосний [л] звучить твердо. (Пенал). Назва якого шкільного приладдя при вимові містить м'який [л'] (Лінійка).

- Промовляння скоромовки.

Мала з села вола вела.

В село віл малу вів.

– Які слова у скоромовці містять звук [л]? Ще раз промовте скоромовку і скажіть, чим відрізняються слова: селà – велà, віл – вів?

- Читання складів, буквосполучень з опорою на предметні зображення слів.

ла

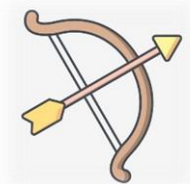
ал

ло

ол

лу

ул

лі

іл

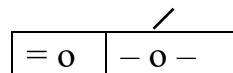
ли

ил

– Який звук трапляється у кожному слові? В якому слові звук [л'] є м'яким?

– Викладіть слово «літак» фішками.

3. Повідомлення теми і мети уроку.

4. Звуко-складовий аналіз слів: лелека, лебідь, дятел. (Зошит, с. 31).

5. Показ зразка на демонстраційній картці рукописної букви «л», аналіз її будови. (Передній плавний елемент і пряма похила лінія із заокругленням унизу праворуч).

6. Фізкультхвилинка.

7. Засвоєння конфігурації букви «л».

- Написання букви «л» на дошці з поясненням послідовності зображення її елементів.

- «Письмо» учнями букви «л» у повітрі.
- Аналіз зразка букви у зошиті з поясненням.

8. Вправи з письма. Повторення правил письма.

- Наведення букви за пунктирними лініями і писання букви до кінця першого рядка.

- Письмо складів, буквосполучень з поясненнями типу поєднань (2-3 рядки).

(Ли, лі – верхнє безвідривне поєднання); ло, ла – середнє поєднання; ол, ом – нижнє поєднання букв коротким з'єднувальним штрихом; лу, лн – як ли, лі).

9. Фізкультхвилинка.

- Вправа для рук.

– Пригадайте і покажіть, як маше крилами лебідь, коли летить: спочатку повільно, потім все швидше. Потім птах сідає на воду, пізніше струшує воду з крил.

(Вправа виконується під музичний супровід).

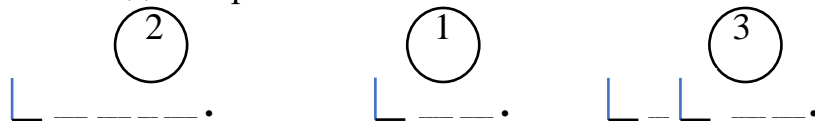
10. Розвиток мовлення учнів. Складання слів за малюнком (с. 31 зошита).

- Гра «Складаємо слова».

– В яку гру бавляться діти? Допоможемо Павлику й Ангелінці?

(Малі, мало, милі, Ніна, Ліна, лини (риба), мами, лунає (ехо), мило, лимони, малина, налила).

- Складання речень за схемами і малюнком.

1. Діти бавляться (граються) кубиками.
2. Вони грають у слова.
3. Павлику та Ангелінці подобається гра.

11. Писання слів «лимон», «мило» (4-5 рядки).

(Учні записують ці слова після проведення складового аналізу та повторення правильного поєднання букв у словах).

12. Звуковий диктант.

– Позначте названі мною звуки відповідними буквами і запишіть їх у зошиті в останньому рядку.

Великі букви: А, У, О, І, И

Малі букви: а, л, м, і, у.

13. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати сьогодні? З яких елементів вона складається? Прочитайте склади (на картках, записані на дошці): ла, ло, лу, лі. Складіть слова з кожним складом. (Ластівка, лото, палуба, літо...)

Урок 55, 57.

Тема. Звуки [с], [с'] , позначення їх буквою «ес». Читання прямих і обернених складів, утворених слів. Словниково-логічні «вправи». Опрацювання тексту «Ліс». Робота з дитячою книжкою (2 год.)

Мета. Ознайомити дітей з новою буквою та її звуковими значеннями, удосконалювати навички складового читання, розвивати пам'ять, спостережливість, мислення, мовлення, збагачувати словниковий запас учнів, виховувати мовне чуття та любов до рідної мови, до дитячої книжки.

Навчально-методичне забезпечення. Предметні малюнки, складова таблиця, фішки, звуко-складові схеми слів, стрічка літер.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Щоб хороший настрій мати,

Треба всім його бажати.

- Доброго ранку, сонце привітне!
- Доброго ранку, небо блакитне!
- Здрастуйте, ріки, озера, моря!
- Доброго ранку вся наша земля!

2. Повторення вивченого матеріалу про звуки і букви.

- Якими буквами на письмі позначають голосні звуки?
- Які букви, що позначають приголосні звуки, ви вже знаєте? (М, Н, Л, В). Перед яким голосним звуком приголосні вимовляються м'яко?
- Читання ланцюжка літер за напрямком стрілки.

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи. В основі яких лежать виучувані звуки [с'], [с].

3.1. Промовляння чистомовки.

Са-са-са – укусила ніс ... (оса).

Су-су-су – прогнали ми ... (осу).

Си-си-си – вже нема ... (оси).

3.2. «Веселі промовлянки».

Слон по ярмарку ходив,
Капелюх собі купив.
Але хобот через спину
Десь кудись його закинув.

Сіяв, віяв дід Мусій –
Вуса, вії у вівсі.
Сіяв, віяв, висівав,
Славно пісеньку співав:
– Сію, вію, висіваю, Бо вівсяні вуса маю!
Г. Чубач.

(З'ясовується, який звук найчастіше траплявся при промовлянні віршів).
Виділення звуків [с], [с'] зі слів чистомовки, веселих промовлянок.

3.3. Активне вимовляння виділених звуків, спостереження за артикулюванням кожного з них. Робиться висновок, що ці звуки приголосні, оскільки струмінь повітря потрапляє на перешкоду (щілину), створювану кінчиком язика і передніми зубами.

3.4. Зіставлення м'якого звука з твердим: вимовляючи м'який звук [с'] кінчик язика опускається нижче, до коренів нижніх зубів.

3.5. Гра «Твердий і м'який».

Учні піднімають фішки з умовними позначеннями звуків у
словах:

Сало, сіно, сім, сирник, маслоки, лосі, сови, голос, сон, космос...

3.6. Самостійний добір учнями слів звуками [с], [с'] в різних позиціях – на початку, в середині, в кінці слова.

3.7. Розгляд (або колективне складання) звуко-складів слів «сон», «сім»; сани – сіни.

3.7. Гра «Додай звук і утвори склад»

Учитель вимовляє звук [с], діти додають голосні звуки і вимовляють склад. (Наприклад: [с] + а → са; [с] + у → су ... усно).

4. Ознайомлення учнів з буквою «Сс» («ес»).

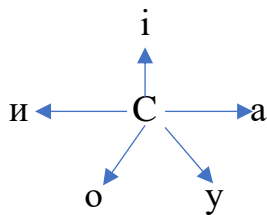
4.1. Аналіз структури літери на демонстраційному зразку.

4.2. Зіставлення малої і великої літер «С».

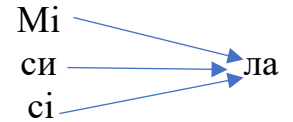
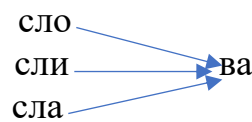
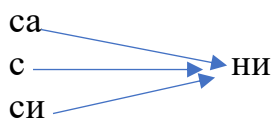
5. Фізкультхвилинка.

6. Вправи з читання.

6.1. Читання променевидної таблиці складів.

6.2. Читання слів, поданих в аналітико-синтетичній формі (з дошки):

6.3. Гра «Додай голосний звук».

С...м, с...м, с...м, с...м. (*Сом, сім, сам, сум*).

– У якому слові звук [с] є м'яким?

7. Робота з букварем (с. 48).

7.1. Робота зі звуко-складовими схемами слів: слон, косуля, лось.

7.2. Читання лінійної складової таблиці складів.

Утворення слів за вказаними складами:

Са, су, со, си, сі. (*Посадив, сунички, сопілка, сичі, посіви...*)

7.3. Читання колонок слів.

(Читають учні всі слова у колонках, а потім застосовується елемент вибіркового читання).

– Прочитайте односкладові слова, які містять м'які приголосні звуки.

– Прочитайте односкладові слова з однаковим кінцевим приголосним звуком.

– Прочитайте двоскладові слова, які відрізняються звучанням звука [с].
(Сила – сіла; сіни – сини).

– Прочитайте двоскладові слова, у яких неоднаковий перший склад. (Сало – соло)...

7.4. Робота в групах.

– Допоможіть Буратіно відімкнути золотим ключиком 4 слова, що сховалися серед літер.

1 група – центральна група букв;

2 група – лівостороння група букв;

3 група – правостороння група букв.

(1 група – сом, вісім, нова, сім); 2 група – він, сова, син, мова; 3 група – сім, мова, він, син ...)

8. Динамічна пауза. Аудіювання. В. Гринько... Струмок. (с. 101 Букваря).

9. Робота зі скоромовкою Г. Чубач «Скоромовка не для вовка».

Стріла якось
Скоромовка
На місточку
Злого вовка.
Скоро мовить
Вовк почав –
Ледь язик
Не поламав!
Бо ж була це
Скоромовка
Для Івася,
Не для вовка.

(При повторному промовлянні скоромовки діти хлопають у долоньки, коли чують у слові звук [с] чи [с']).

10. Робота з букварем (с. 49).

10.1. Читання колонок слів.

10.2. Гра «Заміни букву» за малюнком буквара.

10.3. Гра «Доповни слово пропущеною літерою» (за матеріалами буквара, с.40 «Сердитий вітер»).

10.4. Аналіз змісту ілюстрації буквара.

– Назвіть усі слова, при вимові яких чується звук [с] чи [с'].

– Назвіть слова, які відповідають на питання **хто?** (сови, лось, лисичка), на питання **що?** (сосни, стовбур, лисички (гриби), сиріжки, листки, сучки), на питання **що робить? Що роблять?** (сплять, сидять (сови), сумує (лось), усміхається (лис).

– Що зобразив художник на малюнку: ліс, річку, поле? Які дерева намальовані? Хто ще зображений у лісі? Як ви думаєте, який час доби – день чи ніч – зображений? Чому ви так думаєте?

10.5. Читання тексту «Ліс» вчителем/лькою.

10.6. Колективне читання-аналіз речень тексту.

– Прочитайте лише слова, які дають відповідь на питання: «Хто був у лісі?», «Які дерева у лісі?», «Що було на сосні?», «В якому стані перебуває ліс?», «Що робили сні у лісі?».

– Хто пояснить значення слова «снували»? (Повільно пересувалися).

11. Фізкультхвилинка.

12. «Навчаємось, граючись».

12.1. Гра «Хто більше»?

12.1. Назвіть чоловічі або жіночі імена, у назві яких чується звук [с] чи [с'].

(Софія, Сергій, Максим, Світлана, Мусій, Лариса, Остап, Леся, Сашко, Слава, Сава, Костя...)

– Назвіть прізвища учнів класу, в яких є звуки [с'] чи [с].

(Степаненко, Мосійчук, Смоляк, Смоляр, Костенко, Косенко...)

– У назві яких місяців є звук [с] чи [с']?

(Січень, серпень, вересень, листопад).

12.2. Гра «Навпаки».

– Назвіть слова, протилежні за змістом.

Боязкий – ... (сміливий), похмурий (день) – ... (сонячний), гіркий – ... (солодкий), вечоріє – ... (світає), вигадка – ... (дійсність), відвага – ... (страх), давнина – ... (сучасність), жартома – ... (всерйоз)...

12.3. Аудіювання. Класна бібліотека. (с. 101 буквара).

13. Робота з дитячою книжкою «Вчитись упродовж життя».

13.1. Підготовка учнів до сприймання книжки.

Біля дошки виставлені дві книжки: «Українські народні казки» та «Вчитись упродовж життя».

– Подивіться уважно на обкладинки книжок. Одна з них вам уже знайома. Її назва складається із трьох слів, одне з яких відповідає на питання **що робити?** Я вам хочу прочитати вірш, який, на мою думку, вас зацікавить. Тож сідайте зручно і слухайте!

13.2. Виразне читання вірша В. Фетисова «Хто чого вчиться?»

Звірі – в хащах лісових,
риби – в водах річкових,
птиці поміж віток
учать своїх діток...

Коли риби виростають,
добре плавають в воді,
птахи високо літають,
звірі бродять по землі.

А людина виростає –
Їздить! Плаває! Літає!
Одкриває, пізнає
Геть усе, що в світі є.

13.3. Колективне відтворення змісту прослуханого вірша.

– Хто запам'ятав заголовок вірша? (Якщо ніхто з учнів не відповість, учитель/ка сама повторно зачитує заголовок). Про що ви прослухали вірш? Чого навчають своїх діток тварини? А чого вчиться людина? Як ви розумієте вислів: «одкриває, пізнає геть усе, в світі є»? А чого прагнете навчитись ви?

13.4. Колективний розгляд книжки.

– Уважно розгляньте обкладинку книжки: Чи знайомий вам малюнок на обкладинці? З якого твору зображені герої? (О. Сенатович. Вчиться вересень читати). А хтось чи щось є на малюнку обкладинки із прослуханого сьогодні вірша? (Ні). А як переконатися, що вірш я вам читала саме з цієї книжки, а не іншої? (Треба книжку розглянути).

Книжка розглядається посторінково: зачитуються заголовки творів, звертається увага на малюнки до творів, робиться висновок про те, що у книжці багато творів і цю книжку за кількістю творів можна назвати «книжка-збірка».

– То яка книжка завітала до нас на урок вдруге? Який вірш я вам читала? Він вам сподобався? Чи можна цей віршик назвати веселим, добрим, повчальним? Чому? Як ви думаєте, у природі можна спостерігати, як тварини навчають своїх діток? Де і що ви бачили? Щоб досягти чогось у житті, що людині для цього потрібно? Як ви вважаєте, чи відповідає назва книжки змісту прослуханого вами вірша?

13.5. Рекомендації до позаурочної самостійної діяльності з книжками.

– На книжкових полицках удома, в класі пошукайте книжки, які чимось зацікавлять вас і поділіться інформацією з друзями.

14. Підсумки уроку. Обмін враженнями.

- З якою буквою познайомилися на уроці? Що ви можете розповісти про неї? Якою інформацією вам хочеться поділитися з рідними?
- Найбільш цікавим/або ні/ для мене було ...
- Хочу довідатися, як ...
- Буду прагнути вчитися добре, щоб ...

Урок 56.

Тема. Письмо великої букви «А». Написання складів, слів, речення з буквою «Л». Написання імен з великої букви. Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. Вчити правильно писати велику букву «Л» та поєднувати її з іншими літерами, розвивати спостережливість, увагу, мовлення, мислення учнів, удосконалювати навички складового читання, виховувати охайність, культуру письма, бережливе ставлення до речей.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка зі зразком рукописної літери «Л», предметні малюнки, картки зі складами, ланцюжок літер.

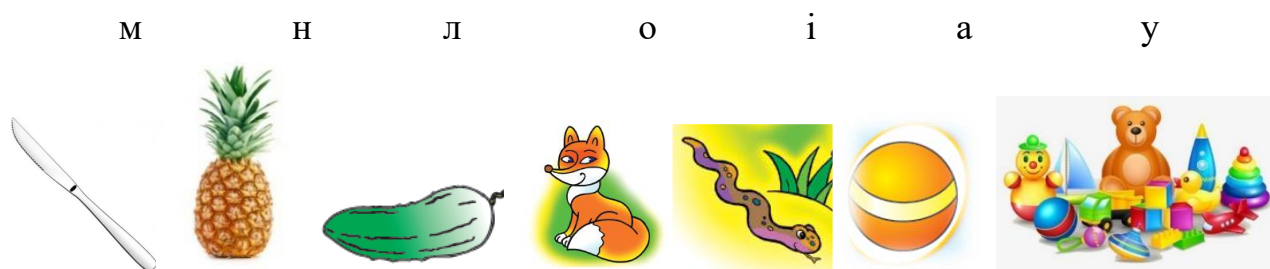
План-конспект

1. Організація класу до уроку.
2. Гра «Добери пару».

– Поєднайте велику і мату букви. Яка маленька літера не має пари?

А, У, и, і, а, М, у, О, І, л, И, м, о

– З'єднай предмет і букву, з якої починається його назва.

3. Повідомлення теми і мети уроку.

4. Звукові аналітико-синтетичні вправи зі звуками [л], [л'].

4.1. Гра «Півслова за вами».

– Додайте склади і назвіть утворене слово.

Лі...(на), Ла...(на), Лі...(да), ли...(сток), ло...(сі)...

4.2. Вправа «Доповніть прислів'я».

- Умілому вся робота ... (*легка*).
- Добрий початок – половина ... (*діла*).
- Добре діло правду говорить ... (*сміло*).
- Слово до слова – зложиться ... (*мова*).

– Назвіть слова зі звуком [л].

4.3. Вправа-гра «Хто більше?»

– Доберіть слова зі звуком [л'].

(*Коліно, ліс, сіль, любисток, літо ...*)

5. Робота з зошитом (с. 32).

5.1. Читання слів по складах. («Барвінок запрошує»).

5.2. Утворення слів за складовою таблицею, зображеною на планшеті, з орієнтацією на напрямок стрілки і колір. Запис слів.

6. Фізкультхвилинка.

7. Аналіз структури великої рукописної букви «Л» на демонстраційній картці.

8. Засвоєння конфігурації букви «Л».

8.1. Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності зображення елементів (Передній плавний елемент і пряма похила лінія із заокругленням унизу).

8.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

8.3. Аналіз зразка букви в зошиті і написання її за пунктирним зображенням (4 рядок).

9. Вправи з письма.

9.1. Писання літери «Л» у поєднанні її з іншими буквами (5 рядок).

9.2. Писання великої літери «Л» в іменах (6 рядок); велика буква в іменах (7 рядок).

10. Пальчикова гімнастика.

Вулиця

Ось паркан, а ось будинок,

Ось велика вулиця.

Знов паркан і знов будинок,

І скінчилась вулиця.

(Переплетені пальці розташовані долонями вгору, потім руки переходять у положення «даху» під гострим кутом і, нарешті, долоні вирівнюються в одну лінію. Усе робиться двічі).

11. Писання речення «Лола мила лином Ліну» за зразком.

12. Складання розповіді за малюнком у зошиті (с. 32).

13. Динамічна пауза.

14. Розвиток зв'язного мовлення (за матеріалами зошита «Розвиток зв'язного мовлення. 1 клас. – Тернопіль: Астон. – с. 9-10). «Іграшки».

14.1 Розглянь малюнки.

– Які предмети зображені на малюнках? Назви зображені предмети одним словом. (Іграшки). Які іграшки є у вас? Чи маєте ви улюблені іграшки? Розкажіть про них (неї).

14.2. Доберіть до назв іграшок їх ознаки.

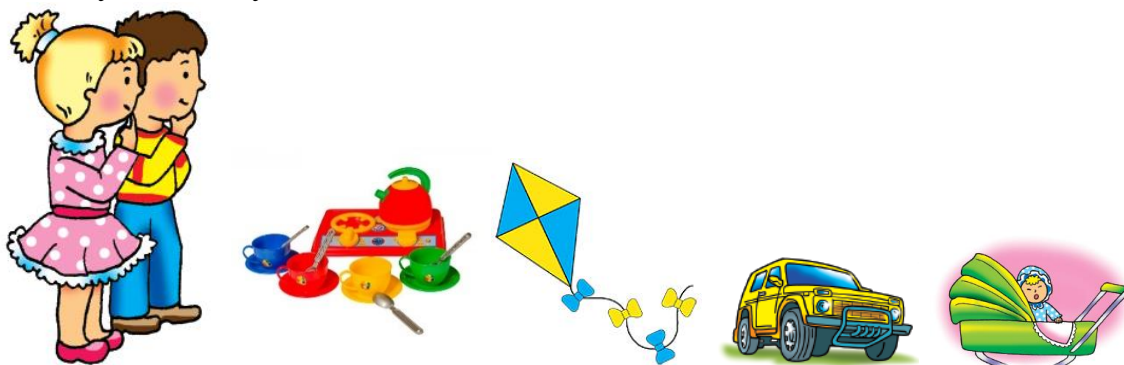

(який?)

(яка?)

14.3. Поміркуй, які іграшки вибере для себе дівчинка, а які – хлопчик.
Поясни, чому ви так думаєте?

4.4. Які іграшки з природного матеріалу виготовили діти своїми руками?
– Чи доводилося вам виготовляти такі іграшки? З чого ще можна виготовити іграшки?

14.5. Розгляньте малюнки.

Запам'ятайте! Іграшки не тільки розважають, а й навчають.

- Поміркуй, які іграшки допоможуть тобі звести красивий будинок, вежу.
- Назви іграшки, які допоможуть дізнатися про правила дорожнього руху.
- З якими іграшками можна грати у школу, в магазин, дочка-матері.
- Які іграшки розвивають мислення, силу і спритність?

14.6. Аудіювання. Послухайте вірш А. Костецького «Іграшки».
Перевірка сприйняття змісту вірша за запитаннями.

Найкраща іграшка

– Не вгадать тобі нізачо,	– Ну, тоді це – пароплав!
– Котра з іграшок – найкраща!	– Не вгадав!
– Знаю! Трактор заводний!	– Зрозуміло: це – літак!
– Зовсім ні!	– Знов не так.
– Електрична залізниця!	– Добре, відповідь я дам:
– Помиляєшся.	– та, яку зробив ти САМ!

Анатолій Костецький

- Про що розмовляли друзі?
- Про які іграшки згадував один із них?
- Яка ж іграшка виявилася найкращою?

14.7. Відгадування загадок.

Мій улюблений дружок
Круглий, наче колобок.
По доріжці швидко скаче,
Називається він... (м'яч).

Має він живіт кругленький
І дві палички тоненькі.
Стукнуть палички «бам-бам».
Як він зветься?.. (Барабан).

- Чи знаєте ви загадки про інші іграшки?
- Як потрібно ставитися до іграшок?

15. Підсумки уроку.

- Яку букву ви навчилися писати сьогодні? Чи можна стверджувати, що буква «Л» подібна до «А», «М»? Які схожі елементи мають ці букви? Чим відрізняються? Що би вам хотілося ще раз почути (відчути, зробити) з того, що було на уроці? Для чого ми вчимося писати великі літери? Назвіть імена, прізвища однокласників, які починаються з букви «ел». (Людмила, Ліана, Любомир, Леонід...; Любарчук, Литвин, Литвиненко, Німчук...). Якою інформацією ви поділитесь з рідними або друзями?

Урок 58.

Тема. Письмо малої букви «ве». Написання буквосполучень, слів. Звуковий аналіз слів. Складання і записування речень.

Мета. Навчати правильному графічному зображенню малої букви «в» та її поєднанню з іншими літерами, удосконалювати вміння проводити звуковий аналіз слів, розвивати пильність, уважність, мовлення, мислення учнів, виховувати любов до рідної мови.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з малою буквою «в», звуко-складові моделі слів, предметні малюнки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Гра «Додай букви і прочитай слова».

На дошці запис слів з пропущеними буквами.

В...н (і)	в...м (а)	нами... (в)
в...н... (о,а)	м...в (и)	носи... (в)
в...н... (о, о)	м...в (а)	нали... (в)

3. Відгадування загадок з виконанням завдань.

– Відгадайте загадку. Вкажіть відгадку на малюнку. Доберіть до слова-відгадки його звуко-складову схему.

- Поблизу отари ходить,
На ягняток страх наводить (*Вовк*).

- Взимку ляже спати
Дядько вайлуватий,
Лиш тоді устане,
Як весна настане. (*Ведмідь*).

- Ходить диво по пустелі,
На собі несе дві скелі. (*Верблюд*).

- Глянь, дідок усім на диво
Сплів мереживо красиве. (*Павук*).

- В цирку виступа вона –
І весела, і смішна.
Трішки схожа на людину.
Відгадать її повинні. (*Маєна*).

(Учні поєднують звуко-складові схеми з малюнками-відгадками і вимовляють слова. Два останніх слова можна запропонувати для промовляння ланцюжка звуків у кожному з них).

4. Звуко-складовий аналіз слів: віл, півень, лев (усно, за матеріалами зошита).

5. Повідомлення теми й мети уроку.

6. Показ рукописної букви «в», аналіз її будови на демонстраційному зразку.

(Буква «в» важка для написання. Закрита «в»; починаємо писати від верхньої рядкової лінії, ведемо з нахилом угору, утворюючи петлю, заокруглюємо під верхньою міжрядковою лінією, торкнувшись якої, повертаємо ліворуч і ведемо пряму похилу вниз, яку заокруглюємо біля нижньої рядкової лінії і пишемо овал на висоту рядка.

Відкрита в: починаємо писати так, як і попередню, але овал не закриваємо, а не доводячи до верхньої рядкової лінії, пишемо поєднувальний елемент вгору – вправо на ширину букви.

Літера «в» пишеться під такт: раз-і-два-і.

7. Засвоєння конфігурації букви «в».

7.1. Показ написання букви учителем на дошці з поясненням послідовності її зображення.

7.2. «Писання» букви в повітрі під такт.

7.3. Аналіз зразка букви в зошиті.

8. Фізкультхвилинка.

9. Вправи з письма.

9.1. Писання букви «в» за поданим у зошиті контуром (1 рядок).

9.2. Поєднання букви «в» з іншими буквами (2-3 рядки).

9.3. Писання за зразком слів: мова, нива, нова, мив (4-5 рядки).

10. Вправа-гра «У майстерні слова».

– Допоможіть гномику сконструювати слова з будівельного буквеного матеріалу (усно) (Мова, вона, вони, нові, нова, вам, він...)

11. Пальчикова гімнастика.

Равлик

Хто повільно так повзе,

Свій будиночок везе?

Змалку довгі ріжки має,

Та нікого не лякає.

(Вказівний та середній пальці правої руки висунути вперед, решта підібрані. Ліва долоня накриває праву руку. Руки просуваються вперед, пальці ворухатся).

12. Зоро-слухове письмо слів: мова, він, нові, нива, вам, вал, віл.

13. Списування з друкованої складової таблиці (зошит, с. 33).

14. Аудіювання. «Буква В» В. Бутрім (с. 100 Букваря).

15. Підсумок уроку.

Яку букву вчилися писати? Наведіть приклади слів зі складом «ві» (*вітер, повівав...*) зі складом «ва» (*вагон, повага...*) «во» (*вогонь, морозиво...*). Складіть речення зі словом «мова» (вона, вогонь). Розгадайте ребус: «У слові «віник» замініть у другому складі голосний звук [о].

Яке слово вийшло? (Вінок). Доберіть слова зі звуком [в] чи [в'] так, щоб до них можна було застосувати слово «він» (*лев, журавель...*); «вона» (*весна, ластівка...*); «воно» (*ластів'ятко, ведмежа...*); «вони» (*вівці, солов'ї...*). Запитайте у себе, що би...

Урок 59, 61.

Тема. Звуки [к], [к'], позначення їх буквою «ка». Читання складів, слів. Словниково-логічні вправи. Опрацювання тексту. (2 год.).

Мета. Ознайомити дітей з новою буквою та її звуковими значеннями, формувати навички складотворення на діапазоні вивчених літер, навички поскладового читання, розвивати фонетичний слух, пам'ять, увагу, спостережливість, виховувати любов до рідного слова, до Батьківщини, пробуджувати бажання піклуватися про старших.

Навчально-методичне забезпечення. Лялька в національному костюмі, різнокольорові стрічки для віночка, предметні малюнки, схеми слів, картки зі складами.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Промінь сонця візьми у долоньку маленьку
Й до грудей своїх ніжно його притули.
Хай любов з добротою цвітуть у серденьку,
А тоді їх до іншого серця пошли.
Подаруй всім тепло свого серця, дитино,
І ніколи нікого не кидай в біді.
Прийде щастя до тебе тоді неодмінно,
Світла доленька буде у тебе тоді.

(Діти стоять у колі, передаючи рухами слова вірша).

2. Повторення вивченого.

Діти, до нас на урок завітала Катруся (лялька в національному костюмі). У неї лист, у якому написано прохання.

«Любі хлопчики й дівчатка, допоможіть мені, будь ласка. Я одягнена в український національний одяг, але мені гне вистачає віночка. Я не можу його вдягнути, бо на ньому не вистачає стрічок. А стрічку можна прив'язати тоді,

коли ви дасте правильну відповідь і виконаєте завдання. Допоможіть мені, дуже вас прошу».

Ну, що, діти, допоможемо Катрусі?

2.1. Читання стрічки літер.

М, В, А, О, И, Н, Л, С, У, І.

– Які букви позначають приголосні звуки? Перед яким голосним звуком приголосні вимовляються м'яко? Якими буквами позначені й інші голосні звуки? Відповіді ваші дозволяють прив'язати до віночка коричневу стрічку – це символ землі.

– Які з букв мають однакові елементи? Прочитайте склади з цими буквами:

ми, лі, ні, ви, ві, ли, ни, мі.

– Утворіть слова з прочитаними складами і прочитайте їх.

(милі, лини, ниви, ліві, вили ...)

– Ось тепер я прикріплю до віночка Катрусі жовту стрічку – символ сонця.

3. Підготовчі артикуляційно-слухову вправи, в основі яких лежать звуки [к], [к'].

3.1. Виділення звуків [к], [к'] зі слів вірша.

Качки край копанки клопочуть,

Качаток кличуть під комиш.

Кача впіймати кішка хоче,

Катруся киці каже: «Киш!»

– Який звук було чути частіше від інших? Які слова запам'ятали з цим звуком? Повторюйте за мною рядки вірша і уявляйте собі картинку.

– Кого ви побачили на уявній картинці?

3.2. Звуко-складовий аналіз слів: качка, кішка з викладанням фішками схем слів. /

– о	– – о
-----	-------

= о	– – о
-----	-------

– Що спільного у схемах? (Кількість складів, наголошений перший склад, однакова кількість звуків, четвертий і п'ятий звуки однакові ([к, а]).

– Чим відрізняються звуко-складові схеми? (Першими звуками [к, к'], другими звуками ([а, і]), третіми звуками [ч, ш], значенням слів).

– Із завданням справилися, можна до віночка приєднати ще одну стрічку, яка є символом неба. Як ви думаєте, якого кольору стрічка? (Блакитна). Чи чуєте ви у словах: «стрічка», «блакитна» звук [к]? Вимовте всі разом звук [к]. Як ми його вимовляємо: легко чи струміль повітря натрапляє на перешкоду?

То який це звук: голосний чи приголосний?

3.3. Гра «Впіймай звук».

(Діти плескають у долоні, коли в слові є звуки [к] або [к']).

Вінок, Катруся, каштан, жовтень, п'ятниця, вівторок, комп'ютер, мишка, кіно, кібернетик, куля, макарони...

Назвіть ви, діти, слова, в яких чути звуки [к] чи [к'] у назвах тварин (*кенгуру, собака, кінь, кіт, вовк ...*); у назвах квітів (*ромашка, конвалія, незабудка, волошка ...*), у назвах свійських птахів (*курка, качка, гуска, індик*), у назвах рослин (*конюшина, гречка, подорожник, бузок, каштан...*)

4. Ознайомлення з буквою «Ка».

4.1. Аналіз друкованої великої і малої букви «к» за демонстраційною карткою.

4.2. Буква «Ка» на сторінці букваря (с. 50).

5. Робота з букварем (с. 50).

Вправа з читання.

5.1. Утворення і читання складів на діапазоні вивчених букв за складовою таблицею.

5.2. Поскладове читання колонок слів з повторним перечитуванням за завданням:

– Прочитайте слова, які закінчуються на голосний звук (приголосний звук). Прочитайте слова, в яких наголос падає на другий склад. Яке «смачне» слово є? Яке слово надає допомогу хворій людині? Яке слово може розважити? У першій колонці в третьому слові перенесіть наголос на другий склад. Прочитайте слово. На яке питання воно відповідає? (Що роби? - косі).

Ваші відповіді дають можливість приєднати четверту стрічку до віночка, зелену – символ рослин.

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з букварем (с. 50).

7.1. Робота з малюнковим матеріалом сторінки 50.

– Назвіть усі предмети, зображені на малюнках, у назвах яких чути звуки [к] чи [к']. (*Кіт, капелюх, книжка, лялька, слухавка, окуляри, кофта, комір, безрукавка, смайлики, Софійка, Сергійко*).

7.2. Аналіз слів: коса, миска, листок.

Визначення положення звука [к] у словах.

(Чіпляємо ще одну стрічку, білу – символ чистоти).

7.3. Піктографічне читання тесту. (Читання вчителем, учнями тексту з наступними відповідями на запитання:

– Про кого ви прочитали текст? Як звали діток? Яке прізвище в Іванка? Що було в хлопчика? Хто лікував ляльку? Яке ім'я ляльки? Як звали дідуся? Хто був його онуком? Кого онуками були Івасик і Віка? Як звали бабусю? Як ви думаєте, в яку гру бавилися діти? Чи можна діток назвати чуйними, добрими?

Учитель робить узагальнення про чуйність, взаємодопомогу, піклування про менших і турботу про старших та приєднує фіолетову стрічку – символ мудрості.

8. Динамічна пауза.
 9. Гра «Навчаємось, граючись».
 9.1. Розв'яжімо кросворд.

1.	к		в		н	
2.	в		н		к	
3.	к		л		с	к

1. Солодка велика ягода (*кавун*).
 2. Прикраса на голові Катрусі (*вінок*).
 3. Півник знайшов і пиріжків напik (*колосок*).

- 9.2. «Розгадаємо ребуси».

$\frac{КА}{ВА}$ (*канава*)

$\frac{ї}{ко \quad ма -}$ (*комір*)

$\frac{КА}{ЛИ}$ (*канал*)

- 9.3. «Відгадаємо загадку».
 У ній знання з усього світу,
 мишка може їх розкрити. (*Комп'ютер*).
 Про яку мишку йдеться у загадці?

- 9.4. Читання-слухання вірша М. Дяченко «Буква К!». (с.102 буквара).
 Виділення звуків [к], [к'] зі слів вірша.

10. Аудіювання. С. Цушко «Комп'ютеренята».

В комп'ютера-мами,
 в комп'ютера-тата
 є діти – маленькі комп'ютеренята.

Дорослі комп'ютери –
 татко і мама –
 виконують дуже серйозні програми.

Маленьким ще розуму
 треба набратись.
 Вони любляють
 із дітками гратись.

І кажуть вони,
 Як Андрійко й Катруся:
 – Цього ще не вмію,
 та скоро навчуся!

– Цікавим видався вам віршик? Про що в ньому розповів автор? Чи є у цих словах звук [к]? А ще в яких словах чується звук [к]? В кого з вас є комп'ютери? Як використовує ваша родина цю розумну машину?

11. Фізкультхвилинка.

12. Робота з букварем (с. 51).

12.1. Читання складів з нарощуванням. «Допоможімо котикові».

12.1. Робота в парах.

Гра «К чи Л».

12.3. Самостійне читання учнями речень.

12.4. Читання-відповідь на запитання.

- Як звали дівчинку? Що має дівчинка? Який кущ росте біля вікна?

Хто був у вікні?

12.5. Розв'язування ребуса (с. 51 буквара).

13. Підсумок уроку. Обмін враженнями.

З якими звуками сьогодні працюватиме на уроці? Якою буквою на письмі позначаються звук [к], [к']? Що нового дізналися? Що сподобалося/не сподобалося? Що найбільше захопило вас? І мене захоплює ваша працьовитість, доброта, прагнення допомогти один одному. А як ви думаєте, нашій гості Катрусі було цікаво на уроці?

14. Аудіювання. М. Пригара «Про книжку» (с. 103 буквара).

Урок 60.

Тема. Письмо великої букви «В». Написання буквосполучень, складів. Складання речень за малюнками і графічними схемами.

Мета. Навчати учнів правильно писати велику літеру «В» та правильно поєднувати її з іншими буквами, активізувати мислення і діяльність дітей, розвивати мовлення, уяву, пам'ять, дрібні м'язи кисті руки, виховувати почуття взаємної відповідальності, любов до знань.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок великої рукописної літери «В», картки-склади, предметні малюнки, фішки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Читання слухання латинської народної казки «Ведмідь і мишка». (с. 100 буквара).

Про кого ви прослухали казку? Хто її головні герої? Як ви думаєте, чи правильно вчинив ведмідь, відпустивши мишку? Як віддячила мишка ведмедю? Чи був, на вашу думку, ведмідь вдячним мишці?

3. Робота в парах. Складання слів зі складів (зошит, с. 34).
(Ніна, Іван, мова, вовна).

4. Читання складів за картками.

Ва, во, ву, ви, ві; ов, ав, ів, ув, ив.

– Утворіть слова зі складом «ва» (ваза, вагон...); «ву» (вуса, вулик ...); «во» (волосся, Володя ...); «ві» (візок, вікно ...).

5. Читання речень.

На дошці всі слова написані разом. Учитель звертає на це увагу і дає дітям завдання: розділити їх так, щоб вийшло речення.

Іванловивлинів. Вінмавулов.

– Скільки слів у реченні? Яке перше слово? Яке друге (третє) слово? Який спільний звук мають усі слова? ([в]). Яке перше слово у другому реченні? Назвіть ланцюжок звуків у цьому слові. Звук [в] твердий чи м'який?

6. Аудіювання. С. Цушко. Данилкова абетка (уривок).

– Послухайте віршик С. Цушка і постарайтеся запам'ятати, хто з лісових звірят вивчав букву «в»?

В школі лісовій звірята
стали букву «В» вивчати.

І повторюють щодня

ведмежа і вовчєня

серед інших слів і літер:

вишні, верби, вечір, вітер.

Букву цю й Володя знає.

Він у букварі читає

без записочки підряд:

вуж, вареник, виноград.

– Хто з лісових звірят вивчав букву «в»? Я ще раз читатиму віршик, а ви, почувши слово зі звуком [в] чи [в'], піднесіть картку-фішку, якою ви позначите у схемі цей звук.

(Учні підносять картку-фішку з умовним позначенням якісної характеристики звуків чи).

– Хто запам'ятав ім'я хлопчика, який знав букву «В»? З якої букви треба писати імена людей? Ми сьогодні будемо вчитися писати букву – велику рукописну «В».

7. Фізкультхвилинка.

8. Ознайомлення учнів з буквою «В».

8.1. Аналіз демонстраційного зразка великої рукописної літери «І».

8.2. Порівняльна характеристика графічного зображення великої і малої букв («В» і «в») з називанням їх елементів.

(Велика буква «В» складається з трьох елементів: великої прямої похилої лінії з заокругленням унизу ліворуч, верхнього і нижнього правих півовалів).

8.3. Засвоєння конфігурації літери «В». (Написання букви вчителем на дошці, «писання» букви учнями в повітрі з орієнтацією на показ учителя, аналіз зразка літери в зошиті).

9. Вправи з письма.

9.1. Наведення літери за пунктирними лініями (1 рядок).

9.2. Писання літери за зразком (2 рядок).

9.3. Поєднання літери «В» з іншими буквами (3 рядок).

10. Пальчикова гімнастика.

М'ячик

М'ячик ручкою стискаю,

Відпускаю, натискаю.

Буде сильною рука,

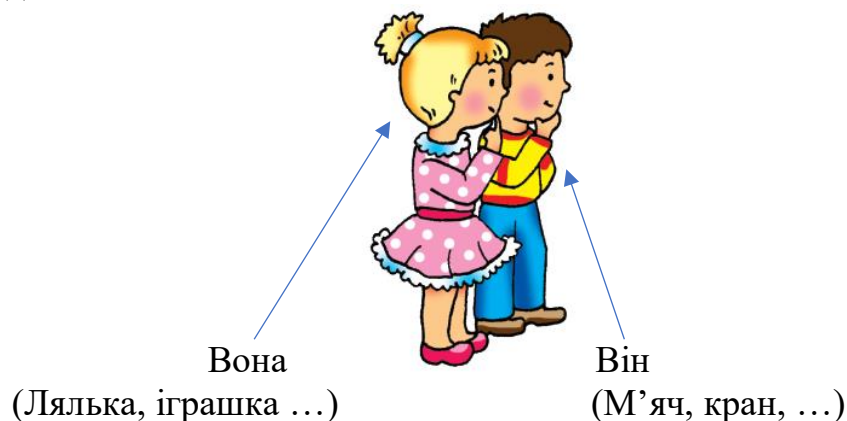
ніби швидкая ріка.

(Тенісний м'ячик (або уявний) лежить на долоні. Рухи за текстом).

11. Диктант-гра «Допиши мене» (4-5 рядки).

12. Робота з предметними малюнками:

– Прочитайте слова, записані на дошці: він, вона, воно, вони. Розташуйте малюнки під кожним словом.

13. Складання речень за малюнками і схемами (с. 34 зошита). Заміна слів: він, вона, воно, вони на інші. (Василько чистить зуби. Балерина танцює ...)

14. Підсумок уроку.

– Яку букву вчилися писати? Які звуки нею позначають на письмі? Для чого потрібна велика літера? (Для писання початку речення, імен ...)

– Доповніть приказки.

- Вовків боятися - в ліс ... (не ходить).
- Всьому свій ... (час).
- Вік живи – вік ... (учись).

– Коли так говорять?

– Розгадайте ребуси.

(вовк);

(Вова).

Урок 62.

Тема. Письмо малої букви «с». Написання буквосполучень, слів з буквою «с». Доповнення і записування слів.

Мета. Навчати дітей правильно писати букву «с» і поєднувати її з іншими літерами, розвивати мислення, мовлення, увагу, виховувати культуру письма.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з зображенням рукописної малої букви «с», предметні малюнки, звуко-складові схеми слів, фішки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Робота з предметними малюнками.

– Розгляньте малюнки. У названих яких предметів чути звук [с] чи [с']?
(Стілець, санки, собака, сорока, смородина...)

3. Гра «Хто більше?»

– Назвіть слова зі звуком [с] на початку слова (слон, сова ...); в середині слова (вересень, стілець ...); к кінці слова (ліс, лис ...) Які предмети в класі у своїй назві мають звук [с']? (Стіл, стілець, стіна),

4. Гра «Доповни прислів'я.

- Корінь навчання гіркий, а плід його ... (солодкий).
- Краще річ нова, а друг ... (старий).
- Не сиди, склавши руки, – не буде ... (скуки).
- Любиш кататися, люби й ... (санчата возити).

– Коли так говорять?

5. Виділення звуків [с], [с'] зі слів вірша Г. Чубач. Абетка з використанням фішок.

Слоненя матусю просить:

– Принеси мені на носі

І пахучої трави,

І солодкої халви.

– Якою буквою на письмі ми позначимо звуки [с] і [с']?

6. Фізкультхвилинка.

7. Показ зразка рукописної малої букви «с»; називання елемента.

7.1. Аналіз зразка букви «с» на демонстраційній картці.

7.2. Показ написання букви «с» учителем на дошці з коментуванням її написання.

7.3. Порівняльний аналіз друкованої і рукописної літери «с».

8. Читання друкованим шрифтом на сторінці зошита (с. 36).

9. Звуко-складовий аналіз слів: сова, осел, лис (с. 36 зошита).

(Якщо час дозволить, то можна ці слова записати буквами: со-ва, о-с[о]л, лис).

10. Вправи з письма.

10.1. Писання букви «с» за пунктирним зображенням (1 рядок).

10.2. Писання букви «с» у сполученні з іншими літерами (2 рядок).

10.3. Запис слів за зразком (3-5 рядки).

11. Пальчикова гімнастика.

Бабуся

Хоч бабуся вже стара,

Всім гостинці роздала:

Тарасику – пряничок,

Іванкові – бубличок,

Тетянці – ватрушку,

Марійці – пампушку,

Тільки в Юлі-внученьки –

Без гостинців рученьки.

(Загинати по черзі правою рукою. Пальці лівої руки, потім – навпаки. У кінці розвести руками).

12. Писання слів за зразком (6 рядок).

13. Дописування слів (7-8 рядки).

– Вітер-пустунчик роздмухав букви. Ви їх поверніть назад у слова і запишіть. Яким словам ви повернули букви?

(Звертається увага на сполучення букви «с» з іншими: сіла, сила, сало, сим, сом, сам, сум, солома).

14. Підсумки уроку.

- Яку букву навчилися писати? Яке із завдань було найцікавішим? Назвіть слова зі звуком [с], [с'] у словах – названих міст, селищ (Одеса, Суми, Острів ...); в іменах людей (Софія, Сергій, Василь, Станіслав, Ярослава...); назвах тварин (слон, пес, свиня ...); назвах пір року (весна, осінь); явищах природи (веселка, сніг ...).1
- Розгадайте ребус:

3 1 5 4 2
СМОЛА (*масло*).

Урок 63.

Тема. Закріплення вивчених букв. Театралізація уривків казки «Котик і півник». Переказування казки «Кривенька качечка» за серією малюнків.

Мета. Закріпити вивчені букви та їх звукові значення, формувати фонетичний слух, розвивати пам'ять, мислення, мовлення, активізувати читацьку пам'ять дітей, розвивати творчі здібності, виховувати в учнів почуття колективізму, відповідальності за доручену справу.

Навчально-методичне забезпечення. Шапочки-маски героїв казки «Котик і півник», мультфільм «Кривенька качечка», стрічка вивчених літер, таблиця «Алфавіт».

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

У коло з вами ми зібрались.
Ти – мій друг, і я – твій друг.
Міцно за руки узялись
Й посміхнулись всім навкруг!

2. Промовляння стрічки вивчених літер (на матеріалі таблиці «Алфавіт» або за букварем (с. 50).

– Якими буквами на письмі позначаються голосні звуки? Який голосний звук пом'якшує вимову попереднього приголосного? Які букви, що позначають приголосні звуки, визнаєте? (М, н, л, в, с, к).

3. Ігрові вправи.

3.1. «Додайте голосний звук і прочитайте слова».

С ... м, с ... м, с ... м, с ... м (сум, сам, сім, сом).

3.2. «Додайте склад і прочитайте утворене слово». Робота в групах.

1 група. Ма + **Ла** → ма → **ма** → са → **нк** → ва → **ли** **к**

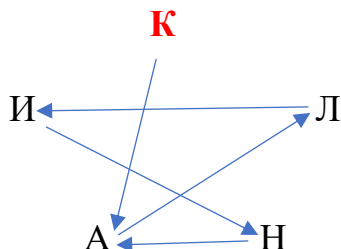
2 група. Ма + **Ма** → ло → **сі** → но → **ві** → ва → **сім**

3 група. Ма → **ло** → сі → **но** → Си → **ни** → ва

4 група. Ла → **ма** → ма → **ло** → ви → **ли** → мон

3.3. «Кругограма».

– Прочитайте букви за напрямком стрічки і ви отримаєте назву рослини, яка є символом України. (*Калина*)

– Назвіть букви, що позначають приголосні звуки. (К, л, н).

3.4. «Звук заблукав».

- Соловей затьохкав влітку,
Як побачив гарну **к**літку. [л] → [в'] (*Квітку*).

• Ми з братом в будь-яку погоду
Пиляєм **п**алкою колоду. [а] → [и] (*Пилкою*).

- З неба падав білий сніг.
Він засипав наш **п**иріг. [и] → [о] (*Поріг*).

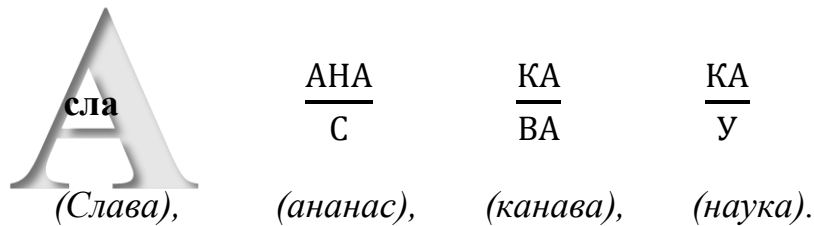
3.5. «Три осі».

1. На цій осі у жовтні позолота. (*Осика*).
2. А ця росте на лузі біля болота. (*Осока*).
3. У цех на лапках зелені голки. (*Сосна*).
4. А з цією спить у ліжку маля. (*Соска*).

3.6. Гра «Навпаки».

• Доберіть слова, протилежні за змістом, до запропонованих.
Важкий – ... (легкий), вгорі – ... (внизу), веселий – ... (сумний), кволий – ... (сильний), ласкавий – ... (суворий), старт – ... (фініш), успіх – ... (невдача), спека – ... (холод)...

3.7. Розгадаємо ребуси.

3.8. «Загадаю – відгадайте».

- Має вуса, пишний хвіст

І негарну звичку:

Спершу добре він поїсть,
Потім – миє личко. (*Кіт*).

- Всім відомий співунець

Має гарний гребінець.

Гребінцем тим, знає кожний,
Причесатися не можна. (*Півень*).

- На ставочку кораблі

Не великі, а малі.

Як впіймати рибку треба –
Хвостиком здіймають в небо,
І стирчать собі такі,
Мов великі поплавки. (*Качки*).

– Чи траплялося вам слухати казки, в яких героями були котик, півник, качечка? Про що розповідається в кожній казці?

4. Театралізація казки «Котик і півник».

Учитель роздає бажаючим узяти участь у театралізації казки учням шапочки-маски, нагадує послідовність розвитку подій, наголошує на гучності, виразності, темпі мовлення героїв казки. Слова автора може говорити як учень/иця, так і сам учитель.

5. Фізкультхвилинка.

6. Перегляд мультфільму «Кривенька качечка».

7. Переказування казки за серією малюнків (с. 52 букваря).

8. Вільні висловлювання дітей за змістом опрацьованих на уроці казок (в групах).

9. Підсумки уроку.

– Чи отримали ви задоволення від роботи на уроці? Що найбільше вам було до вподоби? Яку казку вам би хотілося прорекламувати? Поміркуйте, що має містити реклама казки, щоб її захотілося прочитати іншим діткам?

Урок 64.

Тема. Письмо великої букви «С», складів та слів із нею. Доповнення і записування речень.

Мета. Навчати правильно писати велику букву «с» та поєднувати її іншими буквами, розвивати увагу, пам'ять, виховувати культуру запису.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з рукописною літерою «с» слова-картки, таблиця літер, складів.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

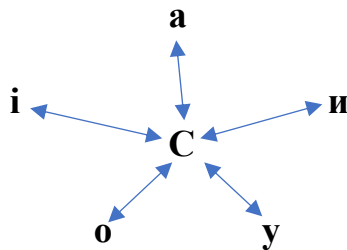
2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Робота з таблицею літер.

А	а	с	к	н	К
У	у	С	Н	В	С
О	і	и	л	С	С
І	о	а	в	с	М
И	и	М	с	о	Н

– Прочитайте літери. Які рядки містять по дві однакових літери? Які великі букви повторюються? Прочитайте великі і малі букви парами. Скільки є великих букв «С»?

2.2. Робота зі складовою таблицею.

– Прочитайте склади. Утворіть слова з цими складами.

2.3. Читання слів-карток.

Суми Сава Смолик
Сміла Славко Санів

– Чому всі слова написані з великої букви? Прочитайте імена, прізвища, назви міст. Чи ви вже вчилися писати велику букву «С»?

3. Повідомлення теми і мети уроку.

4. Аналіз графічної будови букви з аналізом її елементів.

4.1. Показ рукописної літери «С» на демонстраційній картці.

4.2. Засвоєння конфігурації букви «С» (за зразком, написаним учителем на дошці, «написанням» учнями в повітрі, за зразком у зошиті).

5. Фізкультхвилинка.

6. Вправи з письма.

6.1. Писання літери за зразком і пунктирними лініями (1 рядок).

6.2. Поєднання літери «С» з іншими буквами (Сі – верхнє; Са – середнє, Сл – нижнє поєднання) (2 рядок).

6.3. Писання слів: Суми, Слава (3 рядок).

7. Пальчикова гімнастика.

Річка

Синя річечка блищить,
Щось тихенько гомонить.
І біжить собі, біжить,
Не зупиниться й на мить.

(Обидві руки хвилеподібними рухами розходяться одна від одної, потім пальчиками постукуючи по столі (парті), змінюють напрям руху – руки вперед).

8. Списування речення. (4 рядок).

9. Звуко-буквений аналіз слова «ананас»; запис речення «У Соні ананас». (5 рядок).

10. Доповнення і записування речень. (6-7 рядки).

11. Слуховий диктант рукописних великих літер: А, О, У, С, І, Н, В, Л, И.

13. Підсумки уроку.

– Яку букву навчилися писати? На що подібна буква «С»? Які звуки позначає буква «с»? Послухайте слова і вкажіть, яке слово є «зайвим». Свою відповідь обґрунтуйте.

1. Сивина	2. Садок	3. Соломія
солома	вітер	Житомир
віночок	стежка	Сергій

Урок 65, 67.

Тема. Звук [р], [р'], позначення їх буквою «ер». Читання складів, слів, речення. Скоромовка. Складання речень за малюнком. Опрацювання вірша Л. Біленької «Ранок». Словниково-логічні вправи.

Мета. Познайомити учнів з буквою «ер» та її звуковими значеннями, формувати навички поскладового читання і читання цілими словами, вдосконалювати вміння проводити звуко-буквений аналіз слів, розвивати увагу, спостережливість, виховувати любов до рідних, до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок друкованої літери «р», таблиця складів, таблиця «Алфавіт», звуко-складові схеми слів, предметні малюнки, фішки, схеми речень.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Ранок. Сонце в небі прокидається...
Наш клас із друзями своїми вітається.
Доброго дня ми зичимо всім,
Хто любить свій клас, плідну працю
І буде намагатися старанно навчатись.

2. Актуалізація знань про вивчені букви і звуки.

2.1. Читання ланцюжка вивчених літер.

2.2. Закріплення поняття «звук-буква».

– Якими буквами на письмі позначаються голосні звуки (приголосні)? Назвіть ланцюжок звуків у слові «вінок». Чому звук [в'] є м'яким? Вимовте слово «мова». Назвіть голосні звуки у цьому слові, приголосні. Якими умовними значками ви у схемі слова позначите приголосні звуки?

– о	– о
-----	-----

3. Повідомлення теми і мети уроку.

4. Підготовчі артикуляційно-складові вправи, в основі яких лежать виучувальні звуки [р], [р'].

4.1. Виділення звуків [р], [р'] з вірша Г. Чубач «Алфавітні усмішки».

Рік у **р**ік біля **в**оріт
Ріє **н**і**р**ку **ч**орний **к**р**і**т.
Рік у **р**ік **ск**риплять **в**орота:
– **Р**ив би ти собі **навпроти**!
Рйпи-**ск**р**і**пи, не **р**ипіть!
Ріє там, де хоче **р**ить!

– Який звук найчастіше повторюється у вірші? Чи однаково звучить цей звук у різних словах? Хто запам'ятав слова з м'яким звуком [р'], з твердим звуком [р]?

4.2. Активне вимовляння звуків [p], [p'] , спостереження за артикулюванням кожного з них; умовне позначення звуків [p], [p'].

4.3. Розпізнавання звуків [p], [p'] у заданих учителем словах з використанням фішок.

Ранок, річка, краб, роса, картина, мир, крісло, порічки, смородина...

4.4. Самостійний добір учнями слів зі звуками [p], [p'] в різних позиціях – на початку, в середині, в кінці слова.

4.5. Розгляд звуко-складових схем слів: «ріка», «риба». Звуковий аналіз цих слів.

5. Ознайомлення учнів з буквою «Р».

5.1. Ознайомлення з великою і малою буквою «Р». Зіставлення малої і великої літер «р» і «Р». Читання вчителем вірша В.Гринько «Буква Р» (с. 103 букваря).

5.2. Ознайомлення з місцем букви «Р» в алфавіті.

6. Вправи з читання.

6.1. Читання таблиці складів на діапазоні вивчених літер.

	Р	к	с	л	в	Н	м
а	Ра						ма
у	Ру					ну	
о	Ро	ко			во		
и	Ри		си		ви		
і	Рі			лі			

6.2. Читання слів у колонках з опорою на виділені злиття.

Ра-на Ра-нок І-ри-на Ро-ман
Ру-ка Ри-нок Ма-ри-на Ру-слан
Ро-ки Рів-но Ла-ри-са Ри-мар

7. Фізкультхвилинка.

8. Робота з буквами. (с. 54-55).

8.1. Звуко-буквений аналіз слів: рак, ворона, сир.

8.2. Читання прямих і обернених складів.

8.3. Заучування напам'ять скоромовки (с. 54 букваря).

8.4. Читання речення. Порівняння слова «коса» за звучанням і значенням у реченні та скоромовці.

9. Динамічна пауза.

10. Читання слів у колонках за завданням.

- Прочитати слова у першій колонці і сказати, яким звуком (буквою) вони відрізняються.
- Що спільного у словах другої колонки? Чим відрізняються?
- Як звучить перший звук у словах третьої колонки?
- Який однаковий склад у словах четвертої колонки? Яке слово у цій колонці «зайве»? Яких пташок ви знаєте ще, у назвах яких чути звук [p] чи [p']? (Горобець, горлиця, грак...)

11. Робота з ілюстративним матеріалом буквара. (Рекомендуємо роботу групах).

11.1. Називання слів, зображених на малюнках, у вимові яких чути звуки [р], [р'].

11.2. Складання речень за схемами та верхнім малюнком.

(Наприклад: . (Бабуся приготувала сніданок ...))

11.3. Складання речень за вказаними вчителем словами (нижній малюнок): «доріжка, огорожа, дерева, промінчики, трава, ромашки, жучок-корівка».

12. Гра «Хто більше?» «Нова квартира».

Учитель пропонує дітям подумки завітати до магазину і купити для нової квартири речі, в назві яких є звуки [р] чи [р']. (*Крісло, сервант, картину, журнальний столик, люстру, прикраси на двері ...*)

На новосілля господиня пригощала гостей стравами, в назві яких є звуки [р] чи [р']. (*Борщ, риба, вареники, торт, сир, морозиво, мармелад ...*)

13. Фізкультхвилинка.

14. Гра «Рослини».

– У господині є город, на якому вона вирощує овочі. Як ви думаєте, які овочі ростуть на городі? (*Картопля, морква, Буряк, горох, огірки, помідори, кріп, петрушка ...*)

– Які дерева і кущі мають у своїй назві звуки [р] чи [р']? (*Барбарис, смородина, береза, горобина, агрус ...*)

– Які гриби мають у назві «р»? (*Боровики, рижики, сироїжки, підберезники ...*)

15. Гра «Звук заблукав».

- У кип'яток потрапив **б**ак, [б → р]

Став червоний, наче мак.

16. Гра «Слово розсипалося».

Із букв складіть два слова.

А, С, О, М, В, А, Р (*Самовар, мова*).

– Які ще слова можна скласти з цих букв? (*Рама, сам, сом, вам ...*)

17. Гра «Веселі звуки».

– Поміняйте звуки [л, л'] на [р, р'].

Лис – ...ис, лама – ...ама, ліки – ...іки,

Луки – ...уки, ліс – ...іс (дія), лив – ...ив.

18. Фізкультхвилинка.

19. Робота з букварем. (с. 56-57).

19.1. Читання-слухання твору Л. Біленької «Ранок» (с. 56 букваря).

19.2. Аналіз змісту вірша.

– Про яку пору доби йдеться у вірші?

Авторка написала вірш від імені хлопчика чи дівчинки? Як ви розумієте вислів: «... ранок росами трави посріблив»? Яку картинку ви уявили, коли почули вислів: «...промінчики у росі горять»? Який настрій викликав вірш? Розгляньте малюнок до змісту вірша? Якими словами вірша можна описати його? Я читатиму вірш, а ви плесніть в долоньки, коли почуєте слово, зміст якого зображено на малюнку.

19.3. Робота в парах. Складання слів за складовою таблицею.

Розгадування ребусів.

19.4. Відгадування загадок (с. 57 букваря).

19.5. Складання малюнків з пазлів (с. 57).

– Чи предмети на складених із пазлів малюнках є словами-відгадками до загадок? У назві яких слів чути звук [р]?

20. Підсумок уроку.

– Яку букву ви були раді зустріти на уроці? Пошукайте її на таблиці «Алфавіт». Які звуки вона може позначати? Дайте відповідь на запитання: «Яку букву вчить тигрня, коли воно ричить»? Замініть слово «буква» на близьке за значенням. (Літера). Визначте місце звука [р] чи [р'] у словах: річка, трава, ріжки, равлик, комірець, береза, радіо... Наведіть приклади слів, у яких є звук [р], [р'].

– З'єднайте слово з його схемою.

Ранок

— о	— о
-----	-----

Рано

— о —	— о
-------	-----

Мирно

— о	— о —
-----	-------

– Завчіть напам'ять вірш В. Гринько «Буква Р» (с. 103 букваря).
(Вірш учні вивчають зі слів учителя, якщо залишиться час).

Урок 66.

Тема. Письмо малої букви «к». Написання буквосполучень, складів та слів із буквою «к». Словниково-логічні вправи.

Мета. Навчити дітей правильно писати малу букву «к» та сполучати її з іншими літерами, розвивати увагу, пам'ять, виховувати охайність, любов до знань.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок рукописної малої букви «к», картки зі звуко-складовими схемами слів, предметні малюнки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Ігрові вправи «Навчаємось, граючи».

2.1. «Що не так?»

Коза занякала на ганку,
Замекав котик у дворі.
Пішла корова танцювати,
«Рох-рох» сказала дітворі.

У будці козлик кукурікав,
Загавкав в хлівчику кабан,
Перестрибнув через дверцята
І полетів собі на лан.

2.2. «Підкажи слово».

Один плід ми їли,
Вчотирьох за стіл сідали,
Ледве, ледве подолали,
Пів години смакували.
Розщепнули ми паски,
Ще й залишились скибки.
Щоб не було дивини,
Скажем: «Їли ... (кавуни).

Не гаряча, а пече,
Хто торкнеться – упече.
При дорозі не скубнеш – обминеш.
Дуже злючою буває ця трава,
Називається вона ... (кропива).

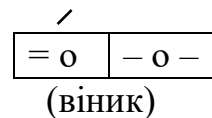
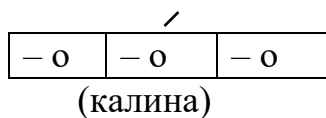
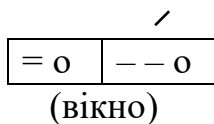
Хто з хвостиком і вушками?
В кого лапки з подушками?
Як ступа, ніхто не чує,
Тихо, крадучись, полює.
І маленькі сірі мишки
Утікають геть від ... (кішки).

2.3. П'ять «Ква».

– Діти, рано-вранці біля ставка, річка або іншої водойми можна почути цікаві «пісні», подібні на ... що? Ці «пісні» містять одне «слово», яким користуються ... хто? Так, це цим корисним тваринкам належить «ква». Але його можна почути і в інших словах. Послухайте і назвіть слово-відповідь. (Учитель заздалегідь вивішує слова-картки).

1. Це «ква» читати вас навчас. (**Буквар**).
2. Це «ква» спрагу угамує. (**Квас**).
3. Це «ква» в пустелі повільно іде. (**Караван**).
4. А в цьому «ква» плаває рибка-красуня. (**Акваріум**).
5. А це «ква» дає молоко. (**Корова**).

2.4. З'єднай малюнок зі схемою слова.

– Який спільний звук містять слова?

3. Повідомлення теми уроку.

4. Аналіз графічної будови букви «к» з переліком її елементів на демонстраційній картці.

5. Засвоєння конфігурації літери «к».

5.1. Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності зображення її елементів.

5.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

5.2. Аналіз зразка букви у зошиті (с. 37).

6. Вправи з письма.

6.1. Писання букви «к» за пунктирним зображенням (1 рядок).

6.2. Поєднання букви «к» з іншими літерами (2-3 рядки).

7. Пальчикова гімнастика.

Зайчик

Сірий зайчик пострибав,

Вушками почухав,

Потім зайчик задрімав, –

Пісеньку послухав.

(Вказівний і середній пальці трохи зігнуті, «стирчать» вгору, зап'ястя «стрибає» по столу. Потім вказівний палець тре по середньому і, нарешті, стає на ребро).

8. Звуко-складовий аналіз слів: кубик, кіт, рак (с. 37 зошита).

9. Читання колонок слів на сторінці зошита.

10. Вправи з письма.

10.1. Списування слів за зразком (4-5 рядки).

10.2. Дописування літери «к» у слова (6-7 рядки).

10.3. Розгадування ребуса. Запис слів: «вікно», «вінок» (8 рядок).

11. Підсумки уроку.

- Яку букву навчилися писати? Які звуки позначаються буквою «к» на письмі? Назвіть слова зі звуком [к], які почуєте у загадці:
- «Норовисті коні в Льоні!
Не їдять нічого коні.
По землі не йдуть і край:
Лід їм, бачте, подавай. (Ковзани).
- Який звук [к]: твердий чи м'який? Наведіть приклади слів з м'яким приголосним [к'].

Урок 68.

Тема. Письмо великої букви «К». Написання буквосполучень, слів. Доповнення, складання і записування слів.

Мета. Навчити правильному графічному зображенню букви «К», виробляти вміння самостійно записувати слова, розвивати увагу, спостережливість, виховувати почуття взаємної відповідальності.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з рукописною великою буквою «К», буквена лінійка великих рукописних літер, слова-картки з іменами людей, назвами міст.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Гра «Впіймай звук».

- Діти, плесніть в долоньки, коли почуєте у слові звук [к] чи [к'].
Кіт, вулиця, місток, місто, кран, Київ, Катруся, Канів, село, будинок...

3. Читання стрічки великих рукописних літер.
М, Н, У, А, Л, І, В

4. Читання слів-карток.

Канів	Клим	Корсун
Калинівка	Клава	Косів
Каракуми	Килина	Красилів

- З якої букви пишуться усі прочитані вами слова?

5. Повідомлення темі і мети уроку.

6. Аналіз графічної будови літери «К» з переліком її елементів за демонстраційним зразком.

(Буква «К» складається з трьох елементів: великої прямої похилої лінії, з переднім гострим елементом угорі і заокругленням унизу ліворуч (як буква «І»). Другий елемент – мала пряма лінія із заокругленням угорі праворуч, яка переходить у пряму горизонтальну лінію. Третій елемент – горизонтальна пряма лінія, яка переходить у пряму похилу лінію із заокругленням унизу праворуч).

7. Засвоєння конфігурації літери «К».

7.1. Повторення назв лінії на демонстраційній картці (дошці).

7.2. Показ написання букви на дошці з поясненням послідовності зображення її елементів.

7.3. «Писання» букви «К» учнями в повітрі.

7.4. Аналіз зразка букви в навчальному зошиті (с.38).

8. Фізкультхвилинка.

9. Вправи з письма.

9.1. Наведення літери «К» за пунктирними лініями (1 рядок).

9.2. Поєднання літери «К» з іншими буквами (2 рядок).

9.3. Писання слів за зразком (3-4 рядки).

10. Читання слів у зошиті (с. 38).

11. Пальчикова гімнастика.

Вовк

Вовчик по лісу ходив

і зубами клацав.

Зайченят перелякав,

Їжачка помацав.

(Великий палець «стирчить», вказівний зігнутий. Мізинчик рухається, немов паща вовка).

12. Робота в парах. Доповнення слів та їх запис (5-7 рядки).

13. Складання слів на їх самостійне записування.
(Коса, сама, коло, маки).

14. Підсумки уроку.

– Яку букву навчилися писати? Для чого потрібна велика буква? Наведіть приклади слів, в яких чути звуки [к] чи [к']. Визначіть позицію звука [к] чи [к'] у словах: Коростишів, Коростень, Київ, крок, будинок, поїздка...

Урок 69, 71.

Тема. Звук [п], [п'], позначення їх буквою «пе». Звуковий аналіз слів. Словниково-логічні вправи. Читання слів, речень. Робота з дитячою книжкою. (2 год.).

Мета. Познайомити учнів з новою буквою та її звуковими значеннями, формувати фонетичний слух та вміння читати складами, розвивати мовлення, мислення, пізнавальні інтереси, увагу, виховувати любов до праці, почуття взаємодопомоги, любов до книжки.

Навчально-методичне забезпечення. Друковані літери на демонстраційній картці, звуково-складові схеми слів, схеми речень, предметні малюнки, стрічка літер, складова таблиця.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Поглянь, дитино, все довкола
Так щиро посміхається тобі:
І сонце, й небо, ліс і поле –
Ти теж у відповідь їм посміхнись.
Ти привітайся з днем чудовим,
Пташками, травами, струмочком голубим,
І знай: усе це є природа,
Її люби, примножуй, бережи!
Н. Красоткіна.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Читання стрічки літер: М, А, Н, О, Л, О, В, И, С, І, К, Р.

– Якими буквами на письмі позначають приголосні звуки? Коли приголосні при вимові звучать м'яко? Назвіть м'який приголосний у слові «рік». Назвіть голосні звуки «ранок».

2.2. Утворення слів зі складів. «Читалочка-складалочка».

Во		на		ми	→	ви
Со	⊙ ро	ка		ко	→	сі
Ко		ва		ма	→	но

2.3. Доповнення слів літерою.

Ко-мі...	ко-...р
Ра-но...	...у-кав
Ко-лі...	ру-с...о

2.4. З'єднай звуко-буквену схему з малюнком.

? а | ? у | – а

? і в | ник

К р і ?

– Який звук ви чуєте на початку, в середині, в кінці слова?

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи до вивчення звуків [п], [п'] і букви «пе».

3.1. Виділення звуків [п], [п'] зі слів вірша.

В Петрика татусь – пілот.
У Поліни мама – пекар,
В Пилипка дід – перукар,
У Павла – бібліотека.

– Як звали діток? Який звук ви чуєте в кожному імені першим? В якому імені звук [п] чути в середині слова? Про які професії йдеться у вірші? В якому слові звук [п] відсутній? Вимовте слово «пілок». Де ви чуєте у слові звук [п]? Він звучить твердо чи м'яко? Вимовте слово «пекар»? Як звучить звук [п] у цьому слові?

3.2. Активне вимовляння звуків [п], [п'], спостереження за їх артикуляцією. Формування висновку: звуки [п], [п'] – приголосні, позначення якісної характеристики звуків у схемах слів відповідними фішками. ,

3.3. Розпізнавання звуків [п], [п'] у словах, заданих учителем.

Політ, піджак, пальто, пальма, пісок, паска, липа, Павлик, лапки...

3.4. Самостійний добір учнями слів зі звуками [п], [п'] у різних позиціях.

4. Ознайомлення учнів з буквою «Пп».

4.1. Аналіз демонстраційного зразка друкованої літери «Пп».

4.2. Порівняння друкованої великої і малої літери п, П за конфігурацією.

5. Фізкультхвилинка.

6. Читання обернених і прямих складів.

ап оп уп ип іп

па по пу пи пі

7. Вправи з читання.

7.1. Читання складової таблиці на діапазоні вивчених літер.

	а	о	у	и	і
п		по			
м	ма				
р			ру	ри	
л					лі
н			ну		

7.2. Утворення і читання слів з даних складів.

(Лапа, піна, поло, пара, пила ...)

7.3. Читання слів-карток або слів, записаних на дошці.

По-ла ла-па пас план

па-ва ли-па суп сніп

по-ло лу-па план полк

8. Робота з букварем (с. 58).

8.1. Робота зі звуко-складовими схемами.

8.2. Аналіз змісту ілюстрації. Складання речень за схемами.

(Наприклад . (мама і Поліна працюють у полі);

 . (у Поліни сапка); . (Дівчинка поле бур'яни)

 . (У мами граблі)

8.3. Робота в групах (за матеріалами букваря, с. 58-59).

1 група – Складання слів зі складів.

2 група – Доповнюємо слова пропущеного літерами.

3 група – Міркуємо, який звук поміняли (с. 59 букваря).

4 група – Розгадування ребусів.

9. Фізкультхвилинка.

10. Опрацювання змісту ілюстрацій (с. 59). Складання речень за малюнками.

– Розгляньте малюнки. Кого ви побачили на першому малюнку? Чим зайнятий хлопчик? Що робить дівчинка? Хто зображений на третьому малюнку?

Складіть речення за схемами. (Наприклад: . (Хлопчик поливає дерево).

 . (Дівчинка пише у зошиті). . (Про ліс мріє лис).

11. Читання речень за завданнями:

– Прочитайте перше речення. (Де росла липка? Яке дерево росло у лісі?)

– Хто поливав липку? (Що поливав Павлик? Скільки слів у реченні?)

– Чим займалася дівчинка? (Як звали дівчинку? Про що/кого написала Поліна?)

12. Заучування скоромовки напам'ять (с. 59).

13. Робота з дитячою книжкою «Казкова скринька» - Тернопіль: Астон, 2004 п.

12.1. Підготовка учнів до сприймання казки Г. Циферова «Слоненя».

– Розгляньте малюнки (їжачки, лисеня, слоненя). Кого ви бачите на малюнках? Де можна побачити цих тваринок? Як ви думаєте, вони можуть бути героями казок?

12.2. Виразне читання казки «Жило собі слоненя» Г. Циферова.

– Це було дуже гарне слоненя. Тільки, ось біда: не знало воно, чим йому зайнятися, ким бути. Так сиділо слоненя біля віконця, сумувало та думало, думало...

Одного дня на вулиці пішов дощ.

– У-у! – сказало змокле лисеня, коли побачило у віконце слоненя. – Вухате яке! Та з такими вухами цілком можна бути парасолькою!

Слоненя зраділо й стало великою парасолькою. І лисенята, і зайчата, і їжачата – всі ховалися під його великими вухами від дощу.

Та ось дощик закінчився, і слоненя знову засумувало, тому що не знало, ким же йому все-таки бути. Воно сіло біля віконця та стало думати.

Біля його хатки пробігав зайчик.

– О-а! Який чудовий довгий ніс! – сказав він слоненяткові. – Ви цілком могли б бути лійкою!

Добре слоненя зраділо і стало лійкою. Воно поливало квіти, траву, дерева.

А коли поливати вже стало нічого, воно знову засмутилося...

Зайшло сонечко, засвітилися зорі. Настала ніч.

Всі їжачата, всі лисенята, всі зайченята повкладалися спати.

Тільки слоненя не спало: воно все думало й думало, ким же йому бути?

І раптом воно побачило вогонь! «Пожежа!» - подумало слоненя. Воно згадало, як зовсім недавно поливало квіти, побігло до річки, набрало побільше води і зразу загасило вогнище, що палало всередині старого пня.

Звірята прокинулися, побачили слоненя, подякували йому за те, що воно загасило вогонь, та зробили його лісовим пожежником.

Слоненя дуже зраділо. Тепер воно ходить у блискучій жовтій касці та стежить за тим, щоб у лісі не було пожеж.

А інколи воно дозволяє зайчику і лисеняткові пускати у своїй касці кораблики.

Геннадій Циферов.

12.3. Колективне відтворення змісту казки за запитаннями:

– Як називається казка, яку ви прослухали, Хто її автор? (Якщо діти не запам'ятали, вчитель сам відповідає і просить учнів повторити). Чому слоненя нудьгувало? Що побачило у слоненяти лисеня? А зайчик? За що звірята подякували слоненяті? Ким стало слоненя після нічної пожежі? Чи мають люди знати, як поводитися треба в лісі, щоб не виникла пожежа?

12.4. Розгляд книжки. Відтворення слів лисенятка і зайчика.

Вчитель демонструє книжку.

– Розгляньте книжку. Починаємо з обкладинки. Великими буквами написана назва книжки. Хто може прочитати назву книжки? Що означає слово «скринька» - назва предмета чи його ознаку? Як називається скринька? (Казкова). Кого ви бачите на малюнку обкладинки? Як ви думаєте, зображено героя казки, яку ви щойно прослухали? Чому ви так думаєте?

(Книжка розглядається посторінково).

– Як називається перша казка? («Топотунчик»). А ви яку казку слухали? («Жило собі слоненя»). Кого ви бачите на цьому розвороті книжки? Були ці герої в прослуханій вами казці? Хто пам'ятає початок казки? Хто пригадає, що здивувало лисеня, коли побачило у віконце слоненя? А зайчикові що сподобалося? Хто може відтворити «слова» лисеняти і зайчика? (При потребі вчитель перечитує окремі епізоди казки). Наступна сторінка містить нову казку «Сукня для весни». А ви слухали яку казку? Скільки казок увійшло до книжки? (Три). Як називається книжка? («Казкова скринька»). А казка, яку слухали, яку має назву? («Жило собі слоненя»). Хто запам'ятав прізвище автора казки? Ви ще познайомитеся з багатьма авторами казок, які розкажуть вам багато цікавих історій про тих, кого ми любимо.

12.5. Рекомендації до самостійної позаурочної діяльності з книжками.

– Після занять розгляньте книжечку «Казкова скринька», а вдома пошукайте книжки з казками і принесіть їх у клас. Поділіться своїми враженнями від улюблених книжок, казок з друзями.

13. Підсумок уроку.

– З якою буквою ви познайомилися на уроці? Який звук позначає на письмі буква «П»? Наведіть приклади слів з м'яким (твердим) приголосним [п], [п']. Назвіть страви зі звуками [п], [п']. (Пиріжки, компот, повидло, суп, канапка, пшоняна (пшенична, перлова) каша ...)

– Дайте відповідь допитливому Павлику. – Де альбом? – питає хлопчик. (У портфелі). Де кишень? (У піджаку). Де листь? (У поштовій скриньці). Де книжка? (На парті). Де м'яч? (На підлозі). Де машина? (На площі). Де горнятко? (На полиці). Де Павлик? (На прогулянці). Де туристи? (У поході)...

Урок 70.

Тема. Письмо малої букви «р». Написання буквосполучень, слів із буквою «р». Розвиток зв'язного мовлення.

Мета. Навчити дітей правильно писати малу рукописну букву «р» та поєднувати її з іншими літерами, вдосконалювати навички поскладового читання, розвивати пам'ять, увагу, спостережливість, виховувати повагу до старших і пробуджувати бажання допомагати їм.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з рукописною малою буквою «р», картки зі складами, таблиця букв, предметні малюнки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Поєднання однакових букв лініями.

<i>А</i>	<i>м</i>	<i>Л</i>	<i>к</i>	<i>Л</i>	<i>П</i>
<i>В</i>	<i>с</i>	<i>Н</i>	<i>і</i>	<i>М</i>	<i>Л</i>
<i>С</i>	<i>а</i>	<i>К</i>	<i>л</i>	<i>У</i>	<i>М</i>
<i>М</i>	<i>в</i>	<i>І</i>	<i>н</i>	<i>П</i>	<i>У</i>

2.2. Розмежування поняття «звук-буква».

2.3. Аудіювання Л. Савчук «Руки» (с. 103 букваря).

3. Заучування скоромовки напам'ять зі слів учителя.

Рак у траві ромашки рвав,

Рибі їх подарував.

4. Складання слів зі складів.

Ро, Ма, І, но, ра, ри, на, му, ру, ки, ка.

(Рома, Марина, Ірина, рано, рана, мука...)

5. Повідомлення теми і мети уроку.

6. Показ зразка рукописної малої букви «р» та її поелементний аналіз на демонстраційній картці.

(Пряма велика лінія; маленька пряма похила лінія із заокругленням угору і вниз).

7. Засвоєння конфігурації літери «р».

7.1. Написання зразка букви вчителем на дошці з поясненням послідовності зображення її елементів.

7.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

7.3. Аналіз зразка літери у зошиті (с.39).

8. Вправи з письма.

8.1. Наведення літери за пунктирними лініями (1 рядок).

8.2. Поєднання літери з іншими буквами (ра – середнє: рі; ор – верхнє, рл – нижнє поєднання) (2 рядок).

9. Пальчикова гімнастика.

Ми писали, ми трудились,

Наші пальчики втомились.

Не скачіть ви, пальчики,

Як сонячні зайчики.

Скік-скок, скік-скок,

Прискакали на лужок.

(Декламація учнями супроводжується пухами пальців).

10. Списування за зразком (3-4 рядок).

11. Самостійний запис слів з друкованого матеріалу (6 рядок).
(Учні утворюють слова і записують їх).

12. Зоро-слуховий диктант (7-8 рядки).

(Діти читають речення, аналізують їх за кількістю слів, написання великої букви на початку речення, в іменах людей...) Якщо час дозволить, то можна запропонувати ігрові завдання; наприклад: з букв слова «морква» утворіть нове слово, що означатиме їжу для кроликів; у слові «кролики» заберіть перший звук, яке слово утворилося; утворіть ім'я хлопчика із букв слова «кролики» (Кирило); ...)

13. Фізкультхвилинка.

14. Читання слів у зошиті. Звуковий аналіз слів: риба, сир (с. 39).

15. Розвиток зв'язного мовлення.

(Див. «Зошит «Розвиток зв'язного мовлення. 1 клас. – Тернопіль: Астон, 2020 р.).

Тема «Посуд».

15.1. Розгляньте малюнки.

– Як назвати предмети одним словом?

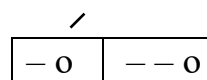
15.2. Згрупуйте предмети за двома ознаками: посуд і столові прибори.

15.3. Поміркуйте, в якому посуді готують їжу, а з якого їдять.

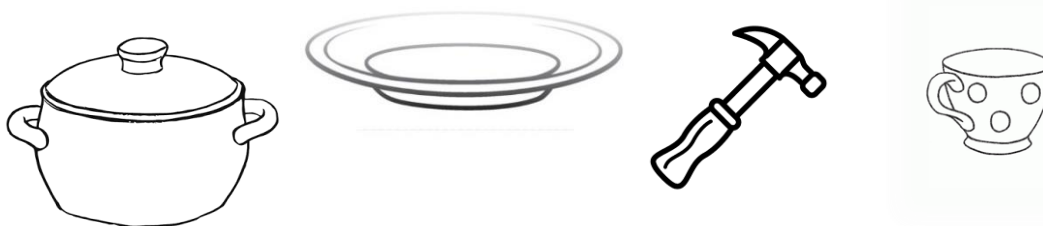

– Укажіть предмет, назва якого відповідає схемі:

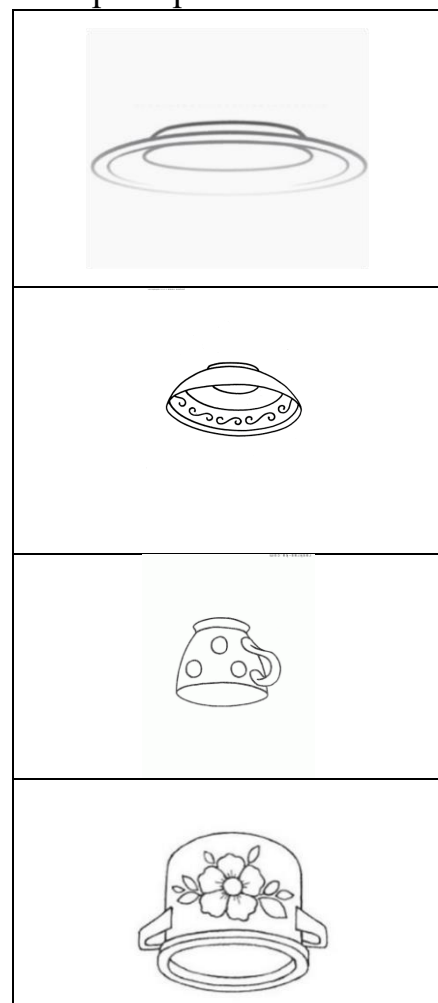
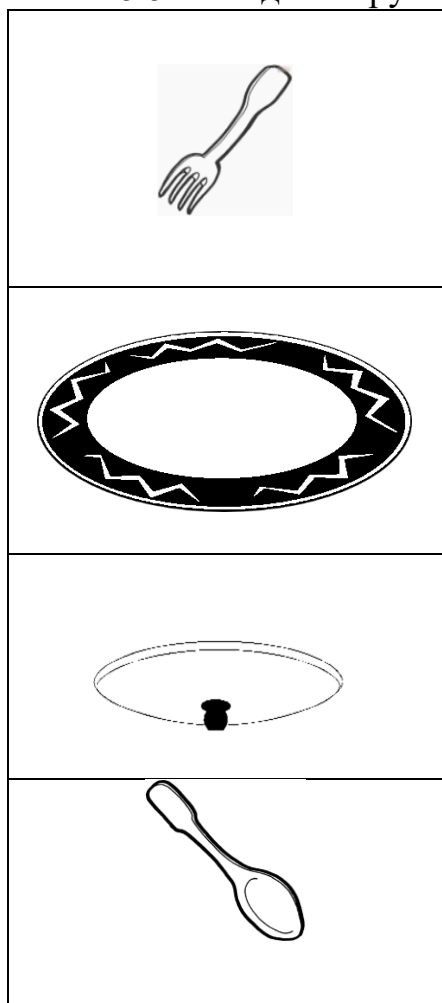

15.4. Гра «Вилучи зайвий предмет».

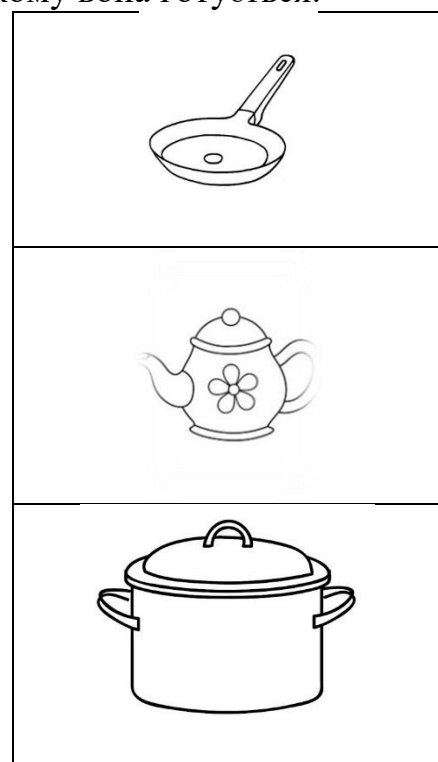
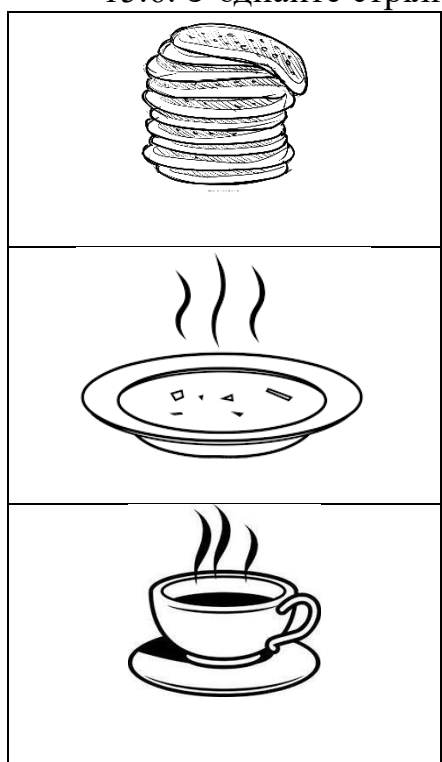
– Знайдіть зайвий предмет. Поясніть свій вибір.

15.5. Знайдіть пару кожному предмету. З'єднайте пари стрілкою.

15.6. З'єднайте стрілкою посуд зі стравою, в якому вона готується.

15.7. Розгляньте малюнок. За малюнком складіть розповідь на тему «Помічниця».

– Використайте слова: вирішила, допомогти, ложки і виделки, тарілки, на стіл...

16. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати? Назвіть посуд, у назві якої чути звук [p] чи [p']. У назвах яких страв є звук [p] чи [p']. Якими враженнями ви поділитесь з друзями про урок? Якими будете помічниками своїм рідним?

Урок 72.

Тема. Письмо великої букви «Р». Написання буквосполучень, слів, речень.

Мета. Навчити правильно писати велику букву «Р» та поєднувати її з іншими буквами, розвивати пам'ять, уважність, мовлення, мислення, виховувати бажання бути обачливими у життєвих ситуаціях.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка із зображенням букви «Р», предметні малюнки.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Відгадування загадок.

– Послухайте загадки. Відгадки знайдіть на малюнках.

Не має рота й язика,
Та цілий день не замовка.
Воно говорить і співає,
Грає і новини сповіщає. (*Radio*).

Крила має – не літає,
Ніг не має, а гуляє,
По землі не ходить
І людей не знає. (*Риба*).

На однім кінці – дивак,
А на другому – черв'як.
Увесь день на черв'яка
Всі надії в дивака. (*Рибалка*).

Не козлик, а рогатий,
Повільний, вайлуватий,
На собі носить дім
І ховається у нім. (*Равлик*).

Маю паличку таку
В пластиковім ковшу:
На папері покружляє
І слова на нім лишає. (*Ручка*).

3. Гра «Навпаки».

- Доберіть слова, протилежні за змістом. Сумно – ... (радісно), сумувати – ... (радіти), пізня – ... (рання), кривий – ... (рівний), чужий – ... (рідний), будувати – ... (руйнувати), окремо – ... (разок).
- Яким звуком починалися дібрані вами слова до запропонованих ([р]).

4. Повідомлення теми й мети уроку.

5. Показ букви «Р» на демонстраційній картці; аналіз графічної будови х переліком її елементів. (Пряма похила лінія із заокругленнями унизу ліворуч і верхній елемент букви «Р», який пишеться зліва направо, обидві частини якого мають бути приблизно однаковими. Звертаємо увагу: це не шляпка і ніщо інше, а саме верхній елемент букви «Р»).

6. Засвоєння конфігурації літери «Р».

6.1. Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності її елементів.

6.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на зразок учителя.

6.3. Аналіз зразка літери у зошиті.

7. Вправи з письма.

7.1. Наведення літери за поданим у зошиті пунктирним зображенням (1 рядок).

7.2. Поєднання букви «Р» з іншими літерами (усі види з'єднань літер здійснюються за допомогою поєднувальної лінії) (2 рядок).

7. Фізкультхвилинка.

8. Робота з ілюстративним матеріалом зошита (с. 40).

– Яка ситуація зображена на планшеті? Чому і де зупинилися лісові школярки? Яке світло світлофора попереджає про небезпеку? Коли школярки продовжать свій шлях до школи? Чому слід дотримуватися правил безпеки? Пам'ятайте про це завжди! Назвіть усі слова на малюнку при вимові яких чути звук [p] чи [p']. (Світлофор, червоне, доріжка, перехід, зебра, школярі, дерева, тротуар, огорожа, дорога).

10. Вправи з письма.

10.1. Списування за зразком (3-4 рядки).

10.2. Утворення слів та їх запис (5 рядок).

11. Пальчикова гімнастика.

Ось помічники мої,
Їх як хочеш поверни.
Хочеш так, хочеш так –
Не образяться ніяк.

(Руки вперед, пальчики прямі. Долоні повернути вниз. Пальці стискати і розтискати в такт вірша).

12. Списування речення з рукописного тексту (7 рядок).

13. Вправа «Допишемо буквосполучення «ов» у слова». Читання утворених словосполучень (7-8 рядки).

14. Підсумки уроку.

– Яку букву навчилися писати? Для чого нам потрібно вміти писати великі літери? Хто з учнів нашого класу має ім'я, яке містить у собі звуки [p] чи [p']? У кого прізвище починається з букви «Р»? З якої букви ви будете писати ім'я та прізвище людини?

Урок 73, 75.

Тема. Звуки [т], [т'], позначення їх буквою «те». Читання прямих і обернених складів, слів, речень. Складання слів. Словниково-логічні вправи. (2 год).

Мета. Познайомити учнів з новою буквою та її звуковими значеннями, формувати навички поскладового читання, розширювати і збагачувати словниковий запас дітей, розвивати мислення, мовлення, виховувати почуття товарищескості та взаємоповаги.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційна картка з зображенням букв «Тт», предметні малюнки, лінійка вивчених літер, картки зі складами.

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Доброго ранку!

Доброго ранку, сонечко!

Доброго ранку, друзі!

Доброго ранку, учителько мила –

В слові вітання є радості сила!

З доброго ранку наш день починається –

В доброму слові все добре збувається!

За М. Чумарною.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Читання лінійки вивчених літер.

2.2. Розмежування поняття «звук – буква».

2.3. Добір слів учнями за вказаним учителем звуком, складом.

3. Гра «Навчаємось, граючись».

3.1. «Хто уважний?»

– Знайдіть однаковий звук у словах: кіт, тигр, тарілка, нитка, Тиміш...

3.2. Назвіть, що зображено на малюнках.

Апельсин, кенгуру, тигр, олень, рись.

– Відгадайте назву професії за першими звуками їх назв. (Актор).

3.3. «Звук заблукав».

Я іменини відзначаю:

З'їв **п**орт і випив **т**ухоль чаю. (п → т).

І. Січовик.

3.4. «На одну тему».

– Назвіть види транспорту, які містять звук [т], [т'] (Трамвай, тролейбус, автобус, таксі, потяг, літак).

– Які предмети є в квартирі, в назві яких є звуки [т]? (Стінка, телевізор, тумбочка, тахта, телефон, плита, торшер ...)

– То який спільний звук був у словах, які ви добирали?

4. Артикуляційно-слухові вправи зі звуками [т], [т'].

4.1. Активне вимовляння звуків [т], [т'], спостереження за артикулюванням кожного з них.

Вправно тигрик місить тісто, –

Торт везе він завтра в місто.

В місті буде гарне свято,

Треба тортик прикрашати.

4.2. Зіставлення твердого звука [т] з м'яким [т']. Умовне позначення твердого і м'якого звуків.

– , =

4.2. Вправи на впізнавання звуків [т], [т'] у заданих учителем словах. Зошит, портфель, дівчатка, стенд, плакат, картка, світлина, затінок, ноти...

4.3. Самостійний добір учнями слів зі звуками [т], [т'] у різних позиціях.

5. Фізкультхвилинка.

6. Ознайомлення учнів з буквою «Тт» (те).

6.1. Аналіз структури великої і малої букви, їх зіставлення.

6.2. Асоціативна вправа.

– На що подібна буква «Т»?

7. Робота з букварем (с. 60).

7.1. Звуко-складовий аналіз слів: тин, хата, торт.

7.2. Читання прямих і обернених складів на сторінці букваря.

7.3. Вправи з читання (с. 60).

– Прочитайте слова, які складаються з трьох букв і трьох звуків; ... які закінчуються звуком [т]; ... в яких два склади.

– Прочитайте назву: річки, гір, імена.

– Піктографічне читання речення.

7.4. Активізація словникового запасу учнів.

– Розгляньте малюнки (с. 60). Що спільного і відмінного є у словах, до яких є малюнки?

8. Динамічна пауза.

9. Робота зі складами, Утворення і читання слів.

Си → ли → па → ра → но → ти

Ру → та → то → ми → то → пи → ти → ни

10. Гра «Допитливий».

10.1. (У відповідях обов'язково мають бути звуки [т], [т']).

- Хто ти?
- Телемайстер.
- Де працюєш?
- В ательє.
- Що робиш?
- Телевізори ремонтую.

10.2. Глянь навкруги, що наповнює клас,

Скільки предметів оточує нас, які у назві містять звук [т], [т'].

(Зошит, парта, стенд, плакат, дівчатка ...)

10.3. «Знайдіть пару».

Зошит ... (товстий), туфлі ... (тісні), трава ... (темно-зелена), турист ... (терплячий), тролейбус ... (теплий), тітка ... (творча)...

11. Фізкультхвилинка.

12. Робота з букварем (с. 61).

12.1. Розгляд ілюстрації та аналіз її змісту.

12.2. Читання опорних слів.

12.3. Складання речень за ілюстрацією та опорними словами.

12.4. Утворення слів зі спільним складом «сто». Розкриття значення слів.

12.5. Розв'язування ребусів. (Канат, вата).

– Чи потрібні такі речі доля туристів?

12.6. Слухання шарад (с. 61) та їх розв'язування.

13. Підсумок уроку.

– Чи може вірш М. Вересюка «Буква Т» (с. 105), завершувати наш урок? Які звуки може позначати буква «т»? Що нового ви дізналися на уроці? Якою новиною поділитися з рідними? Що найбільше вразило вас?

Урок 74, 76.

Тема. Письмо малої букви «п». Письмо великої букви «П». Написання буквосполучень слів. Списування речення, поданого друкованим шрифтом. (2 год.).

Мета. Навчити дітей правильному графічному зображенню великої і малої букви «пе», її поєднанню з іншими літерами, розвивати мовлення, мислення, фонетичний слух, формувати навичку списування з друкованого тексту, виховувати любов до рідної мови, почуття взаємодопомоги.

Навчально-методичне забезпечення. Друковані зразки великої і малої букви «пе», картки зі складами, схеми речень.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Слухання казки Г. Юдіна «День поросят».

– Послухайте казочку і запам'ятайте слова зі звуками [п], [п'], які трапляться вам у казці.

День поросяти

Поросятко Персик прийшов на пошту і сказав Петрусеві-поштарю: – Завтра наше свято. День поросяти. Я хочу надіслати посилочку. Моєму приятелю Пончику. Ось тут, в посилочці, пиріжки. Він їх дуже любить.

А Пончик жив на іншому березі річки. «Пішки далеко-ко-ко. Не встигну до свята. Попливу краще на плоту», - вирішив Петрусь.

Сів на пліт, поставив парус і пливе потихесеньку. Раптом на самій середині річки пліт розв'язався і Петрусь впав у воду! А плавати він зовсім не вмів.

– Допоможіть! – кричить Петрусь, але посилку не випускає. А поросятко Пончик сидить біля своєї хати і розмірковує: «Втопиться півень чи не втопиться?»

Добре – Персик почув! Плюхнувся він у річку і став Петруся п'ятачком до берега підштовхувати. Ледве витягнув його на берег.

– Ти чому, Пончику, не допоміг? Адже Петрусь тобі посилку віз.

– Якби я знав, що мені, я би допоміг. А так і застудитися можна.

(Дати називають слова зі звуками [п], [п'], що запам'ятали. Вчитель спонукає дітей до оцінки суджень про «поведінку» Пончика).

3. Читання утворених слів за картками з складами (або запис на дошці).

Пи → ти → ни → ти → ли → пи → сар
По → ле → ви → ла → па → ра → ки → пи

4. Повідомлення теми і мети уроку.

5. Показ зразка рукописної літери п(П) на демонстраційній картці.

6. Аналіз графічної будови літери з переліком її елементів.

(Дві прямі похилі малі лінії, одна з яких має заокруглення вгорі і внизу – «п». Велика «П» складається з трьох елементів: дві прямі великі лінії, одна з яких має заокруглення внизу ліворуч, інша – праворуч, і верхній елемент).

7. Засвоєння конфігурації літери «п» і «П».

7.1. Показ написання малої букви «п» («П») на дошці з поясненням послідовності зображення елементів.

7.2. «Писання» букви учнями в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

7.3. Аналіз зразка букви у зошитів (с.41 – «п», с.43 – «П»).

8. Вправи з письма.

8.1. Наведення літери за поданим у зошиті пунктирним зображенням («п» – с.41; «П» – с.42).

8.2. Поєднання літер «п», «П» з іншими буквами.

8.3. Писання букв за зразком (с.41 – 3 рядок; «П» – 4-5 рядки).

9. Фізкультхвилинка.

10. Звуко-буквений аналіз слів: павук, мавпа, цап за матеріалами на сторінці зошита (с. 41).

11. Складання речень малюнками і схемами (с. 41).

– Складіть речення за схемами:

└───. (Лисичка грає на скрипочці).

└───. (Пелікан і півник співають).

└───. (Пінгвін грає на піаніно).

└──. (Поросятко танцює).

(Діти називають слова, у назві яких є звуки [п], [п']).

12. Писання слів за зразком (с. 41 – 4-5 рядки).

13. Пальчикова гімнастика.

Квіти

Наші ніжні квіточки
Розтуляють пелюстки.
Вітерець ледь дише,
Пелюстки колише.
Наші милі квіточки
Закривають пелюстки.
Тихо засипають,
Голівками хитають.

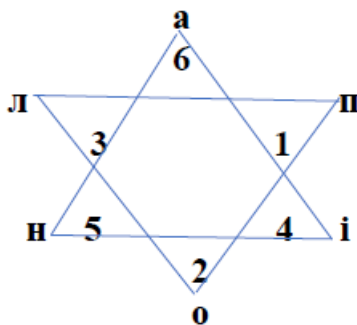
(Плавно розкривають пальчики, машучи руками перед собою і плавно опускають їх на парту).

14. Списування речення, поданого друкованим шрифтом. («п» – с. 41; «П» – с. 42).

15. Складання розповіді за малюнком на планшеті (с. 41 – «п»).

16. Робота в парах. Розв’язування анаграм (с. 42 – 1 рядок) та їх запис.

17. Складання слова з букв за вказаними цифрами.

(Поліна)

(Повторення написання великої букви в іменах людей).

18. Гра «це цікаво» (анаграми).

– Переставте букви, склади у запропонованих словах так, щоб вийшло нове слово.

Піон (поні), планка (клапан), палки (лапки, липка пилка).

19. Фізкультхвилинка.

20. Гра «Мовознавці».

20.1. – Доберіть близькі за значенням слова до запропонованих, щоб у них був звук [п] чи [п'].

Палкий – ... (пекучий, палаючий, полум'яний), переконувати – ... (запевняти), перемога – ... (успіх), пауза – ... (перерва, зупинка), пізнавати – ... (розпізнавати, опановувати, переживати), пірнати – ... (поринати, опускатися), плекати – ... (пестити), повільно – ... (спокійно, помалу, неквапно), поганий – ... (кепський), породній – ... (пустий, спорожнілий).

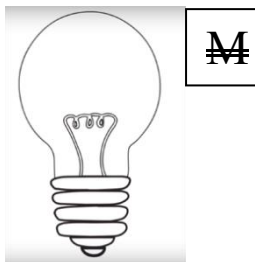
20.2. – Доберіть слова, протилежні за значенням до запропонованих.

Перемога – ... (поразка), південь – ... (північ). Підіймати – ... (опускати), повний – ... (порожній), покупець – ... (продавець), попередній – ... (наступний), правильний – ... (помилковий), приємний – ... (неприємний), праця – ... (відпочинок).

21. Робота в парах. Розгадування ребусів (підкова, підноси) та їх запис (12 рядок – с. 42).

22. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати? Як звали героїв казки? Яку пораду ви би дали Пончику? Розгадайте ребус:

Хто з тварин, у назві яких є звук [п], [п'], має лапи? (Пантера, пума, пінгвін, мавпа).

Урок 77, 79.

Тема. Звук [е], позначення його буквою «е». Читання слів, речень, Словниково-логічні вправи. (2 год.).

Мета. Познайомити учнів з новою буквою «е», формувати навички поскладового читання, збагачувати словниковий запас, розвивати мислення, мовлення, творчу уяву, спостережливість, виховувати товариську і взаємовідповідальність.

Навчально-методичне забезпечення. Зразок букви «е», звуко-складові схеми слів, фішки, предметні малюнки, стрічка літер; слова-картки.

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Візьмемося за руки
Та станемо в коло.
Радість та усмішки
Хай сяють навколо.
У мене гарний настрій, дуже,
Посміхнись і ти, мій друже!

2. Повторення вивченого матеріалу.

– Прочитайте стрічку літер. Якими літерами на письмі позначаються приголосні звуки? Яким умовним значком позначаємо на письмі тверді (м'які) приголосні звуки? (Діти піднімають фішки). Якими буквами позначають на письмі голосні звуки? Як позначаємо у схемах голосний звук? Накресліть звуко-складову схему слова «урок»,

о	–	о	–
---	---	---	---

клен

–	–	о	–
---	---	---	---

 .

Назвіть ланцюжок звуків у кожному слові. Які голосні звуки у слові «урок» , а в слові «клен»?

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи, в основі яких лежить звук [е].

3.1. Виділення звука [е] зі слів «Алфавітної усмішки» Г. Чубач.

Ему-мама, **е**му-тато
Люблять своїх **е**меняток:
Вчать красиво їх ходити
І розумно говорити.

3.2. Активне вимовляння звука [е]; спостереження за артикулюванням; віднесення звука [е] до голосних звуків; умовне позначення [е] ([о]).

3.3. Вправи на впізнання звука [е] у заданих учителем словах: поле, село, Оленка, Евеліна, етикетка, екзамен, перо, колесо, пенал, крейда.

3.4. Розглядання звуко-складових схем слів, зображених на предметних малюнках.

Пенал

–	о	–	–	о	–
---	---	---	---	---	---

 лелека

–	о	–	–	о	–	о
---	---	---	---	---	---	---

екран (телевізора)

о	–	–	о	–
---	---	---	---	---

– Як звучать приголосні звуки перед [е]? Чи може один звук [е] утворювати склад?

3.5. Самостійний добір учнями слів зі звуком [е] в різних позиціях – на початку, в середині, в кінці слова.

4. Робота з букварем (с. 62).

4.1. Аналіз звуко-складових схем слів: ему, орел, сонце.

4.2. Визначення позиції звука [е] у словах, представлених на малюнках у колі.

4.3. Ознайомлення з буквою «Ее».

4.4. Утворення і читання складів з буквами, представленими на кульках.

5. Фізкультхвилинка.

6. Вправи з читання.

6.1. Читання колонок слів; пояснення значення слів: преса, кермо.

6.2. Вправа га уважність, Замініть один голосний на інший.

[и → е] Кримом натерлися ми на Дніпрі,

Тож не страшні нам тепер комарі!

- У яких словах є звук [е]?

7. Заучування напам'ять зі слів учителя.

Вчу я звуки голосні

Чому так весело мені?

Бо вчу я звуки голосні.

Їх шість. Я всі назву: а, о, и, і, е, ще й у.

І. Січовик.

8. Робота з букварем (с. 62).

– Послухайте вірш.

Біжить в метро швидко-швидко

чудо-ескалатор.

А черпає й грузить землю –

то вже екскаватор.

Ці слова запам'ятайте,

правильно їх вимовляйте!

Г. Каніщенко.

– Розгляньте малюнки на сторінці буквара. То як називається машина з великим ковшем? А рухомі сходи в метро? Простим олівцем впишіть у клітинки під малюнками назви зображень.

9. Динамічна пауза.

10. Гра «Навчаємося, граючись».

10.1. «Хто уважний?»

– Знайдіть однаковий звук у словах: екран, ескімо, ескалатор, етажерка, екскаватор. [е].

– Назвіть ім'я дівчинки за першими звуками назв: е меч, метр, автобус. (Емма).

Впіймайте звук у вірші С. Цушка «Е».

Ему, страус, довгоногий,

На екваторі живе.

На екскурсію до нього

ми з Семеном попливем.

Через величезне море,

Через степ, пустелю, гори,

подарунки веземо.

Жаль, екватор той далеко,

а ще ж там велика спека –

не доїде ескімо.

(Діти плескають у долоньки, коли чують слово зі звуком [е]).

10.2. Складовий аукціон.

Еле...(ватор), е...(скіз), еста...(фета), аерод...(ром), по...(ет), ду...(ет).

10.3. «Добираємо слова, близькі за значенням, у вимові яких чується звук [е].

Екзамен – ... (перевірка), екзотичний – ... (незвичайний), економний – ... (бережливий), експеримент – ... (дослідження), ефективний – ... (результативний).

10.4. «Звучать майже однаково, а значення різні).

Етикет – етикетка, економіка – економія, ефективний – ефектний.
(Учитель розкриває значення кожного слова (за потребою).

11. Фізкультхвилинка.

12. Робота з букварем (с. 63).

12.1. Аудіювання «Буква Е» Г. Чубач (с. 106).

12.2. Читання колонок слів за завданням.

– Прочитати слова, в яких звук [е] є окремим складом.

– Прочитати двоскладові слова з наголошеним другим складом.

– Прочитати двоскладові слова, в яких звук [е] звучить у першому складі.

– Прочитати трискладові слова з:

1. відкритим першим складом;

2. закрити третім складом;

3. назвами професій.

12.3. Читання-аналіз речень.

- Поскладове читання речень.
- Читання імен музикантів.
- На якому музичному інструменті грали виконавці?
- У яких містах виступали піаністи?
- Плавне поскладове перечитування речень.

12.4. Робота в парах (с. 63 букваря).

- Розгадування буквено-малюнкових ребусів.

(Екран – 1; теніс – 2; метро – 3; перон – 4).

- Розгадування буквених ребусів.

13. Відгадування загадок.

(Відгадками є предметні малюнки).

У носатого Івана
одежина дерев'яна.
Він у чистім полі ходить
и по всьому носом водить.
Нестрижений, нечесаний,
гострим ножем затесаний. (*Олівець*).

Настрибався зайчик вволю,
білий слід лишав по полю.
Ми за ним спостерігали,
слово «мама» прочитали. *(Крейда)*

Як у фарби хвіст мочає –
все довкола розцвітає. *(Пензлик)*.

В кожнім ранці є хатинка –
ручки там живуть, резинка,
клей, лінійка, кутники –
школярів помічники. *(Пенал)*.

14. Підсумок уроку.

– Яку букву вивчали? Який звук [e]: голосний чи приголосний? Як вимовляються приголосні перед [e]: твердо чи м'яко? Скільки голосних звуків чи вивчили? Якими буквами на письмі позначаються голосні звуки?

Я сказав/ла своїм друзям компліменти, тому що ... Я допоміг/допомогла розв'язати-відгадати ...

Урок 78, 80.

Тема. Письмо малої та великої букви «Те». Письмо буквосполучень, складів, слів, речень з буквою «те». Складання розповіді за малюнком і опорними словами. (2 год).

Мета. Навчити правильно писати малу і велику букву «те» та поєднувати її з іншими літерами, формувати фонетичний слух, удосконалювати навички поскладового читання, розвивати логічне мислення, пам'ять, виховувати культуру писемного мовлення, любов до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційні зразки рукописної малої і великої букви «те», стрічка окремих елементів рукописних літер, слова-картки.

План-конспект.

1. Організація класу до уроку.
2. Гра «Впізнай букву за її елементом».

∕ ı ŭ ƒ 3 Ƨ Ƨ
(Л) (А) (У) (Н) (В) (Р) (П).

3. Відгадування загадок-добавлянок.

У є мене вірний друг,
Має він чудовий слух
І говорить голосами
Моїх друзів, тата й мами.
Як же звати мого друга?
– Всім відомо, що папуга!
– Помиляєшся, Антон,
Зветься друг мій ... (*телефон*).

І. Січовик.

Він смугастий, він ікластий,
Найстрашніший у тайзі,
Перед ним тремтять усі.
Як роззявить пащу: – игр!
Називають звіра ... (*тигр*).

Не дід, а сивий,
Не спить, а стелиться,
Вкриває землю й океан.
А звуть його ... (*туман*).

О. Орач.

– Який звук починає кожне слово-відгадку.

4. Гра «Сходінки».

– Прочитайте слова на картках. Який спільний звук мають слова? [т].
Розташуйте слова так, щоб звук [т] поступово переміщувався, з першого місця на останнє, а потім знову на перше.

↓ так	↑ там
сто	стук
котик	кут
↓ порт	↑ лист

5. Повідомлення теми і мети уроку.

6. Робота з зошитом (с. 43).

6.1. Звуко-складовий аналіз слів: тигр, ластівка, скейт. Характеристика звуків [т], [т'].

6.2. Читання колонок слів у зошиті.

7. Фізкультхвилинка.

8. Показ зразка малої літери «т» та її структурний аналіз.

8.1. Засвоєння конфігурації літери «т»: написання букви на дошці з поясненням послідовності зображення елементів, «писання» учнями в повітрі, аналіз зразка у зошиті.

9. Вправи з письма.

9.1. Наведення літери за пунктирним зображенням (1 рядок).

9.2. Поєднання літери «т» з іншими буквами (2 рядок).

9.3. Написання слів за зразком (3-4 рядки).

10. Пальчикова гімнастика.

Ми можемо також так
Дивився швидше, гімнастиці час.
Тік-так, тік-так, тік-так.
Наліво раз! Направо раз!
Ми можемо також так.
Щоб стати подібним до орла
І залякати собак,
Розправив півень два крила.
Ми також можемо так.

(Сидячи за партою, діти роблять повороти тулубом уліво, вправо, піднімають руки вгору, пальчиками рухають і плавно опускають руки на парту).

11. Запис слів-назв предметів, зображених на малюнку: стіл, торт, ноти, котик. Називання ланцюжка букв у кожному слові (5-6 рядки).

12. Робота в парах. Взаємоперевірка написаного.

12.1. «Допиши літеру» (7 рядок).

12.2. Списування слів, представлених друкованим шрифтом (8 рядок).

12.3. «Утвори нове слово» (рядок).

13. Динамічна пауза.

14. Читання колонок слів на сторінці зошита (с. 44). Пояснення вживання великої букви.

15. Показ зразка великої рукописної букви «Т» на демонстраційній картці та її структурний аналіз.

16. Аналіз зразка букви «Т» у зошиті.

17. Показ написання букви «Т» учителем на дошці та «писання» учнями в повітрі.

18. Вправи з письма.

18.1. Наведення літери «Т» за поданим у зошиті пунктирним зображенням (1 рядок).

18.2. Поєднання літери «Т» з іншими буквами у складі, слові (2-4 рядки).

19. Фізкультхвилинка.

20. Розвиток мовлення. Складання розповіді за малюнком і опорними словами.

21. Написання речень за зразком з попереднім аналізом.

- Прочитайте речення. Скільки слів у реченні? Яке перше (друге...) слово? З якої букви починаємо писати початок речення? Ще які слова написані з великої букви? Що означає слово «котики» у першому реченні? А в другому? (6, 7, 9 рядки).

22. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати? Наведіть приклади слів, у яких треба писати маленьку (велику) букву «т». Відгадайте загадки:

- Воду ним не понесеш, по дорозі все проллеш. (Сито).
- Із діжки підноситься, до печі проситься. (Тісто).
- Із шиї звисає, Марту прикрашає. (Намісто).
- На стелі сито не руками вито. (Павутинка).

– Розв'яжіть анаграму: «трава».

4 3 2 1 5 (варта)

4 3 1 2 5 (ватра (вогонь)).

Урок 81.

Тема. Закріплення звукових значень вивчених букв. Досліджуємо медіа. Прислів'я.

Мета. Закріплювати вивчений матеріал, удосконалювати вміння розрізняти звуки за способом вимовляння, розвивати мовлення, мислення учнів, їх пам'ять, уяву, виховувати почуття відповідальності, взаємодопомоги, активізувати читацькі інтереси, пробуджувати почуття любові до рідної мови.

Навчально-методичне забезпечення. Запис на дошці матеріалу для читання, лінійка вивчених букв, картки-склади, предметні картинки, наявний медіа-ресурс.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Добрий день! У добрий час
радо ми вітаєм вас!
З радістю зустрічаємо,
Миру, щастя і добра всім бажаємо!

2. Робота з стрічкою літер.

А, О, У, И, І, Е, М, Н, Л, В, С, К, Р, П, Т

– Прочитайте стрічку літер. Якими літерами на письмі ви позначаєте голосні звуки? Перед яким голосним звуком усі приголосні вимовляються м'яко? Наведіть приклади слів з м'яким приголосним [в'], [с'], [м']. Наведіть приклади слів, у яких усі приголосні тверді. (Малина, листок, дерево...)

3. Гра «Навчаємось, граючись».

3.1. «Впізнай букву за її елементом»

V / V Г Т Р М Т
(и), (а), (у), (п), (т), (в), (м), (н)

3.2. Визначення букв, які знаходяться в неправильному положенні.

Ц О Е В Ф К М Е

3.3. Називання букв, що «заховалися».

О П У Д Р С К Т

3.4. «Складові лото».

- Із ланцюжка складів утворить і прочитайте нові слова.

Си → ро → са → ло → сі → но → ва

Ко → ва → но → си → ла → ма → ти

Во → ли → сі → но → аа → но → ва

– У яких словах приголосні звуки звучать м'яко?

3.5. Читання слів-пірамідок.

ко • сар
пар • та
мир • но
пар • кан

сло • во
сли • ва
сла • ва
тра • ва
кри • ло
смо • ла

– Як звучать усі приголосні звуки: твердо чи м'яко?

3.6. «Додай букву».

– Яку букву треба вставити, щоб вийшли слова?

...ак (м, р, л), ...іка (н, р), с...ла (и, е, і), ...ама (р, л, м), ...іра (в, м, с, к).

3.7. «Зашифровані клітинки».

К

о с а

- комаха, яка має жало

Р

Пи

р о г и

- те, що росте на голові у деяких тварин

По

К

у р о к

- навчальний час

Т

л и с

Т

- хитрий рудий звір

тівка

ма

с о л о

- музичний твір для одного виконавця

мка

3.8. «Навпаки».

– Доберіть слова, протилежні за змістом, до слів: молодість – ... (старість), тонкий – ... (товстий), невдача – ... (успіх), останній – ... (перший), лінивий – ... (працьовитий), поразка – ... (перемога).

3.9. «Подібні за значенням».

– Доберіть слова, близькі за значенням. Азбука – ... (алфавіт, абетка), аромат – ... (пахощі, запах), буквар – ... (азбука, абетка), увічливий – ... (вихований, гречний, привітний), екзамен – ... (іспит, перевірка, контроль), емблема – ... (символ, знак), іти – ... (прямувати, крокувати), мрія – ... (бажання, прагнення).

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з букварем (с. 65).

5.1. Розповідь за малюнком.

5.2. Читання речень.

5.3. Робота з прислів'ям. Розкриття змісту висловлювання «Не соромно не знати, соромно не вчитись».

З'ясування розуміння учнями таких висловлювань:

- Вчитися ніколи не пізно.
- Здобудеш освіту – побачиш більше світу.
- Азбука – до мудрості дорога.
- Розум – скарб людини.

6. Робота з предметними малюнками. (Демонструється зображення тварин, казкових персонажів).

– Кого ви бачите на малюнках? Які казки знаєте (пам'ятаєте), героями яких вони є? Які мультфільми дивилися з нашими героями? Що найбільше запам'яталося? Яка подія вразила?

З ким би з цих героїв вам хотілося зустрітися?

7. Робота з букварем (с. 64).

– Розгляньте зображення на планшетах, комп'ютері. Пригадайте казки за зображеннями. Розкажіть ту частину казки, яка зображена на екрані (за вибором учня/учениці).

– Як ви думаєте, чому на останньому екрані відсутній малюнок? Що ми маємо зробити?

Давайте складемо свою казочку, наприклад, про навчальне приладдя (улюблені іграшки, про осінні листя...).

Я, діти, пропоную такий початок:
«Одного разу зустрілися два зошити. Один запитує іншого: «Як тобі живеться?..»

Продовжіть казку.

(Можна використати прийом «Круглий стіл». Діти по чергово додають щось своє ...)

8. Перегляд мультфільму (на вибір учителя) та його обговорення.

9. Підсумок уроку.

– Поділіться своїми враженнями від уроку. Якою інформацією ви поділитися з рідними, друзями? Коли ви себе почували комфортно на уроці? Які завдання вам би хотілося виконати частіше? Продовжіть речення (думку): «Я буду намагатися...», «Моїм найбільшим успіхом було...», «Наступного разу мені хотілося б...».

Урок 82, 84.

Тема. Письмо малої та великої букви «е». Написання складів, слів, речень. Утворення, доповнення, записування слів. Розвиток зв'язного мовлення. (2 год.).

Мета. Навчити правильному графічному зображенню малої та великої рукописної букви «е» і поєднанню її з іншими літерами, розвивати логічне мислення, мовлення учнів, пробуджувати інтерес до мовних цікавинок, виховувати культуру запису і любов до рідної мови.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок рукописної великої і малої букви «е», лінійка вивчених букв, складова таблиця, картки зі словами.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Повторення вивченого матеріалу.

– Які букви ви вже навчилися писати? Прочитайте стрічку літер. Якими буквами на письмі ви позначатимете приголосні звуки? Якими буквами на письмі ви позначатимете голосні звуки? Які букви, що позначають голосні звуки, ви вмієте писати? Які з них вам писати легко (важко)? Поєднайте друковані літери з рукописними.

A a Iи

O o Aa

И и Oo

E e

I i Уу

У у Ii

– Яка буква, що позначає голосний звук, не має рукописної пари? (*E*).

3. Повідомлення, теми і мети уроку.

4. Звукові аналітико-синтетичні вправи зі звуком [e].

4.1. Розпізнавання звука [e] у заданих учителем словах з визначенням локального місця звука.

(Екран, елеватор, поле, пенал, вершки, екскурсія, електрик, сонце, дерево, кенгуру...)

4.2. «Складовий аукціон».

– Доповніть склад іншим, щоб вийшло слово.

Мо – ... (ре), вере – ... (сень), жов – ... (тень), гру – ... (день), евка – ... (ліпт), у – ... (му, скіз), по – ... (ет), еква – ... (тор), аерод – ... (ром)...

4.3. «Юні словознавці».

– Доберіть слова, які починаються з [e] (Еврика, едельвейс, екзамен, екіпаж, екологія, екскалатор, експрес, експорт, елеватор, електровоз, електрик, епіцентр, емаль, ентузіазм, емульсія, емблема, ескіз, естетика ...)

4.4. «Сходинки».

– Прочитайте слова. Розташуйте їх так, щоб звук [e] переміщувався з першого місця на останнє і навпаки.

(Екран, пенал, все, поле; море, крем, метро, експрес).

4.5. Повторення вірша І. Січовика «Учу я звуки голосні».

Чому так весело мені?
Бо вчу я звуки голосні.
Їх рівно шість. Я всі назву:
А, І та Е, О, И та У.

4.6. Читання складової таблиці.

	а	о	і	е	у	и
м	ма					ми
р		ро			ру	
с	са		сі	се		
т				те		ти

5. Показ зразка рукописної літери «е» на демонстраційній картці та аналіз її будови. («е» – дугоподібна лінія, яка у верхній своїй частині утворює невелику петлю).

6. Засвоєння конфігурації малої букви «е».

6.1. Показ написання літери вчителем.

6.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на показ учителя.

6.3. Аналіз зразка букви у зошиті (с. 45).

7. Фізкультхвилинка.

8. Вправи з письма.

8.1. Наведення літери за пунктирним зображенням (1 рядок).

8.2. Поєднання літери з іншими буквами (2 рядок).

8.3. Письмо слів за зразком (3-4 рядок).

9. Пальчикова гімнастика.

Точим ніж!
Буде він гостренький.
Буде різать він припаси:
Масло, сало, хліб, ковбаси,
Помідори, огірки...
Пригощайтесь, молодці!

(Діти імітують рухи при загостренні ножа: проводять долонею то однією, то другою рукою з переверотом. На два останні рядки – чотири плескання).

10. Запис слів за малюнками (пенал, перо, весло, колесо) х поскладовим промовлянням (5-6 рядки).

11. Звуко-складовий аналіз слів: екран, пень, море (с. 45).

12. Розв'язування мовних завдань: розв'язування ребусів, запис слів, представлених друкованим шрифтом (7-9 рядки).

13. Динамічна пауза.
14. Робота з зошитом (с. 46).
 - 14.1. Читання слів у колонках.
 - 14.2. Аналіз зразка великої рукописної букви «Е», її структурний аналіз.
 - 14.3. Засвоєння конфігурації літери: аналіз демонстраційного зразка, написання букви на дошці, «писання» в повітрі.
15. Вправи з письма.
 - 15.1. Наведення літери за пунктирними лініями та запис букви (1 рядок).
 - 15.2. Поєднання літери з іншими буквами (нижнє, верхнє, середнє з'єднання) (2 рядок).
 - 15.3. Письмо слів за зразком (3-4 рядки).
16. Пальчикова гімнастика.

Олівець

З олівцем я гарно граю,
Проміж пальчиків тримаю,
Перекочую, качаю,
І на місце повертаю.

(Тримати олівець пальцями обох рук, перекочувати між долонями, качати по столу).

17. Розгляд малюнка «Лелеки у небі» (с. 46), складання речень за малюнком.
18. Вправи з письма.
 - 18.1. Списування речень, поданих рукописним шрифтом (7-8 рядки).
 - 18.2. Дописування пропущених літер і читання слів (9-10 рядки).
19. Динамічна пауза.
20. Розвиток зв'язного мовлення «Одяг» (див. зошит «Розвиток зв'язного мовлення» 1 клас).
 - 20.1. Робота з предметними малюнками.

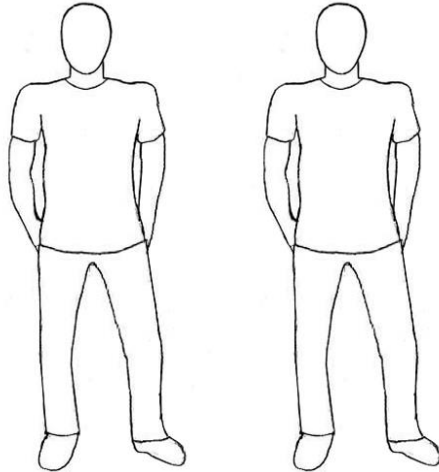
– Розгляньте малюнки. Назвіть одним словом ці предмети.

– Який одяг ви ще знаєте? Що одягаємо влітку? А що узимку? Восени або навесні?

20.2. Робота зі встановлення відмінних ознак.

– Домалюйте так, щоб чоловічки не були схожі один на одного.

20.3. Опис сукні.

– Розгляньте малюнок. Розфарбуйте сукню улюбленими кольорами.

- Яку обнову купила мама донечці?
- Чи сподобалась сукня дівчинці?
- Опишіть сукню: якого кольору сукня; чим прикрашена; чи можна ходити в ній до школи?

20.4. Складання речень за малюнком і схемами.

– Складіть речення до кожного малюнка за поданими схемами.

┌ _____ .

┌ _____ .

– Розкажіть, хто турбується про ваш одяг?

20.5. Робота з ілюстрованим матеріалом «Будьмо уважні».

- Розгляньте малюнки.
- Який одяг на дітях недоречний? Чому?

21. «Слухаємо, міркуємо, відповідаємо».

21.1. Слухання вірша Д. Падри «Кравчиня».

Кравчиня

Цілий тиждень шила Катя
Для сестрички модне плаття.
Стала міряти сестриця –
Плаття зовсім не годиться.
Нині з плаття для сестрички
Шие Катя рукавички.

- Чим вирішила Катя порадувати сестричку? Чи вдався Каті її задум? Як Катя виправляє помилку? Чи вийде з дівчинки справжня кравчиня?

21.2. Заучування скоромовки.

Жовтий жук купив жилет,
Джемпер, джинси та жакет.

- Який одяг купив собі жук?

21.3. «Чи буває таке?»

- Послухайте віршовані рядки і поміркуйте, чи буває таке?

Улітку хочем я і ти
теплі шуби одягти.

Я чотири рукавиці
Натягну на лапки киці.

Улітку, узимку, навесні
Я ношу одні штанці.

Юлія Турчина.

21.4. Відгадування загадок.

Є сорочка у моєї мами,
Вишита барвистими нитками. (*Вишиванка*)

Хоч хатинька маленька,
та затишна і тепленька:
як мороз кусається,
п'ять братів сховається. (*Рукавичка*)
– А які загадки про одяг знаєте ви?

22. Бесіда «Догляд за одягом».

23. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати? Який звук вона позначає на письмі? Як вимовляються приголосні звуки перед [e]? Чи може звук [e] бути окремим складом? А словом? Назвіть усі голосні звуки, які ви вивчили? Який із голосних не буває окремим словом? (И). Обміняйтеся враженнями від уроку: що було найцікавішим, що не сподобалося, що хотілося б повторити ще раз?..

Урок 83, 85.

Тема. Звуки [д], [д'], позначення їх буквою «де». Утворення прямих і читання слів. Словниково-логічні вправи. Робота з дитячою книжкою.

Опрацювання тексту «Сад». Скоромовка. (2 год).

Мета. Познайомити учнів з новою літерою, формувати навички поскладового читання і читання цілими словами, формувати фонетичний слух, розвивати пам'ять, спостержливість, мислення, мовлення, виховувати почуття взаємоповаги та дружні стосунки.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок друкованої великої і малої букви «де», складова таблиця, фішки, стрічка вивчених літер, слова-картки, предметні малюнки.

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Віночок-дзвіночок

Віночок-дзвіночок по колу ходив,
Слова замовлянки між діток водив:
Хай буде у тебе веселим цей день,
Хай серце співає веселих пісень,
Хай друга сьогодні для себе знайдеш,
Хай дружбу і щирість в собі збережи!
Бо ми в нашій класі – весела рідня:
Усім побажаєм щасливого дня!
Ми всі поріднилися казками, забавами
І добрими вчинками, добрими справами!

М. Чумарна.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Розмежування поняття «звук-буква».

2.3. Читання напам'ять вірша «Учу я звуки голосні» І. Січовика (або Г. Чубач, с. 106 буквара).

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи, в основі яких лежать звуки [д], [д'].

3.1. Виділення звуків [д], [д'] зі слів вірша В. Дзюби (с. 107 буквара).

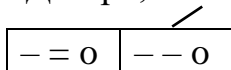
3.2. Активне вимовляння виділених звуків, спостереження за артикулюванням твердого [д], м'якого [д'] звуків. Умове позначення.

3.3. Розпізнавання звуків [д], [д'] у заданих учителем словах: дім, сад, середа, дерево, родина, дитина, рідня, мед, дельфін...

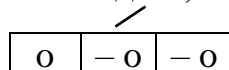
3.4. Самостійний добір учнями слів зі звуками [д], [д'] у різних позиціях.

3.5. Звуко-складовий аналіз слів з використанням фішок:

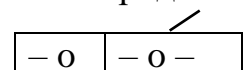
Дніпро,

Одеса,

народ.

4. Ознайомлення учнів з буквою «д». «Зіставлення» малої у великої літери «д, Д».

5. Вправи з читання.

5.1. Читання таблиці складів, запропонованих вчителем.

	д	т	п	р	к	с
а	да					са
о		то			ко	
у			пу	ру		
и			пи	ри		
і		ті			кі	
е	де					се

5.2. Читання слів-карток з порою на виділені злиття (ПГ), букви «д».

мед	де-ре-во	ста-ді-он	ді-ти
лад	ди-ти-на	до-від-ка	ді-ло
лід	до-ло-то	мод-ри-на	ра-ді

6. Фізкультхвилинка.

7. Робота з букварем (с. 66).

7.1. Звуковий аналіз слів: дуб, діти, дід.

7.2. Читання прямих та обернених складів.

7.3. Читання слова з додаванням букви «де» та визначення у них місця звука [д].

7.4. Словотворчі вправи за складовими таблицями.

7.5. Читання колонок слів на сторінці підручника за завданням учителя.

Прочитайте односкладові слова з твердим приголосним звуком [д] на початку слова (в кінці слова).

Прочитайте слова з м'яким приголосним [д'].

Прочитайте слова зі звуком [д] в середині слова.

Яке слово містить два твердих звуки [д]? Яке трискладове слово містить звук [д'] у середині слова?..

8. Робота в парах.

– Поміркуйте і прочитайте один одному запропоновані слова на сторінці буквара. Вилучіть закреслені букви. Які слова утворилися?

9. Робота в групах. «Буква заблукала».

– Буква «д» заблукала і стала не на своє місце у слові. Вкажіть їй дорогу туди, де вона має бути і прочитайте слова.

1 група – дса (сад), лді (лід), дем (мед);

2 група – воад (вода), соад (сода), інікд (індик);

3 група – премдет (предмет), раїдс (радіус), одміно (доміно);

4 група – рданик (радник), мордина (модрина), крокоидл (крокодил).

10. Динамічна пауза.

11. Гра «Додай букву».

– Вставте пропущені літери і прочитайте слова під малюнками.

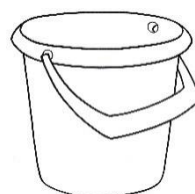
По...і...ор

вел...сипе...

по...ану...к

ві...ро

...ере...о

12. Гра «Слова заховались у слові».

– Поміркуйте, які слова «заховались» у слові «подарунок»? (Або: з букв слова «подарунок» утворіть/складіть нові слова).

(Дар, кора, ранок, пора, руда, нора, дарунок, рука, пудра, кордон...)

13. «Складовий атракціон».

- Назвіть слова, які зі складами: «де» (Дениско, дерево, дерен, десант...), «ди» (дим, диво, диван, диплом...), «ді» (діти, стадіон, діра, мідії...)

14. «На одну тему».

- Називайте слова, які починаються звуком [д] чи [д'].

Сім'я: донька, дівчинка, дідусь, діти.

Одяг: джемпер, джинси, дублянка.

Тварини: дикобраз, дятел, дельфін, дрофа.

15. Фізкультхвилинка.

16. Робота з буквами (с. 67).

16.1. Робота з ілюстраціями.

16.2. Читання вчителем тексту «Сад».

16.3. Колективне читання - аналіз тексту.

– Прочитайте перше речення. Про що ви довідалися? Прочитайте друге речення. Яку інформацію ви отримали? Як звали дідуся? Ким був дід Данило? Як звали членів родини? Що цікавого ви помітили в їхніх іменах? (Усі починаються зі звука [д], [д']). Хто садив сад? Що росло у садку? А що ще було в садку? Що дідусь дав діткам?

16.4. Читання учнями тексту «Сад» у голос.

16.5. Заучування скоромовки (самостійно).

Взаємоперевірка промовляння скоромовки.

17. Читання стрічки літер у букварі (с. 66-67).

18. Динамічна пауза.

19. Робота з дитячою книжкою-збіркою «Шануймо хліб» – Т.:Астон, 2004. – І. Сенченко «За лісом, за пралісом золота діжа сходить».

19.1. Підготовка учнів до сприйняття змісту оповідання І. Сенченка «За лісом, за пралісом золота діжа сходить».

– Чи любите ви відгадувати загадку? Тоді починаємо.

Голубе вітрило увесь світ накрило. (*Небо*)

Дивний гість у темний час

Загляда в вікно до нас.

Золоті у нього роги,

Голубі його дороги. (*Місяць*)

Що у світі найсвітліше,
Наймиліше, найтепліше,
В небі вдень воно гуляє,
Ніч приходить – спать лягає. *(Сонце)*

В небі тисяча овець,
А між ними – баранець. *(Зорі і місяць)*

Розсипалось вночі зерно,
А вранці – зникло десь воно. *(Зорі)*

За горами, за лісами золоте кільце встає. *(Сонце)*

19.2. Читання вчителем оповідання І. Сенчека «За лісом, за пралісом золота діжа сходить».

Катруся розповідала бабці:

– А Сергієва мама таку загадку нам загадала: за лісом, за пралісом золота діжа сходить, і каже, що діжа – це дерев'яна діжечка, в якій хліб місять. А як же діжечка може сходити?

Бабуся засміялася:

– То тільки так кажуть, що діжа сходить, а насправді сходить тісто у діжі. Покладуть у тісто дріжджі, воно й почина підійматися, а тоді вилазить з діжі балабухою. Балабуха велика, кругла, ясна, як сонечко. Люди шанують хліб, шанують і сонечко і люблять прирівнювати хліб до сонця, а сонце до хліба. Вийде вранці людина з хати, і їй здається, що отам за лісом стоїть золота діжа і з неї, мов балабуха, викочується ясне сонечко.

– Ой, як гарно ти розказала! – скрикнула Катруся. – Всі загадки про місяць, зірки і про сонечко дуже красиві. Що люди люблять, про те гарно й розказують!

– Правда твоя, – сказала бабуся і погладила онучку по голівці.

Іван Сенченко.

10.3. Колективне відтворення змісту оповідання.

– Як називається оповідання? Хто його автор? Як ви думаєте, чому автор назвав оповідання так, як звучить загадка? Чи знаєте ви, що таке «праліс». Що видалося дівчинці у загадці незвичним? Як бабуся пояснила Катрусі значення вислову «золота діжа»? А вам цікавим видалося таке пояснення? Як ви розумієте слова дівчинки: «Що люди люблять, про те гарно й розказують!»? Чи підтримала бабуся внучку у її роздумах? Як вона це зробила? То як називається оповідання, яке ви слухали? Хто його автор? А які загадки про явища природи, про хліб знаєте ви?

19.4. Колективний розгляд книжки-збірки «Шануймо хліб».

Учитель демонструє книжку.

– Розгляньмо всі разом книжку. Почнемо з обкладинки. Кого ви бачите на малюнку обкладинки? Хто допоможе прочитати назву книжки? Назва книжки, малюнок на обкладинці допомагають зрозуміти, чи містить книжка прослухане

вами оповідання? Як називалося оповідання, яке ви слухали? А книжка як називається? Діти, щоб переконатися, чи є в книжці прослухане вами оповідання, треба книжку розглянути.

Книжка розглядається посторінково.

– Діти, перша сторінка називається «титульна». Це ніби «двері» книжки. На титульній сторінці є багато інформації: назва книжки, жанри творів, що увійшли до книжки, прізвище автора/авторів, укладачів творів, прізвища художників, які проілюстрували книжку, де і коли видрукували книжку. (Учитель почергово вказує на написи на титульній сторінці, зачитує їх й, узагальнюючи, ставить запитання дітям: «Ви слухали вірш, казку чи оповідання?» Якщо учні забули, то вчитель сам уточнює відповідь. При посторінковому перегляді книжки звертається увага дітей на назви творів, малюнки до них. Малюнки до прослуханого твору аналізуються детально).

– Ми переглянули книжку. Хто з вас запам'ятав, чи містить книжка легенду (вірш, казку)? Яка її назва? Яку назву мало оповідання, прослухане вами? Хто його автор? Якщо хочете ближче познайомитися з книжкою, то вона буде у «Куточку читача».

19.5. Рекомендації до позаурочної діяльності з книжками в позаурочний час.

– Розгляньте книжки в «Куточку читача». Виберіть серед них ту, яка вам до вподоби. Поділіться своїми враженнями з друзями.

20. Підсумок уроку.

– З якою буквою познайомилися на уроці? Які звуки вона позначає? Перед яким голосним звуком звук [д] вимовляється м'яко? Наведіть приклади слів зі звуком [д], [д']. Що цікавого було на уроці? Розкажіть про це у «чарівний мікрофон».

Урок 86, 88.

Тема. Письмо малої та великої букви «дД». Написання складів, слів із ними. Складання і записування слів. Списування речень, поданих рукописним шрифтом. Скоромовка. (2 год.).

Мета. Навчити правильно писати малу і велику літери «дД», поєднувати їх з іншими буквами, розвивати пам'ять, спостережливість, увагу, формувати культуру запису, виховувати почуття товарищескості та взаємоповаги.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційний зразок рукописної малої і великої літери «дД», предметні малюнки, складова таблиця, фішки, лінійка малих і великих рукописних літер.

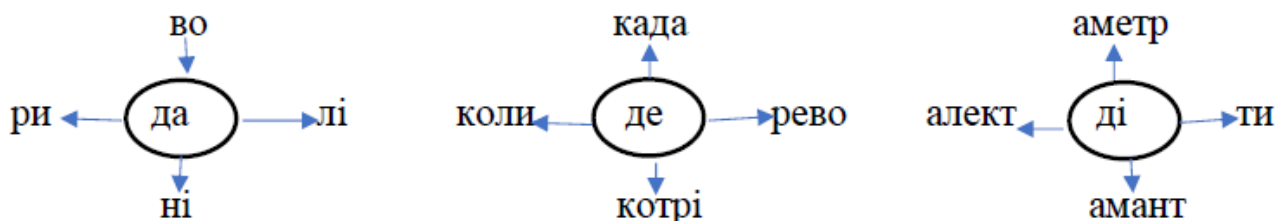
План-конспект

1. Організація класу до уроку.
2. Читання стрічки вивчених літер.

3. Поєднання однакових букв лініями.
(Букви великі і малі записані на дошці).

I M H P T У А
м н і т а р а

4. Читання складової таблиці; утворення слів, пояснення їх значень.

5. Повідомлення темі і мети уроку.

6. Ознайомлення учнів з рукописною буквою «д».

6.1. Робота з демонстраційною карткою: аналіз графічної будови літери «д» з переліком її елементів.

(Овал, велика пряма похила лінія з петлею. Внизу).

6.2. Засвоєння конфігурації літери «д». Написання букви на дошці, «писання» учнями літери в повітрі, аналіз зразка букви у зошиті (с. 47).

7. Фізкультхвилинка.

8. Звуко-складовий аналіз слів: диван, мед.

9. Вправи з письма. Повторення правил письма.

9.1. Писання літери за зразком (1 рядок).

9.2. Поєднання літери «д» з іншими буквами («дм» - нижнє; «ди» - верхнє; «до» - середнє з'єднання) (2 рядок).

9.3. Написання слів за зразком (3-5 рядки).

10. Пальчикова гімнастика.

Кроки

Ми крокуємо рівненько,

Вище ноги підіймай!

Я – наліво, ти – направо,

А тепер відпочивай.

(«Кроки» вказівним та середнім пальцями обох рук у різні сторони).

11. Робота в парах. Утворення слів та їх запис. Взаємоперевірка написаного.

11.1. Запис слів: Віра, вада, вода, посада. Розкриття значення слова «Віра» (ім'я дівчинки; написання великої букви в іменах; віра, як внутрішній стан, думки людини).

11.2. Утворення слів зі складів (за малюнком у зошиті: Садок, дерева, діти, відро, ноти, доміно).

12. Динамічна пауза.

13. Робота з лінійкою рукописних літер.

– З'єднайте парами вивчені букви.

У Е Л, К, Р, П, О

е, л, у, р, д, п, к, о

– Яка маленька літера не знайшла великої своєї пари? («д»). Для чого потрібно вміти писати велику літеру «Д»?

14. Робота з зошитом? (с. 48).

14.1. Читання колонок слів на сторінці зошита.

14.2. Звуко-складовий аналіз слів: Десна, Дніпро. Викладання звукової структури слів фішками.

15. Аналіз графічної будови рукописної букви «Д».

15.1. Показ зразка букви «Д» з переліком її елементів. (Велика похила пряма лінія, яка переходить у лежачу петлю і закінчується написанням півовалу).

15.2. Показ написання рукописної букви «Д» учителем на дошці з коментуванням.

15.3. Аналіз зразка букви «Д» у зошиті (с. 48).

16. Вправи з письма. Повторення правил письма.

16.1. Наведення літери за поданим пунктирним зображенням (1 рядок).

16.2. Самостійне писання учнями літери «Д». (2 рядок).

16.3. Поєднання літери «Д» з іншими буквами.

17. Пальчикова гімнастика.

Кішки – мишки

Ця рука – мишка,

Ця ручка – кішка.

Мишка лапками шкребе

І скориночку гризе.

Це почула кішка

І біжить до мишки.

Мишка – шасть і вбігла в нірку,

Не пролізе кішка в дірку.

(Витягнуті та зібрані пальці лівої руки – це «мишка», а стиснутий кулачок з трохи висунутими вперед вказівним і безіменним пальцями – це кішка. Рухи за текстом).

18. Списування речень, поданих рукописним шрифтом. (5, 7, 8 рядки).

19. Робота в парах.

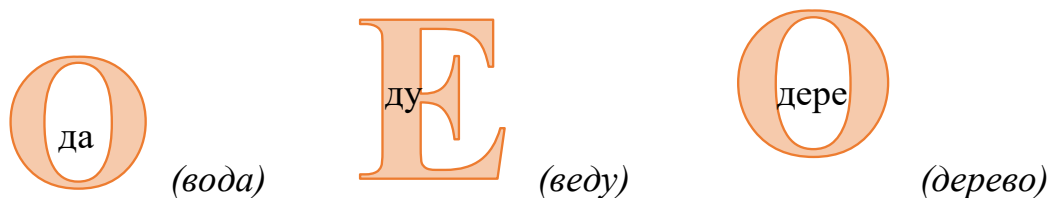
19.1. Виконання вправи «Поміркуй».

19.2. Заучування і промовляння скоромовки.

20. Підсумок уроку.

– Яку букву навчилися писати? З якої букви ви пишете імена: Данилко, Даринка? Коли ще використовуємо написання великої букви «Д»?

– Розгадайте ребуси:

– Які звуки позначаються буквою «д» на письмі? Наведіть приклади слів зі звуками [д], [д']. Якими словами ви поповнили свій словничок? Які зі слів будете використовувати у власному мовленні? Що розповісте своїм рідним і друзям про ваші враження від уроку?

Урок 87.

Тема. Закріплення звукових значень вивчених букв. Опрацювання тексту. Словниково-логічні вправи. Складання розповіді за серією малюнків.

Мета. Закріпити знання учнів про звукові значення вивчених букв, розвивати мовлення, мислення, спостережливість, формувати навички читання цілими словами, виховувати любов до рідного краю.

Навчально-методичне забезпечення. Стрічка вивчених літер, слова-картки, складова таблиця.

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Ранок усе починає –

Як же йому не радіти?

Радісно день проживають

Вранці усміхнені діти.

М. Чумарна.

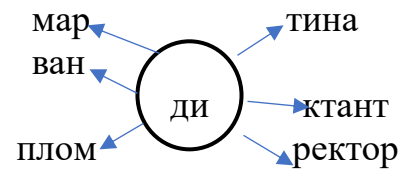
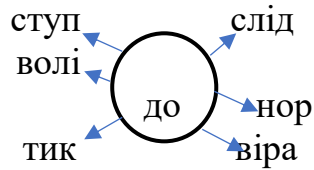
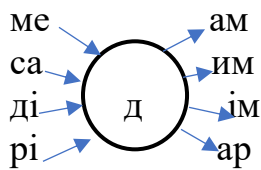
– Усім, усім, доброго ранку!

2. Читання стрічки вивчених літер (з дошки, на сторінках 66-67 букваря).–

– Якими буквами позначаються на письмі приголосні (голосні) звуки? Перед якими голосними приголосні вимовляються твердо (м'яко)? Наведіть приклади слів з твердими приголосними [м, н, л, в, с...].

– Назвіть голосні звуки в назвах міст: Одеса, Житомир, Ужгород, Львів; у назвах річок: Дніпро, Дністер, Тиса; в іменах людей: Ліда, Данило, Сава, Антон, Остап, Тарас, Елла, Ніка...

3. Робота зі складовими таблицями. Утворення складів, читання слів.

– Складіть речення з одним із новоутворених слів (на вибір учнів).

4. Підготовча робота до опрацювання тексту.

4.1. Читання слів-карток: Одеса, Долина, Десна, Карпати; картинки, дорослі, виставки; відкрили, відвідали, складали.

4.2. Перечитування слів-карток за завданням.

– Серед карток оберіть і прочитайте назви міст, назву гір, річки. Які слова серед них є трискладові, двоскладові? Прочитайте слова, що відповідають на питання «що зробити?» Вкажіть, яке зі слів відповідає на питання хто?

5. Фізкультхвилинка.

6. Робота з букварем (с. 68).

6.1. Аналіз змісту ілюстрації «На виставці» (с. 68).

– Як ви думаєте, яку подію хотів представити нам художник? Хто зображений у виставковій залі? Що розглядають відвідувачі? Що зображено на картинах?

6.2. Ознайомлення з текстом та аналіз його змісту.

– Прочитайте текст самостійно і мовчки. Вголос будете читати відповіді на запитання:

- У якому місті відкрили виставку картин «Рослини Карпат»?
- Яку виставку картин відкрили в Одесі?
- Хто відвідав виставки?

– На яких виставках побували ви? Що вам найбільше запам'яталося? Які рекомендації ви можете дати своїм друзям?

6.3. Робота в парах. «Складаємо слова».

•

- Читання тексту вчителем (1-2 речення...)
- Читання завдання: «А ти склади...»

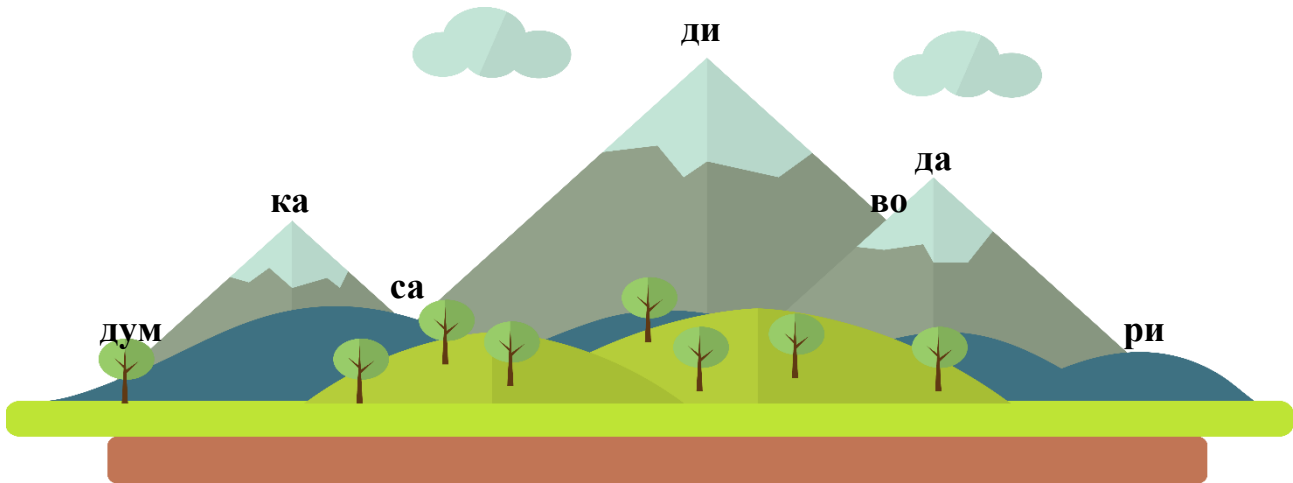
(Діти складають слова за цифровим покажчиком: сад, лід, рід; вода, дари, діти).

- Перевірка виконаної роботи.

– Які новоутворені слова закінчуються звуком [д]? У якому слові звук [д'] є м'яким? Яке слово містить звук [д] на початку? В середині? Прочитайте односкладові слова, двоскладові. Як ви розумієте значення слова «дари» (осені, зими...)?

7. Фізкультхвилинка.
8. Складання розповіді за серією малюнків (с. 69 букваря) «Подарунок». (Послідовно аналізується зміст кожного малюнка, в кінці складається колективна розповідь за серією малюнків, представлених на сторінці букваря).

9. Гра «підкорення вершин».

10. Підсумок уроку. Обмін враженнями.

- Найцікавішим для мене було ...
- Я неодмінно розповім рідним про ...
- Найкращим подарунком для мене ...

– Що нового ви дізналися на уроці? Чи можуть одні й ті ж самі букви у слові утворювати інші слова? Утворіть з букв слова «левада» (луг) нові слова. (Лев, Ада, вада, вал, дав, але). Як звучать приголосні у словах: твердо чи м'яко? Який голосний звук пом'якшує вимову приголосних?

Урок 89, 91.

Тема. Звуки [з], [з'], позначення їх буквою «зе». Дзвінке вимовляння цих звуків у кінці слів і складів. Складання тексту за малюнком і опорним словами. Скоромовка. Опрацювання тексту «У зоопарку» (2 год).

Мета. Познайомити учнів з новою буквою та її звуковими значеннями, формувати фонетичний слух, розвивати мовлення, мислення, удосконалювати навички поскладового читання і читання цілими словами, пробуджувати бажання допомагати дорослим, виховувати любов до природи.

Навчально-методичне забезпечення. Зразок друкованої букви «з», картки зі складами, предметні малюнки із зображенням тварин, фішки, стрічка літер.

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Веселі та грайливі,
Допитливі й сміливі
Зустріли день новий.
Тож хай іскриться сонце,
Проміннячко всім шле
І любих рідних діток
До знань вперед веде.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Читання стрічки вивчених літер.

2.2. Утворення слів із ланцюжка складів.

Ма → ла → ни → ва → та → то → вар
 Ди → во → да → ри → сі → но → ти → мур
 Са → ди → ва → ли → па → ра → ма → ки → лим

2.3. Розв'язування ребусів.

--	--

, ар (комар)

40 а (сорока)

ві 3 (вітри)

100 ли (столи)

3. Підготовчі артикуляційно-слухові вправи, в основі яких лежать звуки [з], [з'].

3.1. Виділення звуків [з], [з'] зі слів усмішки.

Заєць рибоньку ловив –
В річці хвостика **з**губив.
Зебра хвостика **з**найшла,
Каже: - Ой, яка мітла!
Занесу я **з**ебреняті –
Замітатиме у хаті.

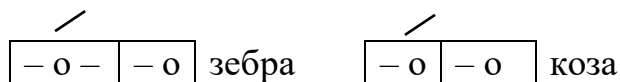
3.2. Активне вимовляння звуку [з]; спостереження за артикулюванням; характеристика звуку; умовне позначення на письмі.

4. Виділення звука [з] зі слів: Зіна, зірка, зір, зіниця. Зіставлення м'якого звука [з'] з твердим [з]. Умовне позначення звука [з'].

5. Впізнання звуків [з], [з'] у заданих учителем словах.

Назар, Захар, Зіна, Зоя, візит, візерунок, вивіз, дозвіл, зібрання, морозиво...

6. Розгляд предметних малюнків і звукових схем слів:

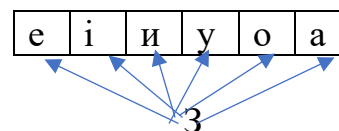
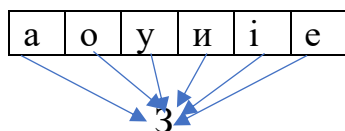
7. Самостійний добір учнями слів зі звуками [з], [з'] в різних позиціях.

8. Ознайомлення учнів з буквою «Зз».

Учитель знайомить учнів з друкованою великою і малою буквами «Зз», зіставляє малу і велику букви за формою (однакові), розміром (різні) і пропонує вивчити напам'ять рядки: «Буква «Зе» – як цифра три, щоб завчити – повтори».

9. Вправи з читання.

9.1. Утворення і читання складів з буквою «з».

9.2. Складовий аукціон.

– Прочитайте склад (на дошці, на картці) додати до нього інші і назвати слово.

За (лоза, коза, зарубка...), зу (зуби, позує, показувати...), зі (зірка, Зіна, позіхає...), зо (зоря, зорепад, зошит...), зе (зебра, зерно, земля...)

10. Фізкультхвилинка.

11. Робота з букварем (с. 70).

11.1. Звуковий аналіз слів: зубр, зайчик, віз. Дзвінка вимова звука [з] у різних позиціях у слові.

11.2. Читання таблиці слів зі складами: зо, роз.

11.3. Читання слів у колонках з дотриманням дзвінкої вимови звуків [з], [з'] у різних позиціях у слові – на початку, в середині, в кінці.

11.4. Самостійне заучування і промовляння скоромовки: «У кізки – кіски, кіски – у кізки».

11.5. Розвиток мовлення учнів.

- Розгляд малюнка на с. 70 букваря.
- Відповіді учнів на запитання:

– Кого ви бачите на малюнку? Як звати дівчинку? Яку кличку має коза? Де пасе Зіна (Ліза, Зоряна...) козу? Що їсть коза? Яку користь приносить коза людині?

- Читання опорних слів до складання тексту за малюнком, зачину тексту.
- Складання учнями тексту за малюнком, зачином, опорними словами.

12. Динамічна пауза.

13. Читання ланцюжка вивчених літер за букварем (с. 70-71).

14. Ігрові вправи.

14.1. «Знайди своє місце».

... ірка, роз ... ваз ... ваз ...

(он, з, а, ум).

14.2. «Кому?»

– З'єднайте лініями кому що потрібно.

сіно		Зіні
квіти	(кому)	козі
ковзани		Лізі

14.3. «Хто краще? Хто швидше?»

– Прочитайте колонки слів. Вимовляйте звук [з] дзвінко.

Зір звір зліт каз-ка ву-зол

Віз знак злак зві-рі ву-зит

Раз пазл враз зна-ки мо-зок

14.4. «Буква заблукала».

Звук (звук), мзаду (задум), уозр (узор), зенор (зерно), заспи (запис), зніомк (знімок).

15. Фізкультхвилинка.

16. Робота з букварем (с. 71).

16.1. Колективне читання-аналіз тексту «У зоопарку». Перегляд малюнка.

– Розгляньте малюнок. Де відбувається подія, зображена на малюнку? Кого ви бачите на малюнку? Кого із мешканців зоопарку ви впізнали? Хто прийшов побачити тварин?

– Прочитайте заголовок тексту. Скільки слів містить заголовок? Чи можна за заголовком здогадатися, про що/кого буде йтися у тексті? Прочитайте перше речення. Хто з членів родини відвідав зоопарк? Скільки дітей у родині? Прочитайте їхні імена. Прочитайте друге речення. Кого відвідала родина? Доповніть речення назвами тварин, до яких завітала родина. У цьому вам допоможе малюнок. Чим ласували діти і дорослі? Прочитайте відповідь. (3-є речення). Який настрій мали відвідувачі зоопарку?

– Хто з вас був у зоопарку? Що вам найбільше сподобалося? Яких тварин ви побачили вперше? Як ви думаєте, навіщо тварин тримають у зоопарку? Як треба ставитися до тварин?

16.2. Повторне читання тексту «У зоопарку».

17. Розгляд предметних малюнків із зображенням тварин. Відбір малюнків із зображенням тварин, які водяться в нашій місцевості.

18. Дидактична гра «Підкажи слово».

І великі, і прозорі
Навесні у небі ... (зорі).

Ми на пляжі від розваги,
Вже смагляві від ... (засмаги).

Сіла пташка на дубку,
Завела своє «ку-ку!»
Стрепенулись: їжачок,
Заєць і козулі.
Всіх збудив той голосок,
Пісенька ... (зозулі).

Сніг біленький і м'який –
Подивитись любо.
І дерева й малюки
Одягають шуби.
Листя і трави нема,
Бо до нас прийшла ... (зима).

В морі цар Нептун живе,
Дуже любить він желе.
Це желе із бахромою
Плава у воді за мною.
Здогадались любі друзі?
Не желе це, а ... (медузи).

19. Підсумок уроку.

– Якою буквою на письмі позначаються звуки [з], [з']? Які це звуки: голосні чи приголосні? Наведіть приклади слів зі звуками [з], [з']. Гра «З одного слова – декілька».

– Назвіть і покажіть тварин, назви яких починаються на кожну букву слова «зебра» (зубр, ему, баран (борсук), рись, антилопа (акула)).

Урок 90, 92.

Тема. Письмо малої і великої букви «зе». Написання буквосполучень, слів і речень з буквою «зе». Звуковий аналіз слів. Доповнення слів. Списування скоромовки, поданої друкованим шрифтом. (2 год.)

Мета. Навчити правильному графічному зображенню малої та великої рукописної букви «зе» та її поєднання з іншими буквами, розвивати спостережливість, увагу, пам'ять, удосконалювати вміння списувати з друкованого тексту, збагачувати словниковий запас, виховувати в учнів культуру запису.

Навчально-методичне забезпечення. Демонстраційні зразки рукописної малої та великої букви «зе», картки-склади.

План-конспект

1. Організація класу до уроку.

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Визначення неправильності написання рукописних літер

Ж з а у о и э в д т ч м л

2.2. Визначення правильного зображення букв у кожній парі.

Л л Н н П п К к Д д Э э

2.3. «Сходинки».

– Доберіть слова, в яких звук [з] був би на першому, другому, третьому і т.д. місці.

(Зуб, азбука, коза, корзина, алмаз ...)

2.4. «Наскрізний звук».

– Доберіть слова, в яких звук [з] третій.

(Коза, лоза, поза, ваза, Назар ...)

2.5. Розв'язування ребусів.

у аз К (указ);

у аз ка К (указка);

у вар З (узвар);

у ор З (узор).

2.6. «Впізнайте звук».

- Послухайте речення, знайдіть у ньому слова зі звуками [з], [з'], порахуйте, скільки їх.

У зірці знайдеш букву Зе,
і в золоті, алмазі, в зимі й морозі.

(7 слів: зі звуком [з'] – три; [з] – чотири).

3. Фізкультхвилинка.

4. Показ зразка рукописної малої букви «зе» на демонстраційній картці. Аналіз її будови з переліком її елементів. (Верхня дужка, схожа на правий півовал, і нижня дужка, що переходить у нижню петлю).

5. Засвоєння конфігурації літери «з».

5.1. Показ написання літери на дошці з поясненням послідовності зображення її елементів.

5.2. «Писання» учнями букви в повітрі з орієнтацією на зразок учителя.

5.3. Аналіз зразка літери у зошиті.

6. Повторення правил письма.

Зошит свій я розгорну

і як треба покладу.

Я від вас не скрию:

ручку я ось так тримаю,

сяду прямо, не зігнуся,

за роботу і візьмусь.

7. Вправи з письма (зошит, с. 49)

7.1. Писання літери «з» за пунктирним зображенням і поданим у зошиті зразком (1-2 рядки).

7.2. Поєднання літери «з» з іншими буквами (3 рядок).

7.3. Писання слів: зима, мороз, узор, узвар за зразком (4-5 рядки).

8. Пальчикова гімнастика.

Коза

Я – коза рогата,

Я – коза багата,

Можу всіх перелякати,

Якщо різки виставлять.

(Вказівний і середній пальці обох рук, похитуються, просуваючись уперед).

9. Звуковий аналіз слів: зорі, зозуля, мазь (за матеріалом зошита). Називання ланцюжка звуків у кожному слові, якісна їх характеристика.

10. Вправа «З чи С»? Розкриття лексичного значення слова у зв'язку зі зміною приголосного звука.

11. Робота з розвитку мовлення.

11.1. – Назвіть усі предмети, у назві яких чути звук [з]. Складання речень (усно).

11.2. Запис слів з коментуванням.

(Зорі, зірка, замок, ваза, казки, дзвінок – побуквений запис останнього слова).

11.3. «Поміркуй» (с. 49).

12. Динамічна пауза.

13. Аналіз зразка великої рукописної букви «З» на демонстраційній картці з називанням її елементів. (Два правих півовали).

14. Засвоєння конфігурації букви «З».

14.1. Показ написання літери на дошці.

14.2. «Писання» учнями букви в повітрі.

14.3. Аналіз зразка літери у зошиті (с. 50).

15. Вправи з письма.

15.1. Писання літери «З» за зразком (1 рядок).

15.2. Поєднання букви «З» з іншими літерами (2 рядок).

15.3. Письмо за зразком слів: Зіна, Зірка (кличка тварин, жіноче ім'я).

16. Фізкультхвилинка.

17. Читання-аналіз прізвищ та імен людей, питального речення (с. 50).

18. Списування речень, поданих рукописним шрифтом. Робота над розумінням висловів: «золото осені», «золоті слова».

19. Читання та швидке промовляння скоромовки: «Мороз морозив, але не заморозив».

20. Списування скоромовки, поданої друкованим шрифтом, з чітким дзвінким промовлянням звука [з].

21. Підсумок уроку. Обмін враженнями.

– Яку букву навчилися писати? Які звуки позначаються нею на письмі? Наведіть приклади слів зі звуками [з], [з'], які відповідають на питання хто?, що?, що робити? (казати, збирати, возити ...). Поміркуйте, чи правильно описана буква «З»:

«Збоку, знизу і згори
Схожа «зе» на цифру три.
Є три зуби в букві «Зе»,
Ними все вона гризе».
Гра «Спіймай звук».
Зранку злива здивувала –
Всю пилюку позмивала:
З листя, з прутиків лози,
Із сухої дерези.
Після зливи і грози
Світ – чистіший від сльози.

Урок 93.

Тема. Закріплення звукових значень вивчених букв. Досліджуємо медіа. Складання розповіді за серією малюнків.

Мета. Закріплювати знання учнів про вивчені букви та їх звукові значення, розвивати увагу, пам'ять, мовлення, мислення, збагачувати словниковий запас, удосконалювати навички поскладового читання, активізувати читацьку пам'ять дітей, виховувати любов до рідного краю

Навчально-методичне забезпечення. Наявні медіа ресурси, картки зі словами (запис на дошці), звуко-складові схеми слів, стрічка літер, записаних на дошці, фотоальбом «Мальовнича Україна».

План-конспект

1. Організація класу до уроку. Вітання.

Давайте усмішки всім дарувати:
Друзям, батькам, бабусям, дідусям.
Хай радість зліта у небо, як птах,
І добрі слова у всіх нас на устах.

– Усім доброго ранку, гарного настрою!

2. Повторення вивченого матеріалу.

2.1. Робота зі стрічкою літер.

– Прочитайте літери. Які з них на письмі позначають голосні звуки? Якими буквами на письмі позначають приголосні звуки? Який голосний звук пом'якшує вимову попереднього приголосного? Наведіть приклади слів, які містять м'які приголосні звуки.

2.2. Звуко-складовий аналіз слів: квітка, казка; накреслення схем, промовляння ланцюжка звуків у кожному слові. (

-	=	○		-	-	○
---	---	---	--	---	---	---

,

-	○	-	-	○
---	---	---	---	---

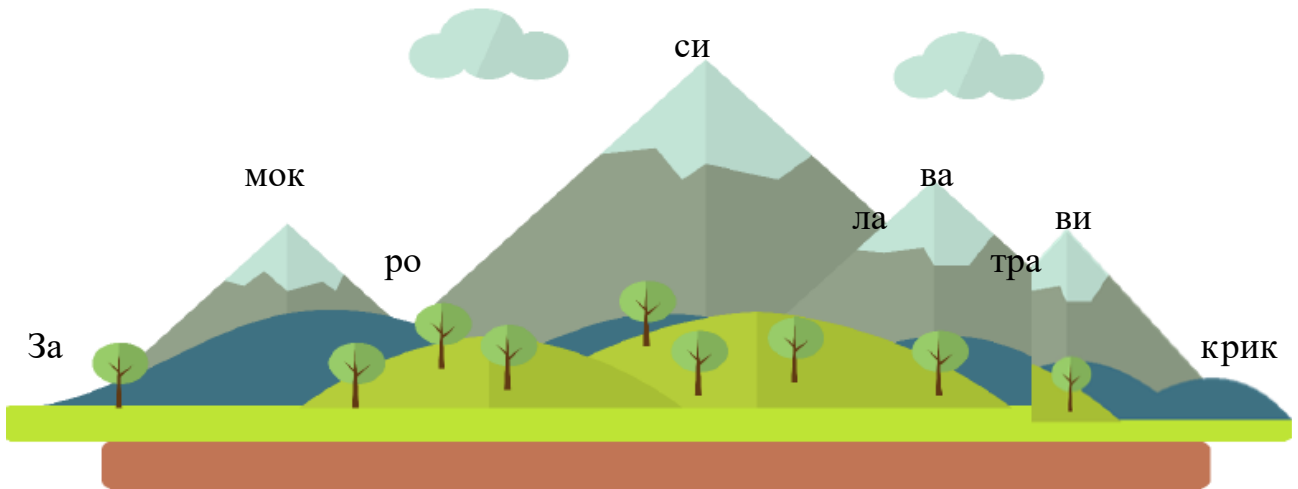
)
Визначення спільних і відмінних ознак і словах-схемах.

(Спільні ознаки: двоскладові слова, наголошений перший склад, починаються однаковими приголосними звуками [к], два останні звуки [к], [а] у кожному слові однакові.

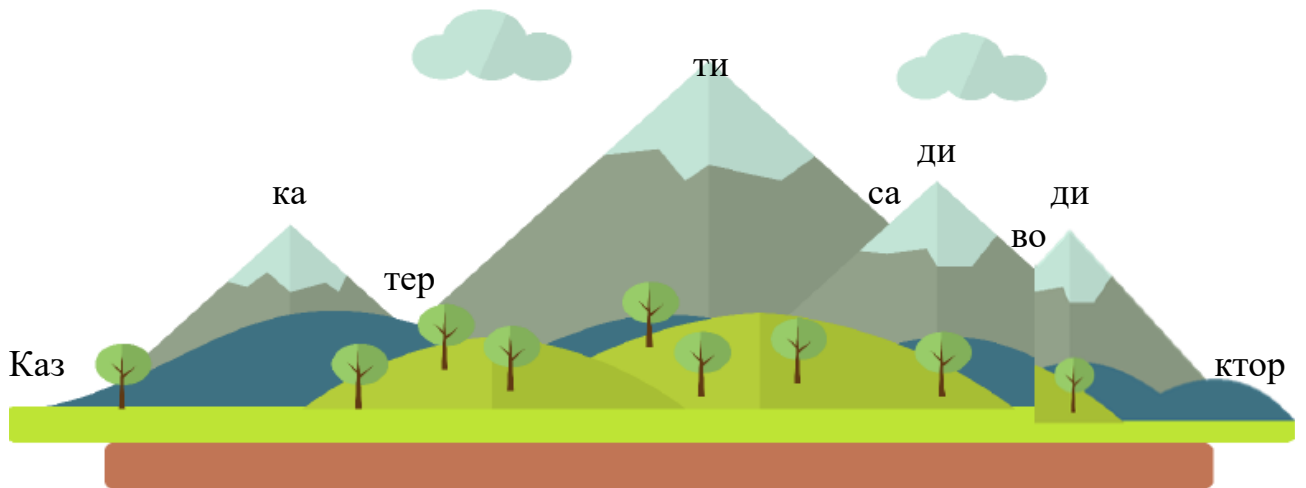
Відмінні ознаки: у слові «квітка» - 6 звуків, у слові «казка» - 5; другий звук у першому слові м'який приголосний [в]; а в другому слові – голосний звук [а]; у першому слові перший склад закінчується на голосний звук [і], а в другому слові – на приголосний [з], який висловлюємо дзвінко; у першому слові і в другому складі два твердих приголосних, у другому – один приголосний; слова мають різне значення).

3. Вправи з читання.

3.1. «Долаємо вершини».

– Яке з утворених слів означає давню (історичну) споруду? Яке зі слів означає природне явище? Яке слово може означати місце для сидіння або продукт виверження вулкана? Назвіть слово, близьке за значенням до слова «вогнище». Яке зі слів означає якісь емоції?

– Яке слово означає твір, який ви любите читати/слухати? Яке слово означає засіб пересування по воді? Які склади утворюють назву річки? З якої букви пишуться назви річок, імена, прізвища людей?

До яких слів можна поставити питання «що робити?, що роби?»? Які слова утворили назву професії?

3.2. Читання слів-карток (або слів, записаних на дошці).

Слова	колос	липки	Дніпро	Кирило
слива	кавун	лапки	Десна	Олена
слава	кулак	липко	Прут	Тарас

– У якому слові приголосний [н'] звучить м'яко? У яких словах приголосний [н] є твердим? З якої букви написані імена? Яка група слів із зміною голосного звука міняє значення слова?

4. Фізкультхвилинка.

5. Робота з ілюстрованим матеріалом (с. 72-73).

– Розгляньте малюнки 1-3. Яку казку нагадав кожний з малюнків? Про що розповідається у кожній казці? Який епізод казки проілюстрований? Чому засмучений зайчик? Яка «розмова» відбулася між півником і зайчиком? Чому козенята відчинили двері вовкові? Що трапилося далі? Про що запитував дід козу? Чи правдивою була відповідь кози? Яку з казок вам би хотілося переглянути по відео?

– Розгляньте нижній малюнок. Кого зображено на ньому? Що робить коза? Що робить маленьке козенятко? Я прочитаю Початок речення, а ви його продовжіть: «Цап меле, цап меле, коза ... замітає, а маленьке козенятко на скрипочці грає». Чи чули ви коли-небудь цю співаночку? (Учитель пропонує послухати пісеньку у запису).

6. Перегляд-прослуховування казки (на вибір учнів, учителя).

(За наявним медіаресурсом учні переглядають казку, обмінюються враженнями).

7. Розвиток мовлення учнів.

7.1. Колективний розгляд серії малюнків у букварі (с. 73).

– Як ви думаєте, де відбуваються події, представлені на малюнках? Куди відправилася сім'я на відпочинок? Що привернуло увагу туристів, подорожуючи гірською дорогою? На що натрапила сім'я в горах? Як облаштований будиночок для туристів? Що зробила сім'я після відпочинку? Що і кого побачила сім'я на гірській полонині? Чи отримала сім'я задоволення від «спілкування» з природою.

7.2. Складання учнями речень за змістом кожного малюнка.

7.3. Складання розповіді за серією малюнків.

7.4. Обмін враженнями від власних подорожей (літніх, зимових).

8. Підсумок уроку.

– Що вас найбільше зацікавило на уроці? Якими враженнями поділитися з рідними? Який мультфільм є улюбленим? Що порекомендуєте своїм друзям? Куби би ви хотіли здійснити подорож зі своїми рідними?

Урок 94.

Тема. Закріплення умінь писати вивчені букви. Повторення правил з'єднання вивчених букв. Списування речень, поданих друкованим шрифтом.

Мета. Удосконалювати вміння правильно писати вивчені літери та поєднувати їх між собою, формувати культуру запису, розвивати пам'ять, мовлення, мислення, навчати дотримуватися гігієни письма, списувати з друкованого матеріалу, пробуджувати бажання пізнавати нове.

Навчально-методичне забезпечення. Плакат «Алфавіт», картки-склади, картки (запис) букв, написаних різним шрифтом, стрічка літер.

1. Організація класу до уроку.

2. Робота зі стрічкою літер.

2.1. Читання стрічки вивчених літер.

– Прочитайте букви. Якими буквами на письмі позначаються приголосні звуки? Якими буквами на письмі позначаються голосні звуки?

2.2. Поєднати букви, написані різним шрифтом. (Якщо букви записані на дошці, то їх поєднують стрілкою, якщо на картках, то ставлять поруч).

A, B, D, Z, K, M
а А в д Д М К
а в д к м з м

2.3. Визначення правильного зображення букви у кожній парі (писані букви).

РЧ ВВ КЖ АА ЕЕ СС

2.4. Доповнення букви її елементом (Н, П, Т, Д, В, А).

Р П Л Т Д В А

2.5. Гра «Збери слово з букв».

– Складіть із запропонованих бук слова: р, с, и (сир, рис); і, в, т, р, е (вітер); к, а, л, с (клас); п, а, т, р, а (парта); у, к, о, р (урок); м, с, и, і, о (місто); с, л, е, о (село).

3. Робота в зошиті (с. 53).

3.1. Запис малих рукописних літер: о, а, е, и, у, л, п, р, д (1 рядок) під диктовку вчителя.

3.2. Зоро-слухове письмо великих рукописних літер з опорою на плакат «Алфавіт».

А, У, І, О, П, Р, Н, В, Д, Е. (2 рядок).

3.3. Повторення правил з'єднання букв.

Ли (верхнє з'єднання), Не, ае (середнє з'єднання) ОМ кл (нижнє з'єднання); їх запис. (3 рядок).

4. Фізкультхвилинка.

5. Гра «Збери слово зі складів»:

Род – на (народ); ктар – не (нектар); корд – ре (рекорд); сві – нок – та (світанок); нок – та (танок), сна – со (сосна).

6. Читання слів, записаних на дошці.

6.1. «Сходинки-читалочки»

л	и	с				
с	о	л	и			
о	с	л	и	к		
с	л	о	н	и	к	
с	л	о	в	н	и	к

				р	а	к	
				р	у	к	а
			к	р	у	п	а
		п	е	р	у	к	а
п	е	р	у	к	а	р	

6.2. Читання слів у колонках.

Дарина	Антон	Суми	Тиса зима
Марина	Остап	Дніпро	Татри весна
Поліна	Роман	Полтава	Карпати літо

– Прочитайте імена людей, назви міст, гір, річки. Чому всі ці слова написані з великої букви? Назви яких пір року записані на дошці? Якої пори не вистачає у запису?

7. Списування імен людей з дошки (на вибір учнів). (3 рядок, с. 53).

8. Робота з букварем (с. 67).

8.1. Читання 1-3 речень з тексту «Сад», аналіз речень.

8.2. Самостійне списування трьох речень, з поданих друкованим шрифтом з буквара. (4-5 рядки зошита).

8.3. Перевірка написаного.

9. Підсумок уроку.

– Продовжіть речення:

- «На уроці ми повторювали ...»;
- «Я навчився/лася вже писати ...»;
- «Я вмію поєднувати ...»;
- «Найважче/найлегше мені вдається написання ...»;
- «Цікавим для мене завжди є ...».